

Tilinpäätös 2019

Raisio kaupunki | Kaupunginvaltuusto 8.6.2020

raisio

SISÄLLYSLUETTELO

1. TOIMINTAKERTOMUS	1
1.1. Olennaiset tapahtumat toiminnassa ja taloudessa	1
1.1.1. Kaupunginjohtajan katsaus	1
1.1.2. Organisaatio	2
1.1.3. Henkilöstö	4
1.1.4. Sosiaali- ja terveysjohtajan katsaus	5
1.1.5. Sivistysjohtajan katsaus	6
1.1.6. Teknisen johtajan katsaus	8
1.1.7. Taloudellinen kehitys vuonna 2019 ja arvio tulevasta kehityksestä	9
1.2. Selonteko sisäisen valvonnan järjestämisestä ja riskienhallinnasta	15
1.3. Tilikauden tuloksen muodostuminen ja toiminnan rahoitus	20
1.3.1. Tilikauden tuloksen muodostuminen ja vertailu edelliseen vuoteen	20
1.3.2. Toiminnan rahoitus	28
1.4. Rahoitusasema ja sen muutokset	31
1.5. Kokonaistulot ja menot	34
1.6. Kuntakonsernin toiminta ja talous	35
1.6.1. Konsernitaseeseen yhdisteltävät yhteisöt	35
1.6.2. Kuntakonsernille asetettujen tavoitteiden toteutuminen	36
1.6.3. Selonteko konsernivalvonnan järjestämisestä	43
1.6.4. Konsernitilinpäätös	46
1.7. Kaupunginhallituksen esitys tilikauden tuloksen käsittelystä	50
2. TALOUSARVION TOTEUTUMISVERTAILU	51
2.1. Vertailu talousarvioon	51
2.2. Tavoitteiden toteutuminen	56
2.2.1. Konsernihallinto	56
2.2.2. Sosiaali- ja terveystalouden lautakunta	70
2.2.3. Sivistyslautakunta	80
2.2.4. Vapaa-aikalautakunta	85
2.2.5. Ympäristölautakunta	95
2.2.6. Tekninen lautakunta	99
2.3. Tuloslaskelman toteutuminen	109
2.4. Investointien toteutuminen	112
2.4.1. Hankkeiden toteutuma lautakunnittain	112
2.4.2. Monivuotisten hankkeiden vuotuinen käyttö tilinpäätöksessä 2019	115
2.5. Rahoitusosan toteutuminen	116
2.6. Yhteenveto määrärahojen ja tuloarvioiden toteutumisesta	117
3. TILINPÄÄTÖSLASKELMAT	119
3.1. Tuloslaskelma	119
3.2. Rahoituslaskelma	120
3.3. Tase	121
3.4. Vastuusitoumukset	123

3.5. Konsernitilinpäätös	124
3.5.1. Konsernituloslaskelma	124
3.5.2. Konsernin rahoituslaskelma	125
3.5.3. Konsernitase	126
4. TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT	128
Luettelot ja selvitykset	
Luettelo kirjanpitokirjoista ja tositelajeista	155
Allekirjoitukset ja merkinnät	
Tilinpäätöksen allekirjoitus	156
Tilinpäätösmerkintä	156

1. Toimintakertomus

1.1. Olennaiset tapahtumat toiminnassa ja taloudessa

1.1.1. Kaupunginjohtajan katsaus

Raision kaupungin talous toteutui alijäämäisenä, joskin hieman parempana kuin talousarviossa ennakoitiin. Vuositulos on -5,7 miljoonaa euroa, mikä on kaksi miljoonaa euroa edellisvuotta heikompimpi vuositulos. Tulosta kuitenkin paransivat myyntituotot, vuokratuotot ja ylimääräinen osinko.

Verotuotot toteutuivat 4,9 miljoonaa euroa alkuperäistä talousarviota heikompina. Suhteessa edelliseen tilinpäätökseen vähennystä on 0,1 miljoonaa euroa. Kunnallisverotuotot toteutuivat 4,3 miljoonaa euroa alkuperäistä arviota heikompina. Myös yhteisöverotuotot toteutuivat lähes 0,8 miljoonaa euroa alkuperäistä talousarviota pienempinä.

Verotulojen osalta kunnille ei tilitetty kaikkia saatavia, vaan tilitys viivästyi seuraavaan vuoteen. Maksuun vaikuttivat yritysten ja yhteisöjen tulorekisteriuudistus sekä henkilöverokorttiuudistus, joka muutti verotilitysten rytmin. Suuri osa Suomen kunnista teki alijäämäisen tuloksen mukaan lukien suurimmat kaupungit paitsi Helsinki.

Toimintakuluissa merkittävin nousu on henkilöstökuluissa, jotka kasvoivat 2,1 miljoonaa eli 3,0 prosenttia. Kunta-alan palkankorotukset sekä sosiaali- ja terveydenhuollon ja päivähoidon henkilökuntalisäykset vaikuttivat tähän.

Asuntorakentamisen elpyminen Raisiossa oli toiminnallisesti suurimpia muutoksia vuosikymmeneen. Kerros- ja rivitalokohteista valmistui ja useita kohteita lähti liikkeelle. Työllisyyden parantuminen puolestaan vaikutti siihen, että etenkin päivähoidossa palvelutarve kasvoi koko vuoden ajan.

Väestökasvu ei vielä käynnistynyt, mutta useita merkkejä kehityksen suunnan kääntymisestä on. Ikääntymisen vaikutus kuitenkin kääntää luonnollisen väestökasvun negatiiviseksi, Raisiossa syntyvyys on pienempää kuin kuolleisuus.

Raision kaupunkikonsernin velka kasvoi 0,1 miljoonalla eurolla ollen nyt 86,9 miljoonaa euroa (3 609 euroa / asukas). Emokaupungin lainamäärä lisääntyi 2,1 miljoonaa euroa. Konsernin suhteellinen velkaantuneisuus on 55,4 prosenttia.

Konsernin vuositulos oli -3,8 miljoonaa euroa ja konsernilla on aikaisempien vuosien ylijäämiä nyt 13,1 miljoonaa euroa (544 euroa / asukas). Vahva konserniohjaus on tullut luontevaksi osaksi kaupungin toimintaa.

Raision Vesi Oy:n hyvä taloudellinen tilanne jatkuu, yhtiö laski asukkaiden vesitaksaa loppuvuodelle ja pysyvästi vuodesta 2020 eteenpäin. Raision Vuokra-asunnot Oy on tehnyt valmisteluja uudiskohteiden toteuttamiseksi.

Ennakkotiedon mukaan Raision väkiluku pieneni 110 asukkaalla. Asukasluku on pienentynyt nyt kuutena vuonna peräkkäin.

1.1.2. Organisaatio

KAUPUNGINVALTUUSTO 1.6.2017-31.5.2021

Puheenjohtaja

Laulumaa Janne, SDP

I varapuheenjohtaja

Salonen Jari, KOK

II varapuheenjohtaja

Lindqvist Emma, VAS

III varapuheenjohtaja

Rosama Jarmo, SDP

SDP

Lehto-Laurila Hannele

Parantainen Vesa

Kivijärvi Anneli

Ruusuranta Anita

Ollila Annika

Kosonen Kimmo

Virko Maria

Sulonen Raimo

Löfgren Aki-Petteri

Ek Sirpa

Äikäs Niina

KOK+RKP

Leinonen Ari

Laine Heikki

Seikola Harri

Parkko Tanja

Maunula Markus

Moislahti Jonni

Broberg Janette (RKP)

Savola Eeva

Viljanen Helena

Rantala Jukka A. (Salospohja Tuuli 15.10.2018 asti)

Vuorinen Elisa (Allén Pipsa 15.10.2018 asti)

Vasemmistoliitto

Yrttiaho Jyrki

Lehtonen Aarre

Suominen Sari

Nurmi Eija

Närhinen Pekka

Perussuomalaiset

Koivisto Mika

Soiniitty Tapio

Kangasoja Mikko

Koivusalo Katja

Vihreä liitto

Toivonen Niko
Rintee Saila
Erasvuo Eija
Heikkilä Pekka

KESK.

Haavisto Erkki
Rantala Jukka
Niemi Merja

KD

Pulkkinen Jari

KAUPUNGINHALLITUS 1.6.2017-31.5.2021**Puheenjohtaja**

Vuorinen Elisa, KOK

I varapuheenjohtaja

Lehto-Laurila Hannele, SDP

II varapuheenjohtaja

Jormanainen Juha, VAS

KOK

Moislahti Jonni
Viljanen Helena (Allén Pipsa 15.10.2018 asti)

SDP

Ek Sirpa
Mikola Veijo
Parantainen Vesa

Vihreä liitto

Engström Kristiina (Rintee Saila 10.6.2019 asti)

Perussuomalaiset

Koivisto Mika

KESK.

Rantala Jukka (Myllymäki Kalle 10.6.2019 asti)

1.1.4. Sosiaali- ja terveysjohtajan katsaus

Sosiaali- ja terveyskeskuksen toimintavuosi 2019 oli monella tapaa onnistunut. Keskuksen eri palvelualueet järjestivät laadukkaasti oman vastuualueensa peruspalvelut ja samaan aikaan jatkoimme toimintamme jatkuvaa parantamista sekä merkittäviä kehittämishankkeita. Kokonaisuutena sosiaali- ja terveyskeskus saavutti sille asetetut tavoitteet.

Sosiaali- ja terveyskeskukselle oli asetettu vuodelle 2019 miljoonan euron kohdentamaton säästö, joka lautakunnan päätöksellä kohdennettiin hoito- ja hoivapalveluihin. Sosiaali- ja terveyskeskuksen nettoylitykseksi (ulkoiset tulot ja menot) muodostui 1.143.382 €. Tämän selittää erikoissairaanhoidon ja perhepalveluiden menokasvut yli budjetoidun.

Vuoden 2019 merkittävin toiminnallinen muutos oli työterveyshuollon kilpailuttaminen ja liikkeenluovutus. Työterveyshuolto siirtyi yksityiselle toimijalle 1.9.2019. Työterveyshuoltoa ei budjetoitu vuodelle 2019 sosiaali- ja terveyskeskuksen budjettiin. Toiminta kuitenkin jatkui kahdeksan kuukauden ajan osana sosiaali- ja terveyskeskuksen toimintaa. Tästä johtuen koko keskuksen tuloissa ja menoissa on merkittäviä ylityksiä talousarvioon nähden.

Terveyspalveluissa on jatkettu laadun kehittämistä Labqualityn SHQS-ohjelman pohjalta. Nuorten lääkärin yhdistyksen koulutuspaikkakyselyssä Raision terveysasema sai ainoana terveyskeskuksena Varsinais-Suomessa parhaan arvosanan 5 tähteä. Ruskon laboratorion yhdistämisestä osaksi TYKSlabia neuvoteltiin vuoden aikana. Toteutus siirtyi vuoden 2020 puolelle. Kuntoutuspalveluissa liitettiin VSSHP:n alueelliseen apuvälineyksikköön vuoden lopussa. Sähköisiä palveluja laajennettiin edelleen terveyspalveluissa.

Hoito- ja hoivapalveluissa onnistuttiin jälleen ympärivuorokautisen hoidon kasvun hillitsemisessä. Ympärivuorokautisen hoidon ostopalveluihin varatut määrärahat alittuivat noin 1.300.000 €. Toimintakykyä ylläpitäviin palveluihin sekä kotihoitoon panostaminen näkyvät tuloksessa. Lisäksi Hulvelan tuettu palveluasuminen on erittäin vaikuttava välimuotoinen asumismuoto perinteisen kotihoidon ja tehostetun palveluasumisen välissä. Huomioitavaa on myös ikäihmisten määrän samanaikainen kasvu kokonaisuudessaan ja erityisesti vanhimmissa ikäryhmissä.

THL:n Osallistavan sosiaaliturvan hanke päättyi vuoden 2019 lopussa. Kokeilun aikana kehitettiin aikuissosiaalityön jalkautuvia menetelmiä ja perustettiin matalan kynnyksen kohtaamispaikka Olkkari. Olkkari on saanut erittäin hyvän vastaanoton kuntalaisten keskuudessa ja käyntikertoja kertyi 2/19 – 12/19 yhteensä 14.466 kpl. Olkkarin toimintaa kehitetään edelleen vastaamaan raisiolaisten palvelutarpeita.

Työttömyysprosentissa saavutettiin huhtikuussa alin lukema 10 vuoteen, lukeman ollessa 5,8 %. Pääsääntöisesti työttömyysprosentti vaihteli 6,0 – 6,5 prosentin välissä. Saavutettu hyvä tulos heijastui myös työmarkkinatuen kuntaosuuteen. Siinä saavutettiin 170.000 euron säästö edellisvuoteen verrattuna.

Sosiaali- ja terveyspalvelujen lautakunnan tilinpäätöskäsittely 18.3.2020 § 32

<http://julkaisut.raisio.fi/cgi/DREQUEST.PHP?page=meetingitem&id=2020305668-5>

1.1.5. Sivistysjohtajan katsaus

Raision kaupungin sivistyskeskus saavutti vuoden 2019 aikana sille asetetut toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet. Keskukseen eri toimialueet järjestivät vuoden aikana laadukkaasti oman vastuualueensa peruspalvelut ja samanaikaisesti toteutimme merkittäviä toiminnan kehittämishankkeita.

Vuoden 2019 aikana Sivistyskeskuksen tuottamat palvelut, lainsäädännön vastuut, palveluiden kustannukset sekä toimialueiden kehittäminen koottiin yhteen ja valtuusto hyväksyi marraskuun kokouksessa sivistyskeskuksen tuottaman palveluverkkoselvityksen. Selvityksen pohjalta keskuksen lautakunnat käsittelivät jo joulukuussa sivistyspalveluiden toimenpideohjelman toteuttamisen seuraavien kolmen vuoden aikana. Toimenpideohjelman toteuttaminen päätettiin aloittaa heti vuoden 2020 alusta ja työryhmät työstävät parhaillaan palveluverkkoselvitykseen kirjattuja kehittämisideoita.

Sivistyskeskuksen talous toteutui vuonna 2019 suunnitelmien mukaisesti. Sivistyslautakunnan tulot ylittivät 270 598 eurolla talousarvion ja menot alittuivat noin 227 063 eurolla. Sivistyslautakunnan kokonaistulos oli noin 497 661 euroa positiivinen. Vapaa-aikalautakunnan tulot alittivat talousarvion 13 901 eurolla ja menot alittuivat noin 106 274 eurolla. Vapaa-aikalautakunnan kokonaistulos oli noin 92 373 euroa positiivinen.

Sivistyskeskus on panostanut viimeisten kahden vuoden aikana merkittävästi lasten- ja nuorten hyvinvoinnin kehittämistyöhön. Tammikuussa 2019 opetushallitus myönsi Raision koordinoimalle Paraskoulu Varsinais-Suomi -hankkeelle rahoitusta yhteensä noin 400 000 euroa. Hanke on toteutettu yhdessä alueen naapurikuntien kanssa ja samalla on kehitetty merkittävästi myös alueen kuntien yhteistyötä. Sivistyskeskus vastaa myös Eu:n Erasmus-ohjelmaan kuuluvan Improving childrens learning outcomes and wellbeing hankkeesta. Hankkeiden tavoitteina on kehittää uusia toimintatapoja lasten- ja nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi Raisiossa.

Sivistyslautakunnan toiminnan järjestäminen vuonna 2019

Vuoden 2018 aikana varhaiskasvatuspaikkojen tarve lisääntyi ja olemassa olevat paikat eivät enää riittäneet. Tilannetta helpotti 7.1.2019 avautunut Pasalanpuiston päiväkotitoi ja huhtikuun alussa avautunut yksityinen päiväkotitoi Lautamiehenkadulla. Myös ruotsinkielinen esiopetus aloitti elokuussa Raisiossa.

Sivistyskeskuksessa toteutettavien auditointien osalta oli vuorossa varhaiskasvatus keväällä 2019. Tilaisuuksiin valmistauduttiin vastaamalla ennakkoon toimitettuun kysymyslomakkeeseen ja työiltoihin osallistui henkilökunnan lisäksi sivistyslautakunnan edustaja sekä sivistyskeskuksen ja varhaiskasvatuksen hallinto. Vuoden 2019 aikana varhaiskasvatuksessa kiinnitettiin erityistä huomiota varhaiskasvatussuunnitelman päivittämiseen. Lasten liikkumiseen ja toiminnallisuuden lisäämiseen saatiin innostusta osallistumalla Ilo kasvaa liikkuen -ohjelmaan.

Perusopetuksen oppilasmäärä oli syyskuussa 2019 noin 2220 oppilasta ja kasvua vuotta aikaisempaan kertyi noin yhden opetusryhmän verran. Perusopetuksessa jatkettiin koulujen opetustoiminnan yhtenäistämistä ja keväällä lautakunta päätti laajentaa perusopetuksen palvelutarjontaa aloittamalla vaativan erityisen tuen opetuksen järjestämisen Raisiossa.

Raision lukion opiskelijamäärä oli syyslukukauden alkaessa 396 + 46 kaksoistutkinnon opiskelijaa. Keväällä 2019 valkolakin sai 114 opiskelijaa ja syksyn juhlissa lakitettiin 6 opiskelijaa. Ylioppilaskirjoitusten tulokset myötäilevät valtakunnan keskiarvoa ja Raision lukio sijoittui maakunnassa 6. parhaaksi lukioksi lisäarvon tuottoa mittaavassa vertailussa, joka huomioi nyt valmistuneiden opiskelijoiden sisäänottokeskiarvon. Keväällä 2019 kirjoitettiin ensimmäisen kerran kaikki YO-kokeet digitaalisessa ympäristössä.

Vuonna 2019 opisto järjesti 9125 opetustuntia toiminta-alueensa asukkaiden tarpeisiin perustuvaa, kaikille avointa vapaan sivistystyön koulutusta, jonka tavoitteena on edistää kuntalaisten (lasten, nuorten, aikuisten ja ikäihmisten) monipuolista kehittymistä ja hyvinvointia. Opetustunneista 5706 pidettiin Raisiossa, 3419 opiston sopimuskunnissa. Koko vuoden opetustunnit jakautuivat 496 eri oppiaineen kurssiin ja yleisöluentoon, joille osallistui kaiken kaikkiaan 7988 kurssilaista, yksittäisinä henkilöinä laskettuna 4250 opiskelijaa.

Vapaa-aikalautakunnan toiminnan järjestäminen vuonna 2019

Kirjastossa kokonaislainaus ja myös kirjojen lainaus kasvoivat vuoden 2019 aikana. Samanaikaisesti e-aineistojen kanssa (e-lehdet 25%, e-kirjat 56%, verkkokäynnit 15%) myös fyysiset käynnit Kirjastotalossa kasvoivat lähes 8 %. Erillisiä tapahtumia kirjastolla oli yhteensä 281 ja osallistujia yhteensä 8108. Koulukirjastotyössä (kirjavinkkaukset ym.) oli yhteensä 2229 osallistujaa ja hankerahoituksella järjestetyissä kahdeksassa Lasten teemalauantai – tapahtumissa oli yhteensä 670 osallistujaa. Kirjaston ja yhteistyökumppaneiden digineuvontatilaisuuksiin on osallistuttu innolla ja ikäihmisten ja erityisryhmien tiimi toteutti ns. sovellettuja kirjastopalveluita ikäihmisten palveluyksiköissä. Kirjastossa aloitti vuoden 2019 alussa myös asiakasraati.

Raision museo Harkossa kävi yhteensä 5284 kävijää ja museo järjesti neljä eri näyttelyä. Harkko toteutti arkeologiset koekaivaukset, jotka rahoitettiin Suomen kulttuurirahaston apurahalla. Opastuksia, työpajoja ja yleisötyötilaisuuksia museolla oli yhteensä 118, niihin osallistui 2031 henkilöä. Uusi museolaki hyväksyttiin 2019, Harkolle on myönnetty valtionosuus vuosille 2020-2024. Taidekasvatukseen osallistui 109 raisiolaislasta, joista 67 opiskelee alueen musiikkiopistoissa, loput Raision nuorisosoittokunnassa tai soittokunnan 2019 aloittamassa orkesterikerhotoiminnassa. Kulttuuripalvelut on osallistunut kulttuurikasvatussuunnitelma Elämyspolun vuonna 2019 alkaneeseen päivittämiseen ja toteuttamiseen.

Uintikeskus Ulpukan kävijämäärä oli vuoden aikana yhteensä 199.540 eli kasvua vuoteen 2018 oli yhteensä 15.267 kävijää. Ulpukan kävijämäärä kasvoi vuodessa yli 8 % ja tuotot ylittivät edellisen vuoden tulot yli 10 % :lla. Myös talousarvion tulotavoitteet ylittyivät vuoden aikana 8,4 %.

Vaisaaren koulupihan lähiliikuntapaikan ensimmäiset vaiheet rakennettiin kesän ja syksyn aikana. Lähiliikuntapaikana avajaiset pidettiin syksyllä ja suorituspaikat ovat olleet nuorten kovassa suosiossa. Vaisaaren uusi jalkapallonurmikenttä oli käytössä kesäkuuhun saakka ja sen jälkeen alueella aloitettiin ylipainehallin perustusten rakentaminen. Raision LähiTapiola Areena nousi paikalleen alkuvuodesta 2020. Kerttulan keskusurheilukenttä peruskorjattiin myös kesän aikana. Kaikki yleisurheiluna suorituspaikat pinnoitettiin uudestaan Polytan WS pinnoitteella.

Kesärannan majoitustilan uudisrakennuksen työt alkoivat vuoden lopussa vanhan majoitusrakennuksen purkamisella. Uusi hirsirakenteinen majoitusrakennus valmistuu marraskuuhun 2020 mennessä. Nuorisotoimen kävijämäärät ja asiakkuudet ovat samaa tasoa kuin aikaisempina vuosina. Verkostoyhteistyötä on lisätty koulujen ja perhepalvelujen kanssa. Yhteistyössä TURUN NMKY:n kanssa on toteutettu jalkautuvan nuorisotyön selvitys. Selvitys koski erityisesti keskustan, Vaisaaren ja Kauppakeskus Myllyn alueita ilta- ja viikonloppujen aikana.

Sivistyslautakunnan tilinpäätöskäsittely 4.3.2020 § 28

<http://julkaisut.raisio.fi/cgi/DREQUEST.PHP?page=meeting&id=2020305593>

Vapaa-aikalautakunnan tilinpäätöskäsittely 25.2.2020 § 5

<http://julkaisut.raisio.fi/cgi/DREQUEST.PHP?page=meetingitem&id=2020305506-5>

1.1.6. Teknisen johtajan katsaus

Teknisessä keskuksessa on ollut kuluvan vuoden aikana auki useita asiantuntijatehtäviä. Rekrytointi on osoittautunut erittäin vaikeaksi ja työmarkkinoilta ei tahdo löytyä päteviä tekijöitä. Esimerkiksi toimistoarkkitehdin ja rakennuttajainsinöörin tehtävät ovat olleet auki koko vuoden ja useista hakukierroksista huolimatta sopivia henkilöitä ei ole löytynyt. Nyt tosin näyttää siltä, että saamme molemmat paikat täytettyä.

Vuoden 2019 teknisen keskuksen keskeisin hanke oli Raision keskustan alueelle laadittava asemakaava. Asemakaava ja yhdessä ELY-keskuksen kanssa tehtävä E18 Turun kehätien tiesuunnitelma on vaatinut runsaasti panostusta tekniseltä keskukselta. Sekä asemakaavaa että tiesuunnitelmaa on tehty vahvassa vuorovaikutuksessa raisiolaisten yritysten ja raisiolaisten kanssa. Tehtävään liittyen on pidetty pitkälti toista kymmentä tiedotus-, yleisö-, tai infotilaisuutta, joissa on ollut yhteensä satoja osallistujia.

Vuotta sävytti yllättävän tiukaksi muuttunut taloustilanne. Jo huhtikuussa ryhdyttiin jarruttamaan tekemistä asetettujen säästötavoitteiden vuoksi. Kokonaisuutena tekninen keskus saavutti kuitenkin sille asetetut tavoitteet. Teknisen keskuksen käyttötalouden nettotulos oli noin 1,1 M€ talousarviossa arvioitua parempi.

Teknisen keskuksen keskeisimpiä saavutuksia vuonna 2019 olivat mm.

E18 Länsiosan asemakaava (Inkoinen, Nuorikkala ja Kaanaa), jolla mahdollistetaan osaltaan E18-tiehankkeen toteutuminen. Kaavassa on mukana myös muutama uusi liikerakennusten korttelialue.

V8 alueen (Kantokankaan asemakaava-alue) kunnallistekniikan ensimmäinen vaihe rakennettiin. Alueelta on nyt luovutettavissa noin 65 hehtaaria työpaikkatontteja.

Friisilän koulun perusparannus eteni suunnitelmien mukaisesti ja valmistuu ensi vuonna.

Edellä mainittujen hankkeiden lisäksi teknisen keskuksen ympäristöpalvelut käynnisti selvityksen, jonka tavoitteena on selvittää millaisia hiilineutraalisuuteen liittyviä tavoitteita Raision kaupunki voisi asettaa itselleen. Samoin panostettiin ympäristöviestinnän kehittämiseen kaupunkiseudun kuntien yhteisen viestintähankkeen kautta. Hankkeeseen osallistuivat Raision lisäksi Naantalın ja Kaarinan kaupungit sekä Liedon kunta.

Tilapalveluitten siivousyksikössä kannustettiin työntekijöitä suorittamaan ammattitutkintoja. Yhteensä seitsemän siivoojaa on suorittanut tai on suorittamassa erilaisia tutkintoja joko oppisopimuksella tai omaehtoisella koulutuksella.

Fölin matkustajamäärä (26 270 828) putosi 1,3 % vuoden takaiseen verrattuna. Suurimpana selittävänä tekijänä pudotukseen voidaan pitää Turun keskustassa kesken olevia suuria infrahankkeita, jotka vaikuttavat Fölin pysäkki- ja vaihto-olosuhteisiin huonontavasti. Kausikorttimatkojen määrä oli 598 679, mikä oli 0,6 % edellisvuotta enemmän.

Ympäristölautakunnan tilinpäätöskäsittely 12.3.2020 §

<http://julkaisut.raisio.fi/cgi/DREQUEST.PHP?page=meetingitem&id=2020306008-7>

Teknisen lautakunnan tilinpäätöskäsittely 3.3.2020 § 18

<http://julkaisut.raisio.fi/cgi/DREQUEST.PHP?page=meetingitem&id=2020305082-4>

1.1.7. Taloudellinen kehitys vuonna 2019 ja arvio tulevasta kehityksestä

Yleinen taloudellinen tilanne

Maailmantalouden epävarma tilanne jatkui vuonna 2019 ja epävarmuuden lievistä tasaantumisesta huolimatta valtiovarainministeriön arvio loppuvuonna indikoi epävarmuuden jatkumista. Maailmankaupan kasvu oli vuonna 2019 heikkoa muun muassa Yhdysvaltojen ja Kiinan kauppakonfliktin vuoksi. Euroopassa talousnäkyymiin negatiivisesti heijastuu muun muassa Saksan teollisuuden tilanne. Erityisesti autoteollisuudessa tapahtuvat rakenteelliset ongelmat ovat merkittäviä tekijöitä. Kysynnässä on tapahtunut merkittäviä muutoksia ja loppuvuonna teollisuuden kyselyindikaattorit olivat alhaalla. Myös Iso-Britannian tilanne heijastui vuonna 2019 negatiivisesti talouden näkyymiin.

Vuonna 2019 Suomen bruttokansantuote kasvoi 1,0 prosenttia. Tammi-syyskuun tilastojen valossa kasvun ennustettiin kasvavan noin 1,6 prosentilla. Etenkin vuoden toisen ja kolmannen vuosineljänneksen kansantalouden kehitys oli vahvaa, mutta vuoden lopussa kansantalouden tuotanto supistui, mikä vaikutti toteutuneen kasvun jäämiseen alle ennustetun.

Taloukasvuun vaikuttivat useat teollisuuden ja palveluiden toimialat. Teollisuuden toimialoissa volyymit kasvoivat metalliteollisuudessa, kemianteollisuudessa sekä sähkö- ja elektroniikkateollisuudessa. Toimialoista supistuivat metsäteollisuus sekä energia- ja vesihuolto. Myös alkutuotanto ja rakentaminen vähenivät. Palvelutoimialat sen sijaan pääosin kasvoivat. Julkisyhteisöjen palvelut pysyivät vuoden 2018 tasolla.

Suomen työllisyystilanne parani vuoden loppua kohden. Työllisten määrä kasvoi noin yhden prosentin vuoteen 2018 verrattuna. Vuoden 2019 työllisyysaste oli 72,6 prosenttia, vuonna 2018 työllisyysaste oli 71,7 prosenttia.

Kuntien ja kuntayhtymien taloudellinen tilanne

Vuoden 2019 julkaistujen kuntien ja kuntayhtymien tilinpäätösarvioiden mukaan kuntatalouden tilanne on edelleen heikko. Suurin osa kunnista teki vuonna 2019 negatiivisen tuloksen. Vielä syksyllä kuntakentän vuoden 2019 tilikauden tuloksen arvioitiin painuvan peräti 900 miljoonaa alijäämäiseksi. Tilinpäätösarvioiden mukaan kuntien tilikauden tulos oli -200 miljoonaa euroa. Kuntien tuloksiin sisältyi kuitenkin isoja kertaluonteisia tuottoja kuten yhtiöiden myynneistä saatuja tuloja sekä kilpailukykyleikkauksen kompensoinnin aikaistamiseen liittyvät valtionosuudet. Ilman kyseisiä satunnaisia tuottoja tulos olisi Kuntaliiton arvioiden mukaan ollut huomattavasti huonompi.

Vuoden tilinpäätösarviot osoittavat, että kuntakenttä on jakautunut Helsingin ja muun Suomen välillä. Helsinki teki ison positiivisen tuloksen, kun taas muiden isojen kaupunkien tulos oli negatiivinen. Kuntien ja kuntayhtymien toimintatuotot kasvoivat keskimäärin 1,9 prosenttia vuoteen 2018 verrattuna. Toimintakulut puolestaan kasvoivat 3,9 prosenttia, mistä johtuen negatiivisen toimintakatteen muutos oli 4,5 prosenttia. Toimintakuluista palkat ja palkkiot kasvoivat 2,9 prosenttia ja materiaalien ja palvelujen ostot yhteensä 4,5 prosenttia.

Toimintakulujen kasvun lisäksi kuntien ja kuntayhtymien heikkoon tulokseen vaikutti verorahoituksen heikko kehitys. Kuntien ja kuntayhtymien toimintakulut kasvoivat viime vuonna 3,9 prosenttia (-1 470 M€), verotulot 2,6 prosenttia (+ 590 M€) ja valtionosuudet 2,1 prosenttia (+180 M€).

Verotulojen kasvun hidastumiseen vaikuttivat verokorttiuudistuksen ja tulorekisterin ilmoitusongelmien aiheuttamat tekijät. Ennakonpidätystavan muutos aiheutti ennakkoeron ennakoitua pienemmän kertymisen. Vuonna 2020 ennakoiden arvioidaan kertyvän myöskin aiempaa alhaisemmalla tasolla. Tulorekisterin käyttöönotossa vuoden 2019 alussa ilmeni

ilmoitusongelmia, joista seurasi verotulovajetta. Verohallinnon mukaan tulorekisterin ilmoitusongelmat on saatu pääosin selvitettyä.

Valtionosuuksien kasvuun vaikuttivat lisäävästi kustannustenjaon tarkistuksesta johtuvan ylimääräisen kilpailukykyleikkauksen kompensointi sekä veroperustemuutosten kompensointi. Valtionosuuksien leikkauksia aiheuttivat kustannustenjaon tarkistus, valtionosuusindeksin jäädytys sekä oletettujen tehtävien vähennysten ja säästöjen perusteella tehdyt lisäleikkaukset muun muassa työajanpidennykseen liittyvä leikkaus.

Kuntien ja kuntayhtymien vuosikate oli vuonna 2019 2,3 miljardia euroa. Vuosikate heikkeni 13,4 prosenttia vuodesta 2018.

Kuntien ja kuntayhtymien investoinnit kasvoivat 8,7 prosenttia vuodesta 2018. Investointimenot jouduttiin kattamaan pääosin lainarahalla ja lainakanta kasvoi jopa 2,4 miljardia euroa.

Vuoden 2020 verotuloihin odotettiin vielä vuoden alussa helpotusta sekä kasvavien verotulojen että valtionosuuksien muodossa. Maaliskuussa myös Suomessa alkanut koronavirusepidemia vaikuttanee pitkittyessään kuitenkin negatiivisesti vuoden 2020 verotulojen ja koko kuntatalouden kehitykseen. Kuntatalous ei ole tasapainossa, ja lisähaasteet koskien kuntien toimintojen järjestämistä sekä kuntien menoja ja tuloja vaativat kunnissa dynaamista ja kauaskantoista suunnittelua.

Raision taloudellinen kehitys

Raision kaupungin vuoden 2019 haasteet mukailivat yleisesti kuntakenttää koskettavia haasteita. Muun muassa kunnan väestö rakenne, palvelutarpeen kasvusta johtuvat kulut ja verotulojen kertymävaje vaikuttivat yhtäältä kaupungin negatiivisen tuloksen muodostumiseen ja myös vuoden taloudellisen tuloksen toteutumisen ennustamiseen.

Kaupungin tulos oli vuonna 2019 edellisvuoden tapaan alijäämäinen. Tilikauden alijäämä oli -5,7 miljoonaa euroa. Vuoden 2018 alijäämä oli -3,7 miljoonaa euroa. Vuoden 2019 tilinpäätöksessä kaupungin kertynyt ylijäämä on 9,9 miljoonaa euroa.

Kaupungin tulos oli kaupungin omaa toimintaa tarkasteltaessa talousarvioon verraten kohtuullinen, mutta toimintakulujen 5,3 miljoonan euron kasvu vuoteen 2018 verrattuna heijastui negatiivisesti myös toimintakatteeseen. Toimintakate oli -129,1 miljoonaa euroa, vuonna 2018 toimintakate oli -123,5 miljoonaa euroa.

Kaupungin toimintatuotot olivat vuonna 2019 42,5 miljoonaa euroa. Toimintatuotot pienenivät vuodesta 2018 0,2 miljoonaa euroa.

Toimintakulujen kasvu vuodesta 2018 aiheutui suurelta osin palvelujen ostojen sekä henkilöstökulujen kasvusta. Palvelujen ostoissa kasvua edellisten vuoteen verrattuna syntyi muun muassa erikoissairaanhoidon ja sähkökaupan vaikutuksesta. Henkilöstökulujen 3,0 prosentin kasvua selittävät vuonna 2019 voimaan tulleet kunnallisten virka- ja työehtosopimusten mukaiset korotukset. Palkat ja palkkiot kasvoivat 3,2 % vuoteen 2018 verrattuna. Kasvu on liki linjassa kaikkien kuntien ja kuntayhtymien palkkakustannusten kasvun kanssa (+2,9 %). Henkilötyövuosien määrä pysyi edellisvuoden tasolla laskien 1,2 henkilötyövuodella. Toimintakulujen kasvuprosentti vuoteen 2018 verrattuna oli 3,2 prosenttia. Näin ollen Raision toimintakulut kasvoivat vähemmän kuin kuntien ja kuntayhtymien ennakkotietojen mukaiset toimintakulut (+3,9 %). Vuoden 2020 osalta tavoitteeksi on asetettu merkittäviä henkilöstösäästöjä. Henkilöstösäästöjen saavuttamisen keinoja pyritään etsimään ja toteuttamaan kaikilla kaupungin toimialoilla parhaalla mahdollisella tavalla. Tavoitteena olevien henkilöstösäästöjen toteutumiseen vaikuttavat suurelta osin palvelutarpeen kasvun suunta sekä mahdolliset koronavirusepidemian aiheuttamat kustannusvaikutukset.

Verotulojen tuottoarviot elivät miltei koko 2019 ajan ja verotulojen ennustaminen oli vuoden aikana haastavaa. Verotulojen kasvua hidastivat verokorttiuudistuksen ja tulorekisterin

käyttöönoton aiheuttama tilitysvaje. Raision kaupungin verotuloarviota muutettiin loppuvuodesta Kuntaliiton ennusteiden perusteella. Verotulot toteutuivat liki muutetun talousarvon mukaisesti. Vuonna 2019 verotuloja kertyi 99,1 miljoonaa euroa. Vuoden 2019 verotulot olivat 0,1 miljoonaa euroa pienemmät vuoteen 2018 verrattuna. Kaupungin asukasluku väheni vuoteen 2018 verrattuna 110 henkilöllä, mikä osaltaan vaikutti verotulojen kertymiseen.

Kunnallisverotulot olivat vuoden 2018 tasolla, 85,9 miljoonaa euroa. Kiinteistöverot kasvoivat 0,1 miljoonaa euroa ollen vuonna 2019 7,8 miljoonaa euroa. Yhteisöverot laskivat -0,2 miljoonaa euroa ollen vuonna 2019 5,4 miljoonaa euroa.

Raision kaupungin valtionosuudet olivat vuonna 2019 28,4 miljoonaa euroa. Valtionosuudet kasvoivat vuodesta 2018 1,4 miljoonaa euroa, eli 5,0 prosenttia. Kuntien valtionosuuksiin tuli vuoden 2019 aikana useita muutoksia; muun muassa syksyllä 2019 budjettiriihen yhteydessä tehtiin kuntien taloustilannetta hieman helpottava päätös kertaluonteisen 237 miljoonan euron valtionosuuskompensaation maksamisesta kunnille jo vuonna 2019. Raision kaupungille maksetun verotulomenetyksen kompensaation määrä oli noin 1,0 miljoonaa euroa.

Kaupungin bruttoinvestoinnit olivat vuonna 2019 11,6 miljoonaa euroa. Investointitaso nousi kahdella miljoonalla eurolla vuodesta 2018. Investointien määrä alitti alkuperäisen talousarvion noin kahdella miljoonalla eurolla ja muutetun talousarvion noin viidellä miljoonalla eurolla.

Raision kaupungin lainakanta oli vuoden lopussa 63,5 miljoonaa euroa, eli 2,1 miljoonaa euroa enemmän kuin edellisvuonna. Lainakanta asukasta kohden oli 2 640 euroa. Konsernin lainakanta oli 86,9 miljoonaa euroa eli vain hieman enemmän kuin vuonna 2018, jolloin lainakanta vuoden lopussa oli 86,7 miljoonaa euroa. Konsernin lainakanta asukasta kohden oli 3 609 euroa. Kuntien keskimääräinen lainakanta oli vuoden 2018 tilinpäätösten tunnuslukujen mukaan 3 039 euroa asukasta kohden ja kuntakonsernien asukaskohtainen lainamäärä oli 6 537 euroa. 20 000-50 000 asukkaan keskimääräinen lainakanta per asukas oli vuonna 3 008 euroa ja vastaavasti kuntakonsernien lainakanta oli 5 530 euroa per asukas. Näin ollen voidaan todeta, että Raision lainakanta on lainamäärän kasvusta huolimatta keskimääräistä alemmalla tasolla.

Vuoden 2020 alkupuolella alkaneen koronaepidemian vaikutus kuntien, myös Raision toimintaan ja talouteen tulee mitä ilmeisimmin olevaan merkittävä, riippuen osaltaan epidemian kestästä. Vaikutusten arviointi epidemian tässä vaiheessa on haastavaa, mutta kestäessään epidemialla on sekä välittömiä että välillisiä vaikutuksia. Sairaaloitten ja sairaanhoidon resurssien saatavuus ja toimintakyky ovat ensiarvoisen tärkeitä koko maassa, ja myös Raisiossa sairaanhoidon resurssien tarkastelua on tehty uutterasti mahdollisimman korkean toimintakyvyn varmistamiseksi. Toiminnallisia haasteita aiheuttavat myös muun muassa toimintojen määräaikaisten sulkemiset sekä työtehtävien siirtyminen yhä mahdollisuuksien mukaan etätyössä tehtäväksi. Isoja toiminnallisia haasteita aiheutuu sote-sektorin lisäksi erityisesti sivistyskeskuksen toimintaan, kun koulut siirtyvät paljolti etäopetukseen ja päivähoiton yksiköiden lapsimäärä vähenee. Vaikutuksia ilmenee myös muilla sektoreilla ja hallinnossa.

Taloudellisesti koronan vaikutukset näkyvät suoraan toimintakulujen kasvuna ja vastaavasti toimintatuottojen vähenemisenä. Vaikutukset myös verotuloissa tulevat olemaan ilmeisiä, kun yritykset ja yhteisöt joutuvat toimintojen muuttuessa tekemään myös henkilöstöön vaikuttavia ratkaisuja. Raision lainakanta on viime vuosien aikana kasvanut ja maksuvalmiutta on osaltaan pidetty yllä lyhytaikaisilla kuntatodistusluotoilla. Tulojen vähenemisen ja kulujen kasvun myötä Raision pitää ottaa lisää lainaa maksuvalmiuden säilyttämiseksi. Lainamäärän kasvaessa korkojen nousulla voi olla merkittävät negatiiviset vaikutukset Raision talouteen. Lisälainan määrään vaikuttavat moninaiset tekijät, ja tehtyjen arvioiden mukaan lisälainan määrä koronaepidemian kestäessä huhti-toukokuulle on tämänhetkisen arvion mukaan noin kymmenen miljoonaa euroa.

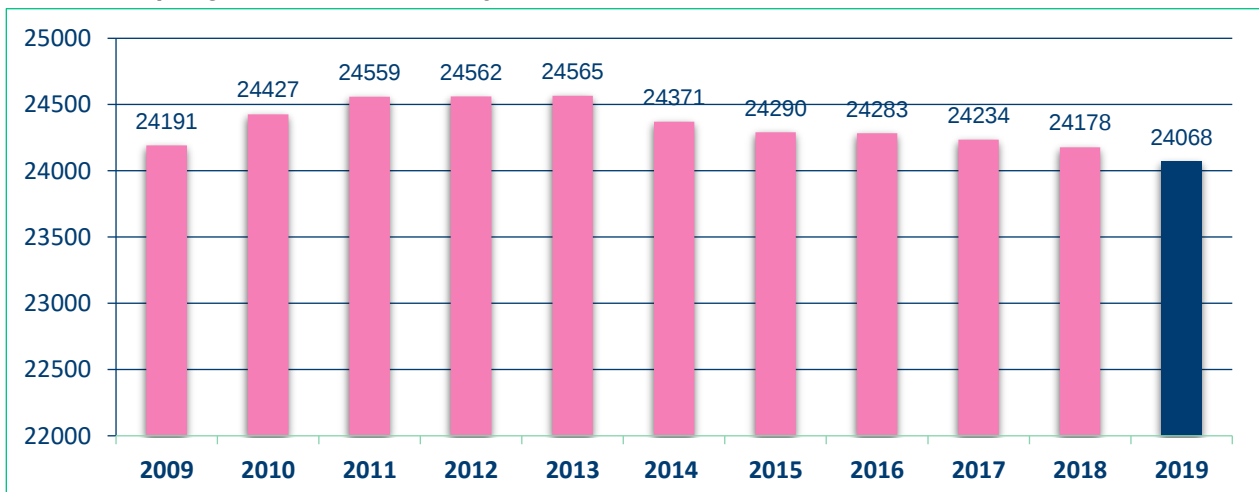
TP2019 tunnusluvut	TP2019	TP2018	MUUTOS*
asukasmäärä	24 068	24 178	-110
työttömyys-%, ka.	6,8	7,7	-0,9
henkilöstömäärä	1 299	1 319	-20
henkilötyövuodet	1 490,2	1 491,4	-1,2
toimintatuotot (ulk.), M€	42,5	42,8	-0,2
toimintakulut (ulk.), M€	-171,6	-166,3	-5,3
henkilöstökulut, M€	-71,2	-69,2	-2,1
palvelujen ostot (ulk.), M€	-78,3	-75,6	-2,7
toimintakate, M€	-129,1	-123,5	-5,6
verotulot, M€	99,1	99,2	-0,1
valtionosuudet, M€	28,4	27,1	1,4
vuosikate, M€	0,8	3,9	-3,2
tilikauden ylijäämä/alijäämä, M€	-5,7	-3,7	-2,0
kertynyt ylijäämä/alijäämä, M€	9,9	15,5	-5,7
investoinnit, brutto M€	-11,6	-9,5	-2,0
investoinnit, netto M€	-8,0	-6,5	-1,5
poistot, M€	-8,1	-7,6	-0,4
lainakanta 31.12. M€	63,5	61,4	2,1
lainakanta €/asukas	2 640	2 541	98,8
konserni lainakanta 31.12., M€	86,9	86,7	0,1
konsernin lainakanta €/asukas	3 609	3 587	22,5

*Muutossarakkeen M€-luvut on laskettu todellisista pyöristämättömistä TP2019 ja TP2018 -luvuista.

Väestö ja työllisyyskehitys

Raision kaupungin asukasluku laski edelleen vuonna 2019. Asukasluku oli ennakkotietojen mukaan 24 068 asukasta, eli -110 asukasta vähemmän kuin vuonna 2018. Asukasluvun odotetaan kuitenkin kääntyvän nousuun muun muassa Varsinais-Suomen alueen hyvän kehityksen myötä. Raisioon on rakenteilla sekä uusia kerrostaloja että rivitaloja. Samoin omakotitalorakentaminen on virkistynyt.

Raision kaupungin asukasluvun kehitys 2009 - 2019

Varsinais-Suomen hyvä vire ja myönteinen kehitys näkyi useassa alueen kunnassa muun muassa työvoiman kysynnän vilkastumisena ja pitkäaikaistyöttömyyden vähenemisenä. Varsinais-Suomen työttömyysprosentti oli vuoden 2019 lopussa edellisvuoden tasolla, eli 9,5 prosenttia. Koko Suomen työttömyysasteen keskiarvo oli 9,8 prosenttia, eli 0,1 prosenttia vuotta 2018 korkeampi. Raision työttömyysprosentti kehittyi vuonna 2019 edellisvuoden tapaan

myönteisempään suuntaan ollen joulukuussa 7,6 prosenttia, eli 0,3 prosenttiyksikköä vuoden 2018 joulukuun työttömyysastetta parempi.

Taloudellinen kehitys vuonna 2020 ja arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Maailman talouskehitys on ollut hidasta ja erityisesti maailmanpoliittiset tapahtumat ovat koetelleet markkinoiden uskoa. Suomen bruttokansantuote kasvoi vuonna 2019 1,0 prosenttia.

Turun alueen talouskehitys on ollut muuta maata parempaa. Erityisesti telakan tilanne on parantanut työllisyyttä alueella jo useana vuotena ja hyvä ostovoima näkyy myös muiden tuotteiden ja palveluiden kysynnässä. Lisäksi vuoden 2019 aikana Raisio Oyj käynnisti uuden tuotantolinjan rakentamisen, joka on Raisioon toteutettava yli 40 miljoonan euron hanke. Raisio on saavuttanut työllisyyden tason, joka on pysynyt viimeisten kuukausien aikana jokseenkin stabiilina. Tammikuun alussa työttömyys oli Raisiossa 6,7 % kun koko seutukunnan työttömyys oli 9,0 %. Parannusta vuoden takaiseen tilanteeseen oli Raisiossa 0,7 %-yksikköä.

Käyttötalouden näkökulmasta Raision talous ei ole tasapainossa ja lisäksi epätasapaino kasvaa. Vuoden 2019 talous toteutuu talousarviota parempana, mutta kuitenkin kaksi miljoonaa euroa heikompana kuin vuonna 2018. Talouden kehitys riippuu huomattavasti siitä, millä tavoin verotulojen ja valtionosuuksien tasapaino tukee kuntataloutta tulevaisuudessa. Valtionosuudet on palautettu normaalitasolle ja indeksi- yms. jäädytyksistä luovuttu, mikä parantane tilannetta lähitulevaisuudessa.

Valtio on suunnitellut toteuttavansa Raision keskustaa halkovan E18-tiehankkeen siten, että keskustatunnelin rakennustyöt alkaisivat loppusyksystä 2022. Raision kaupunki laatii parhaillaan keskustaan uutta asemakaavaa. E18-hanke tulee edellyttämään uusia tiejärjestelyitä ja rinnakkaistieyhteyksiä kaupungin katuverkolla. Hanke on suuri ja rakennusaikana se oletettavasti vaikuttaa hetkellisesti heikentävästi mm. keskusta-alueen vetovoimaan. Toisaalta hanke on välttämätön koko Turun seudun kehäliikenteen kannalta. Raskas liikenne ja kumipyöräliikenne keskitetään kehätielle ja työmatkaliikenteessä suositaan joukkoliikennettä, jalankulkua ja pyöräilyä. Joukkoliikenteen laatukäytävän toteuttamissuunnitelmasta raitiotietasoisena päätetään vuonna 2020.

Kaupunkikonsernissa velan määrä tulee oletettavasti kasvamaan Raision vuokra-asuntojen mahdollisten talonrakennushankkeiden myötä. Kaupunginvaltuusto on linjannut, että vuokra-asumisen osuutta lisätään asuntojen hallintamuotojakaumassa. Arvio lainakasvusta mahdollisen hankkeen osalta on vajaa kymmenen miljoonaa euroa. Vesi-yhtiön tai jäähalliyhtiön puolelta ei ole näköpiirissä toistaiseksi velkaantumiskehitystä, mutta keskustan uudistuminen edellyttää vesihuollolta huomattavia investointeja.

Palveluinvestoinneista seuraavan kuuden vuoden aikana merkittävin tulee olemaan Ulpukan uimahallin peruskorjaus, jonka arvoksi on arvioitu tässä vaiheessa noin 13 miljoonaa euroa. Toinen merkittävä kokonaisuus ovat sivistystoimen palveluverkkosuunnitelman edellyttämät muutokset. Erityisesti Vaisaaren koulun investointi on aikaistumassa aiemmin arvioidusta. Koulu- ja päiväkotinvestoinnit voidaan monelta osin jakaa hallitusti pitkälle aikavälille, mutta mikäli normaalin peruskorjaustason ylläpidon lisäksi tarvitaan palvelutuotannon tarpeisiin uudisrakennuksia, investointien kokonaisuus kasvaa merkittävästi.

Kaupungin asukasluku on laskenut jo useana vuonna peräkkäin. Vuonna 2019 väestön muutos oli ennakkotietojen mukaan -110 henkilöä. Raisiossa on käynnistynyt useita kerrostalo- ja rivitalohankkeita, joten väestökehityksen oletetaan kääntyvän paremmaksi. Väestökehitystä osaltaan hidastaa luonnollisen väestökasvun miinusmerkkisyys, eli kuolleisuus ylittää syntyvyyden.

Maailmanlaajuinen koronaviruspandemia muutti maailman suunnan helmi-maalikuussa 2020. Vaarallisen tartuntataudin leviämisen estämiseksi lähes kaikki maailman maat ovat sulkeneet

rajansa ja rajoittaneet kansalaisten jokapäiväisiä toimia. Suomessa valtioneuvosto antoi poikkeustilaa koskevan asetuksen 18.3.2020, jonka eduskunta hyväksyi.

Koronavirustilanteen vuoksi Raisiossa suljettiin uimahalli, kirjasto, liikuntatilat, nuorisotilat ja asiakaspalvelupisteet. Koulut ovat pääosin siirtyneet etäopetukseen ja päivähoidossa olijoiden määrät ovat romahtaneet.

Koronavirustilanteen vaikutukset tulevat olemaan taloudellisia, väestöllisiä ja sosiaalisia. Verotulot tulevat laskemaan tai jopa romahtamaan riippuen poikkeustilan kestosta. Jos maailmalla alkaa luottolama, joutuu julkissektori muuttamaan koko toimintansa.

Raision kaupunki varautuu kaikin tavoin taloudellisiin ja sosiaalisiin vaikutuksiin, joita tilanne tulee tuottamaan. Tällä hetkellä on toiveita, että leviäminen saataisiin merkittävästi hidastumaan viimeistään kesällä. Mikäli tavoitteessa onnistutaan, taloudelliset vaikutukset jäävät hetkellisiksi ja palautuminen on mahdollista suhteellisen nopeasti. Kaupunki tulee tekemään vuonna 2020 huonon vuosituloksen ja joutuu tulevaisuudessa tasapainottamaan pitkän aikaa talouttaan, että tulevat haasteet voidaan hallita ja asema kasvavalla kaupunkiseudulla säilyttää.

1.2. Selonteko sisäisen valvonnan järjestämisestä ja riskienhallinnasta

Raision kaupungin hallintosääntö on hyväksytty kaupunginvaltuustossa 29.1.2018 § 6. Hallintosäännössä määrätään sisäisestä valvonnasta (luku 6 § 56) sekä sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnasta (luku 6 §64). Lisäksi kaupunginhallitus on hyväksynyt erillisen sisäisen valvonnan ohjeen 1.4.2007. Sisäisen valvonnan ohje sisältää sisäisen valvonnan tarkoituksen, osa-alueet ja tarkastusjärjestelmän. Ohjeessa on määritelty sisäisen valvonnan vastuutahot ja toteuttaminen. Lisäksi ohjelma sisältää ohjeita riskien hallintaan.

Sisäisen valvonnan ohjeen päivistytyö on aloitettu suosituksen mukaisesti vuoden 2019 aikana. Ohjeen on määrä valmistua vuoden 2020 ensimmäisellä vuosipuoliskolla. Tavoitteena on, että uusi ohje vastaa paremmin kaupungin hallinnon ja talouden nykyisiä vaatimuksia.

Sisäisen valvonnan ohjeen päivittämisen osana tehtiin vuoden 2019 aikana riskienarvioinnin ja riskienhallinnan uudelleen tarkastelua ja talousarviossa 2020 otettiin käyttöön uutena riskienhallinnan työkaluna taulukko, jossa kuvataan keskusten tasolla kunkin toimialan oleelliset riskit seuraavien otsikoiden mukaisesti:

- taloudelliset riskit
- toiminnalliset riskit
- varautuminen ja jatkuvuuden hallinta
- tytäryhteisöjen varautuminen

Taulukkoon kirjataan tunnistettu riski, kuvataan se ja arvioidaan mahdollisen toteutumisen vaikutukset ja todennäköisyys. Numeerinen arviointi tehdään asteikolla 1-3 (1=pienin, 3=suurin). Tavoitteena on, että palvelualueella on kattava riskienhallintasuunnitelma, johon on koottu talousarviossa päättämien riskiluokitusten mukaisesti keskeiset riskit yhteen taulukkoon.

Riskienhallinnan jatkokehittäminen sekä asianmukaisen riskienkartoituksen työkalun käyttöönotto katsottiin tarpeelliseksi, jotta voidaan entistä paremmin tunnistaa riskikohteet sekä suunnitella ja toteuttaa tarvittavia riskienhallintatoimenpiteitä.

Vuoden 2019 tilinpäätöksessä työkalua pilotointiin keskusten tasoisesti.

Talousarvion toteutumisen noudattaminen

Kaupunginvaltuusto on hyväksynyt talousarviossa talousarvion noudattamista koskevat ohjeet (KV 12.11.2018 § 152). Ohjeiden mukaisesti talousarvion toteutumista on seurattu toimielimissä kuukausittain. Kaupunginvaltuustolle on laadittu talouden toteutuman raportti maaliskuun lopun, kesäkuun lopun sekä syyskuun lopun tilanteesta. Kaupunginhallitukselle on talousarvion toteutumisen yhteydessä raportoitu myös verotulojen toteutumisesta.

Talousarviota ja sen määräyksiä noudatetaan toiminnassa. Tilivelvolliset vastaavat vastualueidensa taloudellisten ja toiminnallisten tavoitteiden toteutumisesta. Tilivelvolliset viranhaltijat valvovat, että vastualueen toiminnassa noudatetaan hyväksyttyä talousarviota ja käyttösuunnitelmaa sekä niihin liittyviä tavoitteita. Toimintaa ja taloutta sopeutetaan siten, että asetetut tavoitteet on mahdollista saavuttaa. Mikäli on ilmeistä, ettei asetettuihin tavoitteisiin päästä, asia saatetaan välittömästi toimielinkäsittelyyn siten, että valtuusto voi päättää talousarvioon sisältyvien määrärahojen ja tavoitteiden muutokset kyseisen talousarviovuoden aikana.

Lautakuntien vastuuhenkilöt seuraavat tulosalueensa talouden toimintaa jatkuvasti. Toimielimet määräävät vuosittain henkilöt, jotka hyväksyvät menotositteet ja vastaavat tulojen kertymisestä.

Strategisia tavoitteita voidaan muuttaa vain valtuuston päätöksellä. Tavoitteiden toteutumista seurataan toimielimissä toimintavuoden aikana ja tilinpäätöksessä annetaan selostus tavoitteiden toteutumisesta.

Sisäinen tarkastus

Kaupungin sisäinen tarkastus perustuu tällä hetkellä esimiesvalvontaan, talousjohtajan ja muiden tilivastuullisten taloudelliseen valvontaan ja tarkastuslautakunnan ja tilintarkastajien tekemiin havaintoihin. Kaupungilla ei ole henkilöstöresurssia suorittamaan erillistä sisäistä tarkastusta. Kaupunginjohtajan johdolla voidaan jokin kohde tarkastaa sisäisesti olemassa olevien resurssien puitteissa. Vuonna 2019 sisäistä tarkastamista on tehty muun muassa kokouspalkkioiden osalta.

Riskienhallinta

Riskienhallintaa on tarkasteltu talousarviossa asetetuista näkökulmista. Riskienhallintaa varten kehitettiin työkalu, jonka avulla tarkastellaan keskuskohtaisesti riskienhallinnan toteutumista. Kaupungin organisaatio valmisti vuoden 2019 uuden varautumissuunnitelman, joka on keskeinen osa kaupungin toiminnallista ja taloudellista varautumista erilaisiin ughiin. Myös konserniyhtiöt ovat kiinnittäneet huomiota riskienhallintaan ja mm. lainasalkut ja niihin liittyvät riskit on analysoitu. Raision Vuokra-asunnot Oy kilpailutti isännöintisopimuksen, jossa myös keskeisesti huomioitiin riskienhallinta.

Sopimusten hallinta

Raision kaupungissa on käytössä d360-sopimushallintajärjestelmä. Järjestelmään viedään kaikki käyttöönoton jälkeen solmitut kaupungin keskeiset sopimukset ja erityisesti seurantaan edellyttävät sopimukset. Sopimuksen kaupungin taholta tekijän vastuulla on toimittaa sopimukseen liittyvät asiakirjat ja allekirjoitetut sopimukset järjestelmään vietäväksi.

Sopimushallintajärjestelmään viedään muun muassa maankäyttö- ja kaavoitus sopimukset, kauppakirjat, maanvuokrasopimukset, yhteistyösopimukset ja hankintasopimukset lukuun ottamatta hankinta-arvoltaan pieniä sopimuksia, jotka eivät vaadi seuranta. Järjestelmään vietyihin sopimuksiin voidaan liittää myös hälytyksiä liittyen sopimusvelvoitteisiin tai sopimusten uusimiseen.

Tietoturvariskit

Tietohallinnon tietoturvatyöskentely pohjautuu vuosittain tarkasteltavaan ja hyväksyttävään tietoturvapoliittikkaan. Tietoturvapoliittikka ohjaa kaikkea tietohallinnon tietoturvaan liittyvää työskentelyä. Tietoturvariskejä hallinnoidaan tietohallinnossa tietoturvapoliitikassa määritetyn vuosikellon mukaisesti.

Yleiset tietoturvaan liittyvät riskit ovat kuvattu, luokiteltu ja analysoitu tietohallinnon jatkuvuudenhallintastrategiassa. Jatkuvuudenhallintastrategia tarkastellaan ja päivitetään vuosittain. Jatkuvuudenhallintastrategian pohjalta on luotu jatkuvuussuunnitelmat, joissa on luotu toimintamallit mahdollisten palvelukatkosten, kuten tietoturvaloukkausten, ilmaantuessa.

Tekniseen tietoturvaan liittyvät riskit on tunnistettu tietoturvan itseauditoinnissa. Itseauditoinnin pohjalta on laadittu tietoturvaraportti ja vuosisuunnitelma, joissa esitellään ja pyritään hallitsemaan itseauditoinnissa havaittuja riskejä. Itseauditointi ja vuosisuunnitelma toteutetaan vuosittain.

Lisäksi vuosikellon mukaisesti vuosittain toteutetaan tietotilinpäätös sekä tarkastellaan ja päivitetään työntekijöille suunnattu tietoturvaohjeistus.

Konsernihallinto

Konsernihallinto valmistelee ja koordinoi koko kaupungin tasoisen talouden raportoinnin, ja seurannan sekä ohjeistaa tarpeen mukaan keskuksia. Konsernihallinto laatii kuukausittaisen talouden seurannan raportit kaupunginhallitukselle ja neljännesvuosittain kaupunginvaltuustolle. Konsernihallinto tuottaa koko kaupungille lakisääteisiä kunnan yleishallintoon liittyviä tuki- ja asiantuntijapalveluita kuten henkilöstöpalvelut, viestintä ja markkinointi, elinvoimapalvelut, lakipalvelut, kirjaamopalvelut, päätöksenteontuki, arkistointi sekä muut yleishallinnolliset palvelut.

Konsernihallinnossa työskenteli vuonna 2019 22 henkilöä, joista kaksi henkilöä toimi määräaikaisena vuoden 2019 loppupuolelle asti. Konsernihallinnon henkilöstöstä suuri osa toimii asiantuntijatehtävissä. Konsernihallinnon johdossa tapahtui henkilövaihdos syyskuun alussa, jolloin uusi henkilö aloitti talousjohtajan virassa.

Usealla konsernihallinnossa työskentelevällä on pitkä työhistoria Raision kaupungilla. Henkilöresurssien käyttöä on vuosien saatossa tehostettu ja suurimmat riskit katsotaan olevan avainhenkilöriskejä. Henkilöillä on paljon hiljaista tietoa. Avainhenkilöriskejä on pyritty hallitsemaan prosessin kuvauksilla ja varahenkilöjärjestelmillä. Erityisesti toiminnan kannalta kriittisten tehtävien varahenkilöjärjestelmiin on pyritty kiinnittämään huomiota.

Vuoden 2019 aikana valmistui kaupunginhallituksen asettaman taloustyöryhmän loppuraportti, jonka yhtenä toimenpide-ehdotuksena oli, että strategiset, koko kaupunkia koskevat tietyt tukipalvelut keskitetään konsernihallintoon. Mahdollisella organisaatiomuutoksella voitaisiin vastata olemassa olevaan resurssivajeeseen sekä avainhenkilöriskeihin etenkin kaupungin talous- ja henkilöstöpalveluissa sekä osaltaan myös hallintopalveluissa. Samalla voitaisiin uudistaa toimintaprosesseja.

Konsernihallinnon menotositteiden hyväksyjät päätetään kaupunginhallituksessa konsernihallinnon käyttösuunnitelman hyväksymisen yhteydessä, tulojen kertymisestä vastaa kunkin tulosityksikön päällikkö.

Konsernihallinnossa hoidetaan kaupungin ostolaskujen maksatus sekä palkkojen maksatus. Maksatuksen varahenkilöjärjestelmän tehostamisen mahdollisuuksia on tarkasteltu vuoden 2019 loppupuolella.

Kaupunki lähettää maksamattomista laskuista maksumuistutukset asiakkaille perintäyhtiön välityksellä. Myös saatavien perintä hoidetaan perintäyhtiön kautta. Perintäyhtiön käyttö on tehostanut maksujen saantia ja perintää. Toimintatapa kohtelee kaikkia asiakkaita yhtenäisesti ja tasapuolisesti. Perintäyhtiönä toimii Svea perintä.

Kaupungin laskutusohjeistuksen uusiminen aloitettiin vuoden 2019 neljännellä kvartaalilla. Työ jatkuu vuonna 2020. Samassa yhteydessä tarkastellaan ja ajantasaistetaan myös muita ohjeita, jotta ne vastaavat entistä paremmin nykytoiminnan vaatimuksia.

Sosiaali- ja terveyskeskus

Talousarvion noudattamista sekä toimintatuottojen kertymistä ja toimintakulujen kehitystä seurataan kuukausittain kirjanpito- ja taloushallinto-ohjelmien raporteilla. Toiminnan tavoitteiden toteutumista seurataan Maisema-palvelun raporttien ja tuoteryhmäraporttien suoritettujen kehittymisen perusteella ja syyt poikkeamiin selvitetään.

Maisema-palvelun raportit lautakunnan osalta sekä Raision ja Ruskon osalta erikseen kootaan puolivuotistoteutuman sekä tilinpäätöksen yhteydessä.

Intime-raportit yhteistoiminta-alueen osalta viedään lautakunnan käsiteltäväksi kuukausittain. Talousarvion toteutumisesta laaditaan raportti kaupunginhallitukselle ja valtuustolle neljännesvuosittain.

Maksutositteiden hyväksyjät ja varahyväksyjät sekä asiataarkastajat vahvistetaan vuosittain lautakunnan päätöksellä. Mahdolliset muutokset viedään lautakuntaan vuoden aikana.

Keskuksen johtaja ja talouspäälikkö huolehtivat toimintatulojen kertymisen seurannasta ja toimintakulujen kehityksen seurannasta. Edelleen palvelualue- ja palveluyksikköjohtajat seuraavat oman alueensa ja yksikkönsä osalta tulojen ja kulujen kehitystä.

Sivistyskeskus

Lautakuntatasolla seurataan talousarvion ja tavoitteiden toteutumista kuukausittain Johtoryhmätasolla talousarvion toteutumista seurataan toistuvasti. Menojen ja tulojen hyväksymisjärjestelyt ovat toimivat. Yksiköiden johtajat hyväksyvät menot ja tulot, matkalaskujen käsittelyä on parannettu syksyllä käyttöönotetulla matkalaskuohjelmalla M2.

Sivistyskeskuksen sopimukset koskevat yhteistyötä Turun kaupungin kanssa ruotsinkielisessä opetuksessa ja erityisopetuksessa, koulukuljetuksia ja varhaiskasvatuksen palveluseteli palveluntuottajia.

Kirjaston ja Ulpukan kassat tarkastetaan vuosittain, tarkastukset on suoritettu tilivuoden aikana.

Vuoden 2019 aikana suoritettiin sisäisesti kirjaston, kulttuurin, liikunnan ja nuorisotoimen auditoinnit. Auditointien tarkoituksena on tutustua jokaisen yksikön toimintaan, toimintatapoihin, hallinnon järjestelyihin sekä käytössä oleviin tiloihin.

Toiminnan aikataulun pohjana käytetään vuosikelloa:

-Tammi-maaliskuu: edellisen vuoden päättäminen, seuranta ja tilinpäätös, käyttösuunnitelmat, jatkuva kuukausittainen talousseuranta ja raportointi lautakunnille

-Huhti-kesäkuu: raportointi tarkastuslautakunnalle, talousseuranta

-Heinä-syyskuu: talousarvion seuranta ja raportointi, uuden talousarvion valmistelu

-Loka-joulukuu: talousarvion ja -suunnitelman hyväksyminen

Tekninen keskus

Käyttötalouden toteutumaraportit viedään lautakuntien käsiteltäväksi kuukausittain. Talousarvion toteutumisesta laaditaan raportti kaupunginhallitukselle ja valtuustolle neljännesvuosittain. Kunnallistekniikan ja talonrakennuksen työohjelmien toteutumista seurataan lautakunnassa puolivuositteittäin.

Menotositteiden hyväksyjät hyväksyvät lautakunnat vuosittain. Keskuksen johtaja ja hallintopäälikkö huolehtivat teknisen lautakunnan tulojen kertymisen seurannasta ja menojen kehityksen seurannasta. Vastaavasti palvelun ja tulosityksikön päälikkö seuraa oman yksikkönsä osalta tulojen ja menojen kehitystä. Em. henkilöt myös seuraavat ja vastaavat siitä, että oikea määrä tuloja on kertynyt tilikauden aikana. Laskujen hyväksymisessä noudatetaan periaatetta, että tavarana/ palveluna tilaaja ja vastaanottaja on eri henkilö kuin laskun hyväksyjä.

Ympäristölautakunnan osalta ympäristöpäälikkö huolehtii tulojen kertymisen seurannasta ja

menojen kehityksen seurannasta. Ympäristöpäällikkö on myös tulosityksikön päällikkö. Ympäristöpäällikkö seuraa ja vastaa siitä, että oikea määrä tuloja on kertynyt tilikauden aikana.

Hallintosäännön 54 §:n mukaisesti varaston vastuulliseksi hoitajaksi nimetty varastopäällikkö on suorittanut materiaalipalvelujen varaston inventoinnin 31.12.2019. Varaston arvo oli 151.209 euroa ja inventointiero -266,88 euroa. Kaupungininsinööri suoritti hallintosäännön mukaisen varaston valvontatarkastuksen 16.12.2019. Tarkastuksesta on laadittu kirjallinen raportti.

Tekninen johtaja on 12.4.2017 1 § tehnyt päätöksen ajopäiväkirjan käytöstä kaupungin henkilö- ja pakettiautoissa. Syksyllä kaupunki otti käyttöön uuden matkustuksenhallintajärjestelmän. Ajopäiväkirjat oman auton käytöstä laaditaan M2 mobiilisovelluksella.

Tekninen johtaja ottaa päätöksellään vastaan sivutoimi-ilmoitukset. Lautakunta ei ole myöntänyt sivutoimilupia.

Vaarallisia työyhdistelmiä pyritään ehkäisemään työnjaon toteutuksella, ohjeistuksella ja työnjohdollisin toimenpitein. Työsuojeluorganisaatio huolehtii osaltaan henkilöstön terveyttä ja turvallisuutta koskevien vaarojen tunnistamisesta. Teknisen keskuksen osalta on laadittu jokaista työyksikköä koskeva työsuojelun toimintaohjelma. Teknisessä keskuksessa on suoritettu työterveyshuollon toimintasuunnitelman mukaiset vuosittaiset työpaikkaselvitykset ja terveystarkastukset. Työpaikkaselvitykseen sisältyy riskianalyysi.

Keskeiset johtopäätökset ja sisäisen valvonnan kehittäminen taloussuunnittelukaudella

Kaupungin sisäisen valvonnan prosessit ovat kehittyneet viime vuosina. Toiminnolle ei ole ollut mahdollista kohdentaa erillistä sisäisen valvonnan resurssia, vaan sisäisen valvonnan prosessit ovat olleet pääosin osa työtehtäviä.

Merkittävin käynnissä ja olemassa oleva kehittämistoimenpide sisäisen valvonnan prosessien kehittämisessä on riskienhallinnan työkalun käyttöönotto kaikissa kaupungin keskuksissa ja konserniyhtiöissä. Suunnittelukaudella työkalua kehitetään vastaamaan yhä paremmin kaupungin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tarpeisiin. Työkalulla tullaan jatkossa toteuttamaan säännöllistä riskikartoitusta ja riskienhallintaa.

Toinen merkittävä käynnissä oleva kehittämistoimenpide on sisäisen valvonnan ohjeistuksen kokonaisuuden läpikäynti ja päivittäminen. Ohjeistuksen päivittämisellä ja ohjeen sisällön jalkauttamisella toimintaan pyritään saamaan sisäisen valvonnan prosessit vastaamaan entistä paremmin kaupunkiorganisaation nykytilaa.

1.3. Tilikauden tuloksen muodostuminen ja toiminnan rahoitus

1.3.1. Tilikauden tuloksen muodostuminen ja vertailu edelliseen vuoteen

Raision kaupungin tuloslaskelma ja sen tunnusluvut

	TP2019 1 000€	TP2018 1000 €	Muutos	Muutos%
Toimintatuotot	42 524	42 762	-238	-0,6
Myyntituotot	23 213	23 173	40	0,2
Maksutuotot	8 949	8 728	221	2,5
Tuet ja avustukset	2 754	3 320	-566	-17,0
Muut toimintatuotot	7 608	7 542	66	0,9
Toimintakulut	-171 618	-166 275	-5 344	3,2
Henkilöstökulut	-71 250	-69 162	-2 088	3,0
Palvelujen ostot	-78 278	-75 578	-2 700	3,6
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-10 080	-10 084	4	0,0
Avustukset	-7 097	-6 941	-155	2,2
Muut toimintakulut	-4 914	-4 509	-405	9,0
Toimintakate	-129 094	-123 512	-5 582	4,5
Verotulot	99 100	99 208	-109	-0,1
Valtionosuudet	28 448	27 097	1 351	5,0
Rahoitustuotot ja -kulut	2 305	1 153	1 152	99,9
Korkotuotot	645	648	-4	-0,5
Muut rahoitustuotot	2 138	1 107	1 031	93,2
Korkokulut	-465	-590	125	-21,2
Muut rahoituskulut	-12	-12	0	1,7
Vuosikate	759	3 946	-3 187	-80,8
Poistot ja arvonalentumiset	-8 053	-7 629	-424	5,6
Satunnaiset erät	1 633	0	1 633	
Tilikauden tulos	-5 661	-3 684	-1 978	53,7
Poistoeron lisäys(-), vähennys(+)	0	0	0	0,0
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-5 661	-3 684	-1 978	53,7

TULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT	TP2019	TP2018
Toimintatuotot/Toimintakulut,%	24,8	25,7
Vuosikate/Poistot,%	9,4	51,7
Vuosikate, €/asukas	32	163
Asukasmäärä	24 068	24 178

Toimintatuotot

Toimintatuotot toteutuivat 42,5 miljoonan euron suuruisina, eli ne pienenevät 0,2 miljoonaa euroa eli -0,6 prosenttia verrattuna vuoteen 2018. Toimintatuottojen kehitys oli positiivinen muiden lautakuntien paitsi sosiaali- ja terveystalouden ja ympäristölautakunnan osalta.

Sähkön myyntituotot kasvoivat 0,5 miljoonalla eurolla verrattuna vuoteen 2018.

Sivistyslautakunnan osalta myyntituottojen kasvuun vaikutti tukien ja avustusten 0,2 miljoonan euron kasvu. Sosiaali- ja terveystaloudessa ulkoisiin myyntituottoihin suurin vaikutti muun muassa työterveyshuollon maksujen väheneminen 0,4 miljoonalla eurolla. Myyntituotot kunnilta sen sijaan kasvoivat 0,2 miljoonaa euroa.

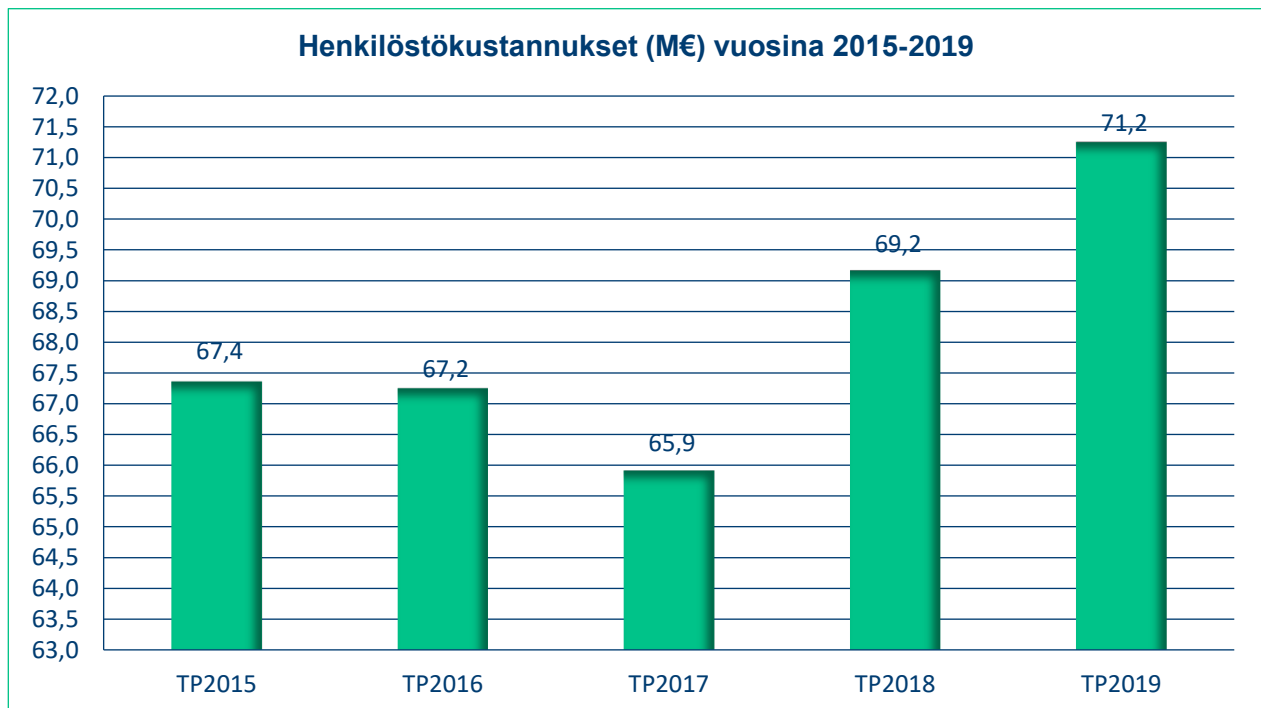
Toimintakulut

Toimintakulut kasvoivat 5,3 miljoonaa eli 3,2 % vuodesta 2018. Kaupungin suurimman kuluerät ovat henkilöstökulut ja palvelujen ostot. Henkilöstökulut kasvoivat 3,0 prosenttia ja palvelujen ostot 3,6 prosenttia.

Palvelujen ostoissa kasvua edellisten vuoteen verrattuna syntyi muun muassa erikoissairaanhoidon ja sähkökaupan vaikutuksesta. Henkilöstökulujen kasvun taustalla ovat muun muassa vuonna 2019 voimaan tulleet kunnallisten virka- ja työehtosopimusten mukaiset korotukset. Palkat ja palkkiot kasvoivat 3,2 prosenttia vuoteen 2018 verrattuna.

Henkilöstökustannukset

Alla olevassa taulukossa esitetään henkilöstökustannusten (M€) kehitys vuosilta 2015-2019.

Henkilöstökustannukset 1000€	TP2015	TP2016	TP2017	TP2018	TP2019
Palkat ja palkkiot	51 505	51 203	51 508	54 750	56 506
Muutos%	0,7 %	-0,6 %	0,6 %	6,3 %	3,2 %
Eläkekulut	12 894	12 608	11 837	12 373	12 731
Muut henkilösivukulut	2 958	3 438	2 569	2 040	2 013
Henkilöstökustannukset	67 357	67 249	65 914	69 162	71 250
Muutos%	0,7 %	-0,2 %	-2,0 %	4,9 %	3,0 %

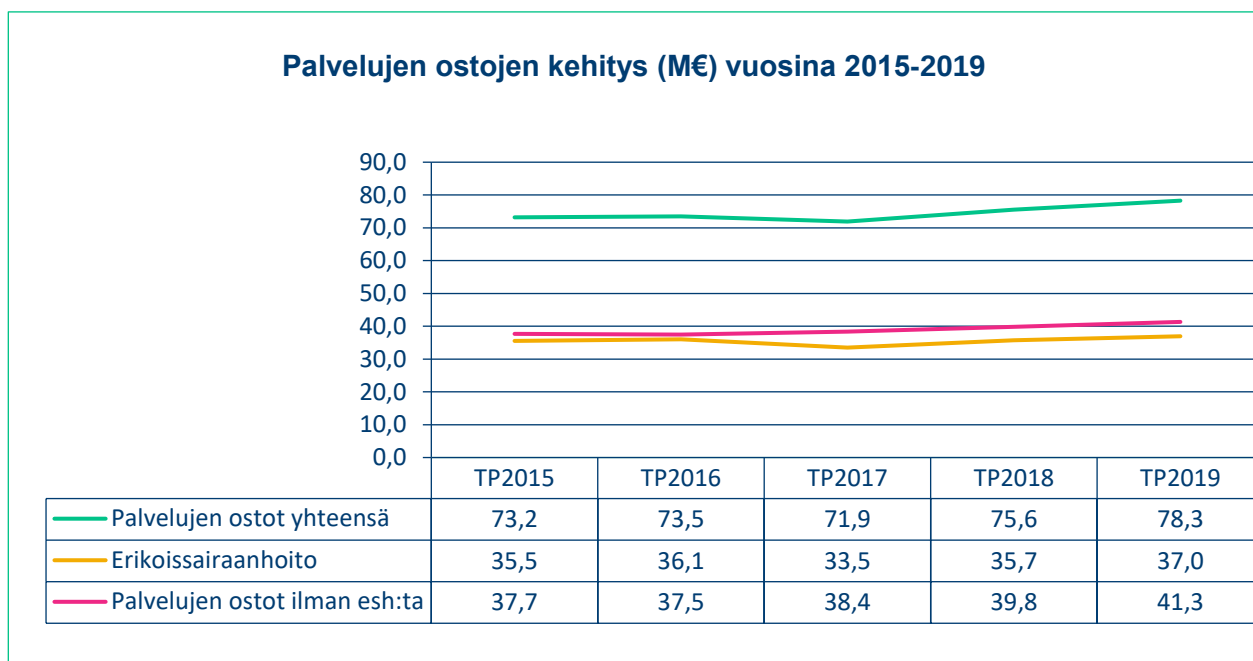
Vuoden 2019 käyttötalouden palkkakustannukset (palkat ja palkkiot, joista vähennetty henkilöstökorvaukset) olivat 56 506 033,13 euroa (vuonna 2018 54 749 659,72 euroa, vuonna 2017 51 507 769,49 euroa).

Vuonna 2019 (1.4. lähtien) tulivat voimaan kunnallisten virka- ja työehtosopimusten mukaiset yleiskorotukset kaikilla sopimusaloilla. Kunnallisessa yleisessä virka- ja työehtosopimuksessa (KVTES) sekä teknisten sopimuksessa viranhaltijan ja työntekijän tehtäväkohtaista palkkaa ja henkilökohtaista lisää ja teknisen sopimuksen alaista erillislisää korotettiin yhdellä prosentilla.

Opetusalalla tehtäväkohtaisen palkan sekä henkilökohtaisen lisän korotukset olivat 0,99 prosenttia. Lääkäreillä korotukset vaihtelivat liitteittäin 2,1-1,0 prosentin välillä.

Tuntipalkkaisten perustuntipalkkoja korotettiin palkkaryhmästä riippuen 10-16 snt/tunti ja urakkapalkkoja 1,0 prosenttia.

Palvelujen ostot

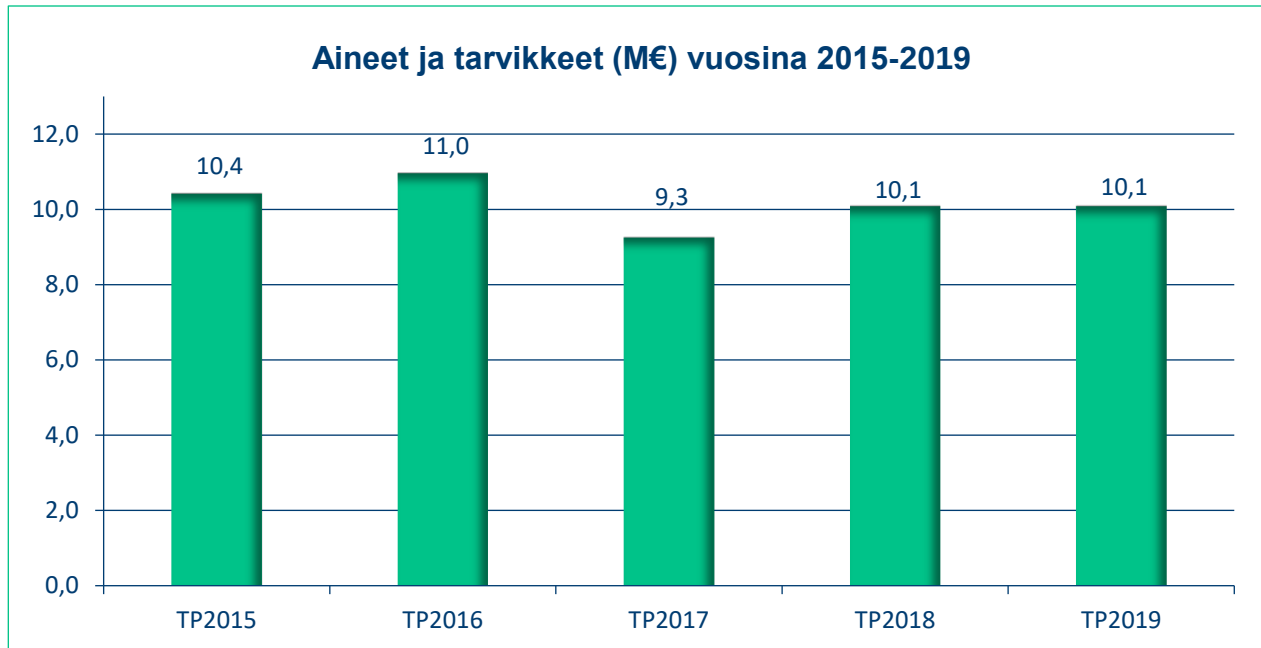

Raision kaupungin toimintakulujen suurin kululaji on palvelujen ostot. Palvelujen ostoihin sisältyy erikoissairaanhoidon kustannukset, joiden osuus on lähes puolet kaikista kaupungin palvelujen ostoista. Palvelujen ostot kasvoivat edelliseen vuoteen verrattuna 2,7 miljoonaa euroa eli 3,6 prosenttia. Kasvusta noin 1,3 miljoonaa euroa aiheutuu erikoissairaanhoidosta, 0,7 miljoonaa euroa sähkökaupan vaikutuksesta ja noin 0,7 miljoonaa euroa muista palveluostoista. Muiden palveluiden osalta merkittävin kasvu vuoteen 2018 syntyi matkustus- ja kuljetuspalveluista.

Palvelujen ostojen kulujen kehitystä kuvaavasta taulukosta nähdään, että erikoissairaanhoidon kulut ovat pääosin kasvaneet vuotta 2017 lukuun ottamatta, Kustannusten alenemiseen vaikuttivat tuolloin hoitojaksojen ja läheteiden vähenevä määrä ja yhteispäivystyksen käytön vähentyminen. Vuonna 2018 erikoissairaanhoidon palveluostot kasvoivat 2,2 miljoonaa euroa ja vuonna 2019 edelleen 1,3 miljoonaa euroa. Vuonna 2019 avohoitokäyntien määrä nousi 7,4 prosenttia ja poliklinikkalaskutus nousi 8,9 prosenttia vuodesta 2018. Hoitojaksot ja niiden laskutus pysyivät ennallaan. Poliklinikkakäyntien nousu jakaantuu yli 20 eri erikoisalalle. Merkittävämmän nousseet kirurgian, kardiologian ja lasten hematologian käynnit.

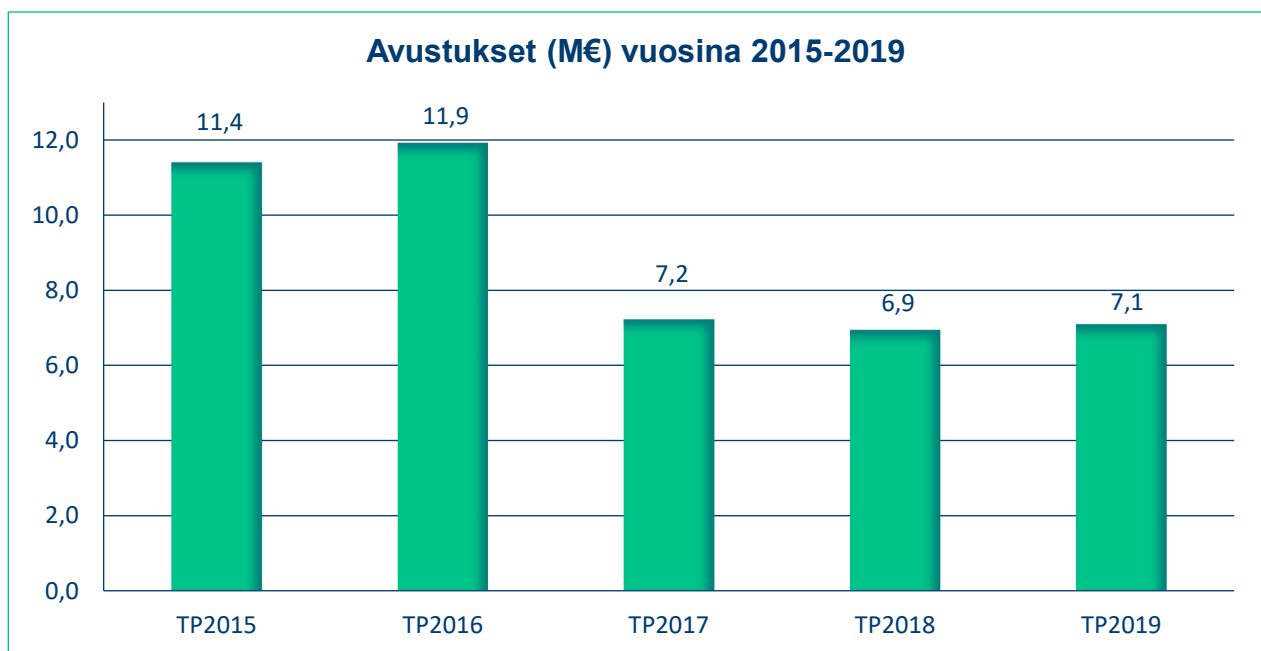
Lähetekäytäntöjä on käyty läpi, ja sairaanhoitopiiriin lähetetään vain erikoissairaanhoitoa tarvitsevat potilaat. Edelleen sairaanhoitopiiriin kulut olivat alle maakunnan keskiarvon. Yhteispäivystyksen käynnit vähenivät 10,5 prosenttia edellisvuodesta. Sairaanhoitopiiriin palveluja käytti vuoden aikana 10 103 henkilöä eli noin 42 prosenttia väestöstä.

Aineet ja tarvikkeet

Aineita ja tarvikkeita koskevat kulut pysyivät vuonna 2019 edellisen vuoden tasolla olen 10,1 miljoonaa euroa. Kaupungin suurimpia aineisiin ja tarvikkeisiin kuuluvia ostoja ovat elintarvikkeet, sähkö, hoitotarvikkeet, sähkö, muu materiaali ja kalusto. Aineiden ja tarvikkeiden markkinoilla tapahtuvat hinnanvaihtelut heijastuvat myös kaupungin kustannuksiin.

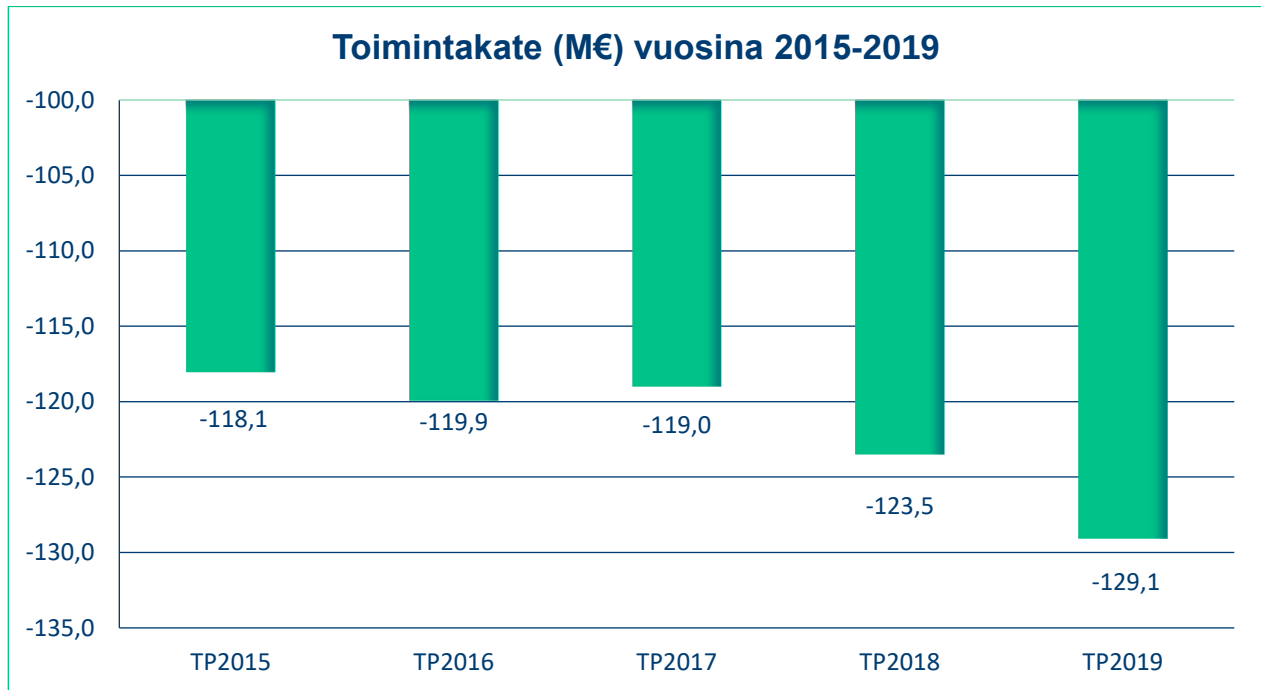
Avustukset

Avustukset toteutuivat 7,1 miljoonan euron suuruisena ollen lähes samalla tasolla kuin vuonna 2018. Kasvun määrä oli 0,2 miljoonaa euroa eli 2,2, prosenttia. Työmarkkinatuen kuntaosuus oli 0,9 miljoonaa euroa, eli laskua edelliseen vuoteen verrattuna oli 0,1 miljoonaa euroa eli 13,5 prosenttia.

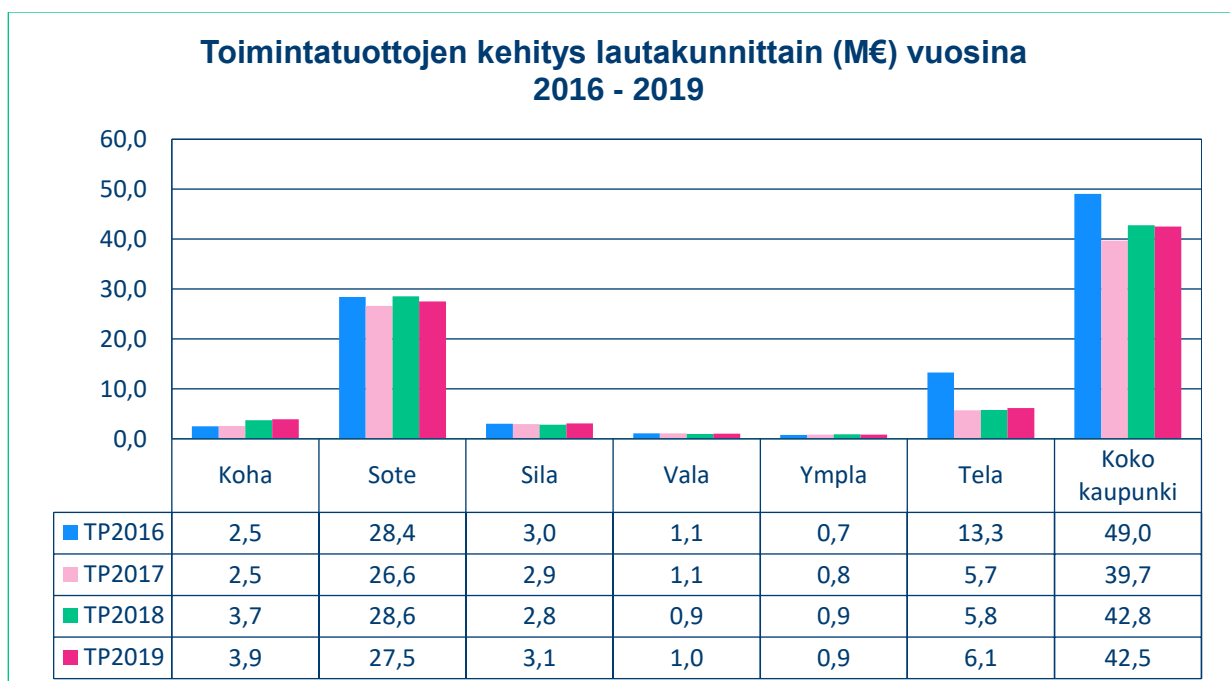
Toimintakate

Toimintakate osoittaa, kuinka paljon toimintakuluista jää niistä vähennettyjen toimintatuottojen jälkeen katettavaksi verotuloilla ja valtionosuuksilla. Toimintakate oli tilinpäätösvoitena -129,1 miljoonaa euroa. Toimintakate heikkeni 5,6 miljoonaa euroa eli 4,5 prosenttia vuoteen 2018 verrattuna. Toimintatuotot kattoivat 24,8 prosenttia toimintamenoista. Tunnusluku heikkeni vuoteen 2018 verrattuna, vuonna tunnusluku oli 25,7 prosenttia.

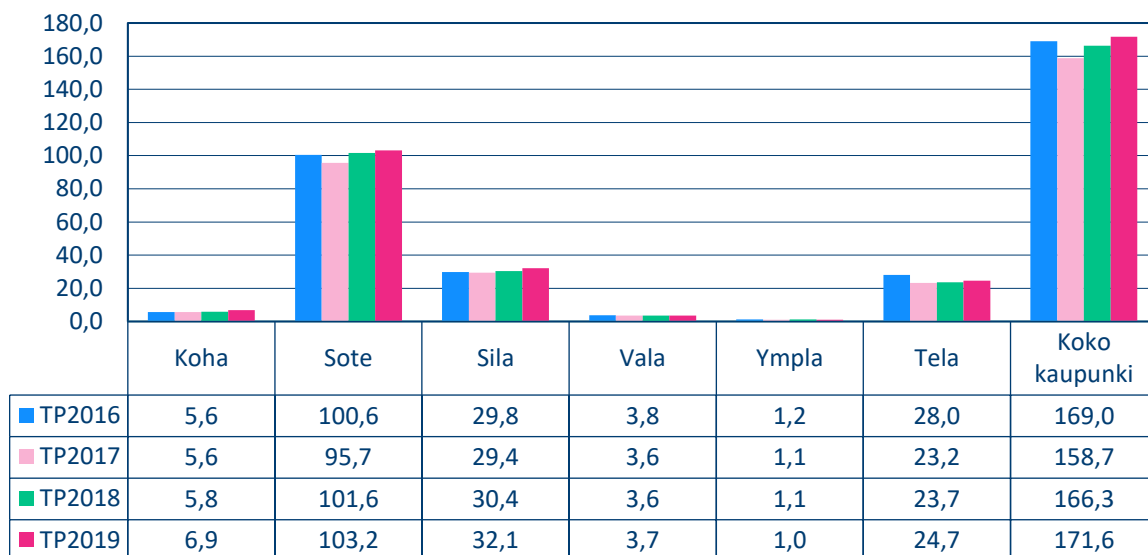
Lautakuntien ulkoiset toimintatuotot, -kulut ja toimintakate vuosina 2016- 2019

Kaupungin toimintatuotot pienenevät kokonaisuudessaan 0,2 miljoonaa euroa edellisvuodesta. Lautakunnittainen tarkastelu osoittaa, että lautakuntien toimintatuotot kasvoivat sosiaali- ja terveyslautakuntaa ja ympäristölautakuntaa lukuun ottamatta. Sosiaali- ja terveyslautakunnan toimintatuotot vähenivät noin miljoonalla eurolla.

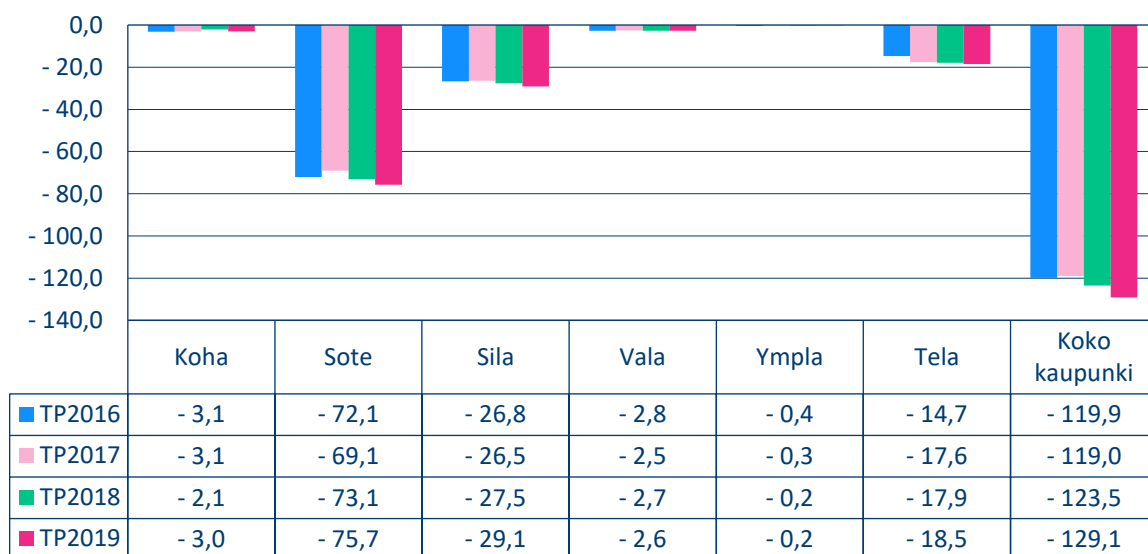
Kaupungin toimintakulujen kasvu oli 5,3 miljoonaa euroa. Toimintakulut kasvoivat kaikkien lautakuntien osalta lukuun ottamatta ympäristölautakuntaa. Sosiaali- ja terveystalouden kulujen kasvuun vaikutti erityisesti erikoissairaanhoidon kustannukset. Konsernihallinnon kulujen nousun taustalla vaikuttaa muun muassa sähkökauppa. Koko kaupungin osalta kulujen toimintakulujen kehitykseen vaikuttivat myös keväällä 2019 voimaan tulleet kunnallisten virka- ja työehtosopimusten mukaiset yleiskorotukset kaikilla sopimusaloilla.

Toimintakulujen kehitys lautakunnittain (M€) vuosina 2016 - 2019

Toimintakate heikkeni muiden lautakuntien paitsi vapaa-aikalautakunnan ja ympäristölautakunnan osalta. Sekä toimintatuottojen pieneneminen että toimintakulujen voimakas kasvu johtivat väistämättä vuoden 2019 toimintakatteen merkittävään heikkenemiseen edellisvuoteen verrattuna.

Toimintakatteen kehitys lautakunnittain (M€) vuosina 2016- 2019

Verotulot ja valtionosuudet

Vuonna 2019 verotuloja saatiin yhteensä 99,1 miljoonaa euroa. Verotulot olivat 0,1 miljoonaa euroa eli 0,1 prosenttia vähemmän kuin vuonna 2018.

Raision kaupungin tuloveroprosentti oli vuonna 2019 19,75 prosenttia eli sama kuin vuonna 2018. Kunnallisverotulot olivat vuoden 2018 tasolla, 85,9 miljoonaa euroa. Kiinteistöverot kasvoivat 0,1 miljoonaa euroa ollen vuonna 2019 7,8 miljoonaa euroa. Yhteisöverot laskivat -0,2 miljoonaa euroa ollen vuonna 2019 5,4 miljoonaa euroa.

Verotulojen odotettiin nousevan vuonna 2019, mutta verotulojen kasvua hidastivat verokorttiuudistuksen ja tulorekisterin käyttöönoton aiheuttama tilitysvaje. Vaikutusta on myös asukasluvun negatiivisella kehityksellä. Kaupungin asukasluku väheni vuoteen 2018 verrattuna 110 henkilöllä.

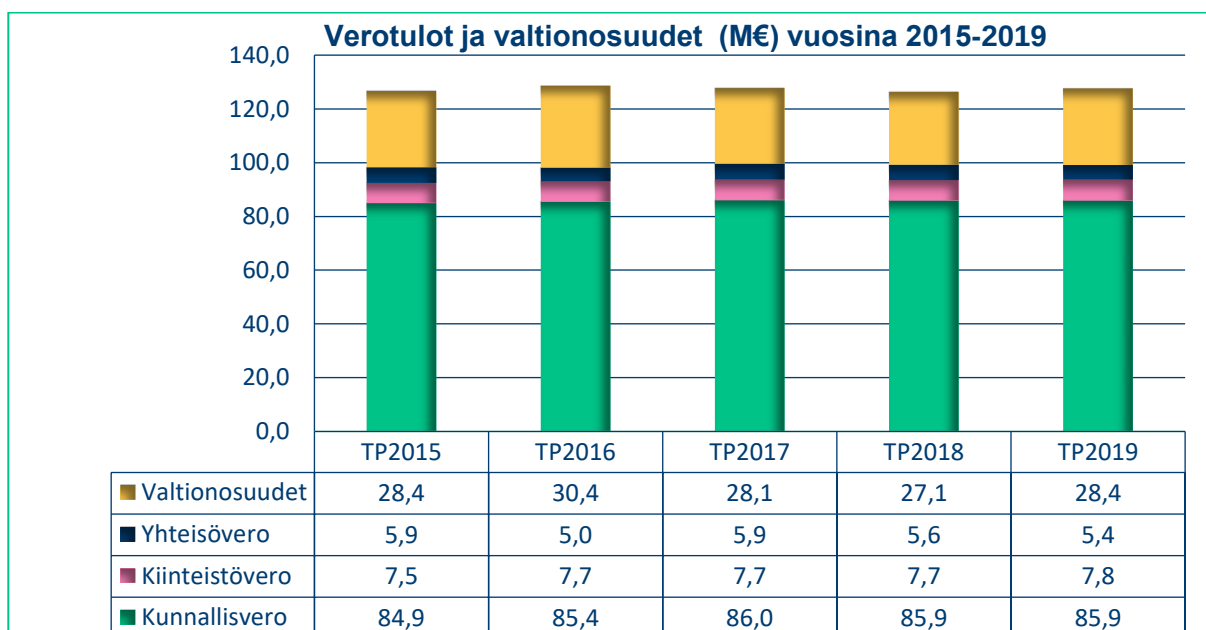
Valtionosuuksia saatiin vuonna 2019 28,4 miljoonaa euroa. Valtionosuudet kasvoivat vuodesta 2018 1,4 miljoonaa euroa eli 5,0 prosenttia. Kuntien valtionosuuksiin tuli vuoden 2019 aikana useita muutoksia, kuten verotulomenetysten kompensatio. Raision kaupungille maksetun verotulomenetysten kompensatian määrä oli noin 1,0 miljoonaa euroa.

Verotulot ja valtionosuudet (M€) vuosina 2018 ja 2019				
	TP2018	TP2019	Kasvu%	Muutos M€*
Kunnallisvero	85,9	85,9	0,0 %	0,0
Kiinteistövero	7,7	7,8	1,2 %	0,1
Yhteisövero	5,6	5,4	-4,1 %	-0,2
Verotulot	99,2	99,1	-0,1 %	-0,1
Valtionosuudet	27,1	28,4	5,0 %	1,4
Yhteensä	126,3	127,5	1,0 %	1,2

*Muutossarakkeen M€-luvut on laskettu todellisista pyöristämättömistä TP2019 ja TP2018 -luvuista.

Verotulot ja valtionosuudet ovat vaihdelleet vuosina 2015-2019 126,3 miljoonan ja 128,6 miljoonan euron välillä ollen alimmillaan vuonna 2018 ja korkeimmillaan vuonna 2016.

Verotulot ja valtionosuudet (M€) vuosina 2015-2019					
	TP2015	TP2016	TP2017	TP2018	TP2019
Verotulot	98,3	98,1	99,6	99,2	99,1
Valtionosuudet	28,4	30,4	28,1	27,1	28,4
Yhteensä	126,7	128,6	127,7	126,3	127,5

Rahoitustuotot ja -kulut

Rahoitustuotot ja -kulut olivat vuonna 2019 2,3 miljoonaa euroa eli ne paranivat nettona 1,2 miljoonaa euroa edellisvuoteen verrattuna. Kasvun selittää pääosin saadut osinkotuotot.

Vuosikate

Vuoden 2019 tilinpäätöksessä vuosikate on 0,8 miljoonaa euroa. Vuosikate laski 3,2 miljoonaa euroa vuodesta 2018.

Vuosikate on keskeinen kateluku arvioitaessa tulo-rahoituksen riittävyyttä. Perusoletus on, että mikäli vuosikate on vähintään siitä vähennettävien poistojen suuruinen, kunnan tulo-rahoitus on riittävä. Kun tulo-rahoituksen riittävyyttä mittaava tunnusluku on 100 prosenttia, oletetaan kunnan tulo-rahoituksen olevan riittävä. Kaupungin vuosikate oli vuonna 2019 9,4 prosenttia poistoista, joten talous ei ole tällä mittarilla tasapainossa. Vuosikate on pienentynyt merkittävästi vuosien 2018 ja 2019 aikana.

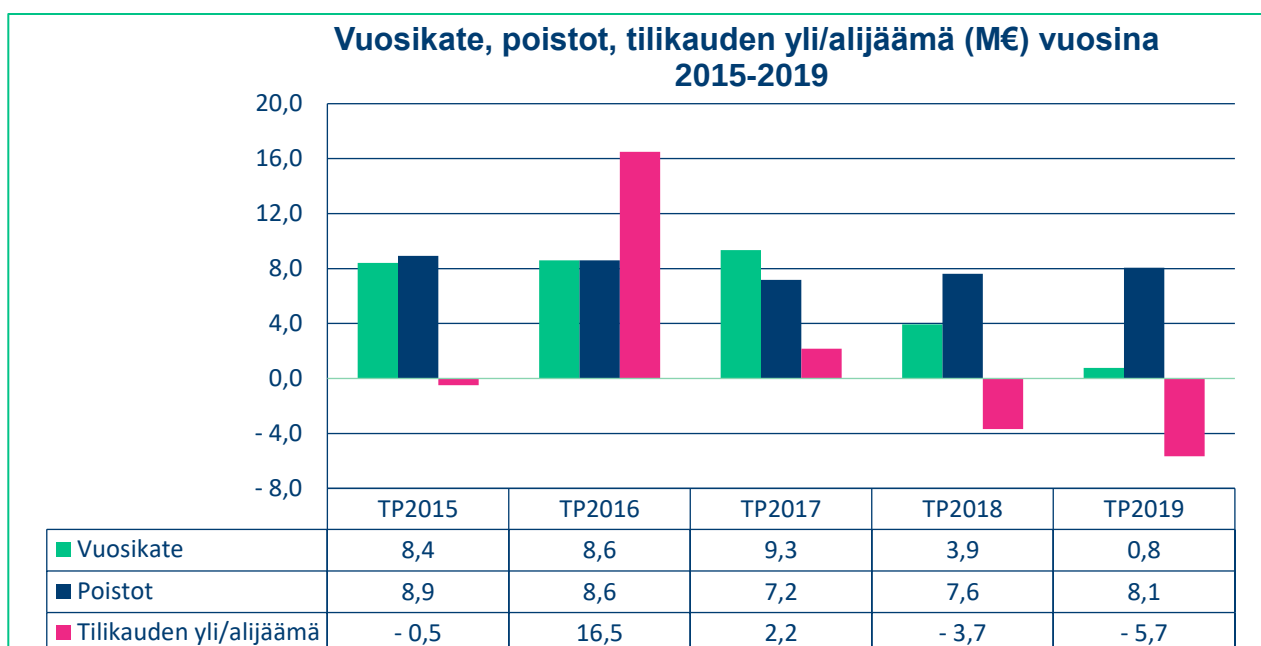
Vuosikatteen näkökulmasta tulee jatkossa mahdollisesti tarkasteltavaksi muun muassa kaupungin palvelutarjonta sekä verotulot. Ration toimintakulujen kasvuprosentti oli vuoden 2019 tilinpäätöksen ennakkotietojen mukaan pienempi kuin Suomen kunnilla ja kuntayhtymillä keskimäärin.

Tilikauden yli-/alijäämä

Ration kaupungin vuoden 2019 tilikausi muodostuu 5,7 miljoonaa euroa alijäämäiseksi. Tilikauden tulokseen vaikuttivat olennaisesti toimintakulujen kasvu sekä verotulojen heikko kehitys.

Edellisvuonna, vuonna 2018, alijäämä oli 3,7 miljoonaa euroa. Vuoden 2017 tulos oli 2,2 miljoonaa euroa ylijäämäinen ja vuoden 2016 tulos oli 16,5 miljoonaa euroa ylijäämäinen.

Taseen kertynyt ylijäämä aikaisemmilta vuosilta on 15,5 miljoonaa euroa. Vuoden 2019 tilikauden negatiivisella tuloksella taseen ylijäämäksi muodostuu 9,9 miljoonaa euroa eli 409 euroa per asukas (asukasluku 24 068).

1.3.2. Toiminnan rahoitus

Raision kaupungin rahoituslaskelma ja sen tunnusluvut

	TP2019 1 000 €	TP2018 1 000 €
Toiminnan rahavirta	1 196	2 632
Vuosikate	759	3 946
Satunnaiset erät	1 633	0
Tulorahoituksen korjauserät	-1 196	-1 314
Investointien rahavirta	-7 980	-6 454
Investointimenot	-11 560	-9 536
Rahoitusosuudet investointimenoihin	167	255
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	3 413	2 827
Toiminnan ja investointien rahavirta	-6 784	-3 822
Rahoituksen rahavirta		
Lainakannan muutokset	2 099	2 449
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	6 000	7 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-9 401	-17 051
Lyhytaikaisten lainojen muutos	5 500	12 500
Muut maksuvalmiuden muutokset	4 444	2 259
Toim.antojen varojen ja po:n muutos	236	-20
Vaihto-omaisuuden muutos	-8	10
Saamisten muutos	4 125	-553
Korottomien velkojen muutos	91	2 822
Rahoituksen rahavirta	6 543	4 708
Rahavarojen muutos	-241	886
<i>Rahavarojen muutos</i>		
<i>Rahavarat 31.12.M€</i>	5 053	5 294
<i>Rahavarat 1.1. M€</i>	5 294	4 396

RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT	TP2019	TP2018
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta, €	26 132 403	37 085 395
Toiminnan ja investointien rahavirta, €	-6 784 166	-3 821 861
Investointien tulorahoitus, %	6,7	42,5
Laskennallinen lainanhoitokate*	0,1	0,5
Lainanhoitokate	0,1	0,3
Rahavarat 31.12., €	5 052 622	5 293 787
Rahan riittävyys, pv	10	10
Asukasmäärä	24 068	24 178

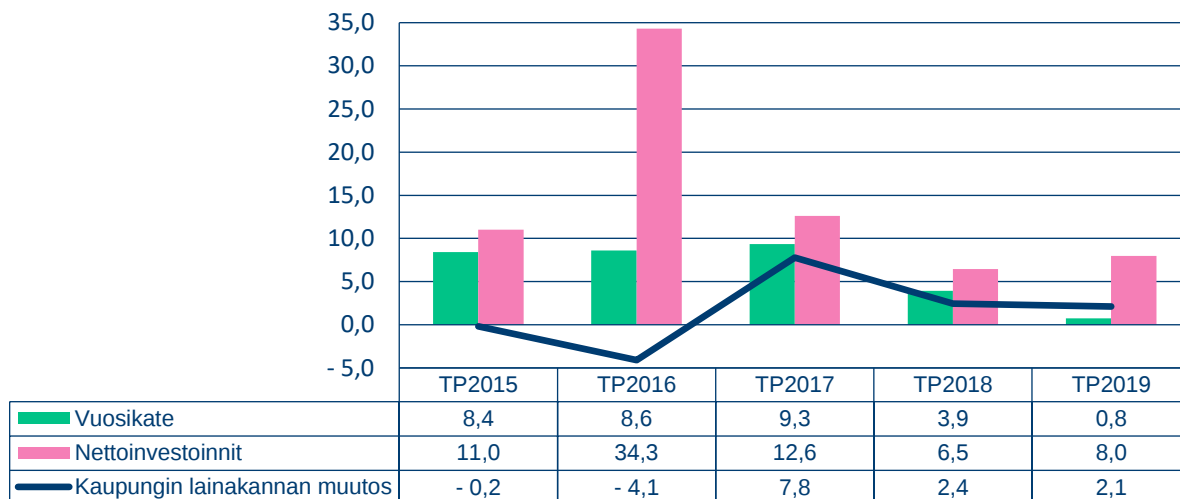
*) Laskennallinen lainanhoitokate=(vuosikate+korkokulut)/(korkokulut+laskennalliset lainanlyhennykset)

Lainanhoitokate-tunnusluku on huono, kun se on alle 1.

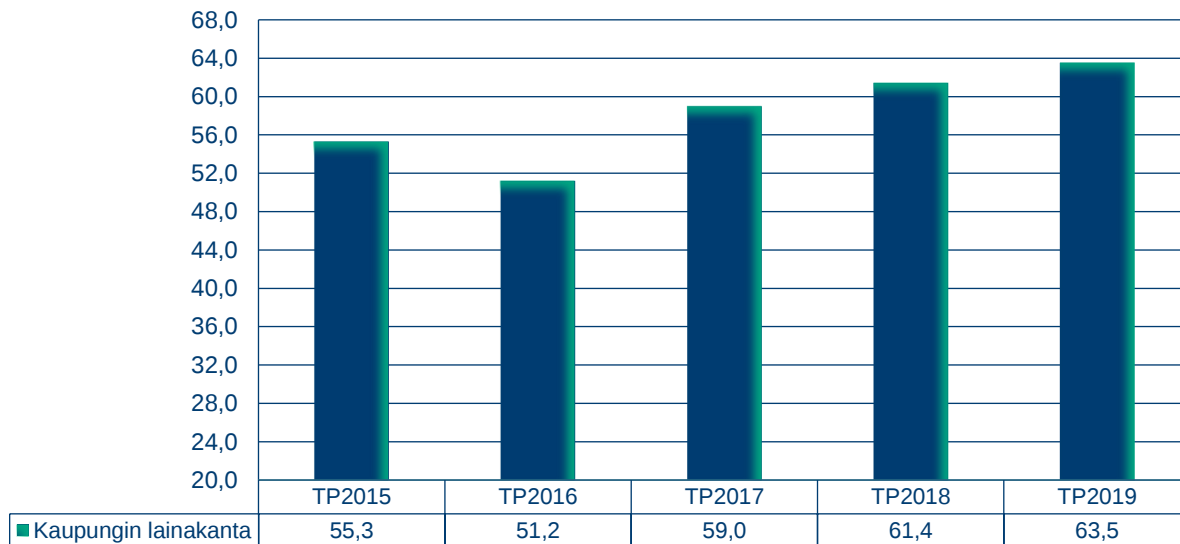
Investointien kokonaismenot tilinpäätösvuonna olivat 11,6 miljoonaa euroa ja nettomenot 8,0 miljoonaa euroa. Vuosikate ei kattanut nettoinvestointeja.

Pitkäaikaisia lainoja lyhennettiin 3,4 miljoonalla eurolla ja lyhytaikaisia kuntatodistuslainoja lisättiin 5,5 miljoonalla eurolla. Lainakanta kasvoi tilinpäätösvuoden aikana 61,4 miljoonasta eurosta 63,5 miljoonaan euroon eli 2,1 miljoonaa euroa. Tämä on osaltaan seurausta siitä, että vuosikate ei kattanut tilikauden aikaisia investointeja.

Nettoinvestoinnit, vuosikate ja lainakannan muutos (M€) vuosina 2015-2019

Lainakanta (M€) vuosina 2015-2019

Rahoituslaskelman tunnusluvuissa positiivinen toiminnan ja investointien rahavirta kertoo, kuinka paljon rahavirrasta jää nettoantolainaukseen, lainojen lyhennyksiin ja kassan vahvistamiseen. Negatiivinen luku tarkoittaa, että menoja joudutaan kattamaan joko olemassa olevia kassavaroja vähentämällä tai ottamalla lisää lainaa. Toiminnan ja investointien rahavirta oli 6,8 miljoonaa euroa negatiivinen.

Tunnuslukuista toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta seuraa investointien omarahoituksen toteutumista pitemmällä aikavälillä, tilinpäätösvuoden ja neljän edellisen vuoden

aikana. Kumulatiivisen viiden vuoden rahavirran pitäisi olla positiivinen, jotta omarahoituksella olisi pystytty kattamaan investoinnit tällä aikavälillä. Tilinpäätöksen tunnusluku on positiivinen.

Investointien tulorahoitus -tunnusluku kertoo, kuinka paljon investointien omahankintamenosta on rahoitettu tulorahoituksella. Tilinpäätöksen investointien tulorahoitus 6,7 prosenttia osoittaa, että investointeja ei ole pystytty rahoittamaan tulorahoituksella.

Laskennallinen lainanhoitokate kuvaa lainanhoitoon käytettävissä olevan tulorahoituksen ja laskennallisten lainanlyhennysten sekä korkojen suhdetta eli kykyä hoitaa lainoista aiheutuvia velvoitteita. Tulorahoitus riittää lainojen hoitoon, jos tunnusluvun arvo on 1 tai suurempi. Kun tunnusluvun arvo on alle 1, joudutaan vieraan pääoman hoitoon ottamaan lisälainaa, realisoimaan kunnan omaisuutta tai vähentämään rahavaroja.

Luotettavan kuvan kunnan lainanhoitokyvystä saa tarkastelemalla tunnuslukua useamman vuoden jaksolla. Kunnan lainanhoitokyky on hyvä, kun tunnusluvun arvo on yli 2, tyydyttävä kun tunnusluku on 1-2 ja heikko, kun tunnusluvun arvo jää alle yhden. Kaupungin laskennallinen lainanhoitokate tilinpäätösvuonna oli 0,1, joten kaupungin lainanhoitokyky on heikko.

Maksuvalmiutta kuvataan kassan riittävyytenä päivässä. Tunnusluku ilmaisee, monenko päivän kassasta maksut voidaan kattaa kunnan rahavaroilla. Kassan riittävyys oli 10 päivää.

1.4. Rahoitusasema ja sen muutokset

Raision kaupungin tase ja sen tunnusluvut

VASTAAVAA 1000 €	31.12.2019	31.12.2018
PYSYVÄT VASTAAVAT	158 987	157 864
Aineettomat hyödykkeet	646	684
Aineettomat oikeudet	166	124
Muut pitkävaik.menot	480	560
Aineelliset hyödykkeet	122 713	119 550
Maa- ja vesialueet	36 069	35 415
Rakennukset	48 994	47 897
Kiinteät rakenteet ja laitteet	34 108	33 232
Koneet ja kalusto	1 046	1 330
Muut aineelliset hyödykkeet	66	66
Ennakkomaksut ja kesken- eräiset hankinnat	2 430	1 608
Sijoitukset	35 628	37 631
Osakkeet ja osuudet	27 639	29 642
Muut lainasaamiset	7 891	7 891
Muut saamiset	98	98
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	2 835	2 157
Valtion toimeksiannot	2 737	2 059
Lahjoitusrahastojen varat	98	98
VAIHTUVAT VASTAAVAT	42 378	46 736
Vaihto-omaisuus	151	143
Aineet ja tarvikkeet	151	143
Saamiset	37 174	41 299
Pitkäaikaiset saamiset	31 133	32 768
Lainasaamiset	31 133	32 768
Lyhytaikaiset saamiset	6 042	8 531
Myyntisaamiset	2 769	3 902
Lainasaamiset	1 654	1 657
Muut saamiset	1 298	2 715
Siirtosaamiset	320	257
Rahat ja pankkisaamiset	5 053	5 294
VASTAAVAA YHTEENSÄ	204 200	206 757

VASTATTAVAA 1000 €	31.12.2019	31.12.2018
OMA PÄÄOMA	111 542	117 203
Peruspääoma	101 691	101 691
Edellisten tilikausien ylijäämä	15 512	19 195
Tilikauden ylijäämä/alijäämä	-5 661	-3 684
POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET	2	2
Poistoero	2	2
PAKOLLISET VARAUKSET	1 257	1 257
Muut pakolliset varaukset	1 257	1 257
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	3 410	2 495
Valtion toimeksiannot	3 273	2 352
Lahjoitusrahastojen pääomat	137	143
VIERAS PÄÄOMA	87 990	85 800
Pitkäaikainen	29 164	26 659
Lainat rahoitus- ja vak.laitoksilta	25 934	22 935
Lainat muilta luotonantajilta	93	93
Saadut ennakot	113	608
Liittymismaksut ja muut velat	3 023	3 023
Lyhytaikainen	58 826	59 140
Joukkovelkakirjalainat	34 500	29 000
Lainat rahoitus- ja vak.laitoksilta	3 001	9 401
Saadut ennakot	703	547
Ostovelat	6 576	6 604
Muut velat	1 173	2 014
Siirtovelat	12 873	11 574
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	204 200	206 757

TASEEN TUNNUSLUVUT	2019	2018
Omavaraisuusaste,%	54,8	57,0
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	51,3	50,1
Kertynyt yli-/alijäämä, 1000 €	9 850	15 512
Kertynyt yli-/alijäämä, €/asukas	409	642
Lainakanta 31.12., 1000 €	63 528	61 430
Lainakanta euroa/asukas	2 640	2 541
Lainat ja vuokravastuut 31.12.	86 627	89 293
Lainat ja vuokravastuut, euroa/asukas	3 599	3 693
Lainasaamiset 31.12., 1000 €	7 989	7 989
Asukasmäärä	24 068	24 178

Omavaraisuusaste mittaa kunnan vakavaraisuutta, alijäämän sietokykyä ja kunnan kykyä selviytyä sitoumuksista pitkällä tähtäyksellä. Omavaraisuuden hyvänä tavoitetasona voidaan pitää 70 prosentin omavaraisuutta. 50 prosentin tai sitä alempi omavaraisuusaste merkitsee kuntataloudessa merkittävän suurta velkarasitetta. Tilinpäätöksessä kaupungin omavaraisuusaste on 54,8 prosenttia. Omavaraisuusaste jää alle tavoitetason, ja tunnusluku heikkeni edellisestä vuodesta kaupungin velkamäärän kasvun ja tilikauden alijäämäisen tuloksen myötä.

Suhteellinen velkaantuneisuus kertoo, kuinka suuri osuus kunnan käyttötuloista tarvittaisiin vieraan pääoman takaisinmaksuun. Mitä pienempi tunnusluvun arvo on, sitä paremmat mahdollisuudet kunnalla on selviytyä velan takaisinmaksusta tulo-rahoituksella. Tunnusluku ei kuitenkaan saisi ylittää 50 prosenttia. Velkojen maksuun kerralla tarvittaisiin 51,3 prosenttia kaupungin käyttötuloista. Tunnusluku on heikentynyt verrattuna edelliseen vuoteen.

Kaupungin lainamäärä vuoden lopussa on 63,5 miljoonaa euroa. Lainojen määrä on kasvanut 2,1 miljoonaa euroa vuoden takaisesta. Lainamäärän kasvua selittää kulujen kasvu ja kaupungin heikentynyt tulo-rahoitus, joka ei riittänyt investointeihin. Tytäryhteisöille annetut lainat vähenivät noin 1,6 miljoonaa euroa. Kokonaislainamäärä asukasta kohden on 2 640 euroa/asukas. Asukaskohtainen lainamäärä on 99 euroa suurempi kuin edellisenä vuonna.

Kaupungin lainat ja vuokravastuut olivat vuoden lopussa 86,6 miljoonaa euroa. Lainat ja vuokravastuut asukasta kohden olivat 3 599. Asukaskohtaiset lainat ja vuokravastuut vähenivät 94 eurolla vuoteen 2018 verrattuna.

Tase-erä edellisten tilikausien ylijäämä on 15,5 miljoonaa euroa. Siihen on siirretty vuonna 2004 oman pääoman liittymismaksurahasto 5,4 miljoonaa euroa. Vuonna 2016 on tuloutettu pysyvien vastaavien myyntivoittoa Raisio Vesi Oy:ltä 15,2 miljoonaa euroa ja muuta satunnaista tuottoa 1,3 miljoonaa euroa. Kaikki edellä kuvatut erät sisältyvät 15,5 miljoonan euron aiempien tilikausien ylijäämään. Jos kyseiset satunnaiset erät poistettaisiin, muodostuisi edellisten tilikausien alijäämäksi 6,4 miljoonaa euroa.

Vuoden 2019 tilinpäätöksen kertyneeksi ylijäämäksi muodostuu 9,9 miljoonaa euroa, 409 euroa per asukas.

1.5. Kokonaistulot ja menot

Raision kaupungin kokonaistulot ja -menot 2019

TULOT	€	%	MENOT	€	%
Toiminta			Toiminta		
Toimintatuotot	42 524 164,04	11,5	Toimintakulut	171 618 443,23	45,9
Verotulot	99 099 845,45	26,9	- Valmistus omaan käyttöön	0,00	0,0
Valtionosuudet	28 447 836,00	7,7	Korkokulut	464 647,28	0,1
Korkotuotot	644 593,55	0,2	Muut rahoituskulut	12 481,54	0,0
Muut rahoitustuotot	2 137 943,05	0,6	Satunnaiset kulut	0,00	0,0
Satunnaiset tuotot	1 632 707,04	0,4	Tulorahoituksen korjauserät		
Tulorahoituksen korjauserät			Pakollisten varausten muutos		
- Pysyvien vastaavien			- Pakollisten varausten lis. (-), väh. (+)	0,00	0,0
hyödykkeiden luovutusvoitot	-1 208 378,16	-0,3	- Pysyvien vastaavien		
Investoinnit			hyödykkeiden luovutustappiot	-12 673,12	0,0
Rahoitusosuudet investointimenoihin	167 488,02	0,0	Investoinnit		
Pysyvien vastaavien			Investointimenot	11 560 369,47	3,1
hyödykkeiden luovutustulot	3 412 903,43	0,9	Rahoitustoiminta		
Rahoitustoiminta			Antolainasaamisten lisäykset	0,00	0,0
Antolainasaamisten vähennykset	0,00	0,0	Pitkäaikaisten lainojen vähennys	9 401 322,00	2,5
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	6 000 000,00	1,6	Lyhytaikaisten lainojen vähennys	180 500 000,00	48,3
Lyhytaikaisten lainojen lisäys	186 000 000,00	50,4	Oman pääoman vähennykset	0,00	0,0
Oman pääoman lisäykset	0,00	0,0			
Kokonaistulot yhteensä	368 859 102,42	100,0	Kokonaismenot yhteensä	373 544 590,40	100,0
Täsmäytys:					
Kokonaistulot	368 859 102,42		Rahavarojen muutos	-241 164,73	
Kokonaismenot	373 544 590,40		Muut maksuvalmiuden muutokset	4 444 323,25	
	-4 685 487,98			-4 685 487,98	

1.6. Kuntakonsernin toiminta ja talous

1.6.1. Konsernitaseeseen yhdisteltävät yhteisöt

	Numero KTP:ssä	Omistus- osuus %
Kuntayhtymät		
V-S Sairaanhoidopiiriin ky	(70)	5,70449
V-S Erytishuoltopiiriin ky	(71)	3,5150
Varsinais-Suomen liitto	(72)	5,42482
V-S Lastensuojelukuntayhtymä	(73)	20,68
Ky Raison-Naantalin Vesilaitos	(74)	50,00
Raison seudun koulutuskuntayhtymä	(75)	47,13
Tytäryhteisöt		
Raison Vuokra-asunnot Oy	(40)	100,00
Eero Rantasen säätiö	(60)	60,00
Asunto Oy Kuulaharjat	(41)	100,00
KOY Kerttulan Jäähalli	(31)	50,00
Raison Vesi Oy	(50)	100,00
Yhdistelty sovelletun pääomaosuusmenetelmän mukaisesti:		
Osakkuusyhteisöt		
Asunto Oy Raison Keonkatu 3	(42)	31,26

1.6.2. Kuntakonsernille asetettujen tavoitteiden toteutuminen

Talousarviossa 2019 Raisen tavoitteena on jatkaa vahvan konserniohjauksen politiikkaa.

Kaupungin merkittävillä tytäryhteisöillä on käytössään konsernitili, jonka luottolimiitti on 1,8 miljoonaa euroa. Lisäksi tytäryhteisöjen hallitusten kokouksissa on läsnä konsernijohtoon kuuluvia. Kaupunginvaltuusto asettaa merkittävälle tytäryhteisöille taloustavoitteet ohjauksen ja raportoinnin vahvistamiseksi.

Kaupunginhallitus ohjaa hallintosäännön ja konserniohjeen mukaisesti tytäryhteisöjä toimintavuoden aikana. Kaupunginhallitus raportoi hallintosäännön mukaisesti tytäryhteisöjen toiminnasta ja taloudesta kaupunginvaltuustolle tilinpäätöksen yhteydessä.

Konsernijaosto vastaa tytäryhteisöjen ja muiden jäsenyhteisöjen toiminnan ja talouden seurannasta ja raportoi havainnoistaan tarvittaessa kaupunginhallitukselle.

Toteuma 2019:

Tavoitteet toteutuivat. Kaupunginvaltuusto hyväksyi vuoden 2018 lopussa konserniohjeen (KV 10.12.2018 § 164). Kaupunki antoi vuoden 2019 aikana konserniohjeita yhtiökokouksiin ja muihin asioihin liittyen. Vahva konserniohjaus on tullut luontevaksi osaksi päätöksentekoa.

Tytäryhteisöille (Raisen Vesi Oy, Raisen Vuokra-asunnot Oy, Koy Kerttulan jäähalli) yhteiset tavoitteet

Tytäryhteisöt raportoivat konsernijohtolle toiminnan ja talouden toteutumisesta puolivuositin. Toinen raportointi tapahtuu kesän tilanteen valmistuttua ja toinen tilinpäätöksen valmistuttua. Konsernijohto tulee pitää tietoisena kaikista olennaisista toimintaan ja talouteen vaikuttavista asioista.

Lisäksi yhteisöjen tulee pyrkiä ennalta estämään erilaisten riskien realisoituminen mm. toimivilla sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan käytännöllä. Yhteisön edellytetään raportoivan konsernijaostolle huhtikuun loppuun mennessä riskienhallinnan käytännöistä.

Yhtiöiden (tytär- ja osakkuusyhteisöt) edellytetään välittävän yhtiökokouskutsut kaupungin johdolle ja yhtiökokousedustajien edellytetään pyytämään konserniohje yhtiökokouksen päätöksiin liittyen.

Toteuma 2019:

Tavoitteet toteutuivat osittain. Konsernijohto on osallistunut kokouksissa talouskatsausten käsittelyyn, mutta puolivuotisraportointia konsernijaostolle ei ole toteutettu. Yhtiöt ovat kiinnittäneet huomiota riskienhallintaan ja muun muassa lainasalkut ja niihin liittyvät riskit on analysoitu. Raisen Vuokra-asunnot Oy kilpailutti isännöintisopimuksen, jossa myös keskeisesti huomioitiin riskienhallinta.

Muihin osakkuusyhtiöihin ja seudullisiin toimintoihin liittyviä tavoitteita

Muiden osakkuusyhteisöjen osalta kaupunginhallitus määrittää yksityiskohtaisemmat tavoitteet tarpeiden mukaisesti erillispäätöksin. Konsernijaosto seuraa osakkuusyhteisöjen toimintaa. Tytär- ja osakkuusyhteisöistä on taulukko talousarviokirjan liitteenä.

Yhtiökokousedustajien edellytetään välittävän yhtiökokouskutsut kaupungin johdolle ja pyytämään konserniohjeen yhtiökokouksen päätöksiin liittyen.

Toteuma 2019:

Tavoitteet ovat pääsääntöisesti toteutuneet ja myös osakkuusyhtiöihin ja -yhteisöihin liittyvät keskeiset asiat on käsitelty kaupunginhallituksessa.

Raision Vesi Oy

Omistus: Raision kaupunki 100 %

Toiminta-ajatus:

Yhtiön toimialana on vesihuoltoliiketoiminnan harjoittaminen. Yhtiö harjoittaa puhtaan talousveden jakelua asiakkailleen ja jätevesien johtamista käsittelyyn jätevedenpuhdistamolle sekä vesijohto- ja viemäriverkostojen rakentamista ja ylläpitoa. Lisäksi yhtiön toimialaan kuuluvat vesihuoltoon liittyvät oheispalvelut.

Yleiset tavoitteet vuodelle 2019:

Taksat eivät nouse. Talousveden laatu säilyy hyvänä ja täyttää viranomaisvelvoitteet. Yhtiön sopimukset, sitoumukset ja toimintatapa on päivitetty ja yhtiömuotoinen toimintatapa tuo tehokkuutta Raision vesihuoltoon. Päivitetään uudet toiminta-alueet ja selvitetään huleveteen liittyvät vastuuperiaatteet yhteistyössä kaupungin kanssa.

Toteuma 2019:

Taksat laskivat vuodelle 2019, talousveden laatu säilyi hyvänä ja laatu täytti viranomaisvelvoitteet. Veden ja jäteveden taksoja pienensivät lisäksi loppuvuodesta 2019 tehty taksanalennus. Toiminta-alueiden päivittäminen siirrettiin vuoden 2020 tavoitteisiin, ja se tuli tehtäväksi Raision kaupungin tekniselle keskukselle.

Merkittäviä kehittämistoimia:

Vesihuoltotoiminnan kehittämistä jatketaan. Nostetaan vesihuoltoyhtiön omaisuudenhallinnan tasoa kehittämällä kunnossapitojärjestelmää ja tehostetaan toimintaa ydintoimintojen prosessikuvausten päivittämisellä.

Toteuma 2019:

Vesihuoltotoiminnan kehittämistä jatkettiin sekä kunnossapitojärjestelmää kehitettiin. Prosessikuvaus päivitettiin yhdestä yhtiön pääprosessista (liittymisprosessi).

Laadulliset tavoitteet	TP2018	TA2019	TP2019
Jakeluun toimitettavan talousveden poikkeamat laatuvaatimuksissa	1	0	0
Jakeluun toimitettavan talousveden poikkeamat laatusuosituksissa	1	0	0
Vedenjakelun keskeytys (min)	120	alle 15	0,6
Toiminnalliset tavoitteet	TP2018	TA2019	TP2019
Puhtaan veden myyntihinta asiakkaalle (€/m ³ sis. alv.)	2,83	3,19	2,75
Jäteveden myyntihinta asiakkaalle (€/m ³ sis. alv.)	2,62	2,95	2,53
Laskuttamaton puhdas vesi (% - hävikki)	11,2	alle 10	9,4 %
Laskuttamaton jätevesi (% - vuotovesi)	27,2	alle 40	44,2 %
Jätevesipumppaamoiden ylivuodot, m ³	146	alle 1 000	3 802
Henkilöstömäärä 31.12.	11	10,5	10
Liittymähinnat (OKT):			
vesi (€/m ³ sis. alv)	4 960	4 960	4 960
jätevesi (€/m ³ sis. alv)	6 200	6 200	6 200
hulevesi (€/m ³ sis. alv)	1 240	1 240	1 240
Taloudelliset tavoitteet	TP2018	TA2019	TP2019
Liikevaihto (M€)	7,9	8,9	7,9
Liikevoitto (M€)	1,0	1,3	1,2
Tilikauden tulos ennen tilinpäätössiirtoja ja veroja (M€)	0,5	1,2	0,7
Nettoinvestoinnit (M€)	1,6	2,1	1,9
Korkotulot kaupungille (M€)	0,5	0,5	0,5
Vakavaraisuus	TP2018	TA2019	TP2019
Velan määrä (M€)	31,7	30,6	30,6
Omavaraisuusaste, %	7,7	> 6,6	9,0
Nettovelkaantumisaste, %	906	< 1 075	768

Raision Vuokra-asunnot Oy

Omistus: Raision kaupunki 100 %

(RaVu omistaa As Oy Kuulaharjat Oy 100 % ja n. 32 % As Oy Raision Keonkatu 3:n kiinteistön osakekannasta, sekä 5,6 % As Oy Raision Sellon osakekannasta)

Toiminta-ajatus:

Raision Vuokra-asunnot Oy tarjoaa monipuolisia ja laadukkaita asumisvaihtoehtoja Raisiossa.

Tavoitteet vuodelle 2019:

Asuntojen käyttöaste pysyy hyvänä tai paranee. Yhtiön talous on tasapainossa ja vuokrataso on kohtuullinen. Päätökset asuntokannan laajentamiseksi tehdään.

Toteuma 2019:

Asuntojen käyttöaste parani hieman. Yhtiön talous on tasapainossa ja vuokrataso saatiin pidettyä samana kuin edellisinä vuosina eli kohtuullisena. Päätettiin hankkia yksittäisiä asuntoja lisää.

Merkittäviä kehittämistoimia:

Asumisen laatuun tähtäävät parannukset, energiatehokkuus ja peruskorjausvelan vähentäminen. Kirjokallion alueen matalaenergiahanke käynnistyy vuoden 2018 aikana ja jatkuu vuonna 2019.

Yhtiön tulee tehdä suunnitelma kannattamattomien ja/tai huonon täyttöasteen kohteiden luopumisesta ja/tai muuttamisesta.

Toteuma 2019:

Asumisen laatuun päätettiin panostaa mm. huoltoyhtiöihin ja siivoukseen panostamalla. Hyvä huoltoyhtiö nostaa kustannuksia, mutta vastaavasti pidentää rakennusten käyttöikää ja näkyy asukkaille sujuvana ja nopeana palveluna. Peruskorjausvelkaa pyrittiin tasaamaan mm. uusimalla Kirjokallionkatu 1:ssä julkisivu sekä useita ikkuna- ja oviremontteja tekemällä.

Kirjokallion alueen matalaenergiahankkeen myötä yhtiöiden perusenergiamaksuissa saadaan hyvät alennukset. Vuosi 2020 tulee osoittamaan, miten energiankulutuksessa saadaan leikattua huipputehoja pois ja mille tasolle energiankulutus tulee tasaantumaan.

Yhtiöltä oletettiin suunnitelmaa kannattamattomien ja/tai huonon täyttöasteen kohteista luopumisesta ja/tai muuttamisesta. Varsinaisesti välittömästi realisoitavia kohteita ei ole, vaan lähinnä niissä, joissa on tehty isompia remontteja, hoitokate oli väliaikaisesti negatiivinen. Konsernin kiinteistöjä tulisi ajatella kokonaisuutena, jolloin kollektiivinen hoitokate riittää tasapainottamaan koko kiinteistökannan kollektiivisia hoitomenoja.

Toiminnalliset tavoitteet	TP2018	TA2019	TP2019
Käyttöaste, %	93,7	92	93,8
Vaihtuvuus, %	27,7	33,2	26,2
Keskivuokra / m ²	11,7	11,7	11,7
Kaupungin vuokraamat tukiasunnot	70	80	62
Taloudelliset tavoitteet	TP2018	TA2019	TP2019
Liikevaihto (M€)	6,3	6,5	6,4
Liikevoitto (M€)	1,2	1,5	1,26
Tilikauden voitto/tappio ennen tilinpäätössiirtoja ja veroja (M€)	0,92	1,2	1,0
Vakavaraisuus	TP2018	TA2019	TP2019
Velan määrä (M€)	12,8	14,4	12,7
<i>lainat rahoituslaitoksilta</i>	<i>12,8</i>	<i>13,7</i>	<i>4,7</i>
<i>lainat kaupungilta</i>	<i>0</i>	<i>0,72</i>	<i>8,0</i>

Kiinteistö Oy Kerttulan Jäähalli

Omistus: Raision kaupunki 50 %, Raision Nuorisokiekko ry (RNK) 33 %, Skating Team Raisio STR 17 %

Toiminta-ajatus:

Jäähalliyhtiö tuottaa jäähallipalveluja ylläpitämällä kahta jäähallia Kerttulan Liikuntakeskuksessa.

Tavoitteet vuodelle 2019:

Jäähalliyhtiö luo edellytykset jääurheilun harrastamiselle Raisiossa. Yhtiö tuottaa palveluita jääurheiluseuroille, koululaisille ja muille käyttäjille edullisesti. Yhtiö päättää pidemmän ajan hallinnollisista järjestelyistä.

Toteuma 2019:

Yhtiö on luonut aikaisempien vuosien tapaan laadukkaat ja ympärivuotiset edellytykset jääurheilun harrastamiseen Raisiossa. Yhtiön hallitus on aloittanut yhtiön toimintojen ja toimintatapojen uudistamisen. Vuoden 2019 aikana on uudistettu mm. jääaikojen varausjärjestelmä ja yhtiön nettisivut.

Merkittäviä kehittämistoimia:

Vuoden 2019 aikana tehdään emolle suunnitelma pitkän aikavälin toiminnallisista ja taloudellisista edellytyksistä sekä tulevien vuosien investoinneista.

Toteuma 2019:

Yhtiön hallitus on vuoden 2019 aikana aloittanut yhtiön toiminnan sekä toimintatapojen uudistamisen. Yhtiön kirjanpito, isännöinti sekä tekninen isännöinti siirretään uudelle toimijalle ja siirtoa on valmisteltu syksyn 2019 aikana. Loppuvuoden aikana on valmisteltu myös yhtiön osakkaana olevien seurojen palvelusopimusten päivittäminen vastaamaan paremmin yhtiön uusia toimintatapoja.

Toiminnalliset tavoitteet	TP2018	TA2019	TP2019
Käyttäjämäärä / vuosi	91 396	115 000	93 215
Jääajan myynti, käyttöaste %	57,7	70,0	55,7
Taloudelliset tavoitteet	TP2018	TA2019	TP2019
Liikevaihto (M€)	0,5	0,4	0,5
Liikevoitto (M€)	0,1	0,1	0,1
Tilikauden voitto/tappio ennen tilinpäätössiirtoja ja veroja (M€)	0,1	0,1	0,1
Vakavaraisuus	TP2018	TA2019	TP2019
Velan määrä (M€)	1,84	1,71	1,68
Omavaraisuusaste, %	21,3	> 14,5	25,3
Nettovelkaantumisaste, %	336	< 520	313

1.6.3. Selonteko konsernivalvonnan järjestämisestä

Konsernivalvonnan mukaiset vastuut on määritetty hallintosäännössä. Kaupunginvaltuusto hyväksyi Raision kaupungin uuden konserniohjeen 10.12.2018 § 164. Konserniohjeen ja hallintosäännön mukaisesti kaupungin toimielinten toimivallanjako on seuraava:

Kaupungin toimielinten toimivallanjako

Konsernijohto

Kuntalaki 48 §:

Kunnan konsernijohtoon kuuluvat kunnanhallitus, kunnanjohtaja tai pormestari ja muut hallintosäännössä määrätyt viranomaiset. Hallintosäännössä määrätään konsernijohdon tehtävistä ja toimivallan jaosta.

Konsernijohto vastaa kuntakonsernissa omistajaohjauksen toteuttamisesta sekä konsernivalvonnan järjestämisestä, jollei hallintosäännössä toisin määrätä.

Raision kaupungin hallintosäännön määräykset

Valtuusto

Valtuusto päättää kuntakonsernin toiminnan ja talouden keskeisistä tavoitteista sekä konserniohjauksen periaatteista ja hyväksyy Raision kaupungin konserniohjeen.

Kaupunginhallitus

1. nimeää edustajat yhtiökokouksiin tai vastaaviin kokouksiin. Kaupunginhallituksella on oikeus siirtää toimivaltansa tämän kohdan osalta muulle toimielimelle tai viranhaltijalle.
2. antaa kaupungin ennakkokannan konserniohjeen edellyttämissä asioissa, jollei tästä hallintosäännöstä muuta johdu,
3. vastaa tytäryhteisöjen valvonnan järjestämisestä ja kaupungin edunvalvonnasta muissa jäsenyhteisöissä, joista kaupunki omistaa osuuden,
4. antaa valtuustolle selvityksen tytäryhteisöjen toiminnasta ja taloudesta kaupungin tilinpäätöksen yhteydessä.

Kaupunginhallituksen konsernijaosto

1. vastaa tytäryhteisöjen ja muiden jäsenyhteisöjen toiminnan ja talouden seurannasta ja raportoi havainnoistaan tarvittaessa kaupunginhallitukselle,
2. määrää kaupungin edustajille tytär- ja muissa jäsenyhteisöissä virkamiesyhteyshenkilön.

Lautakunta

Lautakunta seuraa omalla toimialallaan merkittävien tytär- ja muiden jäsenyhteisöjen taloutta ja toimintaa ja raportoi tarvittaessa kaupunginhallitukselle, konsernijaostolle tai kaupunginjohtajalle.

Kaupunginjohtaja

1. johtaa kaupunginhallituksen alaisena kaupungin konsernipolitiikkaa,
2. seuraa kaupungin omistajapolitiikan toteutumista ja raportoi tarvittaessa kaupunginhallitukselle tai konsernijaostolle,
3. voi antaa kaupungin ennakkokannan konserniohjeen edellyttämässä asioissa, mikäli kaupunginhallitus ei ole ennakkokantaa antanut.

Konserniohjaus 2019

Kaupunginhallitus ja kaupunginhallituksen konsernijaosto ovat käsitelleet toimintavuoden aikana konserniyhteisöjen sekä osakkuus- ja jäsenyhteisöjen tilinpäätökset sekä muut yhtiöiden yhtiökokouksille esittämät asiasta. Lisäksi kaupunginhallitus on antanut omille tytäryhteisöilleen erillisiä konserniohjeita ja osakkuusyhteisöjen edustajille ohjeita. Konsernijohtoon kuuluvia on osallistunut konserniyhtiöiden hallituksen kokouksiin säännöllisesti. Vahvasta konserniohjauksesta on tullut luonteva toimintapa osaksi päätöksentekoa.

Kaupunginhallituksen konsernijaosto on käsitellyt konserniyhteisöjä sekä muita yhteisöjä koskevat katsaukset yhteisöjen tilinpäätöksessä raportoitaviin asioihin seuraavasti:

15.4.2019 § 96 Katsaukset tytäryhteisöjen ja osakkuusyhteisöjen talouteen ja toimintaan v. 2018

Kaupunginhallituksen konsernijaosto käsitteli kokouksessaan tytäryhteisöjen ja osakkuusyhteisöjen talouden ja toiminnan toteutumat vuoden 2018 osalta. Kokouksessa kuultiin katsaukset seuraavilta jäsenyhteisöiltä:

Raisio Vuokra-asunnot Oy
Raisio Vesi Oy
Kiinteistö Oy Kerttulan jäähalli
Eero Rantasen säätiö
Turun Seudun Vesi Oy
Turun Seudun Energiantuotanto Oy
Lounais-Suomen jätehuolto Oy
Raisio palvelutalossäätiö

6.5.2019 § 120 Katsaukset jäsenyhteisöjen talouteen ja toimintaan v. 2018

Kaupunginhallituksen konsernijaosto käsitteli tytäryhteisöjen ja osakkuusyhteisöjen talouden ja toiminnan toteutumat vuoden 2018 osalta. Konsernijaoston kokouksessa 6.5.2019 kuultiin katsaukset seuraavilta jäsenyhteisöiltä:

Raisio seudun koulutuskuntayhtymä
Turun seudun puhdistamo Oy

6.5.2019 § 121 Raisio kaupungin jäsenyhteisötavoitteet

Konsernijaoston jäsenyhteisötavoitteet ovat luonteeltaan yleisiä ohjeita ja osassa näkökulma on pikemminkin edunvalvontaan kuin suoraan konserniohjeistukseen liittyvää. Jäsenyhteisötavoite -

lomakkeen avulla seurataan jäsenyhteisöjen toimintaa, annetaan perustiedot Raision kaupungin suhteesta yhteisöön ja asetetaan virkayhdys henkilöt valvomaan toimintaa.

Kaupunginhallituksen konsernijaosto merkitsi jäsenyhteisötavoitteet tiedoksi ja saattoi asetetut osakkuusyhteisötavoitteet yhteisöissä toimivien tietoon tarpeellisin osin.

Kaupunginhallitus on käsitellyt ja antanut konserniohjeita ja ohjeita yhtiökokouksiin seuraavasti:

4.2.2019 § 37 Raision Vuokra-asunnot Oy:n sääntömääräinen yhtiökokous

Raision Vuokra-asunnot Oy:n hallituksen yhtiökokoukselle esittämät asiat eivät edellytä erillistä konserniohjetta.

4.2.2019 § 46 Turun Seudun Puhdistamo Oy:n ylimääräinen yhtiökokous

TSP Oy:n hallituksen yhtiökokoukselle esittämä asia ei edellytä esityksestä poikkeavaa konserniohjetta.

15.4.2019 § 125 Raision kaupungin konserni- ja jäsenyhteisöjen yhtiökokoukset

Kaupunginhallitus päätti, että hallitusten yhtiökokouksille esittämät asiat eivät edellytä erillistä konserniohjetta.

15.4.2019 § 126 Raision Vesi Oy:n yhtiökokous ja hallituksen jäsenen valinta

Kaupunginhallitus päätti, että hallituksen yhtiökokoukselle esittämät asiat eivät edellytä erillistä konserniohjetta.

6.5.2019 § 157 Kiinteistö Oy Kerttulan jäähallin yhtiökokous

Kaupunginhallitus päätti, että hallituksen yhtiökokoukselle esittämät asiat eivät edellytä erillistä konserniohjetta.

18.11.2019 § 383 Raision kaupungin konserni- ja jäsenyhteisöjen yhtiökokoukset

Kaupunginhallitus päätti, että hallitusten yhtiökokouksille esittämät asiat eivät edellytä erillistä konserniohjetta.

1.6.4. Konsernitilinpäätös

Konsernituloslaskelma ja sen tunnusluvut

Konsernitilinpäätös noudattaa rakenteeltaan peruskunnan tilinpäätöstä. Konsernitilinpäätös sisältää konsernituloslaskelman, konsernin rahoituslaskelman ja konsernitaseen. Konsernitilinpäätöksen tunnusluvut ovat samat kuin peruskunnalla.

KONSERNITULOSLASKELMA (1000 €)	2019	2018	Muutos	Muutos%
Toimintatuotot	103 476	102 320	1 156	1,1
Toimintakulut	-230 918	-223 656	-7 261	3,2
Osuus osakkuusyhteisöjen voitosta (tappiosta)	49	11	38	341,2
Toimintakate	-127 392	-121 326	-6 067	5,0
Verotulot	99 100	99 208	-109	-0,1
Valtionosuudet	35 616	33 819	1 797	5,3
Rahoitustuotot ja -kulut	1 274	52	1 223	2368,1
Korkotuotot	103	92	11	11,5
Muut rahoitustuotot	2 137	1 096	1 041	94,9
Korkokulut	-926	-1 094	168	-15,3
Muut rahoituskulut	-39	-43	3	-7,9
Vuosikate	8 598	11 753	-3 155	-26,8
Poistot ja arvonalentumiset	-13 672	-13 376	-296	2,2
Suuunnitelman mukaiset poistot	-13 680	-13 390	-289	2,2
Omistuksen eliminointierot	8	14	-6	0,0
Arvonalentumiset	0	0	0	
Satunnaiset erät	1 633	0	1 633	
Tilikauden tulos	-3 442	-1 623	-1 819	112,0
Tilikauden verot	-145	-106	-40	37,6
Laskennalliset verot	-201	-175	-26	15,1
Vähemmistöosuudet	-2	-10	8	-82,3
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-3 790	-1 914	-1 876	98,0

KONSERNITULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT	2019	2018
Toimintatuotot/Toimintakulut, %	45	46
Vuosikate/Poistot, %	63	88
Vuosikate, euroa/asukas	357	486
Kunnan asukasmäärä	24 068	24 178

Konsernin tilikauden alijäämä on -3,8 miljoonaa euroa ja muutos edelliseen vuoteen oli 1,9 miljoonaa euroa negatiivinen. Toimintatuotoilla katetaan alle puolet, 45 prosenttia, toimintakuluista.

Vuosikate tilinpäätösvoonna oli 8,6 miljoonaa euroa ja se heikkeni noin 3,2 miljoonaa euroa. Vuosikate ei riitä kattamaan poistoja, joten tulorahoitus on ei ole ollut riittävää, eikä konsernin talous ole tasapainossa. Merkittävin tekijä vuosikatteen heikentymisessä on emokaupungin heikentynyt vuosikate.

Konsernirahoituslaskelma ja sen tunnusluvut

KONSERNIN RAHOITUSLASKELMA (1000€)	2019	2018
Toiminnan rahavirta	8 769	10 465
Vuosikate	8 598	11 753
Satunnaiset erät	1 633	0
Tilikauden verot	-145	-106
Tulorahoituksen korjauserät	-1 316	-1 182
Investointien rahavirta	-11 877	-10 613
Investointimenot	-16 322	-13 894
Rahoitusosuudet investointimenoihin	226	368
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	4 219	2 913
Toiminnan ja investointien rahavirta	-3 108	-147
Rahoituksen rahavirta		
<i>Antolainauksen muutokset</i>	1	0
Antolainasaamisten lisäys	0	0
Antolainasaamisten vähennys	1	0
<i>Lainakannan muutokset</i>	146	-1 614
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	6 082	8 447
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-12 097	-22 521
Lyhytaikaisten lainojen muutos	6 161	12 459
<i>Oman pääoman muutokset</i>	0	-54
<i>Muut maksuvalmiuden muutokset</i>	3 070	2 696
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	241	-33
Vaihto-omaisuuden muutos	-30	26
Saamisten muutos	1 657	518
Korottomien velkojen muutos	1 202	2 186
Rahoituksen rahavirta	3 216	1 028
Rahavarojen muutos	108	880
Rahavarat 31.12.	13 650	13 542
Rahavarat 1.1.	13 542	12 662

KONSERNIN RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT	2019	2018
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 v., 1000 €	-1 564	6 784
Investointien tulorahoitus, %	53	87
Laskennallinen lainanhoitokate	0,8	1,1
Lainanhoitokate	0,7	0,5
Rahavarat 31.12., M€	13,7	13,5
Kassan riittävyys	19	19
Kunnan asukasmäärä	24 068	24 178

Konsernin investointien kokonaismenot tilinpäätösvuonna olivat 16,3 miljoonaa euroa ja nettoinvestoinnit 11,9 miljoonaa euroa. Vuosikate alitti nettoinvestoinnit noin 3,3 miljoonalla eurolla.

Toiminnan ja investointien rahavirta oli -3,1 miljoonaa euroa. Tunnusluku kertoo, kuinka paljon rahavirrasta jää nettoantolainaukseen, lainojen lyhennyksiin ja kassan vahvistamiseen. Koska tunnusluku on negatiivinen, menoja joudutaan kattamaan joko olemassa olevia kassavaroja vähentämällä tai ottamalla lisää lainaa.

Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta seuraa investointien omarahoituksen toteutumista pitemmällä aikavälillä. Kumulatiivisen viiden vuoden rahavirran pitäisi olla positiivinen, jotta omarahoituksella olisi pystytty kattamaan investoinnit tällä aikavälillä. Tämä mittari on ollut mukana konsernitilinpäätöksessä vuodesta 2012, ja se kääntyi ensimmäisen kerran positiiviseksi vuonna 2017. Vuonna 2018 tunnusluku vahvistui entisestään 6,8 miljoonaan euroon. Vuoden 2019 tilinpäätöksessä omarahoitusvaatimus ei täyty, koska kertymä on negatiivinen, -1,6 miljoonaa euroa. Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä ei saisi muodostua pysyvästi negatiiviseksi.

Investointien tulorahoitus -tunnusluku kertoo, kuinka paljon investointien omahankintamenosta on rahoitettu tulorahoituksella. Investointien tulorahoitusprosentti 53 prosenttia osoittaa, että investointeja ei täysimääräisesti pystytty rahoittamaan tulorahoituksella. Tunnusluku vähennettynä sadasta osoittaa prosenttiosuuden, mikä on jäänyt rahoitettavaksi pääomarahoituksella eli pysyvien vastaavien hyödykkeiden myynnillä, lainalla tai rahavarojen määrää vähentämällä.

Laskennallinen lainanhoitokate -tunnusluku kuvaa lainanhoitoon käytettävissä olevan tulorahoituksen ja laskennallisten lainanlyhennysten sekä korkojen suhdetta eli kykyä hoitaa lainoista aiheutuvia velvoitteita. Tulorahoitus riittää lainojen hoitoon, jos tunnusluvun arvo on 1 tai suurempi. Kun tunnusluvun arvo on alle 1, joudutaan vieraan pääoman hoitoon ottamaan lisälainaa, realisoimaan kunnan omaisuutta tai vähentämään rahavaroja. Luotettavan kuvan konsernin lainanhoitokyvystä saa tarkastelemalla tunnuslukua useamman vuoden jaksolla. Konsernin lainanhoitokyky on hyvä, kun tunnusluvun arvo on yli 2, tyydyttävä kun tunnusluku on 1–2 ja heikko kun tunnusluvun arvo jää alle yhden.

Konsernitilinpäätöksen laskennallista lainanhoitokatetta käytetään yhtenä tunnuslukuna kuntalain 118 §:n mukaisessa kunnan erityisen vaikean taloudellisen aseman arvioinnissa. Kuntalain 118 §:n mukainen tunnusluvun raja-arvo on 0,8.

Konsernin laskennallinen lainanhoitokate 0,8, joten konsernin lainanhoitokyky on heikko. Tunnusluku on kuntalain 118 §:n mukaisen arviointimenettelyn rajalla, mutta ei sen alle.

Konsernitase ja sen tunnusluvut

VASTAAVAA	2019	2018	VASTATTAVAA	2019	2018
	1000 €	1000 €		1000 €	1000 €
PYSYVÄT VASTAAVAT	225 815	226 289	OMA PÄÄOMA	115 756	119 549
Aineettomat hyödykkeet	857	962	Peruspääoma	101 691	101 691
Aineettomat oikeudet	182	139	Säätiöiden ja yhd. peruspääomat	334	332
Muut pitkävaik.menot	676	823	Arvonkorotusraho	13	13
			Muut omat rahastot	631	642
Aineelliset hyödykkeet	207 995	206 851	Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)	16 877	18 785
Maa- ja vesialueet	39 712	39 065	Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-3 790	-1 914
Rakennukset	96 469	97 777			
Kiinteät rakenteet ja laitteet	62 523	61 796	VÄHEMMISTÖOSUUDET	285	262
Koneet ja kalusto	4 466	4 846			
Muut aineelliset hyödykkeet	740	710	PAKOLLISET VARAUKSET	3 270	3 291
Ennakkomaksut ja kesken-			Eläkevaraukset	7	10
eräiset hankinnat	4 085	2 657	Muut pakolliset varaukset	3 263	3 281
Sijoitukset	16 962	18 476	TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	4 069	3 098
Osakkuusyhteisöosakkeet	502	468			
Muut osakkeet ja osuudet	13 679	15 226	VIERAS PÄÄOMA	131 872	130 315
Muut lainasaamiset	2 700	2 700	Pitkäaik. korollinen vieras pääoma	46 782	46 293
Muut saamiset	82	83	Pitkäaik. koroton vieras pääoma	11 808	12 128
			Lyhytaik. korollinen vieras pääoma	40 090	40 432
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	3 480	2 751	Lyhytaik. koroton vieras pääoma	33 193	31 462
			VASTATTAVAA YHTEENSÄ	255 251	256 515
VAIHTUVAT VASTAAVAT	25 956	27 475			
Vaihto-omaisuus	1 020	990	KONSERNITASEEN TUNNUSLUVUT	2019	2018
Saamiset	11 286	12 942	Omavaraisuusaste,%	45,5	46,7
Pitkäaikaiset saamiset	1 426	1 259	Suhteellinen velkaantuneisuus, %	55,4	55,4
Lyhytaikaiset saamiset	9 859	11 683	Kertynyt yli-/alijäämä, 1000 €	13 086	16 871
			Kertynyt yli-/alijäämä, €/asukas	544	698
Rahoitusarvopaperit	1 949	1 946	Konsernin lainat, €/asukas	3 609	3 587
			Konsernin lainakanta 31.12., 1000€	86 871	86 725
Rahat ja pankkisaamiset	11 701	11 596	Lainat ja vuokravastuut, 31.12.	117 538	120 090
			Lainat ja vuokravastuut, €/asukas	4 884	4 967
VASTAAVAA YHTEENSÄ	255 251	256 515	Konsernin lainasaamiset 31.12.,1000€	2 782	2 783
			Kunnan asukasmäärä	24 068	24 178

Omavaraisuusaste mittaa konsernin vakavaraisuutta, alijäämän sietokykyä ja sen kykyä selviytyä sitoumuksista pitkällä aikavälillä. Omavaraisuuden tavoitetasona voidaan pitää 50 prosentin yllittävää omavaraisuutta. Konsernin omavaraisuus aste on heikentynyt hieman vuodesta 2018 sen ollessa 45,5 prosenttia.

Suhteellinen velkaantuneisuus kertoo, kuinka paljon konsernin käyttötuloista tarvittaisiin vieraan pääoman takaisinmaksuun. Mitä pienempi suhteellisen velkaantuneisuuden tunnusluvun arvo on, sitä paremmat mahdollisuudet konsernilla on selviytyä velan takaisinmaksusta tulorahoituksella. Velkojen maksuun kerralla pitäisi käyttää yli puolet eli 55,4 prosenttia käyttötuloista. Tunnusluku on samalla tasolla kuin vuonna 2018.

Tilikauden alijäämä oli 3,8 miljoonaa euroa. Konsernitaseessa on kertynyttä ylijäämää tilinpäätösvoosi mukaan lukien 13,1 miljoonaa euroa.

Konsernin lainakanta on edellisten vuosien aikana pienentynyt, mutta vuoden 2019 lainakanta kasvoi hieman. Vuoden lopussa lainaa oli 86,9 miljoonaa euroa, ja lainamäärä kasvoi 0,1 miljoonalla eurolla edelliseen tilinpäätökseen verrattuna. Konsernilla on lainoja 3 609 euroa asukasta kohden, kun lainamäärä per asukas vuoden 2018 tilinpäätöksessä oli 3 587.

1.7. Kaupunginhallituksen esitys tilikauden tuloksen käsittelystä

Kaupunginhallituksen on toimintakertomuksessa tehtävä esitys tilikauden tuloksen käsittelystä.

Tilikauden tuloksella tarkoitetaan kaupungin tuloslaskelman tulosta ennen poistoeroja, varauksia ja rahastosiirtoja. Tilikauden 2019 tulos on -5 661 411,15 euroa. Vastaava vuoden 2018 tilikauden tulos oli -3 683 800,88 euroa.

Kunnan tulorahoituksen riittävyyttä voidaan arvioida sillä, miten vuosikate riittää käyttötalouden kulujen jälkeen suunnitelmapoistoihin, investointeihin, sijoituksiin ja lainojen lyhennyksiin. Tulorahoituksen oletetaan olevan riittävä, mikäli vuosikate on vähintään käyttöomaisuuden poistojen suuruinen. Tilikauden tuloslaskelma osoittaa, että vuosikate on 758 810,04 euroa ja poistot ja arvonalentumiset -8 052 928,23 euroa. Vuosikatteella katetaan vain noin 9,4 prosenttia poistoista ja arvonalentumisista. Kaupungin talous ei näin ollen ole tasapainossa. Lisäksi kaupungin talouden rasitteena on 63,5 miljoonan euron lainapääoma, joka on kasvanut tilikauden aikana noin 2,1 miljoonaa euroa.

Kaupunginhallitus esittää tilinpäätösvuoden -5 661 411,15 euron tuloksen käsittelystä seuraavaa:

- tehdä poistoerojen vähennyksiä 202,44 euroa suunnitelman mukaan. Poistoerojen yhteismäärä tässä tilinpäätöksessä on 202,44 euroa.

- edellä esitettyjen tuloksen käsittelyerien jälkeen syntyvä alijäämä, -5 661 208,71 euroa, merkitään taseen oman pääoman kohtaan "Tilikauden ylijäämä (alijäämä)". Alijäämä pienentää taseen oman pääoman kohdan "Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)" 15 511 596,62 määrää.

Vuoden 2019 -5 661 208,71 euron alijäämäisen tilinpäätöksen jälkeen taseessa on edellisten tilikausien ylijäämää 9 850 387,91 euroa.

2. Talousarvion toteutumisvertailu

2.1. Vertailu talousarvioon

Käyttötalouden toteutuminen

Talousarvion 2019 lautakunta-kohtainen käyttötalouden toteutuminen ulkoisten tulojen ja menojen osalta on esitetty oheisessa taulukossa. Taulukko sisältää alkuperäisen talousarvion ja siihen tehdyt hyväksytyt muutokset. Poikkeamana on esitetty muutetun talousarvion ja tilinpäätöksen erotus. Talousarvion sitovuus on toimielimen tasolla.

TULOSLASKELMA 1000 €	TA2019	Muutokset	TAM2019	TP2019	Tot. %	Poikkeama
1 KONSERNIHALLINTO						
toimintatuotot	3 252	250	3 502	3 923	112,0	421
toimintakulut	-6 456	68	-6 387	-6 916	108,3	-529
toimintakate	-3 204	318	-2 885	-2 993	103,7	-108
2 SOSIAALI- JA TERVEYSLTK						
toimintatuotot	26 148	-95	26 053	27 507	105,6	1 454
toimintakulut	-100 825	228	-100 597	-103 194	102,6	-2 597
toimintakate	-74 677	133	-74 544	-75 688	101,5	-1 143
3 SIVISTYSLTK						
toimintatuotot	2 287	524	2 811	3 082	109,6	271
toimintakulut	-31 714	-653	-32 367	-32 140	99,3	227
toimintakate	-29 427	-129	-29 556	-29 058	98,3	498
4 VAPAA-AIKALTK						
toimintatuotot	910	109	1 020	1 006	98,6	-14
toimintakulut	-3 599	-158	-3 756	-3 650	97,2	106
toimintakate	-2 689	-48	-2 737	-2 644	96,6	92
5 YMPÄRISTÖLTK						
toimintatuotot	688	0	688	860	125,1	173
toimintakulut	-1 230	0	-1 230	-1 046	85,0	184
toimintakate	-543	0	-543	-186	34,3	357
6 TEKNINEN LTK						
toimintatuotot	5 490	401	5 891	6 147	104,3	256
toimintakulut	-25 071	-451	-25 522	-24 672	96,7	851
toimintakate	-19 581	-50	-19 631	-18 525	94,4	1 107
KÄYTTÖTALOUS YHT.						
toimintatuotot	38 775	1 189	39 964	42 524	106,4	2 560
toimintakulut	-168 895	-966	-169 861	-171 618	101,0	-1 758
toimintakate	-130 120	223	-129 897	-129 094	99,4	802

Kaupunginvaltuusto on päättänyt muutoksista käyttötalousarvioon seuraavasti: 28.1.2019 § 6, § 7, 29.4.2019 § 44, § 45, 10.6.2019 § 73, 2.9.2019 § 84, 2.9.2019 § 85, 2.9.2019 § 86, 9.12.2019 § 133, 27.1.2020 § 14.

Toimintatuottojen ja -kulujen poikkeamat

Alkuperäinen talousarvio vuodelle 2019 laadittiin 4,8 miljoonaa euroa alijäämäiseksi. Tilikauden aikana päätettyjen talousarviomuutosten jälkeen talousarvio muodostui 6,2 miljoonaa euroa alijäämäiseksi.

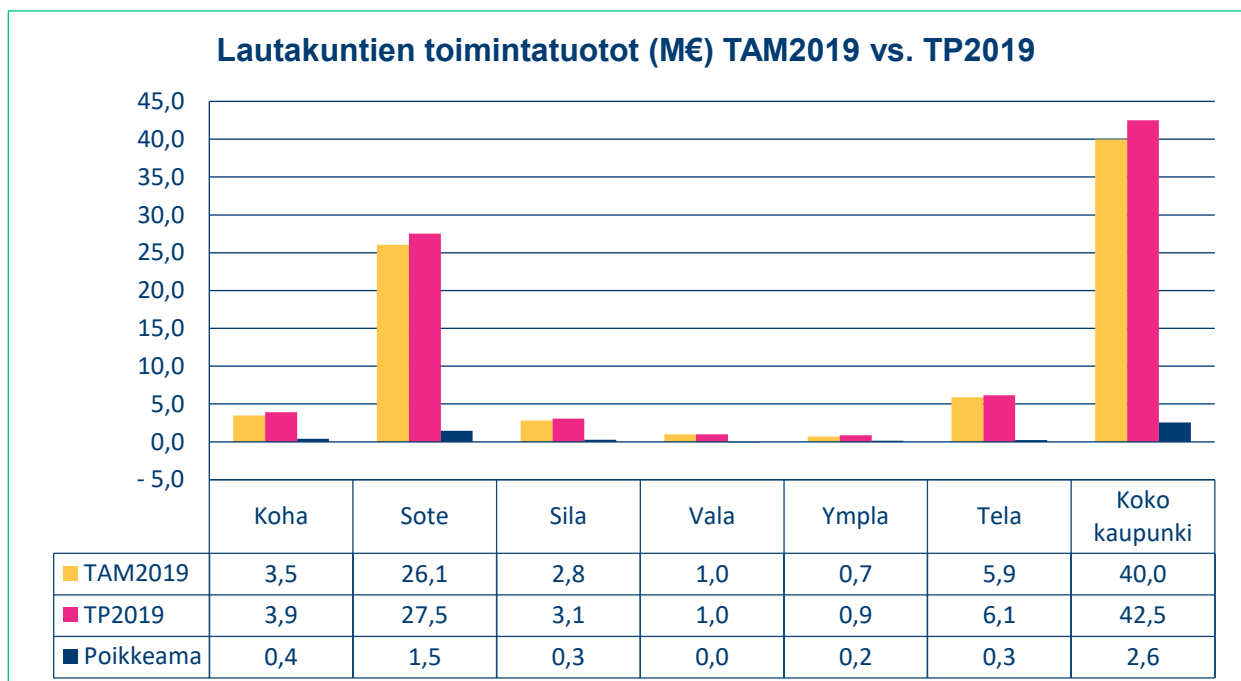
Tilikauden toteutunut alijäämä oli 5,7 miljoonaa euroa, joka oli alkuperäistä talousarviota 0,9 miljoonaa euroa huonompi mutta 0,5 miljoonaa euroa muutettua talousarviota parempi. Tilikauden tulokseen vaikutti myönteisesti toimintatuottojen arvioitua parempi toteutuminen,

mutta toimintakulut ylittivät sekä alkuperäisen että muutetun talousarvion. Kululajeista palvelujen ostot ylittivät merkittävästi talousarvion, mikä johtuu suurelta osin erikoissairaanhoidon arvioitua suuremmasta käytöstä.

Toimintatuotot

Toimintatuotot toteutuivat koko kaupungin tasolla 2,6 miljoonaa euroa muutettua talousarviota paremmin. Kaikkien muiden lautakuntien paitsi vapaa-aikalautakunnan toimintatuotot ylittivät muutetun talousarvion. Vapaa-aikalautakunnan toimintatuototkin olivat vain hieman talousarviota heikkommat. Suurimmat toimintatuotot ovat sosiaali- ja terveyslautakunnassa sekä teknisessä lautakunnassa.

Toimintatuotoista myyntituotot toteutuivat noin 1,1 miljoonaa euroa muutettua talousarviota parempana. Merkittävimmin myyntituottojen toteumaan vaikutti sähkökauppa sekä työterveyshuollon maksut. Maksutuotot toteutuivat talousarvion 0,9 miljoonaa euroa, ja tuet ja avustukset toteutuivat 0,5 miljoonaa euroa parempina muutettuun talousarvioon verrattuna. Maksutuottojen arvioitua parempaan toteumaan vaikuttivat muun muassa sosiaali- ja terveystoimen sekä sivistystoimen maksutuotot sekä tarkastus- ja valvontamaksutuotot.

*Poikkeamarivin M€-luvut on laskettu todellisista pyöristämättömistä TP2019 ja TAM2019 –luvuista

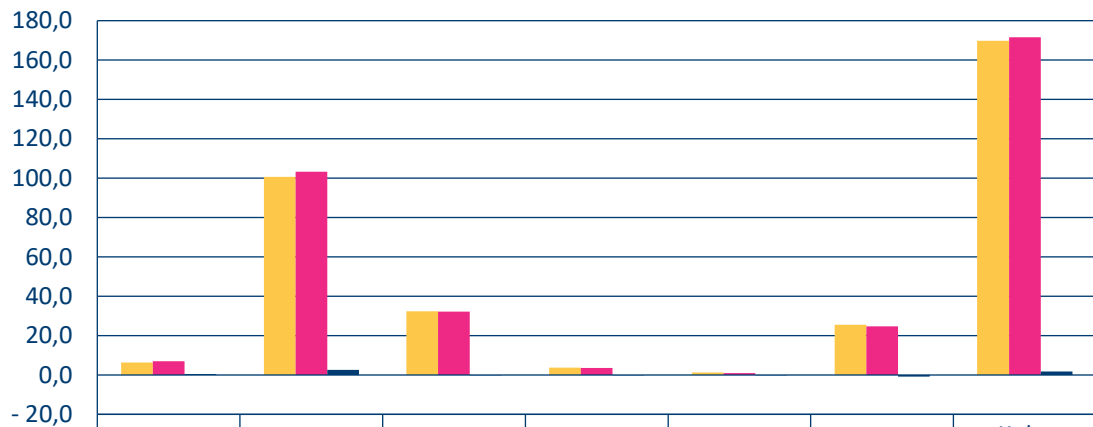
Toimintakulut

Lautakuntien toimintakulut toteutuivat kokonaisuudessaan 1,8 miljoonaa euroa suurempina kuin muutetussa talousarviossa oli arvioitu. Konsernihallintoa ja sosiaali- ja terveyslautakuntaa lukuun ottamatta kaikkien lautakuntien toteutuneet toimintakulut alittivat muutetun talousarvion. Konsernihallinnon osalta toimintakulujen poikkeamaan vaikuttivat pääosin sähkökauppa ja työterveyshuollossa tapahtuneet muutokset (toiminta siirtyi kaupungilta ulkoiselle toimijalle). Sosiaali- ja terveyspalvelujen toimintakulujen talousarvion ylityksen selittää pääosin erikoissairaanhoidon.

Euromääräisesti suurin talousarvion alitus toimintakulujen osalta oli teknisen lautakunnan alitus 0,9 miljoonaa euroa. Teknisen lautakunnan henkilöstökulujen sekä palvelujen ostojen toteuma oli alle talousarviossa arvioidun. Sivistyspalveluiden toimintakulujen alitukseen vaikuttivat muun muassa hankintojen vähäisempi määrä sekä leasingin käyttö oppilaiden konehankinnoissa.

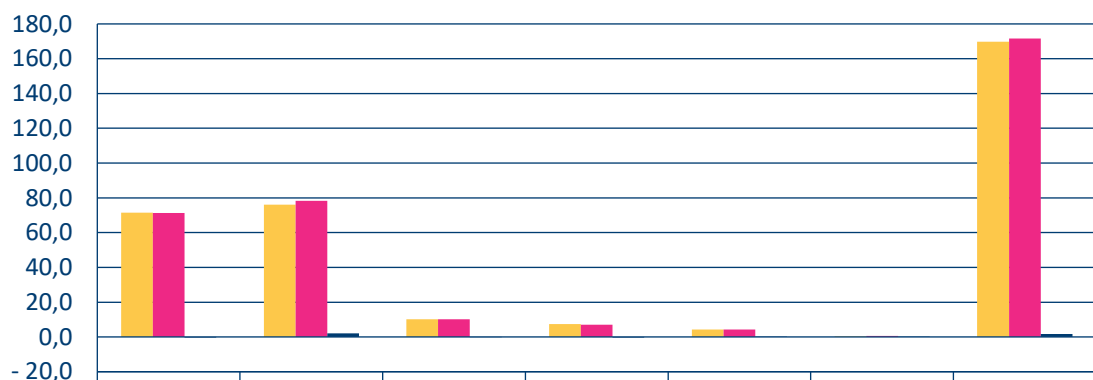
Vapaa-aikalautakunnan toimintakulujen alitukseen vaikuttivat säästöt henkilöstökuluissa, palvelujen ostoissa ja aineissa ja tarvikkeissa. Ympäristölautakunnan osalta toimintakulujen arvioitua parempaan toteumaan vaikuttivat muun muassa henkilöstökulujen, asiantuntijapalveluiden ja ICT-kulujen arvioitua pienempi toteutuminen.

Lautakuntien toimintakulut (M€) TAM2019 vs. TP2019

Toimintakuluista henkilöstökulut ja palvelujen ostot ovat kaupungin suurimmat kululajit. Henkilöstökulut toteutuivat 0,3 miljoonaa muutettua talousarviota parempana. Palvelujen ostot sen sijaan toteutuivat 2,1 miljoonaa muutettua talousarviota suurempana. Palvelujen ostojen olennaisimmat poikkeamat aiheutuivat asiakaspalveluiden ostoista kuntayhtymiltä, 1,8 miljoonaa euroa, sekä sähkön ostoon liittyvien kulujen ylityksestä, 1,1 miljoonaa euroa. Merkittävimmät säästöt talousarvioon nähden tulivat matkustus- ja kuljetuspalveluista 0,1 miljoonaa euroa ja rakennusten kunnossapidosta 0,3 miljoonaa euroa.

Ulkoiset toimintakulut (M€) TAM2019 vs. TP2019

Aineet ja tarvikkeet toteutuivat 0,1 miljoonaa euroa paremmin kuin talousarviossa. Merkittävimmät alitukset olivat toimisto- ja koulutarvikkeissa, kirjallisuudessa, rakennusmateriaaleissa sekä muissa materiaaleissa. Elintarvikkeiden, hoitotarvikkeiden, sähkön, lämmityksen, kaluston ja materiaalien kustannusten toteumat sen sijaan ylittivät talousarvion.

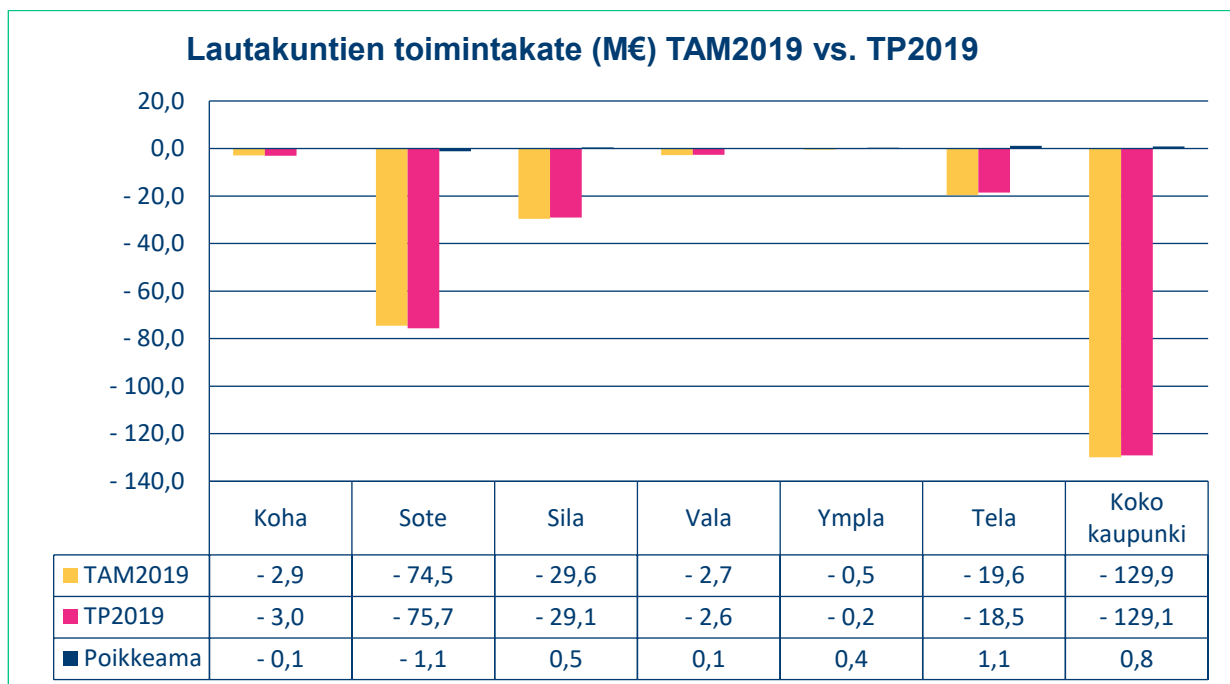
Avustusten toteuma alitti talousarvion 0,3 miljoonalla eurolla. Olennaisimmat poikkeamat liittyivät lasten kotihoidon tukien, yksityisen hoidon tukien ja omaishoidon tukien kustannuksiin, jotka alittuivat yhteensä noin 0,4 miljoonaa euroa, ennaltaehkäisevän toimeentulon kustannuksiin, 0,1 miljoonaa euroa ja avustajan palkkauskustannuksiin, 0,1 miljoonaa euroa. Työmarkkinatuen kuntaosuus ylittyi 0,1 miljoonaa euroa, vaikka työllisyystilanteen kehitys on ollut positiivista. Päivähoidon palvelusetelikustannukset ylittyivät 0,2 miljoonaa euroa.

Vuokrakustannukset ylittivät talousarvion 0,1 miljoonalla eurolla ja muut toimintakulut toteutuivat 0,1 miljoonaa talousarviota suurempina.

Käyttötalouden merkittävimmät poikkeamat tulo- ja menoarvioihin sekä strategisten tavoitteiden toteutuminen on esitetty lautakunnittain kyseenomaisen lautakunnan kohdalla.

Toimintakate

Toimintakate oli 0,8 miljoonaa euroa muutettua talousarviota parempi, joka johtui toimintatuottojen paremmasta toteutumisesta muutettuun talousarvioon verrattuna.

*Poikkeamarivin M€-luvut on laskettu todellisista pyöristämättömistä TP2019 ja TAM2019 -luvuista.

Verotulot ja valtionosuudet

Vuonna 2019 Raision kaupungin tuloveroprosentti oli 19,75 ja se oli sama kuin vuonna 2018. Myös kiinteistöveroprosentit pidettiin vuonna 2019 ennallaan. Kaupunginvaltuusto on päättänyt muutoksista verotuloihin -5,069 miljoonaa euroa (KV10.12.2018 § 157, 9.12.2019 § 133).

Verotuloja tilitettiin vuonna 2019 99,1 miljoonaa euroa. Verotulojen toteutuma alitti muutetun talousarvion 0,2 miljoonalla eurolla. Kunnallisveroa saatiin 85,9 miljoonaa euroa, joka oli lähes muutetun talousarvion suuruinen. Kiinteistöverojen kertymä 7,8 miljoonaa euroa oli lähes talousarvion mukainen, ja yhteisöverojen tuotto oli 5,4 miljoonaa euroa, joka oli 0,1 miljoonaa euroa enemmän kuin talousarviossa arvioitu.

Valtionosuuksia saatiin tilinpäätösvuoden aikana 28,4 miljoonaa euroa. Toteutuma oli liki muutetun talousarvion suuruinen. Kaupunginvaltuusto on päättänyt muutoksista valtionosuuksiin +1,324 miljoonaa euroa (KV 9.12.2019 § 133).

Verotulot ja valtionosuudet (M€) TAM2019 vrt. TP2019				
	TAM2019	TP2019	Toteuma%	Muutos M€
Kunnallisvero	85,9	85,9	100,0 %	0,0
Kiinteistövero	7,7	7,8	101,0 %	0,1
Yhteisövero	5,3	5,4	102,0 %	0,1
Verotulot	98,9	99,1	100,2 %	0,2
Valtionosuudet	28,4	28,4	100,3 %	0,1
Yhteensä	127,3	127,5	100,2 %	0,3

*Muutossarakkeen M€-luvut on laskettu todellisista pyöristämättömistä TP2019 ja TAM2019 -luvuista.

2.2. Tavoitteiden toteutuminen

2.2.1. Konsernihallinto

Elinvoimainen Raisio	
Raisio on houkutteleva ja elinvoimainen kaupunki. Erinomainen sijainti, avoimet työpaikat, monipuolinen ja kohtuuhintainen asuntotarjonta, hyvät palvelut, harrastusmahdollisuudet sekä viihtyisä asuinympäristö ovat vetovoimaisen Raision tunnusmerkkejä.	
TAVOITTEET	TOIMENPITEET JA MITTARIT
Asukasluku kasvaa.	Asukasluku kasvaa 120 / vuosi strategiakauden ajan. Toteuma 2019: Asukasluku vuoden 2019 lopussa oli 24 068 henkilöä (- 110).
Vaikutetaan Raision houkuttelevuutta lisääviin vetovoimatekijöihin ja mielikuviin.	Asukas- ja mielikuvatutkimukset, raportointi Toteuma 2019: Seurataan vuosittaisia raportteja alueelta toteutettavista tutkimuksista ja ennusteista. Vuonna 2019 läpikäytyt ja seuratut raportit: -Maakuntaennuste 2019 -Alueelliset kehitysnäkymät kevät ja syksy -PK-barometri 2019 kevät ja syksy -Kuukausittaiset työllisyyskatsaukset -EK:n kuntaranking 2019
Uudet asuntoalueet tiivistävät kaupunkirakennetta ja sijoittuvat hyvien liikenneyhteyksien varrelle.	Kaavoitusohjelma hyväksytään vuosittain kaupunginhallituksessa. Toteuma 2019: Kaavoitusohjelma 2019-2021 hyväksyttiin kaupunginhallituksessa 4.3.2019 § 70.
Raisiossa tarjotaan kohtuuhintaisia vuokra-asumisen vaihtoehtoja.	Vuokra-asuntojen osuus 25 % asuntojen hallintamuotojakaumasta. Keskivuokra ARA-tuetut 11,27 €/m ² , vapaarahoitteiset 11,21 €/m ² . Vuokrataso ei nouse suhteessa Varsinais-Suomen keskivuokraan. Toteuma 2019: Raportoidaan osana elinkeinopoliittista katsausta. Katsaus käsitellään kesäkuun kaupunginhallituksessa sekä kaupunginvaltuustossa.

Raisio tarjoaa yrityksille yhden Suomen parhaista toimintaympäristöistä. Raisiossa on kilpailukykyinen yritystonttivaranto ja yritysten on helppo löytää tietoa Raision sijoittumismahdollisuuksista. Palveluhenkisyys, nopeus ja tasapuolisuus määrittävät toimintatapaa yritys yhteistyössä.

TAVOITTEET	TOIMENPITEET JA MITTARIT
Yritys- ja työpaikkatontteja on tarjolla monipuolisiin tarpeisiin.	Yritysalueista on ajantasaiset kehittämissuunnitelmat, päivitys vuosittain.
Yritysvetovoiman lisäämiseksi laaditaan vuosittain markkinointisuunnitelma.	Toteuma 2019: Raportoidaan osana elinkeinopoliittista katsausta. Katsaus käsitellään kesäkuun kaupunginhallituksessa sekä kaupunginvaltuustossa.
Kaupunki vahvistaa elinkeinoresurssia.	Markkinointisuunnitelma tehtynä Markkinointiin käytetyt resurssit € Toteuma 2019: Elinvoimapääallikkö ja viestintäpääallikkö käyvät säännöllisesti ja vuosikellon omaisesti läpi markkinointia. Prosessista on keskusteltu elinvoimatoimikunnassa.
Tehdään säännöllistä yhteistyötä paikallisten yrittäjien kanssa.	Elinkeinotoimintaan käytetty kokonaisresurssi Toteuma 2019: Elinkeinopolitiikan 115010 kokonaisresurssia lisättiin TA2019:ssä 64 761 euroa (ilman palkkakuluja). Vuoden 2019 toimintakulut olivat talousarvion mukaiset, n. 292 000 euroa.
Yritysvaikutuksia arvioidaan vuosittain.	Raportoidaan osana elinkeinopoliittista katsausta Toteuma 2019: Vuonna 2019 järjestettiin kolme yrityskahvitilaisuutta, järjestettiin Rasekon kanssa yhteistyössä Raision yritys- ja rekrymessut, osallistuttiin säännöllisesti Raision yrittäjien hallituksen kokouksiin sekä järjestettiin mm. yrittäjien syysgaalailaisuus yhdessä yrittäjien kanssa. Yhteistyötä ja viestintää lisättiin vuoden aikana myös mm. säännöllisesti lähetettävän yritys uutiskirjeen sekä erilaisten kyselyiden muodossa.
	Raportoidaan osana elinkeinopoliittista katsausta Toteuma 2019: Elinkeinopoliittinen katsaus käsitellään kesäkuun kaupunginhallituksessa sekä kaupunginvaltuustossa.

Hyvinvoiva Raisio

Raisio kannustaa ja motivoi kaupunkilaisia hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen. Raisiossa monipuolisista liikunnan, kulttuurin ja muun vapaa-ajantoiminnan edellytyksistä huolehditaan kaikki ikäryhmät huomioiden. Raisio on yhteisöllinen kaupunki. Erilaiset elämäntilanteet huomioidaan kaupungin tarjoamissa mahdollisuuksissa.

TAVOITTEET	TOIMENPITEET JA MITTARIT
Hyvinvointia ja terveyden edistämistä koordinoidaan laaja-alaisesti kaupungissa.	Raportoidaan toimenpiteistä. Toteuma 2019: Hyvinvoinnin ja terveydenedistämisen laajempi koordinaatio edellyttäisi henkilöstöresursseja. Organisaatiomuutoksessa on mahdollisuus ottaa hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen nykyistä paremmin huomioon tai toisena vaihtoehtona hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä tulee resursoida erikseen. Hyvinvointikertomuksessa tarkastellaan vuosittain väestön terveyden ja hyvinvoinnin tilaa. Hyvinvointikertomuksen käsittely valtuustossa vuosittain Toteuma 2019: Laaja hyvinvointisuunnitelma hyväksyttiin valtuustossa 10.6.2019 § 72. Kuvaus toimenpiteistä (arvio toteutumisesta) Toteuma 2019: <i>Tekninen keskus:</i> Jalankulun ja pyöräilyn edellytyksiä on parannettu esimerkiksi päällystämällä pyöräteitä. Toteutettiin kuntopaikat Kerttulaan. Maankäytön suunnitelmissa on otettu huomioon mm. lähivirkistysalueverkoston ja kevyenliikenteen verkoston kehittyminen. <i>Sivistyskeskus:</i> Liikunnan edistämisen kehittämissuunnitelmat tuleville vuosille on esitelty palveluverkkoselvityksessä. Vuoden 2019 aikana on toteutettu talousarvioon kirjatut liikunnanedistämisen hankkeet. Näitä olivat mm. urheilukentän peruskorjaus ja Vaisaaren koulun lähiliikunta-alueen toteuttaminen. Liikuntapaikkojen käyttö. Kaikki arvioidut käynnit yhteensä (n. 1 000 000) Toteuma 2019: Liikuntapaikkojen kävijämäärät kasvoivat edellisin vuosiin verrattuna. Käyttöasteet sesonkiaikana olivat sisätiloissa 82,6 % ja jäähalleissa 61,0 %. Ulpukan ja ulkoalueiden käyttö kasvoi. Uintikeskus Ulpukassa oli 199 540 käyntiä, sisäliikuntatiloissa oli 310 360 käyntiä, jäähalleissa oli 93 215 käyntiä.
Liikunnan edellytyksistä huolehtiminen näkyy laajasti eri toimialojen toiminnassa.	
Liikuntapaikkojen käyttäjämäärä kasvaa.	

Peruskoulun jälkeen jokaisella on opinto-, työpaikka tai muu jatkosuunnitelma. Tuetaan nuorten pysymistä jatko-opinnoissa. Nuorten päihteidenkäyttöä ennaltaehkäistään. Raisio tukee paikallisen yhdistystoiminnan, vapaaehtoistyön ja paikallisen kulttuurin toimintaedellytyksiä.	Yhteensä sisäliikuntatiloissa oli 603 115 käyntiä, + 21 115 kävijää, +3,6 %. Ulkoliikuntapaikkojen kävijämäärä on kasvava. Kentillä vuorot ovat lisääntyneet. Kävijä- ja käyttöastelaskentaa ei ole kentillä, lähiliikuntapaikoilla eikä ulkoilureiteillä. Ulkoilualueilla on seuraavat laskurit: Pyöräilijöitä EcoTotem –mittarissa oli 119 856, +3 786, +3,3 %. Ulkoliikuntapaikoilla on lisätty laskurit 2019 marraskuusta alkaen: - Kerttulan Kuntoradalla 25 741 liikkujaa marras-joulukuussa - kuntoportaissa 30 201 liikkujaa marras – joulukuussa. Arvioitu kävijämäärä kaupungin ylläpitämällä liikuntapaikoilla: reilusti yli 1 milj. liikuntakäyntiä v. 2019. Yhtään nuorta ei jää vuosittain ilman jatkopaikkaa. Toteuma 2019: Raisiolaiset perusopetuksen päättäneet ovat saaneet opiskelupaikan toiselta asteelta. Raportoidaan toteutumisesta. Toteuma 2019: Ehkäisevän päihde- ja mielenterveystyön suunnitelma on valmistumassa. Terveyspalveluissa toteutetaan mini-interventioita matalan kynnyksen periaatteella. Nuorten päihteiden käyttöön valmistellaan Valomerkki-mallia vastaavaa varhaisen puuttumisen mallia. Kuvaus toimenpiteistä Toteuma 2019: Sivistyskeskus on toteuttanut vuoden aikana hyvää yhteistyötä alueen seurojen ja yhdistysten kanssa.
Palvelut kohdennetaan asiakastarpeiden mukaisesti ja palvelutarpeen muutoksia ennakoidaan. Paikallisella palveluosaamisella haetaan vaikuttavuutta ja kustannustenhallintaa.	
TAVOITTEET	TOIMENPITEET JA MITTARIT
Laaditaan palveluverkkoselvitys varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen palvelutarpeen ennakoinniseksi. Varhaiskasvatus- ja perusopetussuunnitelmissa määritetään toimialan kehittämistavoitteet.	Arvioidaan toteuttamismahdollisuudet, tarvittavat määrärahat ja aikataulu. Toteuma 2019: Sivistyksen palveluverkkoselvitys on toteutettu vuoden 2019 aikana. Laadittu tilinpäätökseen 2018 mennessä. Po-suunnitelma määritelty 2017. Päivitys 2019 VK-suunnitelma valmis 2019. Toteuma 2019:

Kuntalaisten osallisuutta hankeen suunnittelussa edistetään. Seurataan matkustajamäärien kehitystä. Osallistutaan seudullisen joukkoliikenteen runkoverkoston kehittämiseen. Perustetaan digitaalisten palveluiden kehittämistä koordinoiva työryhmä. Valmistaudutaan maakuntauudistukseen. Tehdään tehokasta edunvalvontaa valtion suuntaan E18-hankkeen kustannusten jaosta.	Kuvaus osallisuustoimenpiteistä Toteuma 2019: Kaikille avoimia yleisötilaisuuksia (työpajoja) on pidetty 24.2.2019 ja 4.12.2019. Kausikorttimatkojen määrä kasvaa 2 % vuoteen 2018 verrattuna. Vuoden 2018 tavoite on 577 000 matkaa / vuosi. Toteuma 2019: Kausikorttimatkojen määrä oli noin 599 000. Kasvua oli noin 0,6% edellisvuoteen verrattuna Kuvaus toimenpiteistä Toteuma 2019: On osallistuttu seudullisen joukkoliikenneviranomaisen työryhmä työskentelyyn. Kuvaus toimenpiteistä Toteuma 2019: Digitaalisten palveluiden kehittämistä koordinoiva työryhmä on työskennellyt keväältä lukien ja siihen kuuluu jäseniä kaikilta sektoreilta. Työryhmä on koonnut kehittämistoimet eri sektoreilta, tunnistanut resurssitarpeita ja koordinoit hankehakuja. Osallistutaan maakunnalliseen valmisteluun, edustaja väliaikaishallinnossa. Toteuma 2019: Maakuntauudistuksen valmistelu on toistaiseksi keskittynyt yhteisten tietohallintohankkeiden ja järjestelmäsuunnitelman luontiin maakunnan alueella. Kaupungilla on edustajat keskeisissä työryhmissä. Edunvalvontamateriaalit ajantasaiset Toteuma 2019: Hankkeen osalta tehdään tiivistä yhteistyötä valtio-osapuolen kanssa. E18-hanke on vuoden 2019 aikana noussut useita kertoja julkiseen keskusteluun ja se on myös maakuntaliiton edunvalvonnassa tunnistettu. E18-hankkeen itäinen osa Kausela-Kirismäki on käynnistynyt vuoden 2019 aikana.
--	--

Tasapainoinen talous ja hyvinvoiva henkilöstö	
Kaupunkikonsernin talous on tasapainossa ja kaupungin vuositulos ylijäämäinen.	
TAVOITTEET	TOIMENPITEET JA MITTARIT
Kaupungin vuositulos on ylijäämäinen. Konsernivelelän kasvu hyväksytään kuluvalle valtuustokaudella suurten investointien toteuttamiseksi. Kaupunkikonsernin talous on tasapainossa Konserniohjausta vahvistetaan	Kaupungin vuositulos > 0 Toteuma 2019: Kaupungin vuositulos oli -5,7 M€ alijäämäinen. Kaupungin vuosikate oli 0,8 M€. Konsernin vuosikate oli 8,6 M€. Kaupungin kertynyt yli/alijäämä oli 9,9 M€. Kaupungin kertynyt yli/alijäämä per asukas oli 409 €. Konsernin lainamäärä oli 86,9 M€ (v. 2018 86,7 M€) Konsernin lainamäärä per asukas oli 3 609 eur (v. 2018 3 587 eur) Konsernin suhteellinen velkaantuneisuus oli 55,4 % (v. 2018 55,4 %) Raportointi toimista Toteuma 2019: Konserniohjauksesta ja tehdyistä päätöksistä on erillinen selvitys osana tilinpäätöskirjaa.
Raision kaupungilla on maine hyvänä työnantajana ja kaupunki edistää henkilöstön työhyvinvointia.	
TAVOITTEET	TOIMENPITEET JA MITTARIT
Henkilöstön hyvinvoinnin edistämistä resursoidaan. Henkilöstön fyysistä ja henkistä hyvinvointia lisääviä toimenpiteitä kartoitetaan ja toteutetaan. Sairauspoissaoloja vähennetään. Yksityiskohtaisemmat tavoitteet henkilöstön hyvinvoinnin osalta määritetään henkilöstöstrategiassa.	Tavoitteiden edistämiseksi käynnistetään työpaikkakohtaisten hyvinvointisuunnitelmien laadinta, kuvaus toimenpiteistä. Toteuma 2019: Ohjelman laadintaa ei ole aloitettu. Asia on otettu mukaan henkilöstöstrategian luonnokseen. Työpaikan ilmapiiri (Kunta 10) Työnantajan suositteluinen (Kunta 10) Selvitetään mahdollisuudet uusien indikaattoreiden käyttöön. Toteuma 2019: Työpaikan ilmapiiri mittari oli parantunut viime mittauksessa verrattuna edelliseen, mutta työnantajan suosittelun osalta laskenut. Uusia indikaattoreita ei ole otettu käyttöön. Sairauspoissaolojen määrä vähenee 2 % vuodessa. Toteuma 2019: Sairauspoissaoloja v. 2019 19,94 pv/htv, v. 2018 18,32 pv/htv (muutos/nousu v. 2018 – 2019 8,8%) Henkilöstöstrategian päivitys 2018 KV. Toteuma 2019: Päivitys on käsitellyssä.

Muut toiminnalliset tavoitteet:

Säästövapaiden saldot puretaan vuoden 2019 aikana kaupungin ohjeistuksen mukaiselle tasolle.

Toteuma 2019: Tavoite täyttyi teknisen lautakunnan, konsernihallinnon ja ympäristölautakunnan osalta (säästövapaiden määrä < 10 pvä/henkilö). Oheisessa taulukossa on henkilömäärä, joilla säästövapaiden määrä > 10 päivää.

Henkilölukumäärä, joilla yli 10 säästövapaapäivää:	
Sivistyslautakunta	7
Vapaa-aika lautakunta	2
Sosiaali- ja terveyslautakunta	7
Tekninen lautakunta	0
Konsernihallinto	0
Ympäristölautakunta	0
Kaupunki yhteensä	16

Ulkoiset määrärahat 2019 yhteenvetona

Kokonaismäärärahat (€)			
Vuosi	Menot	Tulot	Netto
TP2016	-5 591 242 €	2 492 117 €	-3 099 125 €
TP2017	-5 607 649 €	2 536 123 €	-3 071 526 €
TP2018	-5 818 077 €	3 726 981 €	-2 091 096 €
TAM2019	-6 387 364 €	3 501 903 €	-2 885 461 €
TP2019	-6 916 330 €	3 923 328 €	-2 993 002 €

Henkilöstö			
Vuosi	Henkilöstökustannukset (€)*	Vakanssit	Henkilötyövuodet (htv)
TP2016	-1 246 467 €	23	18,5
TP2017	-1 274 800 €	20	20,4**
TP2018	-1 529 277 €	24	24,5
TAM2019	-1 665 511 €	24	25,3
TP2019	-1 550 385 €	24	23,4

Palvelujen ostot ulkoa (€)	
Vuosi	
TP2016	-3 860 266 €
TP2017	-4 004 227 €
TP2018	-4 093 233 €
TAM2019	-4 334 924 €
TP2019	-5 175 734 €

Aineet ja tarvikkeet (€)	
Vuosi	
TP2016	-48 050 €
TP2017	-55 584 €
TP2018	-64 730 €
TAM2019	-33 381 €
TP2019	-65 068 €

Vuokrat (€)	
Vuosi	
TP2016	-1 357 €
TP2017	-895 €
TP2018	-1 650 €
TAM2019	-1 095 €
TP2019	-1 216 €

*Luvuissa on mukana konsernihallinnon oman henkilöstön palkkojen lisäksi kokouspalkkiot ja ansionmenetyskorvaukset.

**Henkilötyövuosissa ja henkilöstökustannuksissa on huomioitu kirjanpidon siirtyminen konsernihallintoon (4,5 htv).

Tilinpäätöksen keskeisimmät poikkeamat talousarvioon nähden			
	TAM2019	TP2019	yli/alle
Toimintatulot (ulkoiset)	3 501 903 €	3 923 328 €	421 425 €
Toimintatulojen ylitys aiheutui pääosin sähkökaupan myyntituottojen ylityksestä. Sähkökauppa + 456 617 eur.			
Toimintamenot (ulkoiset)	-6 387 364 €	-6 916 330 €	-528 966 €
Toimintamenojen ylitys aiheutui pääosin sähkökaupan toimintakulujen ylityksestä ja työterveyshuollon ulkoisten toimintakulujen alituksesta. Sähkökauppa - 1 138 492 eur Työterveyshuolto + 308 693 eur			
Määrärahojen ylitysoikeus KV 23.3.2020 § 30.			

Tavoitteet (ulk.+sis. erät)	TOT 12/2019	TOT %	TAM2019	TP2018	TP2017
Vaalit	69 038	84	82 378	31 256	40 645
Valtuusto	177 617	87	203 069	177 783	175 097
Kaupunginhallitus*	5 118 492	126	4 051 378	4 377 057	4 411 955
Avustukset	36 460	91	40 060	25 043	30 058
Projektit ja hankkeet	10 842	49	22 120	369	19 375
Suhdetoiminta**	315 673	87	362 901	358 483	203 163
Yhdyskuntasuunnittelu	378 609	98	384 689	308 859	278 299
Talouden ja toiminnan ohjaus	532 034	88	606 983	517 259	524 308
josta: Maksuliikenne ja rahoitus maksuliikennetapahtumat	113 950		96 000	99 858	73 425
€/maksuliikennetapahtuma	1,32 €	60	2,18 €	1,59 €	2,27 €
menot yhteensä	150 582	72	209 757	158 385	166 709
josta: Kirjanpito kirjanpidon viennit	605 370		570 000	598 332	572 822
€/kirjanpitoventi	0,48 €	88	0,55 €	0,47 €	0,50 €
menot yhteensä	291 386	93	313 177	280 424	286 840
Asiantuntijapalvelut	1 364 322	110	1 239 229	1 399 365	1 263 225
josta: Henkilöstöhallinto vakituisen henkilökunnan määrä***	1 299		1 337	1 319	1 292
€/vak. henkilö/vuosi	194,83 €	96	203,04 €	195,64 €	158,80 €
menot yhteensä	253 083	93	271 468	258 048	205 168
josta: Työterveyshuolto vakituisen henkilökunnan määrä	1 299		1 337	1 319	1 292
€/vak. henkilö/vuosi	510,11 €	130	392,00 €	585,00 €	551,12 €
menot yhteensä	662 627	126	524 098	771 612	712 042
josta: Työsuojelu vakituisen henkilökunnan määrä	1 299		1 337	1 319	1 292
€/vak. henkilö/vuosi	77,49 €	100	77,49 €	80,29 €	65,70 €
menot yhteensä	100 659	97	103 599	105 906	84 890
Tarkastuslautakunta	60 410	99	61 321	55 659	53 285
Menot yhteensä	8 063 497	114	7 054 128	7 251 133	6 999 409
Tulot yhteensä	4 929 784	109	4 508 359	4 744 228	3 563 552

**Suhdetoiminta -kohtaan sisältyy myös koko kaupungin eläkelahjat.

***Henkilöstömäärä on koko Raision kaupungin vakituisen henkilökunnan määrä.

* Sisältää seuraavan nettobudjettisyökin:

Sähkökauppa						
Menot	-3 188 674	156	-2 050 145	-2 478 689	-2 493 007	
Tulot	2 156 617	127	1 700 000	1 704 483	1 562 506	
Netto	-1 032 057	295	-350 145	-774 207	-930 501	

Käyttötalous ulkoiset (€) Konsernihallinto	TA 2019	TA-muutos 2019	TA + muutos 2019	Toteutuma 2019	Poikkeama	Käytön %
TOIMINTATUOTOT						
Myyntituotot	1 811 902,00	0,00	1 811 902,00	2 349 181,54	-537 279,54	129,70
Tuet ja avustukset	384 001,00	0,00	384 001,00	400 669,54	-16 668,54	104,30
Vuokratuotot	6 000,00	0,00	6 000,00	5 161,33	838,67	86,00
Muut toimintatuotot	1 050 000,00	250 000,00	1 300 000,00	1 168 315,75	131 684,25	89,90
TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ	3 251 903,00	250 000,00	3 501 903,00	3 923 328,16	-421 425,16	112,00
TOIMINTAKULUT						
Palkat ja palkkiot	-1 290 314,00	0,00	-1 290 314,00	-1 217 233,67	-73 080,33	94,30
Eläkekulut	-331 845,00	0,00	-331 845,00	-297 041,25	-34 803,75	89,50
Muut henkilösivukulut	-43 352,00	0,00	-43 352,00	-36 110,55	-7 241,45	83,30
Henkilöstökulut yhteensä	-1 665 511,00	0,00	-1 665 511,00	-1 550 385,47	-115 125,53	93,10
Palvelujen ostot	-4 334 924,00	0,00	-4 334 924,00	-5 175 733,64	840 809,64	119,40
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-33 381,00	0,00	-33 381,00	-65 067,59	31 686,59	194,90
Avustukset	-60 000,00	0,00	-60 000,00	-53 479,81	-6 520,19	89,10
Vuokrat	-1 095,00	0,00	-1 095,00	-1 215,91	120,91	111,00
Muut toimintakulut	-360 615,00	68 162,00	-292 453,00	-70 447,79	-222 005,21	24,10
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	-6 455 526,00	68 162,00	-6 387 364,00	-6 916 330,21	528 966,21	108,30
TOIMINTAKATE	-3 203 623,00	318 162,00	-2 885 461,00	-2 993 002,05	107 541,05	103,70
Poistot ja arvonalentumiset						
TILIKAUDEN TULOS	-3 203 623,00	318 162,00	-2 885 461,00	-2 993 002,05	107 541,05	103,70
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	-3 203 623,00	318 162,00	-2 885 461,00	-2 993 002,05	107 541,05	103,70

Käyttötalous ulkoiset ja sisäiset (€) Konsernihallinto	TA 2019	TA-muutos 2019	TA + muutos 2019	Toteutuma 2019	Poikkeama	Käytön %
TOIMINTATUOTOT						
Myyntituotot	2 818 358,00	0,00	2 818 358,00	3 355 637,54	-537 279,54	119,10
Tuet ja avustukset	384 001,00	0,00	384 001,00	400 669,54	-16 668,54	104,30
Vuokratuotot	6 000,00	0,00	6 000,00	5 161,33	838,67	86,00
Muut toimintatuotot	1 050 000,00	250 000,00	1 300 000,00	1 168 315,75	131 684,25	89,90
TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ	4 258 359,00	250 000,00	4 508 359,00	4 929 784,16	-421 425,16	109,30
TOIMINTAKULUT						
Henkilöstökulut						
Palkat ja palkkiot	-1 290 314,00	0,00	-1 290 314,00	-1 217 233,67	-73 080,33	94,30
Henkilösivukulut						
Eläkekulut	-331 845,00	0,00	-331 845,00	-297 041,25	-34 803,75	89,50
Muut henkilösivukulut	-43 352,00	0,00	-43 352,00	-36 110,55	-7 241,45	83,30
Henkilöstökulut yhteensä	-1 665 511,00	0,00	-1 665 511,00	-1 550 385,47	-115 125,53	93,10
Palvelujen ostot	-4 531 106,00	0,00	-4 531 106,00	-5 851 254,50	1 320 148,50	129,10
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-33 381,00	0,00	-33 381,00	-65 909,44	32 528,44	197,40
Avustukset	-60 000,00	0,00	-60 000,00	-53 479,81	-6 520,19	89,10
Vuokrat	-471 677,00	0,00	-471 677,00	-472 020,19	343,19	100,10
Muut toimintakulut	-360 615,00	68 162,00	-292 453,00	-70 447,79	-222 005,21	24,10
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	-7 122 290,00	68 162,00	-7 054 128,00	-8 063 497,20	1 009 369,20	114,30
TOIMINTAKATE	-2 863 931,00	318 162,00	-2 545 769,00	-3 133 713,04	587 944,04	123,10
Poistot ja arvonalentumiset						
TILIKAUDEN TULOS	-2 863 931,00	318 162,00	-2 545 769,00	-3 133 713,04	587 944,04	123,10
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	-2 863 931,00	318 162,00	-2 545 769,00	-3 133 713,04	587 944,04	123,10

Nettobudjettiyksikkö:

Konsernihallinto/Työterveyshuolto

	2019	tavoite	toteutuma
toimintatulot=rahatulot		357 500,00	372 204,41
toimintamenot=rahamenot+sisäiset menot		-524 098,00	-662 627,25
toimintakate		-166 598,00	-290 422,84
poistot			
sisämyynti		348 995,00	348 995,00
yli/alijäämä		182 397,00	58 572,16

Nettobudjettiyksikön neton saavuttaminen sallii ulkopuolisen tulorahoituksen ylityksen sekä vastaavan suuruisen rahamenojen lisäyksen ilman valtuuston käsittelyä.

Kustannuspaikka 115525

Tarkastuslautakunnan tavoitteet ja painopistealueet vuodelle 2019

Toteutunut 31.12.2019

TOIMIELIN: TARKASTUSLAUTAKUNTA

Tehtäväkuvaus:

Tarkastuslautakunta vastaa kaupungin hallinnon ja talouden tarkastuksen järjestämisestä sekä kaupunkikonsernin hallinnon ja talouden tarkastuksen yhteensovittamisesta.

Uuden kuntalain 121 § 2 kohdan mukaan tarkastuslautakunnan tehtävänä on muun ohella arvioida, ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet, ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla.

Tarkastuslautakunta laatii valtuustolle annettavan arviointikertomuksen. Tarkastuslautakunta tuottaa valtuustolle olennaista ja luotettavaa arviointitietoa strategiassa ja talousarviossa asetettujen toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisesta sekä kaupungin päätöksentekijöille hyödyllistä tietoa kaupungin tehtävien hoidon tarkoituksenmukaisuudesta, taloudellisuudesta, tuottavuudesta ja vaikuttavuudesta.

Vastuunalainen JHTT-tilintarkastaja antaa tilintarkastuskertomuksen vuosittain seuraavan vuoden toukokuun loppuun mennessä kaupungin hallinnon, kirjanpidon ja tilinpäätöksen tarkastamisen tuloksista. Tarkastuslautakunta seuraa lakisääteisen tilintarkastuksen toteutumista sopimuksen mukaisesti.

Toimintaympäristön kuvaus ja muutokset:

Tilintarkastusta suoritetaan noin 75 päivää vuodessa, ja sen lisäksi tilintarkastaja avustaa tarkastuslautakuntaa arviointityössä ja arviointikertomuksen laatimisessa noin 10 päivää vuodessa. Tarkastuslautakuntaan kuuluu viisi jäsentä. Tarkastuslautakunnan sihteerinä toimii kaupungin konsernihallinnon henkilö, jonka tehtäväkuvaan on sisällytetty tarkastuslautakunnan sihteerin tehtävät.

Tavoitteet:

Tarkastuslautakunnan tavoitteena on selvittää, onko kaupunkia johdettu valtuuston asettamien tavoitteiden mukaisesti ja tuloksellisesti ja tuleeko kaupungin tilintarkastus asianmukaisesti suoritetuksi. Arviointikertomus laaditaan siten, että siitä ehditään saamaan lautakuntien ja kaupunginhallituksen lausunto valtuuston kesäkuun kokoukseen, jossa käsitellään tilinpäätöstä.

Painopistealueet:

Tarkastuslautakunnan painopistealueet vaihtelevat vuosittain tarkastuslautakunnan tarkastussuunnitelmassa esitetyllä tavalla. Vuosittain seurataan yhden keskuksen talousarviossa asetettujen toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumista sekä muita keskuksia tarpeen mukaan.

Toteutunut 31.12.2019:

Vuoden 2018 tilinpäätöksen valmistumisesta on kuultu johtavia viranhaltijoita. Kaupunginhallitus on käsitellyt vuoden 2018 tilintarkastuskertomusta 3.6.2019 § 190 ja tarkastuslautakunnan arviointikertomusta 3.6.2019 § 192. Kaupunginvaltuuston käsittelyssä vuoden 2018 tilintarkastuskertomus on ollut 10.6.2019 § 69 ja arviointikertomus 10.6.2019 § 70. Valtuusto hyväksyi tilinpäätöksen ja myönsi vastuuvapauden tilivelvollisille tilivuodelta 2018.

Tarkastuslautakunnan arviointityön painopistealueena tilivuonna 2019 on ollut teknisen lautakunnan alaisten tehtäväalueiden tavoitteiden toteutumisen arviointi.

Toimikaudeksi 2017 – 2020 valittu tarkastuslautakunta kokoontui vuoden 2019 aikana 14 kertaa.

Lautakunta on tehnyt arviointikäynnin konevarikolle sekä kuullut kokouksissaan teknisen keskuksen johtajaa ja talouspäällikköä. Lisäksi tarkastuslautakunta on kokouksissaan kuullut eri palvelualueiden johtavia viranhaltijoita, Raisen Vesi Oy:n toimitusjohtajaa ja luottamushenkilöitä sekä säännöllisesti kaupunginjohtajaa ja talousjohtajaa.

Tarkastuslautakunta käsitteli kuntalain mukaiset sidonnaisuusilmoitukset ja saattoi ne kaupunginvaltuustolle tiedoksi.

2.2.2. Sosiaali- ja terveystalvelujen lautakunta

Elinvoimainen Raisio	
Raisio on houkutteleva ja elinvoimainen kaupunki. Erinomainen sijainti, avoimet työpaikat, monipuolinen ja kohtuuhintainen asuntotarjonta, hyvät palvelut, harrastusmahdollisuudet sekä viihtyisä asuinympäristö ovat vetovoimaisen Raisen tunnusmerkkejä.	
TAVOITTEET	TOIMENPITEET JA MITTARIT
Asunto- ja tonttitarjonta pidetään monipuolisena.	Ikäihmisille suunnattuja asumisvaihtoehtoja palveluiden läheisyyteen huomioiden yhteisöllisyys ja osallisuus (tuettu asuminen) Mittarit: - Seurataan asuntojen määrää.
Asumisen viihtyisyys ja turvallisuus	Toteuma 2019: Ikäihmisille suunnattujen asuntojen määrä kasvaa 28 asunnolla, kun Hulvelan uudisrakennus valmistuu 3/2020. Sosiaalisen isännöitsijän palkkaaminen joihinkin taloyhtiöihin. Toteuma 2019: Ei ole toteutunut.
Ympäristön turvallisuus ja liikkumisen helppous (lapset, nuoret, iäkkäät, vammaiset) tukevat yhteisöllisyyttä.	Mittarit: - Kansallisen terveys-, hyvinvointi- ja palvelututkimuksen FinSoten laajat mittarit - kouluterveyskysely - TEA-viisari - esteettömyysasiamiehen lausunto Toteuma 2019: Aikuisten terveyden- ja hyvinvoinnin mittari (ATH nyk. FinSote) on ostettu Raisioon vain v. 2017 1000 henkilön otoksella. TEA-viisari mittaa kunnan sitoutumista terveyden- ja hyvinvoinnin edistämiseen – arvo on pudonnut. Mittariin sisällytettiin v. 2019 alkaen kulttuuri.
Hyvinvoiva Raisio	
Raisio kannustaa ja motivoi kaupunkilaisia hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen. Raisiossa monipuolisista liikunnan, kulttuurin ja muun vapaa-ajantoiminnan edellytyksistä huolehditaan kaikki ikäryhmät huomioiden. Raisio on yhteisöllinen kaupunki. Erilaiset elämäntilanteet huomioidaan kaupungin tarjoamissa mahdollisuuksissa.	
TAVOITTEET	TOIMENPITEET JA MITTARIT
Sosiaali- ja terveystalvelut ovat aktiivisesti mukana kaupungin hyvinvointikoordinaatiossa.	Laaja hyvinvointisuunnitelma laadittu siihen liittyvine ohjelmineen. Mittarit: - kansallisen terveys-, hyvinvointi- ja palvelututkimuksen, FinSoten mittarit

Kuntalaisten ja järjestöjen osallistaminen kaupungin kehittämiseen kutsumalla asukkaita joihinkin työryhmiin ja perustamalla asiakasraateja. Vapaaehtoistyön koordinointi ja rakenne. Yhdistetään viranomaistyötä ja vapaaehtoistyötä. Kannustetaan asukkaita aktiivisuuteen kulttuurin tuottamisessa ja kuluttamisessa.	-Terveystiedon edistämisen aktiivisuus (TEA-viisari) - kouluterveyskysely Toteuma 2019: Laaja hyvinvointisuunnitelma hyväksyttiin valtuustossa 10.6.2019 § 72. Yhdistysten, järjestöjen ja epävirallisten asukastoimikuntien toimintaedellytyksiä tuetaan mm. tarjoamalla kerho- ja kokoontumistiloja, viranomaistukea ja taloudellista tukea niin, että toiminta on mahdollisimman monen saavutettavissa. Nostetaan kulttuurin arvostus samalle tasolle liikunnan kanssa. Mittarit: - toteutetut toimenpiteet Toteuma 2019: Olkkarin toiminta vakinaistettiin. Järjestöjä osallistettiin Olkkarin toimintaan. Asukasraateja ei ole perustettu. Vapaaehtoistyön koordinaattori, jonka työparina toimii vapaaehtoistyöntekijä (vaihtuva) koordinoi vaatimat resurssit kumppanuus vapaaehtoistoimijoiden kanssa Mittarit: - toteutunut toiminta - vertaisliikkuja, kahvittelukaveri - koulumummot ja -vaarit - kulttuurikaverit Toteuma 2019: Ei rekrytoitu vapaaehtoistyön koordinaattoria. Monipuoliset liikuntamahdollisuudet eri puolilla kaupunkia. Mittarit: - toimipaikat ja toimintamuodot (Suositukset kunnille liikunnan edistämiseksi -muistilista) Toteuma 2019: Liikuntaneuvoja oli käytettävissä terveysasemalla ja osallistuttiin Lipake-hankkeeseen. Kannustinkortti pienituloisille väestöryhmille ja 65+-kortti ja Hulvelan ja Kerttulakodin kuntosaliranneke ikääntyville asukkaille. Mittarit: - myönnettyjen rannekeiden ja korttien lukumäärä - käytön aktiivisuuden seuranta Toteuma 2019: Kannustinkortti käytössä ja myönnettyjä rannekeita noin 900 kpl
---	--

Asukkaiden terveydentila paranee. Asukkaat saavat tietoa sosiaali- ja terveysterveyspalveluista yhdestä osoitteesta. Varhaiskasvatuksessa, esiopetuksessa, perusopetuksessa ja 2. asteen koulutuksessa lapset ja nuoret voivat hyvin.	- TEA-viisarin mukaan kaupungin sitoutuminen terveyden edistämiseen on kohtalainen. Kuntalaisia ohjataan ja tuetaan terveellisempiin elämäntapoihin ja itsensä hoitamiseen tavoitteena sairauksien ennaltaehkäisy. Matalan kynnyksen palveluohjaus aloitetaan keskeisellä paikalla kaupunkia. Mittarit: - Palveluohjauksen asiointimäärät - Asiakastytytyväisyyskyselyt. - FinSote-tutkimus - Kouluterveyskysely - TEA-viisari Toteuma 2019: Olkkarissa annetaan kuntalaisille Matalan kynnyksen palveluohjausta jokaisena arkipäivänä. Tarjotaan varhainen tuki koko varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen sekä 2-asteen koulutuksen ajan. Koulu- ja opiskeluterveydenhuolto tukee nuorta terveystarkastusten ja ohjauksen kautta. Tuetaan peruskoululaisia tunnistamaan omat kiinnostuksen kohteensa ja vahvuutensa lisäämällä oppilaan ohjauksen resursseja. Maahanmuuttajataustaisten lasten ja nuorten jatko-opintokelpoisuus turvataan riittävän pitkällä valmistavan opetuksen kestolla oppivelvollisuusiän täyttymisen estämättä. Lasten ja nuorten palveluissa tehdään monialaista yhteistyötä. Mittarit: - Kouluterveyskysely - Peruskoulun jälkeisen jatkopaikan saaneet / ilman jatkopaikkaa jääneet / koulutuksen keskeyttäneet - Monialainen yhteistyö toteutuu. Toteuma 2019: Kouluterveyskyselyn 2019 perusteella lasten ja nuorten hyvinvointi on heikentynyt edellisestä mittauskerrasta 2017 monella indikaattorilla. Ahdistuneisuus on lisääntynyt. Kiusaaminen on lisääntynyt ja pahentunut sen jälkeen, kun lapsi/nuori on kertonut siitä koulun aikuiselle. Korkeintaan yhden tunnin hengästyttävää liikuntaa harrastavien nuorten määrä on kasvanut. Myönteistä on se, että aiempaa useammin nuoret ovat yhteydessä oppilashuoltoon ja psykiatriseen sairaanhoitajaan, mikä on lisääntyneiden resurssien ansiota.
--	---

	- Kaikenikäisten kaltoinkohtelua, heitteillejättöä ja hyväksikäyttöä koskevat ilmoitukset Toteuma 2019: Lapsen pahoinpitely tai sen epäily 50 kpl Perheväkivalta 56 kpl Lapsen väkivaltakokemus 8 kpl Lapsen seksuaalinen hyväksikäyttö tai sen epäily 8 kpl Lapsen väkivaltaisuus 28 kpl
Palvelut kohdennetaan asiakastarpeiden mukaisesti ja palvelutarpeen muutoksia ennakoidaan. Paikallisella palveluosaamisella haetaan vaikuttavuutta ja kustannustenhallintaa.	
TAVOITTEET	TOIMENPITEET JA MITTARIT
Tunnistetaan mahdollisimman varhaisessa vaiheessa lasten ja perheiden avun ja tuen tarve kaikissa kaupungin peruspalveluissa sekä vastataan niihin. Terveyttä ja hyvinvointia ylläpitävillä palveluilla turvataan mahdollisimman toimintakykyistä ikääntymistä. Ikäihmisten kotona asumista tuetaan mahdollisimman pitkään. Oikea-aikaisilla toimintakykyä ylläpitävillä palveluilla hillitään säännöllisten hoivapalveluiden tarvetta. (Ennakoivalla ikäihmisten hoidolla vähennetään ympärivuorokautisen hoidon tarvetta.)	Tarjotaan kaupungin peruspalveluiden työntekijöille valtakunnallinen toimintamalli lasten ja perheiden hyvinvoinnin edistämiseksi, esim. Lapset puheeksi -menetelmä Mittarit: - Neuvolapalveluiden peittävyys - Erityispalveluiden tarve Toteutuma 2019: Lapset puheeksi -menetelmäkoulutuksia on järjestetty ja järjestetään säännöllisesti. Osallistutaan Ikäinstituutin Voimaa vanhuuteen - iäkkäiden terveysliikuntaohjelmaan yhteistyössä liikuntapalvelujen kanssa. Mittarit: - FinSoten 75+ elintapamittarit ja ikäihmisten laatuohjelman seurantamittarit (STM) Toteuma 2019: FinSote-tutkimus on toteutettu Raisiossa vain kerran v. 2017 1000 työkäisen ja sitä vanhemman otoksella. Laaditaan ikäihmisten hyvinvointisuunnitelma, joka hyväksytetään valtuustossa. Mittarit: - Kotona asuvien osuus 75+, 80+, 85+ -vuotiaat vastaavan ikäisestä väestöstä - Omaishoidon tuen asiakkaina olevien osuus 75+, 80+, 85+ -vuotiaasta väestöstä - Säännöllisessä kotihoidossa olevien osuus 75+, 80+, 85+ -ikäisestä väestöstä - Tehostetussa palveluasumisessa asuvien osuus 75+, 80+, 85+ -ikäisestä väestöstä (Tehostetussa palveluasumisessa ja pitkäaikaishoidossa olevien yli 75-v. peittävyys.) Toteuma 2019: Ikäihmisten hyvinvointisuunnitelma on laadittu, hyväksytty valtuustossa ja suunnitelmaa toteutetaan. Peittävyys 7,6

Oikea-aikaisilla perusterveydenhuollon ja sosiaalihuollon palveluilla vähennetään erikoissairaanhoidon käyttöä.	Erikoissairaanhoidon polikliinisten käyntien ja hoitovuorokausien määrää hillitään. Toteuma 2019: Varsinais-Suomen sairaanhoitopiirin hoitajakset vähenivät 0,4 % edellisvuoteen verrattuna. Poliklinikkakäyntien määrä nousi 3,8 %, nousu on koko sairaanhoitopiirissä saman suuruinen. Nousu jakaantuu yli 20 eri erikoisalaan. Yhteispäivystyksessä käynnit vähenivät 10,5 %.
Kehittyvä Raisio	
Digitaalisuus, ympäristöystävällisyys ja joustavat liikenneratkaisut ovat kehittyvän Raision tunnusmerkkejä. Kaupunki valmistautuu E18-tiehankkeen toteuttamisvaiheeseen. Joukkoliikennettä kehitetään osana Turun seudun joukkoliikenteen runkoverkoston kehittymistä huomioiden asukasluvun kasvu sekä asuinalueiden ja työpaikkojen sijoittuminen. Lähiympäristön viihtyisyyttä lisätään. Raisio kehittää digitaalisia palveluja kaikilla toimialoilla.	
TAVOITTEET	TOIMENPITEET JA MITTARIT
Ikäihmisten kotona asumisessa ja säännöllisissä palveluissa hyödynnetään teknologiaa. Parannetaan kuntalaisten digiosaamista.	Turvallisuusteknologian hyödyntäminen ikäihmisten kotona Koneellisen lääkejakelun käyttöönotto Mittarit: - Koneellinen lääkejakelu otettu käyttöön Toteuma 2019: Koneellinen lääkejakelu on mukana ikäihmisten hyvinvointiohjelmassa. Turvallisuusteknologiaa on pilotoitu ikäihmisten kodeissa. Perustetaan monialainen työryhmä, johon kutsutaan kuntalaisten edustajia eri ikäryhmistä suunnittelemaan digikoulutuksia eri kuntalaisryhmille. Mittarit: - Ryhmiin ohjattujen henkilöiden määrä Toteuma 2019: Olkkarissa ja Mahittulassa on viikottain digikoulutusryhmien kokoontumisia.
Tasapainoinen talous ja hyvinvoiva henkilöstö	
Raision kaupungilla on maine hyvänä työnantajana ja kaupunki edistää henkilöstön työhyvinvointia.	
TAVOITTEET	TOIMENPITEET JA MITTARIT
Työilmapiiriin parantaminen avoimemmaksi ja luottamuksellisemmaksi. Työntekijöille enemmän valtaa ja vastuuta, miten työ organisoidaan ja tehdään	Henkilöstön työhyvinvoinnin parantaminen tukemalla omaehtoista hyvinvoinnin ylläpitoa Mittarit: - Työterveys- ja -hyvinvointikyselyt - Kehityskeskustelut - Sairauspoissaolot

	Toteuma 2019: Sairauspoissaolot (kalenteripäivinä laskettuna): 2011: 12 550 pv 2012: 12 549 pv 2013: 13 843 pv 2014: 13 362 pv 2015: 12 314 pv 2016: 13 596 pv 2017: 11 184 pv 2018: 10 705 pv 2019: 13 402 pv
--	--

Ulkoiset määrärahat 2019 yhteenvetona

Kokonaismäärärahat (€)			
Vuosi	Menot	Tulot	Netto
TP2016	-100 560 137 €	28 413 053 €	-72 147 084 €
TP2017	-95 725 299 €	26 626 111 €	-69 099 188 €
TP2018	-101 639 644 €	28 567 502 €	-73 072 142 €
TAM2019	-100 597 464 €	26 053 139 €	-74 544 325 €
TP2019	-103 194 380 €	27 506 673 €	-75 687 708 €

Henkilöstö			
Vuosi	Henkilöstökustannukset (€)	Vakanssit	Henkilötyövuodet (htv)
TP2016	-29 389 172 €	573	600,8
TP2017	-29 345 965 €	591	606,0
TP2018	-31 447 012 €	626	645,7
TAM2019	-31 995 171 €	612	610,0
TP2019	-31 858 727 €	608	641,5

Palvelujen ostot ulkoa (€)			
Vuosi	Palvelujen ostot yht.	Ostot kuntayhtymiltä	Ostot muilta
TP2016	-57 842 222 €	-37 116 578 €	-20 725 644 €
TP2017	-57 027 451 €	-34 770 824 €	-22 256 627 €
TP2018	-60 496 898 €	-36 975 314 €	-23 521 584 €
TAM2019	-59 241 266 €	-37 003 843 €	-22 237 423 €
TP2019	-61 910 820 €	-38 714 411 €	-23 196 409 €

Aineet ja tarvikkeet (€)	
Vuosi	
TP2016	-2 406 551 €
TP2017	-2 621 037 €
TP2018	-3 112 050 €
TAM2019	-2 916 178 €
TP2019	-2 855 012 €

Vuokrat (€)	
Vuosi	
TP2016	-1 786 202 €
TP2017	-1 943 490 €
TP2018	-2 136 138 €
TAM2019	-1 990 248 €
TP2019	-2 119 293 €

Tilinpäätöksen keskeisimmät poikkeamat talousarvioon nähden			
	TAM2019	TP2019	yli/alie
Toimintatulot (ulkoiset)	26 053 139 €	27 506 673 €	1 453 534 €
Maksutuottojen kasvu talousarvioon nähden 7,8 %			
Tukien ja avustusten kasvu talousarvioon nähden 61,2 %			
Toimintamenot (ulkoiset)	-100 597 464 €	-103 194 380 €	-2 596 916 €
Asiakaspalveluostot kuntayhtymiltä 4,6 % kasvu talousarvioon nähden			
Asiakaspalveluostot muilta 5,3 % kasvu talousarvioon nähden			
Matkustus- ja kuljetuspalvelut 10,7 % kasvu talousarvioon nähden			

Käyttötalous ulkoiset (€) Sosiaali- ja terveyslautakunta	TA 2019	TA-muutos 2019	TA + muutos 2019	Toteutuma 2019	Poikkeama	Käytön %
TOIMINTATUOTOT						
Myyntituotot	18 365 228,00	0,00	18 365 228,00	18 800 556,73	-435 328,73	102,40
Maksutuotot	4 970 062,00	0,00	4 970 062,00	5 359 647,73	-389 585,73	107,80
Tuet ja avustukset	1 021 416,00	-94 943,00	926 473,00	1 493 775,52	-567 302,52	161,20
Vuokratuotot	1 775 926,00	0,00	1 775 926,00	1 850 952,18	-75 026,18	104,20
Muut toimintatuotot	15 450,00	0,00	15 450,00	1 740,69	13 709,31	11,30
TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ	26 148 082,00	-94 943,00	26 053 139,00	27 506 672,85	-1 453 533,85	105,60
TOIMINTAKULUT						
Palkat ja palkkiot	-24 993 896,00	-459 429,00	-25 453 325,00	-25 239 640,29	-213 684,71	99,20
Eläkekulut	-5 604 017,00	-97 749,00	-5 701 766,00	-5 714 213,32	12 447,32	100,20
Muut henkilösivukulut	-839 788,00	-292,00	-840 080,00	-904 873,54	64 793,54	107,70
Henkilöstökulut yhteensä	-31 437 701,00	-557 470,00	-31 995 171,00	-31 858 727,15	-136 443,85	99,60
Palvelujen ostot	-60 241 266,00	1 000 000,00	-59 241 266,00	-61 910 819,94	2 669 553,94	104,50
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-2 916 178,00	0,00	-2 916 178,00	-2 855 011,64	-61 166,36	97,90
Avustukset	-4 428 600,00	0,00	-4 428 600,00	-4 171 232,44	-257 367,56	94,20
Vuokrat	-1 990 248,00	0,00	-1 990 248,00	-2 119 292,95	129 044,95	106,50
Muut toimintakulut	189 020,00	-215 021,00	-26 001,00	-279 296,33	253 295,33	1 074,20
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	-100 824 973,00	227 509,00	-100 597 464,00	-103 194 380,45	2 596 916,45	102,60
TOIMINTAKATE	-74 676 891,00	132 566,00	-74 544 325,00	-75 687 707,60	1 143 382,60	101,50
Poistot ja arvonalentumiset						
Suunnitelman mukaiset poistot	-177 943,00	0,00	-177 943,00	-258 324,72	80 381,72	145,20
TILIKAUDEN TULOS	-74 854 834,00	132 566,00	-74 722 268,00	-75 946 032,32	1 223 764,32	101,60
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	-74 854 834,00	132 566,00	-74 722 268,00	-75 946 032,32	1 223 764,32	101,60

Käyttötalous ulkoiset ja sisäiset (€) Sosiaali- ja terveyslautakunta	TA 2019	TA-muutos 2019	TA + muutos 2019	Toteutuma 2019	Poikkeama	Käytön %
TOIMINTATUOTOT						
Myyntituotot	18 365 228,00	0,00	18 365 228,00	19 282 761,57	-917 533,57	105,00
Maksutuotot	5 081 062,00	0,00	5 081 062,00	5 438 239,08	-357 177,08	107,00
Tuet ja avustukset	1 021 416,00	-94 943,00	926 473,00	1 493 775,52	-567 302,52	161,20
Vuokratuotot	1 775 926,00	0,00	1 775 926,00	1 850 952,18	-75 026,18	104,20
Muut toimintatuotot	15 450,00	0,00	15 450,00	1 740,69	13 709,31	11,30
TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ	26 259 082,00	-94 943,00	26 164 139,00	28 067 469,04	-1 903 330,04	107,30
TOIMINTAKULUT						
Henkilöstökulut						
Palkat ja palkkiot	-24 993 896,00	-459 429,00	-25 453 325,00	-25 239 640,29	-213 684,71	99,20
Henkilösivukulut						
Eläkekulut	-5 604 017,00	-97 749,00	-5 701 766,00	-5 714 213,32	12 447,32	100,20
Muut henkilösivukulut	-839 788,00	-292,00	-840 080,00	-904 873,54	64 793,54	107,70
Henkilöstökulut yhteensä	-31 437 701,00	-557 470,00	-31 995 171,00	-31 858 727,15	-136 443,85	99,60
Palvelujen ostot	-63 097 551,00	1 000 000,00	-62 097 551,00	-64 691 680,19	2 594 129,19	104,20
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-2 917 678,00	0,00	-2 917 678,00	-2 857 885,21	-59 792,79	98,00
Avustukset	-4 428 600,00	0,00	-4 428 600,00	-4 171 232,44	-257 367,56	94,20
Vuokrat	-5 054 659,00	0,00	-5 054 659,00	-5 183 875,73	129 216,73	102,60
Muut toimintakulut	189 020,00	-215 021,00	-26 001,00	-279 296,33	253 295,33	1 074,20
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	-106 747 169,00	227 509,00	-106 519 660,00	-109 042 697,05	2 523 037,05	102,40
TOIMINTAKATE	-80 488 087,00	132 566,00	-80 355 521,00	-80 975 228,01	619 707,01	100,80
Poistot ja arvonalentumiset						
Suunn.mukaiset poistot	-177 943,00	0,00	-177 943,00	-258 324,72	80 381,72	145,20
TILIKAUDEN TULOS	-80 666 030,00	132 566,00	-80 533 464,00	-81 233 552,73	700 088,73	100,90
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	-80 666 030,00	132 566,00	-80 533 464,00	-81 233 552,73	700 088,73	100,90

Nettobudjettiyksikkö:

Sosiaali- ja terveyslautakunta/Työterveyshuolto

	2019	tavoite	toteutuma
toimintatulot=rahatulot		0,00	729 882,97
toimintamenot=rahamenot+sisäiset menot		-10 294,00	-1 188 003,35
toimintakate		-10 294,00	-458 120,38
poistot		-3 548,00	-2 365,60
sisämyynti		0,00	481 069,35
yli/alijäämä		-13 842,00	20 583,37

Nettobudjettiyksikön neton saavuttaminen sallii ulkopuolisen tulorahoituksen ylityksen sekä vastaavan suuruisen rahamenojen lisäyksen ilman valtuuston käsittelyä.

Palvelu 235

2.2.3. Sivistyslautakunta

Elinvoimainen Raisio	
Raisio on houkutteleva ja elinvoimainen kaupunki. Erinomainen sijainti, avoimet työpaikat, monipuolinen ja kohtuuhintainen asuntotarjonta, hyvät palvelut, harrastusmahdollisuudet sekä viihtyisä asuinympäristö ovat vetovoimaisen Raision tunnusmerkkejä.	
TAVOITTEET	TOIMENPITEET JA MITTARIT
Raisio on monipuolinen sivistyskaupunki. Tavoitteena monipuoliset ja kustannustehokkaat sivistystoimen palvelut. Opetus on monipuolista ja tasa-arvoista kaikilla kouluasteilla.	Toimenpiteet: Kartoitetaan sivistyskeskuksen tuottamat palvelut. Palveluverkkoselvitys toteutettu kesään 2019 mennessä. Toteuma 2019: Palvelut kartoitettu ja auditoitu. Palveluverkkoselvitys on valmis. Toimenpiteenä kehitetään opetuksen yhteistä suunnittelua ja henkilöstön koulutusta. Mittarit: Oppimistulosten arviointi Henkilöstön vuosittaiset koulutuspäivät
Hyvinvoiva Raisio	
Raisio kannustaa ja motivoi kaupunkilaisia hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen. Raisiossa monipuolisista liikunnan, kulttuurin ja muun vapaa-ajantoiminnan edellytyksistä huolehditaan kaikki ikäryhmät huomioiden. Raisio on yhteisöllinen kaupunki. Erilaiset elämäntilanteet huomioidaan kaupungin tarjoamissa mahdollisuuksissa.	
TAVOITTEET	TOIMENPITEET JA MITTARIT
Vahvistetaan raisiolaisten lasten ja nuorten hyvinvointia.	Toimenpiteet: Laaditaan lasten ja nuorten kouluhyvinvointia koskeva toimenpideohjelma ja koordinoidaan EU:n Erasmus-ohjelmaan kuuluvaa kansainvälistä kehitysohjelmaa. Vahvistetaan oppilashuollon resursointia. Tarjotaan varhainen tuki koko varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen sekä 2-asteen koulutuksen ajan. Koulu- ja opiskeluterveydenhuolto tukee nuorta terveystarkastusten ja ohjauksen kautta. Tuetaan peruskoululaisia tunnistaan omat kiinnostuksen kohteensa ja vahvuutensa lisäämällä oppilaan ohjauksen resursseja. Maahanmuuttajataustaisten lasten ja nuorten jatko-opintokelpoisuus turvataan riittävän pitkällä valmistavan opetuksen kestolla oppivelvollisuusiän täyttymisen estämättä. Lasten ja nuorten palveluissa tehdään monialaista yhteistyötä.

Lisää liikettä! Tavoite: Lapsi ja koululainen on aktiivinen kulkija. Peruskoulun jälkeen jokaisella on opintotyöpaikka tai muu jatkosuunnitelma. Tuetaan nuorten pysymistä jatko-opinnoissa. Tavoite: Jokainen raisiolainen nuori löytää jatko-opiskelupaikan tai vaihtoehtoisesti työpaikan. Nuorten päihteidenkäyttöä ennaltaehkäistään. Varhaiskasvatus- ja perusopetussuunnitelmissa määritetään toimialan kehittämistavoitteet.	Mittarit: - Lapset puheeksi -menetelmä - Kouluterveyskysely - Oppimistulosten arviointi - Peruskoulun jälkeisen jatkopaikan saaneet/ilman jatkopaikkaa jääneet/ koulutuksen keskeyttäneet - Monialainen yhteistyö toteutuu Toteutuma 2019: - Lapset puheeksi -menetelmä on käytössä sekä päiväkodeissa että perhepäivähoidossa. - Kouluterveyskyselyn tulokset on analysoitu ja niistä on kerrottu mahdollisimman laajalti. - Oppimistulosten arvioinnin työkaluja valmistellaan yhdessä Turun Yliopiston kanssa. - Oppilas- ja opiskeluhuollon ohjausryhmä on valmistellut monialaisen yhteistyön kehittämistä. Toimenpiteet: Kehitetään lasten ja koululaisten aktiivista liikkumista varhaiskasvatuksessa sekä koulu- ja vapaa-aikana. Mittarit: MOVE-testin tulokset perusopetuksessa Ilo kasvaa liikkuen –ohjelma varhaiskasvatuksen yksikköjen käytössä Toteutuma 2019: - Ilo kasvaa liikkuen -ohjelma on käytössä. Toimenpiteet: Seurataan vuosittain nuorten siirtymistä perusopetuksesta toiselle-asteelle tai työelämään. Toteutuma 2019: - Raisiolaiset nuoret saavat lähes poikkeuksetta toisen asteen opiskelupaikan. - Osalla nuorista on vaikeuksia suorittaa toisen asteen opintoja. Toimenpiteet: Seurataan aktiivisesti (kouluterveyskysely, THL) raisiolaisten nuorten päihteidenkäyttöä ja panostetaan ennaltaehkäiseviin toimenpiteisiin. Laaditaan ennaltaehkäisevän päihdetyön ohjelma (toteutuu K/E). Toimenpiteet: Sivistyskeskuksen palveluverkkoselvitys laadittu kesään 2019 mennessä. Toteutuma 2019: Palveluverkkoselvitys on laadittu ja siihen kirjattuja kehittämistoimenpiteitä valmistellaan päätöksen tekoa varten.
---	---

Kehittyvä Raisio

Digitaalisuus, ympäristöystävällisyys ja joustavat liikennematkat ovat kehittyvän Raision tunnusmerkkejä. Kaupunki valmistautuu E18-tiehankkeen toteuttamisvaiheeseen. Joukkoliikennettä kehitetään osana Turun seudun joukkoliikenteen runkoverkoston kehittymistä huomioiden asukasluvun kasvu sekä asuinalueiden ja työpaikkojen sijoittuminen. Lähiympäristön viihtyisyyttä lisätään. Raisio kehittää digitaalisia palveluja kaikilla toimialoilla.

TAVOITTEET	TOIMENPITEET JA MITTARIT
Opetuksen toimintaympäristön kehittäminen Tavoite: Oppimisympäristöjen sekä opetuksen kehittäminen Digitaalinen Raisio Tiedonpuiston alueen kehittäminen	Toimenpiteet: Opetuksen kokeileva toimintakulttuuri Mittari: Oppimistulosten arviointi Toteuma 2019: Oppimistulosten arvioinnin työkaluja työstetään yhdessä Turun Yliopiston ja alueen muiden kuntien kanssa. Toimenpiteet: Vahvistetaan oppilaiden valmiuksia digitaaliseen yhteiskuntaan. Mittari: Sähköisten palveluiden käyttö opetuksessa Toteuma 2019: Kaikilla yläkoulun oppilailla on joko tabletti tai tietokone käytössä. Hankkeiden avulla opettajien koulutusta tutortoiminnan avulla. Toimenpiteet: Sivistyskeskuksen yhteisiä palveluita keskitetään alueelle. Toteutuma 2019: Palveluiden järjestämisen suunnitelmat on esitetty palveluverkkoselvityksessä. Suunnitelmia koskeva päätöksenteko on tarkoitus toteuttaa vuonna 2020.

Ulkoiset määrärahat 2019 yhteenvetona

Kokonaismäärärahat (€)			
Vuosi	Menot	Tulot	Netto
TP2016	-29 793 269 €	3 033 429 €	-26 759 840 €
TP2017	-29 408 436 €	2 944 215 €	-26 464 220 €
TP2018	-30 360 013 €	2 819 581 €	-27 540 432 €
TAM2019	-32 366 817 €	2 810 919 €	-29 555 898 €
TP2019	-32 139 754 €	3 081 517 €	-29 058 237 €

Henkilöstö			
Vuosi	Henkilöstökustannukset (€)	Vakanssit	Henkilötyövuodet (htv)
TP2016	-23 594 235 €	471	502,0
TP2017	-23 369 095 €	481	508,8
TP2018	-24 221 560 €	556	528,5
TAM2019	-25 158 088 €	557	543,0
TP2019	-25 571 295 €	570	538,7

Palvelujen ostot ulkoa (€)	
Vuosi	
TP2016	-2 733 190 €
TP2017	-2 854 777 €
TP2018	-2 796 384 €
TAM2019	-3 423 395 €
TP2019	-2 928 994 €

Aineet ja tarvikkeet (€)	
Vuosi	
TP2016	-627 772 €
TP2017	-694 880 €
TP2018	-831 133 €
TAM2019	-941 722 €
TP2019	-771 888 €

Vuokrat (€)	
Vuosi	
TP2016	-67 944 €
TP2017	-68 357 €
TP2018	-61 638 €
TAM2019	-69 315 €
TP2019	-66 706 €

Tilinpäätöksen keskeisimmät poikkeamat talousarvioon nähden			
	TAM2019	TP2019	yli/alle
Toimintatulot (ulkoiset)	2 810 919 €	3 081 517 €	270 598 €
Varhaiskasvatuksen tulot toteutuivat 116,6 % (+ 200 720 €)			
Kotikuntakorvauksia tuli 115,2 % (50 510 €)			
Toimintamenot (ulkoiset)	-32 366 817 €	-32 139 754 €	227 063 €
Hankintoja tehtiin vähemmän, Vaisaaren koulun oppilaiden koneet hankittiin leasingillä, tekninen keskus/tietohallinto vastaa kustannuksista, vaikutus n. 80 000 €.			

Käyttötalous ulkoiset (€) Sivistyslautakunta	TA 2019	TA-muutos 2019	TA + muutos 2019	Toteutuma 2019	Poikkeama	Käytön %
TOIMINTATUOTOT						
Myyntituotot	473 932,00	0,00	473 932,00	559 334,29	-85 402,29	118,00
Maksutuotot	1 596 191,00	0,00	1 596 191,00	1 837 703,82	-241 512,82	115,10
Tuet ja avustukset	213 820,00	523 600,00	737 420,00	671 391,31	66 028,69	91,00
Muut toimintatuotot	3 376,00	0,00	3 376,00	13 087,91	-9 711,91	387,70
TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ	2 287 319,00	523 600,00	2 810 919,00	3 081 517,33	-270 598,33	109,60
TOIMINTAKULUT						
Palkat ja palkkiot	-20 010 012,00	-154 994,00	-20 165 006,00	-20 582 812,77	417 806,77	102,10
Eläkekulut	-4 285 174,00	-32 318,00	-4 317 492,00	-4 252 131,74	-65 360,26	98,50
Muut henkilösivukulut	-675 273,00	-317,00	-675 590,00	-736 350,78	60 760,78	109,00
Henkilöstökulut yhteensä	-24 970 459,00	-187 629,00	-25 158 088,00	-25 571 295,29	413 207,29	101,60
Palvelujen ostot	-2 958 166,00	-465 229,00	-3 423 395,00	-2 928 994,03	-494 400,97	85,60
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-941 722,00	0,00	-941 722,00	-771 887,91	-169 834,09	82,00
Avustukset	-2 750 000,00	0,00	-2 750 000,00	-2 727 214,17	-22 785,83	99,20
Vuokrat	-69 315,00	0,00	-69 315,00	-66 705,74	-2 609,26	96,20
Muut toimintakulut	-24 239,00	-58,00	-24 297,00	-73 657,00	49 360,00	303,20
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	-31 713 901,00	-652 916,00	-32 366 817,00	-32 139 754,14	-227 062,86	99,30
TOIMINTAKATE	-29 426 582,00	-129 316,00	-29 555 898,00	-29 058 236,81	-497 661,19	98,30
Poistot ja arvonalentumiset						
Suunnitelman mukaiset poistot	-151 019,00	0,00	-151 019,00	-165 794,38	14 775,38	109,80
TILIKAUDEN TULOS	-29 577 601,00	-129 316,00	-29 706 917,00	-29 224 031,19	-482 885,81	98,40
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ		-129 316,00	-29 706 917,00	-29 224 031,19	-482 885,81	98,40

Käyttötalous ulkoiset ja sisäiset (€) Sivistyslautakunta	TA 2019	TA-muutos 2019	TA + muutos 2019	Toteutuma 2019	Poikkeama	Käytön %
TOIMINTATUOTOT						
Myyntituotot	473 932,00	0,00	473 932,00	559 334,29	-85 402,29	118,00
Maksutuotot	1 596 191,00	0,00	1 596 191,00	1 838 253,82	-242 062,82	115,20
Tuet ja avustukset	213 820,00	523 600,00	737 420,00	671 391,31	66 028,69	91,00
Vuokratuotot	36 810,00	0,00	36 810,00	43 808,50	-6 998,50	119,00
Muut toimintatuotot	3 376,00	0,00	3 376,00	13 087,91	-9 711,91	387,70
TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ	2 324 129,00	523 600,00	2 847 729,00	3 125 875,83	-278 146,83	109,80
TOIMINTAKULUT						
Henkilöstökulut						
Palkat ja palkkiot	-20 010 012,00	-154 994,00	-20 165 006,00	-20 582 812,77	417 806,77	102,10
Henkilösivukulut						
Eläkekulut	-4 285 174,00	-32 318,00	-4 317 492,00	-4 252 131,74	-65 360,26	98,50
Muut henkilösivukulut	-675 273,00	-317,00	-675 590,00	-736 350,78	60 760,78	109,00
Henkilöstökulut yhteensä	-24 970 459,00	-187 629,00	-25 158 088,00	-25 571 295,29	413 207,29	101,60
Palvelujen ostot	-6 499 147,00	-465 229,00	-6 964 376,00	-6 669 879,60	-294 496,40	95,80
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-941 722,00	0,00	-941 722,00	-773 348,06	-168 373,94	82,10
Avustukset	-2 750 000,00	0,00	-2 750 000,00	-2 727 214,17	-22 785,83	99,20
Vuokrat	-5 784 728,00	0,00	-5 784 728,00	-5 792 758,03	8 030,03	100,10
Muut toimintakulut	-24 239,00	-58,00	-24 297,00	-73 657,00	49 360,00	303,20
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	-40 970 295,00	-652 916,00	-41 623 211,00	-41 608 152,15	-15 058,85	100,00
TOIMINTAKATE	-38 646 166,00	-129 316,00	-38 775 482,00	-38 482 276,32	-293 205,68	99,20
Poistot ja arvonalentumiset						
Suunn.mukaiset poistot	-151 019,00	0,00	-151 019,00	-165 794,38	14 775,38	109,80
TILIKAUDEN TULOS	-38 797 185,00	-129 316,00	-38 926 501,00	-38 648 070,70	-278 430,30	99,30
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	-38 797 185,00	-129 316,00	-38 926 501,00	-38 648 070,70	-278 430,30	99,30

2.2.4. Vapaa-aikalautakunta

Elinvoimainen Raisio	
Raisio on houkutteleva ja elinvoimainen kaupunki. Erinomainen sijainti, avoimet työpaikat, monipuolinen ja kohtuuhintainen asuntotarjonta, hyvät palvelut, harrastusmahdollisuudet sekä viihtyisä asuinympäristö ovat vetovoimaisen Raision tunnusmerkkejä.	
TAVOITTEET	TOIMENPITEET JA MITTARIT
Raision vapaa-aikapalvelut ovat vetovoimatekijä.	Toimenpiteet: Kevyen liikenteen roolin vahvistaminen, Raisiosta pyöräilykaupunki. Kirjastotalon kehittäminen aktiivisena kulttuurikeskuksena. Viestinnän vahvistaminen. Aktiivinen verkko- ja someviestintä. Mittarit: Asukas- ja mielikuvatutkimukset, raportointi, Arttu, Taloustutkimuksen kyselyt, THL:n FinSote. Tapahtumaseuranta. Verkkoviestinnän snoobi -raportit. Toteuma 2019: Kirjastossa oli yhteensä 351 tapahtumaa, joissa oli yhteensä 8108 osallistujaa. Uutena toimintana olivat hankerahoituksella toteutetut Lasten teemalauantait, lapsiperheille suunnatut maksuttomat tapahtumat (8 tapahtumaa, 670 osallistujaa). Kaupungin sivuilla toteutettiin kuntalaiskysely sivistyspalveluiden kehittämiseksi. Arttu, THL:n FinSote-kyselyitä ei toteutettu. Kaupunki on lopettanut Snoobi-raportoinnin. Kirjastopalveluiden verkkosivuston käyttö kasvoi yli 15 %.
Hyvinvoiva Raisio	
Raisio kannustaa ja motivoi kaupunkilaisia hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen. Raisiossa monipuolisista liikunnan, kulttuurin ja muun vapaa-ajantoiminnan edellytyksistä huolehditaan kaikki ikäryhmät huomioiden. Raisio on yhteisöllinen kaupunki. Erilaiset elämäntilanteet huomioidaan kaupungin tarjoamissa mahdollisuuksissa.	
TAVOITTEET	TOIMENPITEET JA MITTARIT
Vapaa-aikapalvelut ovat aktiivisesti mukana kaupungin hyvinvointikoordinaatiossa.	Toimenpiteet: Hyvinvointisuunnitelman laadinnassa ovat mukana kirjasto-, kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopalvelut.

Liikunnan edellytyksistä huolehtiminen näkyy laajasti eri toimialojen toiminnassa.	Mittarit: Terveysten edistämisen aktiivisuus eli TEA-viisari: Johtaminen 75 + pistettä vihreällä. Toteutunut (K/E) Toteuma 2019: TEA-viisari toteutetaan toimialoittain joka toinen vuosi. Toteutunut kyllä. Liikunta: Viimeisin mittausta johtamisen osalta tehtiin v. 2018. Pisteet olivat 91/100 (vihreällä). Kulttuuri: TEA-viisari toteutettiin ensimmäisen kerran v. 2019. Johtamisen pisteet olivat 18/100 (punaisella). Toimenpiteet: ”Suositukset kunnille liikunnan edistämiseksi” eri ministeriöiden ja Kuntaliiton julkaisu on aktiivisessa käytössä. Liikuntapalvelut tukee tarvittaessa toimialojen keinoja. Mittarit: Toimialakohtaisten suositusten toteutuminen yli 70 % Toteuma 2019: Suositusten toteutuminen 92 % Tavoite: Aktiivisesti osallistuvien ja harrastavien osuudet väestössä kasvaa. Toimenpiteet: Liikuntapalvelujen perustehtävä Mittarit: Lapset ja nuoret: Kouluterveyskysely, liikunnan suositusten toteutuminen paranee. Toteuma 2019: 4. ja 5. luokkalaisten aktiivisesti liikkuvien osuus on pudonnut 45,1 %:sta 39,5 %:iin. Perusopetuksen 8. ja 9. luokkalaisten osuus on noussut 17,1 %:sta 22,8 %:iin. Lukion 1. ja 2. luokkalaisten osuus on noussut 14 %:sta 19,5 %:iin. Ammatillisessa oppilaitoksissa opiskelevien osuus on noussut 9,8 %:sta 14,2 %:iin. Muutokset ylläolevissa prosenteissa noudattelevat eri ikäluokissa valtakunnallisia muutoksia. Aikuisväestö FinSote-tutkimus: liikuntaa riittävästi harrastavien osuus kasvaa. Toteuma 2019: FinSote-tutkimuksen seurantatutkimusta ei ole toteutettu 2019.
---	--

	Mittari: Tilojen käytön taksat ja periaatteet Avustusmääräraha / vuosi Toteuma 2019: Kirjaston varattaviin tiloihin tuli uudet taksaperusteet, edistää yhdistyskäyttöä. Kulttuuriavustukset olivat 10 000 €/vuosi. Liikuntapalveluissa taksat ja avustukset säilyivät aiemmalla tasolla: Liikunta-avustusten määrä oli 84 000 €. Nuorisopalvelujen taksat ja avustukset olivat samalla tasolla kuin aiemmin. Nuorisoyhdistysten avustukset olivat 50 000 €. Toimenpiteet: Vapaa-aikapalvelut edistää aktiivista kansalaisuutta, osallisuutta ja yhteisöllisyyttä yhteistyössä asukkaiden ja yhteisöjen kanssa sekä tarjoaa tiloja harrastamiseen ja kansalaistoimintaan. Kirjasto ylläpitää oman alansa vapaaehtoisverkostoa. Mittari: FinSote-tutkimus, osallistumisaktiivisuus sekä osallisuuden ja yhteisöllisyyden kokemukset paranevat. Vapaaehtoistyöhön osallistuneiden määrä Toteuma 2019: THL:n FinSote-kyselyä ei toteutettu. Kirjastossa käyttöön otettiin työpajatila kurssi- ja harrastustoimintaan. Asiakasraati aloitti kirjastossa. Vapaaehtoistyöhön osallistui 15 henkilöä.
Palvelut kohdennetaan asiakastarpeiden mukaisesti ja palvelutarpeen muutoksia ennakoidaan. Paikallisella palveluosaamisella haetaan vaikuttavuutta ja kustannustenhallintaa.	
TAVOITTEET	TOIMENPITEET JA MITTARIT
Ennakoivalla ikäihmisten hoidolla vähennetään ympärivuorokautisen hoidon tarvetta.	Tavoite: Ikäihmisten itsenäinen selviytyminen paranee. Toimenpiteet: Vapaa-aikapalvelut osallistuu Ikäihmisten hyvinvointisuunnitelman laadintaan. Raisio osallistuu Ikäinstituutin valtakunnalliseen Voimaa vanhuuteen - iäkkäiden terveysliikuntaohjelmaan päämääränä edistää kotona asuvien, toimintakyvyltään heikentyneiden ikäihmisten (75+) itsenäistä selviytymistä ja elämänlaatua terveysliikunnan avulla. Liikuntapalvelut ovat mukana sosiaalipalvelujen kanssa toteuttamassa ohjelmaa. Kirjasto- ja kulttuuripalvelut kehittää ikäihmisten hyvinvointipalveluita yhdessä hoito- ja hoivapalvelujen kanssa.

Kehitetään vapaa-aikapalvelujen saatavuutta ja saavutettavuutta.	Mittari: FinSote-tutkimus, 75+ elintapamittarit ja STM:n Ikäihmisten laatusuositus Kirjaston kotipalvelun asiakkaat, kirjasto- ja kulttuuripalvelujen toiminta Hulvelan palvelukeskuksessa. Toteuma 2019: THL:n FinSote-kyselyitä ei toteutettu. Kirjaston kotipalvelussa oli 40 asiakasta. Sovellettuja kirjastopalveluita tuotiin vanhusten ja kehitysvammaisten asumisyksiköihin 54 kertaa. Kirjastolla on palvelupiste ja lukupiiri Hulvelan palvelutalossa. Kirjasto on mukana Varsinais-Suomen muistiyhdistyksen Kulttuuria minulle -hankkeessa, jolla vahvistettiin muistihoitajien valikoimien ikääntyvien asiakkaiden osallisuutta ja hyvinvoinnin kokemusta taiteen ja kulttuurin keinoin. Museo järjesti senioreiden museotreffit. Museonjohtaja on pitänyt Rasekon sosiaalialan opiskelijoille Kulttuurihyvinvointi-luentoja. Liikuntapalvelut osallistuivat monin eri tavoin yhteistyöhön voimaa vanhuksiin ohjelman mukaan ja Turun seudun vertaisohjaajaverkoston koulutuksiin. Tavoite: Palvelumuotoilun kehittäminen, sähköisen asiointin kehittäminen ja viestinnän parantaminen Vapaa-aikapalvelut ovat kaikille eri väestöryhmille. Esteettömyyteen kiinnitetään erityistä huomiota. Toimenpiteet: Palvelujen asiakaslähtöinen uudistaminen. Toteutetaan esteettömyyskartoitus, esteettömyyden huomioiminen viestinnässä, tiloissa ja ulkoalueilla. Palvelumuotoilun koulutus henkilöstölle. Esteettömien palvelujen (Celia) markkinointi. Mittari: Asiakas- ja asukastyytyväisyyskyselyt Yleisarvio palveluista 4 (asteikolla 1 – 5) Celia-palvelujen käyttäjämäärät. Toteuma 2019: Yleisten kirjastojen asiakaskyselyä (Kansalliskirjasto) ei toteutettu 2019. Kirjaston fyysistä ja viestinnällistä esteettömyyttä on parannettu. Vaski-verkkokirjastossa otettiin käyttöön verkkomaksaminen. Henkilökunta on osallistunut palvelumuotoilukoulutuksiin. Celia-palveluissa oli 211 käyttäjää (+50% 2018).
---	--

	Palveluverkkoselvitysten yhteydessä saatiin verkkokyselyn avulla paljon osallistujia ja hyviä ideoita. Iso osa oli myös sellaisia, joita on jo olemassa, mutta tieto niistä ei ole saavuttanut kaikkia. Asiakastyytyväisyysseurannoissa Googlepalveluissa Ulpukan, Liikuntahallin ja Nuorten keskus Nopan osalta palautteet ovat 3,9 ja 4,3 välillä, asteikolla 1-5. Tavoite: Yksilöllisen elämäntapaohjauksen kehittäminen Toimenpiteet: Liikuntapalvelut kehittää yhdessä sosiaali- ja terveystalvelujen kanssa liikunnan palveluketjua (LIPAKE). Elämäntapaneuvonta ja -ohjauspalvelu kuntalaisille Kirjastossa Lukuvalmennus-kokeilu Mittari: Asiakasmäärät ja -tyytyväisyyskysely Toteutuma 2019: Kirjastossa oli lukupiiri ja tietokirjapiiri. Liikuntaneuvonta ja matalan kynnyksen ryhmät ovat toteutuneet koko vuoden yhdessä Terveystalvelujen kanssa. Liikuntaneuvojan vastaanotto oli viikoittain Terveystalveluilla ja Kirjastotalolla.
Tasapainoinen talous ja hyvinvoiva henkilöstö	
TAVOITTEET	TOIMENPITEET JA MITTARIT
Henkilöstön hyvinvoinnin edistämistä resursoidaan. Henkilöstön fyysistä ja henkistä hyvinvointia lisääviä toimenpiteitä kartoitetaan ja toteutetaan.	Tavoite: Työpaikkakohtaisten hyvinvointisuunnitelmien laadinta, kuvaus toimenpiteistä. Toimenpide: Vapaa-aikapalveluissa laaditaan työpaikkakohtaiset hyvinvointisuunnitelmat. Liikuntapalvelut ja kirjasto- ja kulttuuripalvelut osallistuvat työpaikkakohtaisten hyvinvointiohjelmien kehittämiseen ja auttavat toteutuksessa. Mittari: Hyvinvointisuunnitelmien toteutuminen (K/E) Liikuntapalvelujen sisäiset asiakkuudet Toteuma 2019: Hyvinvointisuunnitelmaa tehdään Sivystyskeskuksen kaikille yksiköille. Työryhmä aloitti toimintansa koordinaattorin johdolla 2019. Liikuntapalvelut ja kulttuuripalvelut ovat mukana Virtyn toiminnassa. Muita sisäisiä yhteistyömuotoja henkilöstöohjelmissa yksiköiden kanssa ei ole ollut 2019.

Ulkoiset määrärahat 2019 yhteenvetona

Kokonaismäärärahat (€)			
Vuosi	Menot	Tulot	Netto
TP2016	-3 824 924 €	1 060 266 €	-2 764 658 €
TP2017	-3 596 022 €	1 093 063 €	-2 502 959 €
TP2018	-3 589 966 €	935 065 €	-2 654 902 €
TAM2019	-3 756 395 €	1 019 599 €	-2 736 796 €
TP2019	-3 650 121 €	1 005 699 €	-2 644 423 €

Henkilöstö			
Vuosi	Henkilöstökustannukset (€)	Vakanssit	Henkilötyövuodet (htv)
TP2016	-2 479 324 €	57	61,2
TP2017	-2 438 292 €	57	66,2
TP2018	-2 534 659 €	65	66,4
TAM2019	-2 669 948 €	65	66,4
TP2019	-2 628 968 €	65	61,9

Palvelujen ostot ulkoa (€)	
Vuosi	
TP2016	-694 827 €
TP2017	-543 561 €
TP2018	-328 328 €
TAM2019	-416 472 €
TP2019	-369 952 €

Aineet ja tarvikkeet (€)	
Vuosi	
TP2016	-408 512 €
TP2017	-390 662 €
TP2018	-493 636 €
TAM2019	-441 723 €
TP2019	-410 041 €

Vuokrat (€)	
Vuosi	
TP2016	-95 416 €
TP2017	-72 743 €
TP2018	-77 871 €
TAM2019	-80 512 €
TP2019	-81 247 €

Tilinpäätöksen keskeisimmät poikkeamat talousarvioon nähden			
	TAM2019	TP2019	yli/alie
Toimintatulot (ulkoiset)	1 019 599 €	1 005 699 €	-13 900 €
Avustusten/valtionapujen tiliöintimuutos vaikutti osaltaan toimintatuottojen talousarvion alitukseen. Tilojen käyttökorvaukset ja kirjaston tuotot jäivät talousarviosta.			
Toimintamenot (ulkoiset)	-3 756 395 €	-3 650 121 €	106 274 €
Säästöjä henkilöstökuluissa, palvelujen ostoissa ja aineissa ja tarvikkeissa.			

Käyttötalous ulkoiset (€) Vapaa-aikalautakunta	TA 2019	TA-muutos 2019	TA + muutos 2019	Toteutuma 2019	Poikkeama	Käytön %
TOIMINTATUOTOT						
Myyntituotot	107 019,00	0,00	107 019,00	119 538,41	-12 519,41	111,70
Maksutuotot	671 262,00	0,00	671 262,00	679 182,67	-7 920,67	101,20
Tuet ja avustukset	38 700,00	109 463,00	148 163,00	108 157,73	40 005,27	73,00
Vuokratuotot	48 106,00	0,00	48 106,00	41 585,42	6 520,58	86,40
Muut toimintatuotot	45 049,00	0,00	45 049,00	57 234,37	-12 185,37	127,00
TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ	910 136,00	109 463,00	1 019 599,00	1 005 698,60	13 900,40	98,60
TOIMINTAKULUT						
Palkat ja palkkiot	-2 013 135,00	-102 529,00	-2 115 664,00	-2 080 463,22	-35 200,78	98,30
Eläkekulut	-465 521,00	-20 567,00	-486 088,00	-475 746,29	-10 341,71	97,90
Muut henkilösivukulut	-67 731,00	-465,00	-68 196,00	-72 758,95	4 562,95	106,70
Henkilöstökulut yhteensä	-2 546 387,00	-123 561,00	-2 669 948,00	-2 628 968,46	-40 979,54	98,50
Palvelujen ostot	-382 572,00	-33 900,00	-416 472,00	-369 952,47	-46 519,53	88,80
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-441 723,00	0,00	-441 723,00	-410 041,46	-31 681,54	92,80
Avustukset	-144 000,00	0,00	-144 000,00	-143 933,00	-67,00	100,00
Vuokrat	-80 512,00	0,00	-80 512,00	-81 247,39	735,39	100,90
Muut toimintakulut	-3 680,00	-60,00	-3 740,00	-15 978,34	12 238,34	427,20
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	-3 598 874,00	-157 521,00	-3 756 395,00	-3 650 121,12	-106 273,88	97,20
TOIMINTAKATE	-2 688 738,00	-48 058,00	-2 736 796,00	-2 644 422,52	-92 373,48	96,60
Poistot ja arvonalentumiset						
Suunnitelman mukaiset poistot	-125 123,00	0,00	-125 123,00	-207 023,21	81 900,21	165,50
TILIKAUDEN TULOS	-2 813 861,00	-48 058,00	-2 861 919,00	-2 851 445,73	-10 473,27	99,60
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	-2 813 861,00	-48 058,00	-2 861 919,00	-2 851 445,73	-10 473,27	99,60

Käyttötalous ulkoiset ja sisäiset (€) Vapaa-aikalautakunta	TA 2019	TA-muutos 2019	TA + muutos 2019	Toteutuma 2019	Poikkeama	Käytön %
TOIMINTATUOTOT						
Myyntituotot	107 019,00	0,00	107 019,00	120 593,27	-13 574,27	112,70
Maksutuotot	819 714,00	0,00	819 714,00	846 768,37	-27 054,37	103,30
Tuet ja avustukset	38 700,00	109 463,00	148 163,00	108 157,73	40 005,27	73,00
Vuokratuotot	96 606,00	0,00	96 606,00	92 032,77	4 573,23	95,30
Muut toimintatuotot	45 049,00	0,00	45 049,00	57 234,37	-12 185,37	127,00
TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ	1 107 088,00	109 463,00	1 216 551,00	1 224 786,51	-8 235,51	100,70
TOIMINTAKULUT						
Henkilöstökulut						
Palkat ja palkkiot	-2 013 135,00	-102 529,00	-2 115 664,00	-2 080 463,22	-35 200,78	98,30
Henkilösivukulut						
Eläkekulut	-465 521,00	-20 567,00	-486 088,00	-475 746,29	-10 341,71	97,90
Muut henkilösivukulut	-67 731,00	-465,00	-68 196,00	-72 758,95	4 562,95	106,70
Henkilöstökulut yhteensä	-2 546 387,00	-123 561,00	-2 669 948,00	-2 628 968,46	-40 979,54	98,50
Palvelujen ostot	-635 355,00	-33 900,00	-669 255,00	-629 251,20	-40 003,80	94,00
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-441 723,00	0,00	-441 723,00	-411 016,11	-30 706,89	93,00
Avustukset	-144 000,00	0,00	-144 000,00	-143 933,00	-67,00	100,00
Vuokrat	-2 762 297,00	0,00	-2 762 297,00	-2 751 044,89	-11 252,11	99,60
Muut toimintakulut	-3 680,00	-60,00	-3 740,00	-15 978,34	12 238,34	427,20
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	-6 533 442,00	-157 521,00	-6 690 963,00	-6 580 192,00	-110 771,00	98,30
TOIMINTAKATE	-5 426 354,00	-48 058,00	-5 474 412,00	-5 355 405,49	-119 006,51	97,80
Poistot ja arvonalentumiset						
Suunn.mukaiset poistot	-125 123,00	0,00	-125 123,00	-207 023,21	81 900,21	165,50
TILIKAUDEN TULOS	-5 551 477,00	-48 058,00	-5 599 535,00	-5 562 428,70	-37 106,30	99,30
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	-5 551 477,00	-48 058,00	-5 599 535,00	-5 562 428,70	-37 106,30	99,30

Nettobudjettiyksikkö:

Uintikeskus Ulpukka

	2019	tavoite	toteutuma
toimintatulot=rahatulot		663 824,00	712 874,89
toimintamenot=rahamenot+sisäiset menot	-1 449 237,00		-1 479 485,48
toimintakate	-785 413,00		-766 610,59
poistot		-2 749,00	-2 749,36
sisämyynti		148 452,00	167 585,70
yli/alijäämä	-639 710,00		-601 774,25

Nettobudjettiyksikön neton saavuttaminen sallii ulkopuolisen tulo-rahoituksen ylityksen sekä vastaavan suuruisten rahamenojen lisäyksen ilman valtuuston käsittelyä.

Kustannuspaikka 431030

2.2.5. Ympäristölautakunta

Elinvoimainen Raisio	
Raisio on houkutteleva ja elinvoimainen kaupunki. Erinomainen sijainti, avoimet työpaikat, monipuolinen ja kohtuuhintainen asuntotarjonta, hyvät palvelut, harrastusmahdollisuudet sekä viihtyisä asuinympäristö ovat vetovoimaisen Rasion tunnusmerkkejä.	
TAVOITTEET	TOIMENPITEET JA MITTARIT
Vaikutetaan Rasion houkuttelevuutta lisääviin vetovoimatekijöihin ja mielikuviin.	Toimenpide: Rakennusvalvonnan lupakäsittelyt tehdään viipymättä. Mittari: Käsittelyaika 3 vkoa Toteuma 2019: Lupien käsittelyaika oli 2,7 vkoa Toimenpide: Huolehditaan rakennetun ympäristön turvallisuudesta, terveellisyydestä ja viihtyisyydestä. Mittari: Ympäristökatselmukset Toteuma 2019: Katselmuskierros tehtiin toukokuussa.
Hyvinvoiva Raisio	
Raisio kannustaa ja motivoi kaupunkilaisia hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen. Raisiossa monipuolisista liikunnan, kulttuurin ja muun vapaa-ajantoiminnan edellytyksistä huolehditaan kaikki ikäryhmät huomioiden. Raisio on yhteisöllinen kaupunki. Erilaiset elämäntilanteet huomioidaan kaupungin tarjoamissa mahdollisuuksissa.	
TAVOITTEET	TOIMENPITEET JA MITTARIT
Hyvinvointia ja terveyden edistämistä koordinoidaan laaja-alaisesti kaupungissa.	Toimenpide: Edistetään viihtyisän elinympäristön säilymistä ja kehittämistä osallistumalla kaavoitukseen. Korostetaan lähivirkistys- ja luontoarvojen lisäämistä. Mittari: Kuvaus toimenpiteistä Toteuma 2019: Asiantuntijat osallistuivat kaavojen laadintaan.
Raisio tukee paikallisen yhdistystoiminnan, vapaaehtoistyön ja paikallisen kulttuurin toimintaedellytyksiä.	Toimenpide: Ympäristölautakunta jakaa toiminta-avustuksia ympäristönsuojelua tekeville yhdistyksille. Mittari: Tuettujen yhdistysten määrä Toteuma 2019: Lautakunta myönsi avustuksen yhdelle yhdistykselle.

Kehittyvä Raisio

Digitaalisuus, ympäristöystävällisyys ja joustavat liikenneratkaisut ovat kehittyvän Raision tunnusmerkkejä. Kaupunki valmistautuu E18-tiehankkeen toteuttamisvaiheeseen. Joukkoliikennettä kehitetään osana Turun seudun joukkoliikenteen runkoverkoston kehittymistä huomioiden asukasluvun kasvu sekä asuinalueiden ja työpaikkojen sijoittuminen. Lähiympäristön viihtyisyyttä lisätään. Raisio kehittää digitaalisia palveluja kaikilla toimialoilla.

TAVOITTEET	TOIMENPITEET JA MITTARIT
E18-hankkeen edellyttämät asemakaavat vahvistuvat ajoissa.	Toimenpide: Osallistutaan E18-hankkeen suunnitteluun ja kaavoitukseen. Huolehditaan, että liikenteen melu- ja pölyhaitat eivät merkittävästi kasva nykyisestä. Mittari: Kuvaus toteutumisesta Toteuma 2019: Asiantuntijat osallistuivat oman toimialansa osalta.
Ulkoalueiden hoidon tasoa nostetaan.	Toimenpide: Jatketaan Raisionlahden hoitotyötä laiduntamalla, niittämällä ja vähentämällä pusikoitumista. Mittari: Kuvaus toteutumisesta Toteuma 2019: Toiminta jatkui.
Laaditaan suunnitelma fossiilisten polttoaineiden käytön vähentämiseksi ja päätetään hiilineutraaliustavoitteista.	Toimenpide: Suunnitelma käynnistetään vuoden 2018 aikana. Mittari: Kuvaus toteutumisesta Toteuma 2019: Ilmastosuunnitelman laadinta käynnistettiin vuoden 2019 aikana.
Valmistaudutaan maakuntauudistukseen.	Toimenpide: Osallistutaan työryhmätyöskentelyyn. Mittari: Kuvaus toteutumisesta Toteuma 2019: Työryhmätyö ei jatkunut vuonna 2019.

Muut toiminnalliset tavoitteet:

-Osallistutaan ilmanlaadun tarkkailuun yhteistyössä Turun kaupunkiseudun kaupunkien sekä teollisuus- ja energiantuotantolaitosten kanssa.

Toteuma 2019: Osallistuttiin yhteistyöhön

-Raisionlahden luonnonsuojelualueen ruovikkoalueiden laajentumista ja pusikoitumista ehkäistään jatkamalla niittomurskausta.

Toteuma 2019: Laiduntamista ja niittoa jatkettiin.

-Ympäristöterveydenhuollon suunnitelmalliset tarkastukset tehdään laaditun valvontasuunnitelman mukaisesti.

Toteuma 2019: Valvontasuunnitelma toteutui 90 %.

-Ympäristönsuojelun suunnitelmalliset tarkastukset tehdään laaditun valvontaohjelman mukaisesti.

Toteuma 2019: Valvontaohjelma toteutui 100 %.

Ulkoiset määrärahat 2019 yhteenvetona

Kokonaismäärärahat (€)			
Vuosi	Menot	Tulot	Netto
TP2016	-1 176 624 €	743 572 €	-433 052 €
TP2017	-1 139 818 €	820 114 €	-319 703 €
TP2018	-1 144 720 €	928 954 €	-215 766 €
TAM2019	-1 230 267 €	687 500 €	-542 767 €
TP2019	-1 046 212 €	860 051 €	-186 161 €

Henkilöstö			
Vuosi	Henkilöstökustannukset (€)	Vakanssit	Henkilötyövuodet (htv)
TP2016	-986 982 €	19	17,0
TP2017	-914 600 €	19	16,5
TP2018	-879 226 €	19	15,8
TAM2019	-903 502 €	17	15,9
TP2019	-835 956 €	17	14,5

Palvelujen ostot ulkoa (€)	
Vuosi	
TP2016	-166 973 €
TP2017	-199 814 €
TP2018	-233 446 €
TAM2019	-298 125 €
TP2019	-185 942 €

Aineet ja tarvikkeet (€)	
Vuosi	
TP2016	-15 064 €
TP2017	-17 923 €
TP2018	-24 627 €
TAM2019	-22 101 €
TP2019	-12 819 €

Vuokrat (€)	
Vuosi	
TP2016	-4 321 €
TP2017	-4 152 €
TP2018	-5 263 €
TAM2019	-4 539 €
TP2019	-7 357 €

Tilinpäätöksen keskeisimmät poikkeamat talousarvioon nähden			
	TAM2019	TP2019	yli/alle
Toimintatulot (ulkoiset)	687 500 €	860 051 €	172 551 €
Rakennusvalvonnan lupamaksut 173 097 € yli, ympäristöterveyden valvontamaksut 42 000 € yli ja myyntituotot kunnilta 60 000 € alle. Lupien ja valvonnan tulot toteutuneet odotettua paremmin. Ympäristöterveyden myyntituotot muodostuvat tulojen ja menojen mukaan.			
Toimintamenot (ulkoiset)	-1 230 267 €	-1 046 212 €	184 055 €
Henkilöstökulut n. 67 000 € alle, palkattomat, vanhempainvapaat, osa-aikaisuudet ja sairauspoissaolot.			
Palvelujen ostot noin 112 000 € alle, josta asiantuntijapalvelu 64 000 € alle ja ICT 32 000 € alle. Ympäristöterveyden vientitodistus- ja hyötyeläinpalvelujen ostot sekä rakennusvalvonnan ICT-kulut toteutuivat pienempinä.			

Käyttötalous ulkoiset (€) Ympäristölautakunta	TA 2019	TA-muutos 2019	TA + muutos 2019	Toteutuma 2019	Poikkeama	Käytön %
TOIMINTATUOTOT						
Myyntituotot	295 000,00	0,00	295 000,00	236 278,39	58 721,61	80,10
Maksutuotot	392 500,00	0,00	392 500,00	622 117,22	-229 617,22	158,50
Tuet ja avustukset	0,00	0,00	0,00	1 655,66	-1 655,66	0,00
TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ	687 500,00	0,00	687 500,00	860 051,27	-172 551,27	125,10
TOIMINTAKULUT						
Palkat ja palkkiot	-717 206,00	0,00	-717 206,00	-653 031,83	-64 174,17	91,10
Eläkekulut	-162 198,00	0,00	-162 198,00	-159 168,43	-3 029,57	98,10
Muut henkilösivukulut	-24 098,00	0,00	-24 098,00	-23 755,68	-342,32	98,60
Henkilöstökulut yhteensä	-903 502,00	0,00	-903 502,00	-835 955,94	-67 546,06	92,50
Palvelujen ostot	-298 125,00	0,00	-298 125,00	-185 942,25	-112 182,75	62,40
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-22 101,00	0,00	-22 101,00	-12 819,39	-9 281,61	58,00
Avustukset	-2 000,00	0,00	-2 000,00	-700,00	-1 300,00	35,00
Vuokrat	-4 539,00	0,00	-4 539,00	-7 356,68	2 817,68	162,10
Muut toimintakulut	0,00	0,00	0,00	-3 437,86	3 437,86	0,00
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	-1 230 267,00	0,00	-1 230 267,00	-1 046 212,12	-184 054,88	85,00
TOIMINTAKATE	-542 767,00	0,00	-542 767,00	-186 160,85	-356 606,15	34,30
Poistot ja arvonalentumiset						
TILIKAUDEN TULOS	-542 767,00	0,00	-542 767,00	-186 160,85	-356 606,15	34,30
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	-542 767,00	0,00	-542 767,00	-186 160,85	-356 606,15	34,30

Käyttötalous ulkoiset ja sisäiset (€) Ympäristölautakunta	TA 2019	TA-muutos 2019	TA + muutos 2019	Toteutuma 2019	Poikkeama	Käytön %
TOIMINTATUOTOT						
Myyntituotot	295 000,00	0,00	295 000,00	236 278,39	58 721,61	80,10
Maksutuotot	407 300,00	0,00	407 300,00	635 974,60	-228 674,60	156,10
Tuet ja avustukset	0,00	0,00	0,00	1 655,66	-1 655,66	0,00
TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ	702 300,00	0,00	702 300,00	873 908,65	-171 608,65	124,40
TOIMINTAKULUT						
Henkilöstökulut						
Palkat ja palkkiot	-717 206,00	0,00	-717 206,00	-653 031,83	-64 174,17	91,10
Henkilösivukulut						
Eläkekulut	-162 198,00	0,00	-162 198,00	-159 168,43	-3 029,57	98,10
Muut henkilösivukulut	-24 098,00	0,00	-24 098,00	-23 755,68	-342,32	98,60
Henkilöstökulut yhteensä	-903 502,00	0,00	-903 502,00	-835 955,94	-67 546,06	92,50
Palvelujen ostot	-340 504,00	0,00	-340 504,00	-230 728,90	-109 775,10	67,80
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-22 101,00	0,00	-22 101,00	-12 891,94	-9 209,06	58,30
Avustukset	-2 000,00	0,00	-2 000,00	-700,00	-1 300,00	35,00
Vuokrat	-71 339,00	0,00	-71 339,00	-74 156,68	2 817,68	103,90
Muut toimintakulut	0,00	0,00	0,00	-3 437,86	3 437,86	0,00
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	-1 339 446,00	0,00	-1 339 446,00	-1 157 871,32	-181 574,68	86,40
TOIMINTAKATE	-637 146,00	0,00	-637 146,00	-283 962,67	-353 183,33	44,60
Poistot ja arvonalentumiset						
TILIKAUDEN TULOS	-637 146,00	0,00	-637 146,00	-283 962,67	-353 183,33	44,60
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	-637 146,00	0,00	-637 146,00	-283 962,67	-353 183,33	44,60

2.2.6. Tekninen lautakunta

Elinvoimainen Raisio

Raisio on houkutteleva ja elinvoimainen kaupunki. Erinomainen sijainti, avoimet työpaikat, monipuolinen ja kohtuuhintainen asuntotarjonta, hyvät palvelut, harrastusmahdollisuudet sekä viihtyisä asuinympäristö ovat vetovoimaisen Raision tunnusmerkkejä.

TAVOITTEET	TOIMENPITEET JA MITTARIT																																																						
Asukasluku kasvaa.	Toimenpide: Kaavoituksen ja vireillä / tiedossa olevien asuntohankkeiden mahdollistama laskennallinen asukasluvun kasvu vuosina 2018-2021. Mittari: <i>Kerros- ja rivitaloasunnot:</i> Asukkaita n. 460 Asuntoja n. 260 Kerros-m² n. 22 210 <i>Pientalot:</i> n. 40 asuntoa/v n. 160 asuntoa n. 570 asukasta Mittarissa on huomioitu hankkeiden arvioitu valmistumisaika. Toteuma 2019: <table><tr><th></th><th>TP 2018</th><th>TP 2019</th><th>TP 2020</th><th>TP 2021</th><th>Yht</th></tr><tr><td>AK ja AR:</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td>Asukkaita n. 460</td><td>12</td><td>369</td><td></td><td></td><td>381</td></tr><tr><td>Asuntoja n. 260</td><td>5</td><td>206</td><td></td><td></td><td>211</td></tr><tr><td>K-m² n. 22 210</td><td>256</td><td>15811</td><td></td><td></td><td>16067</td></tr><tr><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td>AO:</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td>n. 160 asuntoa</td><td>36</td><td>34</td><td></td><td></td><td>70</td></tr><tr><td>n. 570 asukasta</td><td>130</td><td>123</td><td></td><td></td><td>253</td></tr></table>		TP 2018	TP 2019	TP 2020	TP 2021	Yht	AK ja AR:						Asukkaita n. 460	12	369			381	Asuntoja n. 260	5	206			211	K-m² n. 22 210	256	15811			16067							AO:						n. 160 asuntoa	36	34			70	n. 570 asukasta	130	123			253
	TP 2018	TP 2019	TP 2020	TP 2021	Yht																																																		
AK ja AR:																																																							
Asukkaita n. 460	12	369			381																																																		
Asuntoja n. 260	5	206			211																																																		
K-m² n. 22 210	256	15811			16067																																																		
AO:																																																							
n. 160 asuntoa	36	34			70																																																		
n. 570 asukasta	130	123			253																																																		
Asunto- ja tonttitarjonta pidetään monipuolisena.	Toimenpide: Kaavoitusohjelmaan sisällytetään monipuolinen asuntojakauma. Mittari: Kaavoitusohjelman mukainen tavoite tonttitarjonnalle: Omakotitontteja tarjolla vuosittain > 20 Vapaita rivitalotontteja tarjolla 4000 kerros-m²/v Vapaita kerrostalotontteja tarjolla 8800 kerros-m²/v. Toteuma 2019: Kaavoitusohjelman mukainen tavoite tonttitarjonnalle: Omakotitontteja oli tarjolla vuonna 2019 noin 30–50 kpl läpi vuoden.																																																						

	tontti-, työpaikka- ja asukastavoitteet kaavahankkeittain.
Raisio tarjoaa yrityksille yhden Suomen parhaista toimintaympäristöistä. Raisiossa on kilpailukykyinen yritystonttivaranto ja yritysten on helppo löytää tietoa Raision sijoittumismahdollisuuksista. Palveluhenkisyys, nopeus ja tasapuolisuus määrittävät toimintatapaa yritysyhteistyössä.	
TAVOITTEET	TOIMENPITEET JA MITTARIT
Yritys- ja työpaikkatontteja on tarjolla monipuolisiin tarpeisiin.	Toimenpide: Yritysalueiden kehittämissuunnitelmat ovat ajan tasalla. Mittari: Tarjolla olevien yritystonttien määrä: Tarjolla olevat tontit vuoden alussa: kpl Vuoden aikana luovutetut tontit: kpl Toteuma 2019: Tarjolla olleiden yritystonttien määrä: Tarjolla olleet tontit vuoden alussa: 41 kpl Vuoden aikana luovutetut tontit: 4 kpl + 1 ylipainehallin tontti.
Hyvinvoiva Raisio	
Raisio kannustaa ja motivoi kaupunkilaisia hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen. Raisiossa monipuolisista liikunnan, kulttuurin ja muun vapaa-ajantoiminnan edellytyksistä huolehditaan kaikki ikäryhmät huomioiden. Raisio on yhteisöllinen kaupunki. Erilaiset elämäntilanteet huomioidaan kaupungin tarjoamissa mahdollisuuksissa.	
TAVOITTEET	TOIMENPITEET JA MITTARIT
Hyvinvointia ja terveyden edistämistä koordinoidaan laaja-alaisesti kaupungissa.	Toimenpide: Osallistutaan Hyve-työryhmän työskentelyyn. Mittari: On osallistuttu Hyve-työryhmän työskentelyyn. (K/E) Toteuma 2019: Kyllä
Liikunnan edellytyksistä huolehtiminen näkyy laajasti eri toimialojen toiminnassa.	Toimenpide: Huolehditaan lähivirkistysalueiden, puistometsien ja leikkikenttien hoidosta ja kehittämisestä. Mittari: FCG:n yhdyskuntatekniset palvelut - tutkimuksen mittarit: leikkipaikkojen siisteys ja varusteiden kunto (3,57 [2015], 3,40 [2018], 3,52 [2019]), asuntoalueiden läheiset metsät (3,29 [2015], 3,17 [2018], 3,32 [2019]). Toteuma 2019: Leikkipaikkojen hoidon mittaustulos on parantunut edellisestä vuodesta ja lähestyy vuoden 2015 tasoa. Asuntoalueiden läheisten metsien hoidon mittaustulos on parempi kuin edelliset mittaukset.

Raisio tukee paikallisen yhdistystoiminnan, vapaaehtoistyön ja paikallisen kulttuurin toimintaedellytyksiä.	Toimenpide: Rakennetaan liikuntapaikkoja ja ylläpidetään niitä yhdessä vapaa-aikatoimen kanssa. Mittari: Vapaa-aikatoimen avustaminen liikuntapaikkojen rakentamisessa ja ylläpidossa (K/E). Toteuma 2019: Vaisaaren lähiliikuntapaikkahankkeen 2. vaihe toteutettiin vuonna 2019. Toimenpide: Huolehditaan kevyenliikenteenväylien kunnosta. Mittari: FCG:n yhdyskuntatekniset palvelut - tutkimuksen mittarit: jalankulku- ja pyöriteiden kunto (3,24 [2015], 3,23 [2018], 3,29 [2019]), lumenauraus jalankulku- ja pyöriteillä (3,45 [2015], 2,96 [2018], 3,23 [2019]), liukkauden torjunta jalankulku- ja pyöriteillä (3,31 [2015], 2,92 [2018], 3,01 [2019]). Toteuma 2019: Jalka- ja pyöriteiden kuntoa koskeva mittaustulos on edellisiä vuosia parempi. Lumenauraus ja liukkaudentorjuntaa koskeva mittaustulos on edellisvuotta parempi. Toimenpide: Puistokummitoimintaa jatketaan. Mittari: Puistokummien määrä. Toteuma 2019: 25 henkilöä on osallistunut puistokummitoimintaan. Toimenpide: Omakotiyhdistysten toiminnan tukeminen (kevätsiivouksissa avustaminen). Mittari: Tehdyt toimenpiteet. Toteuma 2019: Kevätsiivousta varten on toimitettu roskalava Kaanaaseen ja Tuulialantielle. Bensaa on annettu vesakonraivaukseen Hepokankareelle ja Kaanaan rantapoluille.
Palvelut kohdennetaan asiakastarpeiden mukaisesti ja palvelutarpeen muutoksia ennakoidaan. Paikallisella palveluosaamisella haetaan vaikuttavuutta ja kustannustenhallintaa.	
TAVOITTEET	TOIMENPITEET JA MITTARIT
Laaditaan palveluverkkoselvitys varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen palvelutarpeen ennakoinniseksi.	Toimenpide: Kaavoitus- ja paikkatietopalvelut osallistuvat palveluverkkoselvityksen tekemiseen tuottamalla lähtötietoja sivistyskeskukselle.

Tehdään tehokasta edunvalvontaa valtion suuntaan E18-hankkeen kustannusten jaosta.	Mittari: Työryhmätyöskentelyyn osallistuminen (K/E). Toteuma 2019: Maakuntauudistukseen liittyvät työryhmät eivät ole kokoontuneet vuoden 2019 aikana. Toimenpide: Tekninen keskus on mukana laatimassa kustannusarvioita, joihin kustannusjaot perustuvat ja osallistuu tarvittaessa neuvotteluihin. Mittari: Kustannusarvioiden laadintaan ja neuvotteluihin osallistuminen (K/E). Toteuma 2019: Kyllä
Tasapainoinen talous ja hyvinvoiva henkilöstö	
Raisio kaupungilla on maine hyvänä työnantajana ja kaupunki edistää henkilöstön työhyvinvointia.	
TAVOITTEET	TOIMENPITEET JA MITTARIT
Henkilöstön hyvinvoinnin edistämistä resursoidaan. Henkilöstön fyysistä ja henkistä hyvinvointia lisääviä toimenpiteitä kartoitetaan ja toteutetaan. Sairauspoissaoloja vähennetään.	Toimenpide: Teknisen keskuksen työyhteisöt toteuttavat työhyvinvointia edistäviä toimenpiteitä. Mittarit: Työhyvinvointia edistävien toimenpiteiden määrä Kunta 10 -tutkimuksen mittarit: Työpaikan ilmapiiri pysyy edelleen hyvällä tasolla (2016 3,65, 2018 3,7). Halu jatkaa omassa työssä lisääntyy (2016 41,6 %). Työn epävarmuus vähenee (2016 2,66, 2018 2,44). Toteuma 2019: Työhyvinvointia edistävien toimenpiteiden määrä oli 12 kpl. Kunta10-tutkimus tehdään seuraavan kerran vuonna 2020. Toimenpide: Käydään läpi työpaikkojen työolosuhteita ja parannetaan niitä. Mittari: Työtapaturmien määrässä on laskeva trendi. Toteuma 2019: Työtapaturmien korvauspäivien määrä: tp-15 128 päivää tp-16 103 päivää tp-17 174 päivää tp-18 144 päivää tp-19 110 päivää

Strategian mittareissa viitataan Kunta 10 -tutkimukseen, FCG:n yhdyskuntatekniset palvelut -tutkimukseen ja Kuntien Tieran IT-palvelujen käyttäjätyytyväisyyskyselyyn.

Ulkoiset määrärahat 2019 yhteenvetona

Kokonaismäärärahat (€)			
Vuosi	Menot	Tulot	Netto
TP2016	-28 030 319 €	13 290 392 €	-14 739 927 €
TP2017	-23 244 101 €	5 693 128 €	-17 550 973 €
TP2018	-23 722 214 €	5 784 157 €	-17 938 057 €
TAM2019	-25 522 412 €	5 890 915 €	-19 631 497 €
TP2019	-24 671 645 €	6 146 896 €	-18 524 749 €

Henkilöstö			
Vuosi	Henkilöstökustannukset (€)	Vakanssit	Henkilötyövuodet (htv)
TP2016	-9 552 585 €	261	243,0
TP2017	-8 570 712 €	261	229,8
TP2018	-8 550 550 €	261	226,3
TAM2019	-9 115 747 €	261	226,3
TP2019	-8 804 624 €	261	224,6

Palvelujen ostot ulkoa (€)	
Vuosi	
TP2016	-8 658 385 €
TP2017	-7 280 704 €
TP2018	-7 629 869 €
TAM2019	-8 439 158 €
TP2019	-7 706 707 €

Aineet ja tarvikkeet (€)	
Vuosi	
TP2016	-5 074 896 €
TP2017	-5 470 301 €
TP2018	-5 557 609 €
TAM2019	-5 798 016 €
TP2019	-5 965 150 €

Vuokrat (€)	
Vuosi	
TP2016	-1 686 225 €
TP2017	-1 765 939 €
TP2018	-1 781 324 €
TAM2019	-2 089 651 €
TP2019	-2 074 036 €

Tilinpäätöksen keskeisimmät poikkeamat talousarvioon nähden			
	TAM2019	TP2019	yli/alie
Toimintatulot (ulkoiset)	5 890 915 €	6 146 896 €	255 981 € (+4,3%)
Toimintatulot ylittyivät myyntitulojen osalta n. 106 000 eurolla, maksutulojen osalta n. 25 000 eurolla ja tukien ja avustusten osalta n. 69 000 eurolla.			
Toimintamenot (ulkoiset)	-25 522 412 €	-24 671 645 €	850 767 € (-3,3%)
Henkilöstökulut alittivat talousarvion 311 123 eurolla, palvelujen ostot 732 451 eurolla. Aineet ja tarvikkeet ylittivät talousarvion 167 14 eurolla. Määrärahat ylittyivät elintarvikkeiden, sähkön ja lämmön osalta. Menojen kasvu johtuu sekä hintojen noususta että suoritemäärien kasvusta.			

Käyttötalous ulkoiset (€) Tekninen lautakunta	TA 2019	TA-muutos 2019	TA + muutos 2019	Toteutuma 2019	Poikkeama	Käytön %
TOIMINTATUOTOT						
Myyntituotot	1 291 585,00	-250 000,00	1 041 585,00	1 147 698,01	-106 113,01	110,20
Maksutuotot	82 000,00	342 651,00	424 651,00	450 494,32	-25 843,32	106,10
Tuet ja avustukset	1 147,00	8 333,00	9 480,00	78 374,19	-68 894,19	826,70
Vuokratuotot	4 100 888,00	300 000,00	4 400 888,00	4 442 408,30	-41 520,30	100,90
Muut toimintatuotot	14 311,00	0,00	14 311,00	27 921,01	-13 610,01	195,10
TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ	5 489 931,00	400 984,00	5 890 915,00	6 146 895,83	-255 980,83	104,30
TOIMINTAKULUT						
Palkat ja palkkiot	-6 976 130,00	-35 226,00	-7 011 356,00	-6 732 851,35	-278 504,65	96,00
Eläkekulut	-1 864 068,00	-5 665,00	-1 869 733,00	-1 832 521,78	-37 211,22	98,00
Muut henkilösivukulut	-234 199,00	-459,00	-234 658,00	-239 250,62	4 592,62	102,00
Henkilöstökulut yhteensä	-9 074 397,00	-41 350,00	-9 115 747,00	-8 804 623,75	-311 123,25	96,60
Palvelujen ostot	-8 029 158,00	-410 000,00	-8 439 158,00	-7 706 706,63	-732 451,37	91,30
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-5 798 016,00	0,00	-5 798 016,00	-5 965 150,27	167 134,27	102,90
Vuokrat	-2 089 651,00	0,00	-2 089 651,00	-2 074 035,98	-15 615,02	99,30
Muut toimintakulut	-79 827,00	-13,00	-79 840,00	-121 128,56	41 288,56	151,70
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	-25 071 049,00	-451 363,00	-25 522 412,00	-24 671 645,19	-850 766,81	96,70
TOIMINTAKATE	-19 581 118,00	-50 379,00	-19 631 497,00	-18 524 749,36	-1 106 747,64	94,40
Poistot ja arvonalentumiset						
Suunnitelman mukaiset poistot	-6 903 594,00	0,00	-6 903 594,00	-7 421 785,92	518 191,92	107,50
TILIKAUDEN TULOS	-26 484 712,00	-50 379,00	-26 535 091,00	-25 946 535,28	-588 555,72	97,80
Poistoeron lis.(-)tai väh.(+)	203,00	0,00	203,00	202,44	0,56	99,70
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	-26 484 509,00	-50 379,00	-26 534 888,00	-25 946 332,84	-588 555,16	97,80

Käyttötalous ulkoiset ja sisäiset (€) Tekninen lautakunta	TA 2019	TA-muutos 2019	TA + muutos 2019	Toteutuma 2019	Poikkeama	Käytön %
TOIMINTATUOTOT						
Myyntituotot	8 621 388,00	-250 000,00	8 371 388,00	8 658 736,76	-287 348,76	103,40
Maksutuotot	82 000,00	342 651,00	424 651,00	450 494,32	-25 843,32	106,10
Tuet ja avustukset	1 147,00	8 333,00	9 480,00	78 374,19	-68 894,19	826,70
Vuokratuotot	17 777 097,00	300 000,00	18 077 097,00	17 990 162,50	86 934,50	99,50
Muut toimintatuotot	14 311,00	0,00	14 311,00	27 921,01	-13 610,01	195,10
TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ	26 495 943,00	400 984,00	26 896 927,00	27 205 688,78	-308 761,78	101,10
TOIMINTAKULUT						
Henkilöstökulut						
Palkat ja palkkiot	-6 976 130,00	-35 226,00	-7 011 356,00	-6 732 851,35	-278 504,65	96,00
Henkilösivukulut						
Eläkekulut	-1 864 068,00	-5 665,00	-1 869 733,00	-1 832 521,78	-37 211,22	98,00
Muut henkilösivukulut	-234 199,00	-459,00	-234 658,00	-239 250,62	4 592,62	102,00
Henkilöstökulut yhteensä	-9 074 397,00	-41 350,00	-9 115 747,00	-8 804 623,75	-311 123,25	96,60
Palvelujen ostot	-9 722 059,00	-410 000,00	-10 132 059,00	-9 427 438,57	-704 620,43	93,00
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-5 825 516,00	0,00	-5 825 516,00	-5 998 182,38	172 666,38	103,00
Vuokrat	-3 852 179,00	0,00	-3 852 179,00	-3 718 009,18	-134 169,82	96,50
Muut toimintakulut	-79 827,00	-13,00	-79 840,00	-121 128,56	41 288,56	151,70
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	-28 553 978,00	-451 363,00	-29 005 341,00	-28 069 382,44	-935 958,56	96,80
TOIMINTAKATE	-2 058 035,00	-50 379,00	-2 108 414,00	-863 693,66	-1 244 720,34	41,00
Poistot ja arvonalentumiset						
Suunn.mukaiset poistot	-6 903 594,00	0,00	-6 903 594,00	-7 421 785,92	518 191,92	107,50
TILIKAUDEN TULOS	-8 961 629,00	-50 379,00	-9 012 008,00	-8 285 479,58	-726 528,42	91,90
Poistoeron lis.(-)tai väh.(+)	203,00	0,00	203,00	202,44	0,56	99,70
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	-8 961 426,00	-50 379,00	-9 011 805,00	-8 285 277,14	-726 527,86	91,90

Nettobudjettiyksikkö:**Tilapalvelut**

	2019	tavoite	toteutuma
toimintatulot=rahatulot		809 795,00	822 419,25
toimintamenot=rahamenot+sisäiset menot	-10 968 680,00		-10 811 073,35
toimintakate	-10 158 885,00		-9 988 654,10
poistot+poistoeron väh.		-3 056 125,00	-3 474 304,30
sisämyynti	12 875 703,00		12 875 703,00
yli/alijäämä		-339 307,00	-587 255,40

Nettobudjettiyksikön neton saavuttaminen sallii ulkopuolisen tulorahoituksen ylityksen sekä vastaavan suuruisen rahamenojen lisäyksen ilman valtuuston käsittelyä.

Huom. Ei sisällä ruokapalvelua.

Tulosityksiköt: 6310-6350

Nettobudjettiyksikkö:**Ruokapalvelut**

	2019	tavoite	toteutuma
toimintatulot=rahatulot		278 020,00	289 735,67
toimintamenot=rahamenot+sisäiset menot	-4 426 859,00		-4 576 787,91
toimintakate	-4 148 839,00		-4 287 052,24
poistot		-7 800,00	-5 205,72
sisämyynti	4 120 314,00		4 247 175,72
yli/alijäämä		-36 325,00	-45 082,24

Nettobudjettiyksikön neton saavuttaminen sallii ulkopuolisen tulorahoituksen ylityksen sekä vastaavan suuruisen rahamenojen lisäyksen ilman valtuuston käsittelyä.

Tulosityksikkö 6360

2.3. Tuloslaskelman toteutuminen

Kaupungin tuloslaskelma

Tuloslaskelma ulkoiset erät (1000 €)	TA2019 alkuperäinen	Talousarvio- muutokset	TA2019 muutosten jälkeen	Toteutuma 2019	Poikkeama
TOIMINTATUOTOT	38 775	1 189	39 964	42 524	2 560
Myyntituotot	22 345	-250	22 095	23 213	1 118
Maksutuotot	7 712	343	8 055	8 949	894
Tuet ja avustukset	1 659	546	2 206	2 754	548
Vuokratuotot	5 931	300	6 231	6 340	109
Muut toimintatuotot	1 128	250	1 378	1 268	-110
TOIMINTAKULUT	-168 895	-966	-169 861	-171 618	-1 758
Henkilöstökulut	-70 598	-910	-71 508	-71 250	258
Palvelujen ostot	-76 244	91	-76 153	-78 278	-2 125
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-10 153	0	-10 153	-10 080	73
Avustukset	-7 385	0	-7 385	-7 097	288
Vuokrat	-4 235	0	-4 235	-4 350	-114
Muut toimintakulut	-279	-147	-426	-564	-138
TOIMINTAKATE	-130 120	223	-129 897	-129 094	802
VEROTULOT (Sitova erä)	104 002	-5 069	98 933	99 100	167
VALTIONOSUUDET (Sitova erä)	27 027	1 324	28 351	28 448	97
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT					
KORKOTUOTOT (Sitova erä)	628	0	628	645	17
MUUT RAHOITUSTUOTOT (Sitova erä)	1 130	981	2 111	2 138	27
KORKOKULUT (Sitova erä)	-610	0	-610	-465	145
MUUT RAHOITUSKULUT (Sitova erä)	0	0	0	-12	-12
VUOSIKATE	2 057	-2 541	-484	759	1 243
POISTOT JA ARVONALENTUMISET	-7 358	0	-7 358	-8 053	-695
SATUNNAISET ERÄT	500	1 133	1 633	1 633	0
TILIKAUDEN TULOS	-4 800	-1 408	-6 208	-5 661	547
POISTOERON LISÄYS(-),VÄHENNYS(+)	0	0	0	0	0
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	-4 800	-1 408	-6 208	-5 661	547

Kaupunginvaltuusto on päättänyt muutoksista verotuloihin, valtionosuuksiin, muihin rahoitustuottoihin ja satunnaisiin eriin seuraavasti: 10.12.2018 § 157, 9.12.2019 § 133.

Tuloslaskelma ulkoiset ja sisäiset erät (1000 €)	TA2019 alkuperäinen	Talousarvio- muutokset	TA2019 muutosten jälkeen	Toteutuma 2019	Poikkeama
TOIMINTATUOTOT	61 147	1 189	62 336	65 428	3 092
Myyntituotot	30 681	-250	30 431	32 213	1 782
Maksutuotot	7 986	343	8 329	9 210	881
Tuet ja avustukset	1 659	546	2 206	2 754	548
Vuokratuotot	19 692	300	19 992	19 982	-10
Muut toimintatuotot	1 128	250	1 378	1 268	-110
TOIMINTAKULUT	-191 267	-966	-192 233	-194 522	-2 289
Henkilöstökulut	-70 598	-910	-71 508	-71 250	258
Palvelujen ostot	-84 826	91	-84 735	-87 500	-2 765
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-10 182	0	-10 182	-10 119	63
Avustukset	-7 385	0	-7 385	-7 097	288
Vuokrat	-17 997	0	-17 997	-18 001	-4
Muut toimintakulut	-279	-147	-426	-555	-129
TOIMINTAKATE	-130 120	223	-129 897	-129 094	802
VEROTULOT (Sitova erä)	104 002	-5 069	98 933	99 100	167
VALTIONOSUUDET (Sitova erä)	27 027	1 324	28 351	28 448	97
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT					
KORKOTUOTOT (Sitova erä)	628	0	628	645	17
MUUT RAHOITUSTUOTOT (Sitova erä)	1 130	981	2 111	2 138	27
KORKOKULUT (Sitova erä)	-610	0	-610	-465	145
MUUT RAHOITUSKULUT (Sitova erä)	0	0	0	-12	-12
VUOSIKATE	2 057	-2 541	-484	759	1 243
POISTOT JA ARVONALENTUMISET	-7 358	0	-7 358	-8 053	-695
SATUNNAISET ERÄT	500	1 133	1 633	1 633	0
TILIKAUDEN TULOS	-4 800	-1 408	-6 208	-5 661	547
POISTOERON LISÄYS(-), VÄHENNYS(+)	0	0	0	0	0
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	-4 800	-1 408	-6 208	-5 661	547

Tuloslaskelman toteutumisvertailussa sitovia eriä valtuustoon nähden ovat verotulot, valtionosuudet, korkotuotot, muut rahoitustuotot, korkokulut ja muut rahoituskulut.

Verotulot

Vuonna 2019 Raisen tuloveroprosentti oli 19,75 ollen sama kuin edellisenä vuonna. Myös muiden verolajien veroprosentit pidettiin ennallaan.

Verotulot toteutuivat 166,8 tuhatta euroa muutettua talousarviota paremmin toteumaprosentin ollessa 100,2 %. Vuonna 2019 verotuloja kertyi 99,1 miljoonaa euroa, muutettu talousarvio oli 98,9 miljoonaa euroa. Kunnallisverojen toteuma oli 16,9 tuhatta euroa vähemmän kuin muutettu talousarvio. Kiinteistöverot ja yhteisöverot sen sijaan toteutuivat muutettu talousarviota paremmin: kiinteistöverot 75,4 tuhatta euroa ja yhteisövero 108,3 tuhatta euroa paremmin.

Vuoden 2019 verotulot olivat n. 0,1 miljoonaa euroa pienemmät vuoteen 2018 verrattuna. Verotulojen kasvua hidastivat vuonna 2019 muun muassa verokorttiuudistuksen ja tulorekisterin käyttöönoton aiheuttama tilitysvaje.

Raisen kaupungin vuoden 2019 verotuloarviota muutettiin seuraavilla kaupunginvaltuuston päätöksillä: KV 10.12.2018 § 157 ja KV 4.12.2019 § 133.

Verotulot €	TA2019 alkuperäinen	Talousarvio- muutokset	TA2019 muutosten jälkeen	Toteutuma 2019	Poikkeama	TP2018
Kunnallisvero	90 197 500	-4 280 500	85 917 000	85 900 122	-16 878	85 872 980
Kiinteistövero	7 629 500	83 500	7 713 000	7 788 444	75 444	7 692 917
Yhteisövero	6 175 000	-872 000	5 303 000	5 411 280	108 280	5 642 483
Verotulot	104 002 000	-5 069 000	98 933 000	99 099 845	166 845	99 208 380

Valtionosuudet

Raisen kaupunki sai vuonna 2019 valtionosuuksia yhteensä 28,4 miljoonaa euroa. Toteuma ylitti muutetun talousarvion 0,1 miljoonalla eurolla.

Valtionosuudet kasvoivat noin 1,4 miljoonaa euroa vuodesta 2018. Kasvun selittää suurelta osin vuoden 2019 aikana maksettu kertaluonteinen valtionosuuserä verotulomenetysten kompensoimiseksi.

Raisen kaupungin vuoden 2019 valtionosuusarviota muutettiin seuraavalla kaupunginvaltuuston päätöksellä: KV 4.12.2019 § 133.

Valtionosuudet €	TA2019 alkuperäinen	Talousarvio- muutokset	TA2019 muutosten jälkeen	Toteutuma 2019	Poikkeama	TP2018
Kunnan peruspalvelujen valtionosuus	29 741 867	1 324 000	31 065 867	29 819 906	-1 245 961	29 668 316
verotuloihin perustuva valtion- osuuden tasaus	-297 789	0	-297 789	-332 501	-34 712	-233 634
Muut opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuudet	-2 417 145	0	-2 417 145	-2 086 478	330 667	-2 338 099
Järjestelmämuutoksen tasaus	0	0	0	0	0	0
Verotulomenetysten kompensatio	0	0	0	1 046 909	1 046 909	0
Valtionosuudet yhteensä	27 026 933	1 324 000	28 350 933	28 447 836	96 903	27 096 583

2.4. Investointien toteutuminen

2.4.1. Hankkeiden toteutuma lautakunnittain

Investoinnit €		TA2019 alkuperäinen	Talousarvio- muutokset	TA2019 muutosten jälkeen	Toteutuma 2019	Poikkeama
9	Investoinnit					
910010	Konsernihallinto					
1010	Kiinteä omaisuus					
*	Investointimenot	-2 500 000	-3 000 000	-5 500 000	-3 740 107,06	1 759 892,94
*	Investointitulot	505 000	0	505 000	189 776,77	-315 223,23
	Nettomeno	-1 995 000	-3 000 000	-4 995 000	-3 550 330,29	1 444 669,71
1020	Koha käyttöomaisuus					
*	Investointimenot	-42 000	0	-42 000	-64 938,01	-22 938,01
*	Investointitulot	0	0	0	23 488,02	23 488,02
	Nettomeno	-42 000	0	-42 000	-41 449,99	550,01
1090	Arvopaperit					
*	Investointitulot	0	0	0	2 002 220,68	2 002 220,68
	Nettomeno	0	0	0	2 002 220,68	2 002 220,68
910010	Konsernihallinto YHTEENSÄ					
*	Investointimenot	-2 542 000	-3 000 000	-5 542 000	-3 805 045,07	1 736 954,93
*	Investointitulot	505 000	0	505 000	2 215 485,47	1 710 485,47
	Nettomeno	-2 037 000	-3 000 000	-5 037 000	-1 589 559,60	3 447 440,40
920010	Sosiaali- ja terveyslautakunta					
1100	Sote käyttöomaisuus					
*	Investointimenot	-312 540	0	-312 540	-204 386,81	108 153,19
*	Investointitulot	0	0	0	4 664,92	4 664,92
	Nettomeno	-312 540	0	-312 540	-199 721,89	112 818,11
920010	Sosiaali- ja terveyslautakunta YH- TEENSÄ					
*	Investointimenot	-312 540	0	-312 540	-204 386,81	108 153,19
*	Investointitulot	0	0	0	4 664,92	4 664,92
	Nettomeno	-312 540	0	-312 540	-199 721,89	112 818,11
930010	Sivistyslautakunta					
1300	Sila käyttöomaisuus					
*	Investointitulot	0	0	0	20 536,02	20 536,02
	Nettomeno	0	0	0	20 536,02	20 536,02
930010	Sivistyslautakunta YHTEENSÄ					
*	Investointitulot	0	0	0	20 536,02	20 536,02
	Nettomeno	0	0	0	20 536,02	20 536,02
940010	Vapaa-aikalautakunta					
1600	Vala käyttöomaisuus					
*	Investointimenot	-225 000	0	-225 000	-186 948,57	38 051,43
	Nettomeno	-225 000	0	-225 000	-186 948,57	38 051,43
1650	Vala Keskusurheilukentän per.k					
*	Investointimenot	-440 000	0	-440 000	-446 980,40	-6 980,40
	Nettomeno	-440 000	0	-440 000	-446 980,40	-6 980,40
940010	Vapaa-aikalautakunta YHTEENSÄ					
*	Investointimenot	-665 000	0	-665 000	-633 928,97	31 071,03
	Nettomeno	-665 000	0	-665 000	-633 928,97	31 071,03

Investoinnit		TA2019 alkuperäinen	Talousarvio- muutokset	TA2019 muutosten jälkeen	Toteutuma 2019	Poikkeama
960010	Tekninen lautakunta					
2000	Tela käyttöomaisuus					
*	Investointimenot	-20 000	0	-20 000	-19 550,00	450,00
	Nettomeno	-20 000	0	-20 000	-19 550,00	450,00
3001	AO-tontit					
*	Investointimenot	-150 000	0	-150 000	-179 074,50	-29 074,50
	Nettomeno	-150 000	0	-150 000	-179 074,50	-29 074,50
3008	Teollisuus- ja kauppa-alueet					
*	Investointimenot	-100 000	0	-100 000	-74 462,95	25 537,05
	Nettomeno	-100 000	0	-100 000	-74 462,95	25 537,05
3013	Perusparannus *					
*	Investointimenot	-420 000	0	-420 000	-341 909,78	78 090,22
	Nettomeno	-420 000	0	-420 000	-341 909,78	78 090,22
3014	Taitorakenteet					
*	Investointimenot	-300 000	0	-300 000	-288 033,79	11 966,21
	Nettomeno	-300 000	0	-300 000	-288 033,79	11 966,21
3026	Järviiniitty *					
*	Investointimenot	-435 000	-100 000	-535 000	-638 445,49	-103 445,49
	Nettomeno	-435 000	-100 000	-535 000	-638 445,49	-103 445,49
3027	Kantokangas					
*	Investointimenot	-100 000	0	-100 000	-99 965,34	34,66
	Nettomeno	-100 000	0	-100 000	-99 965,34	34,66
3031	Hahdenniemen alueen kehitt.					
*	Investointimenot	-20 000	0	-20 000	-19 959,68	40,32
	Nettomeno	-20 000	0	-20 000	-19 959,68	40,32
3034	Isojen ojen kunnostus					
*	Investointimenot	-100 000	0	-100 000	0,00	100 000,00
	Nettomeno	-100 000	0	-100 000	0,00	100 000,00
3037	Kisakylä					
*	Investointimenot	-595 000	-100 000	-695 000	-497 313,16	197 686,84
	Nettomeno	-595 000	-100 000	-695 000	-497 313,16	197 686,84
3038	Yksityistiet					
*	Investointimenot	-150 000	0	-150 000	-140 366,24	9 633,76
	Nettomeno	-150 000	0	-150 000	-140 366,24	9 633,76
3100	Suunnittelu					
*	Investointimenot	-350 000	0	-350 000	-142 388,09	207 611,91
	Nettomeno	-350 000	0	-350 000	-142 388,09	207 611,91
3200	Kadut, liikenneturvallisuus					
*	Investointimenot	-430 000	0	-430 000	-221 838,83	208 161,17
	Nettomeno	-430 000	0	-430 000	-221 838,83	208 161,17
3201	MAL-hanke *					
*	Investointimenot	-200 000	0	-200 000	-262 237,12	-62 237,12
	Nettomeno	-200 000	0	-200 000	-262 237,12	-62 237,12
3202	E18-hanke/keskusta					
*	Investointimenot	-250 000	0	-250 000	-79 877,63	170 122,37
	Nettomeno	-250 000	0	-250 000	-79 877,63	170 122,37
3300	Katuvalaistus					
*	Investointimenot	-350 000	0	-350 000	-323 315,98	26 684,02
	Nettomeno	-350 000	0	-350 000	-323 315,98	26 684,02
3400	Päällystykset					
*	Investointimenot	-450 000	0	-450 000	-439 890,39	10 109,61
	Nettomeno	-450 000	0	-450 000	-439 890,39	10 109,61
3500	Viheralueet					
*	Investointimenot	-240 000	0	-240 000	-167 580,94	72 419,06
	Nettomeno	-240 000	0	-240 000	-167 580,94	72 419,06

Investoinnit		TA2019 alkuperäinen	Talousarvio- muutokset	TA2019 muutosten jälkeen	Toteutuma 2019	Poikkeama
3501	Vaisaaren lähiliikuntapaikka *					
*	Investointimenot	-300 000	0	-300 000	-477 646,22	-177 646,22
*	Investointitulot	0	0	0	144 000,00	144 000,00
	Nettomeno	-300 000	0	-300 000	-333 646,22	-33 646,22
4010	Hankesuunnittelu					
*	Investointimenot	-50 000	0	-50 000	-49 809,27	190,73
	Nettomeno	-50 000	0	-50 000	-49 809,27	190,73
4402	Fräisilän koulun per.p. *	0				
*	Investointimenot	-1 000 000	0	-1 000 000	-713 295,49	286 704,51
	Nettomeno	-1 000 000	0	-1 000 000	-713 295,49	286 704,51
4413	Vaisaaren koulun per.p.					
*	Investointimenot	-250 000	0	-250 000	-247 430,16	2 569,84
	Nettomeno	-250 000	0	-250 000	-247 430,16	2 569,84
4812	Kesärannan ruokala- ja huol *					
*	Investointimenot	-350 000	0	-350 000	-78 000,00	272 000,00
	Nettomeno	-350 000	0	-350 000	-78 000,00	272 000,00
5010	Peruskorjaukset					
*	Investointimenot	-850 000	0	-850 000	-811 917,09	38 082,91
	Nettomeno	-850 000	0	-850 000	-811 917,09	38 082,91
6010	Kiinteät rakenteet ja laitteet					
*	Investointimenot	-89 000	0	-89 000	-52 482,23	36 517,77
	Nettomeno	-89 000	0	-89 000	-52 482,23	36 517,77
7010	Kiinteistöjen pihatyöt					
*	Investointimenot	-150 000	0	-150 000	-149 806,09	193,91
	Nettomeno	-150 000	0	-150 000	-149 806,09	193,91
8010	Sisäilmakorjaukset					
*	Investointimenot	-400 000	0	-400 000	-400 412,16	-412,16
	Nettomeno	-400 000	0	-400 000	-400 412,16	-412,16
960010	Tekninen lautakunta YHTEENSÄ					
*	Investointimenot	-8 099 000	-200 000	-8 299 000	-6 917 008,62	1 381 991,38
*	Investointitulot	0	0	0	144 000,00	144 000,00
	Nettomeno	-8 099 000	-200 000	-8 299 000	-6 773 008,62	1 525 991,38
9	Investoinnit YHTEENSÄ					
*	Investointimenot	-11 618 540	-3 200 000	-14 818 540	-11 560 369,47	3 258 170,53
*	Investointitulot	505 000	0	505 000	2 384 686,41	1 879 686,41
	Nettomeno	-11 113 540	-3 200 000	-14 313 540	-9 175 683,06	5 137 856,94

2.4.2. Monivuotisten hankkeiden vuotuinen käyttö tilinpäätöksessä 2019

Valtuuston hyväksymässä talousarviossa monivuotiset hankkeet on merkitty tähdellä. Tähdellä merkittyjen hankkeiden kokonaiskustannusarvio ja toteuttamisvuodet ovat sitovia. Hanke voi käyttää vuosittain kokonaiskustannusarvion puitteissa määrärahaa sen mukaan, kuin hankkeen eteneminen vaatii. Hankkeen etenemisestä raportoidaan valtuustolle vuosittain tilinpäätöksen yhteydessä. Lopullinen hankkeen vuosittainen määrärahan käyttö vahvistetaan jälkikäteen valtuustossa.

3013 Perusparannus*

	<i>Hanke yhteensä</i>	<i>2018</i>	<i>2019</i>	<i>2020</i>
<i>Arvio (€)</i>	975 000	205 000	420 000	350 000
<i>Käyttö (€)</i>	498 675	156 765	341 910	

3026 Järviiniitty*

	<i>Hanke yhteensä</i>	<i>2018</i>	<i>2019</i>	<i>2020</i>	<i>2021</i>	<i>2022</i>
<i>Arvio (€)</i>	2 335 000	150 000	535 000	550 000	500 000	600 000
<i>Käyttö (€)</i>	688 052	49 607	638 445			

3201 MAL-hanke*

	<i>Hanke yhteensä</i>	<i>2018</i>	<i>2019</i>
<i>Arvio (€)</i>	300 000	100 000	200 000
<i>Käyttö (€)</i>	262 237	0	262 237

3501 Vaisaaren lähiliikuntapaikka*

	<i>Hanke yhteensä</i>	<i>2018</i>	<i>2019</i>
<i>Arvio (€)</i>	760 000	460 000	300 000
<i>Käyttö (€)</i>	756 075	278 429	477 646

4402 Friisilän koulun perusparannus*

	<i>Hanke yhteensä</i>	<i>2018</i>	<i>2019</i>	<i>2020</i>
<i>Arvio (€)</i>	2 430 000	830 000	1 000 000	600 000
<i>Käyttö (€)</i>	2 313 551	1 600 256	713 295	

4812 Kesärannan ruokala- ja huoltorakennus, majoitusrakennuksen uusiminen*

	<i>Hanke yhteensä</i>	<i>2018</i>	<i>2019</i>	<i>2020</i>
<i>Arvio (€)</i>	600 000	50 000	350 000	200 000
<i>Käyttö (€)</i>	78 000	0	78 000	

2.5. Rahoitusosan toteutuminen

Kaupungin rahoituslaskelma

Rahoituslaskelma (1000 €)	TA2019 alkuperäinen	Talousarvio- muutokset	TA2019 muutosten jälkeen	Toteutuma 2019	Poikkeama
TOIMINNAN RAHAVIRTA					
VUOSIKATE	2 057	-2 541	-484	759	1 243
SATUNNAISET ERÄT	500	1 133	1 633	1 633	0
TULORAHOITUKSEN KORJAUSET	-1 500	-250	-1 750	-1 196	554
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA					
INVESTOINTIMENOT	-11 619	-3 200	-14 819	-11 560	3 258
RAHOITUSOSUUDET INVESTOINTIMENOIHIIN	0	0	0	167	167
PYSYVIEN VASTAAVIEN HYÖD. LUOV.TULOT	2 005	250	2 255	3 413	1 158
Toiminnan ja investointien rahavirta	-8 556	-4 608	-13 164	-6 784	6 380
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA					
LAINAKANNAN MUUTOKSET (Sitova erä)	8 556	3 408	11 964	2 099	-9 866
PITKÄAIKAISTEN LAINOJEN LISÄYS	10 958	0	10 958	6 000	-4 958
PITKÄAIKAISTEN LAINOJEN VÄHENNYS	-2 401	0	-2 401	-9 401	-7 000
LYHYTAIKAISTEN LAINOJEN MUUTOS	0	3 408	3 408	5 500	2 092
MUUT MAKSUVALMIUDEN MUUTOKSET	0	1 200	1 200	4 444	3 244
Rahoituksen rahavirta	8 556	4 608	13 164	6 543	-6 621

Rahoituslaskelmassa valtuustoon nähden sitovat erät ovat lainakannan ja antolainauksen muutokset.

2.6. Yhteenvedo määrärahojen ja tuloarvioiden toteutumisesta

Ulkoiset määrärahat ja tuloarviot

ulkoiset	Määrärahat					Tuloarviot				
	TA2019 alkuperäinen €	TA2019 muutokset €	TA2019 muutosten jälkeen	Toteutuma €	Poikkeama €	TA2019 alkuperäinen €	TA2019 muutokset €	TA2019 muutosten jälkeen	Toteutuma €	Poikkeama €
KÄYTTÖTALOUSOSA										
Konsernihallinto										
Konsernihallinto	-6 455 526	68 162	-6 387 364	-6 916 330	-528 966	3 251 903	250 000	3 501 903	3 923 328	421 425
Konsernihallinto yhteensä	-6 455 526	68 162	-6 387 364	-6 916 330	-528 966	3 251 903	250 000	3 501 903	3 923 328	421 425
Sosiaali- ja terveyslautakunta										
Hallintopalvelut	-326 137	-215 000	-541 137	-796 826	-255 689	16 607 806	-334 900	16 272 906	15 768 573	-504 333
Erkoissairaanhoido	-35 966 847	0	-35 966 847	-36 953 451	-986 604	0	0	0	0	0
Vastaanottopalvelut	-8 584 940	-20 368	-8 605 308	-8 413 912	191 396	769 500	9 745	779 245	1 102 147	322 902
Kuntoutuspalvelut	-1 043 251	-13 285	-1 056 536	-959 973	96 563	37 670	6 025	43 695	64 031	20 336
Suun terveydenhuolto	-3 712 669	-17 524	-3 730 193	-3 850 784	-120 591	1 185 340	8 238	1 193 578	1 259 602	66 024
Työterveyshuolto	-10 294	0	-10 294	-1 187 348	-1 177 054	0	0	0	729 883	729 883
Perhepalvelut	-9 211 711	0	-9 211 711	-10 726 943	-1 515 232	645 270	0	645 270	875 006	229 736
Aikuissosiaalityö	-6 768 733	-18 135	-6 786 868	-6 918 876	-132 008	1 336 800	8 564	1 345 364	1 316 970	-28 394
Vammaispalvelut	-6 720 829	-67 766	-6 788 595	-6 243 344	545 251	258 900	31 214	290 114	293 772	3 658
Aikuisten psykosos. palvelut	-1 597 615	0	-1 597 615	-1 375 817	221 798	44 836	0	44 836	57 530	12 694
Hoito- ja hoivapalvelut	-25 715 267	875 387	-24 839 880	-24 396 664	443 216	5 053 960	47 948	5 101 908	5 620 597	518 689
Työllisyyspalvelut	-1 166 680	-295 800	-1 462 480	-1 370 444	92 036	208 000	128 223	336 223	418 562	82 339
Sosiaali- ja terveysltk yhteensä	-100 824 973	227 509	-100 597 464	-103 194 380	-2 596 916	26 148 082	-94 943	26 053 139	27 506 673	1 453 534
Sivistyslautakunta										
Hallintopalvelut	-509 310	-441 229	-950 539	-832 919	117 620	131 841	431 553	563 394	472 760	-90 634
Oppilashuolto	-536 319	0	-536 319	-625 674	-89 355	15 000	0	15 000	0	-15 000
Lukio	-2 083 039	-20 000	-2 103 039	-2 011 463	91 576	120 000	20 000	140 000	143 430	3 430
Perusopetus	-15 198 094	-97 231	-15 295 325	-15 176 722	118 603	566 869	33 793	600 662	779 664	179 002
Raisio-opisto	-609 624	-4 000	-613 624	-560 236	53 388	209 123	4 000	213 123	210 181	-2 942
Varhaiskasvatus	-12 777 515	-90 456	-12 867 971	-12 932 739	-64 768	1 244 486	34 254	1 278 740	1 475 483	196 743
Sivistyslautakunta yhteensä	-31 713 901	-652 916	-32 366 817	-32 139 754	227 063	2 287 319	523 600	2 810 919	3 081 517	270 598
Vapaa-aikalautakunta										
Vapaa-aikalautakunta	-16 885	0	-16 885	-19 227	-2 342	0	0	0	0	0
Kirjastopalvelut	-1 145 300	-27 622	-1 172 922	-1 103 513	69 409	49 850	15 370	65 220	63 313	-1 907
Kulttuuripalvelut	-301 750	-29 236	-330 986	-296 995	33 991	35 000	23 000	58 000	53 887	-4 113
Liikuntapalvelut	-1 431 800	-6 410	-1 438 210	-1 483 176	-44 966	760 786	0	760 786	818 140	57 354
Nuorisopalvelut	-703 139	-94 253	-797 392	-747 210	50 182	64 500	71 093	135 593	70 359	-65 234
Vapaa-aikalautakunta yhteensä	-3 598 874	-157 521	-3 756 395	-3 650 121	106 274	910 136	109 463	1 019 599	1 005 699	-13 900
Ympäristölautakunta										
Ympäristön- ja rakennusvalvonta	-1 230 267	0	-1 230 267	-1 046 212	184 055	687 500	0	687 500	860 051	172 551
Ympäristölautakunta yhteensä	-1 230 267	0	-1 230 267	-1 046 212	184 055	687 500	0	687 500	860 051	172 551
Tekninen lautakunta										
Talous- ja hallintopalvelut	-2 654 475	0	-2 654 475	-2 537 481	116 994	5 600	0	5 600	5 785	185
Tietohallintopalvelut	-1 339 562	0	-1 339 562	-1 361 388	-21 826	9 000	0	9 000	16 125	7 125
Tilapalvelut	-13 308 343	-343 090	-13 651 433	-13 588 797	62 636	769 482	318 333	1 087 815	1 112 155	24 340
Maankäyttöpalvelut	-1 622 878	0	-1 622 878	-1 187 136	435 742	2 163 152	0	2 163 152	2 362 767	199 615
Kunnallistekniset palvelut	-6 121 947	-108 273	-6 230 220	-5 971 040	259 180	1 042 697	82 651	1 125 348	1 150 064	24 716
Kaukolämpöpalvelut	-23 844	0	-23 844	-25 804	-1 960	1 500 000	0	1 500 000	1 500 000	0
Tekninen lautakunta yhteensä	-25 071 049	-451 363	-25 522 412	-24 671 645	850 767	5 489 931	400 984	5 890 915	6 146 896	255 981
Käyttötalousosa yhteensä	-168 894 590	-966 129	-169 860 719	-171 618 443	-1 757 724	38 774 871	1 189 104	39 963 975	42 524 164	2 560 189
TULOSLASKELMAOSA										
Verotulot	0	0	0	0	0	104 002 000	-5 069 000	98 933 000	99 099 845	166 845
Valtionosuudet	0	0	0	0	0	27 026 933	1 324 000	28 350 933	28 447 836	96 903
Korkotulot	0	0	0	0	0	628 000	0	628 000	644 594	16 594
Muut rahoitustulot	0	0	0	0	0	1 130 000	981 000	2 111 000	2 137 943	26 943
Korkomenot	-610 000	0	-610 000	-464 647	145 353	0	0	0	0	0
Muut rahoitusmenot	0	0	0	-12 482	-12 482	0	0	0	0	0
Satunnaiset erät	0	0	0	0	0	500 000	1 133 000	1 633 000	1 632 707	-293
Tuloslaskelmaosa yhteensä	-610 000	0	-610 000	-477 129	132 871	133 286 933	-1 631 000	131 655 933	131 962 925	306 992
INVESTOINTIOSA										
Konsernihallinto	-2 542 000	-3 000 000	-5 542 000	-3 805 045	1 736 955	505 000	0	505 000	2 215 485	1 710 485
Sosiaali- ja terveyslautakunta	-312 540	0	-312 540	-204 387	108 153	0	0	0	4 665	4 665
Sivistyslautakunta	0	0	0	0	0	0	0	0	20 536	20 536
Vapaa-aikalautakunta	-665 000	0	-665 000	-633 929	31 071	0	0	0	0	0
Ympäristölautakunta	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Tekninen lautakunta	-8 099 000	-200 000	-8 299 000	-6 917 009	1 381 991	0	0	0	144 000	144 000
Investointiosa yhteensä	-11 618 540	-3 200 000	-14 818 540	-11 560 369	3 258 171	505 000	0	505 000	2 384 686	1 879 686
RAHOITUSOSA										
Antolainauksen muutokset										
Antolainasaamisten lisäys	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Antolainasaamisten vähennys	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Lainakannan muutokset										
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	0	0	0	0	0	10 957 648	0	10 957 648	6 000 000	-4 957 648
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-2 401 322	0	-2 401 322	-9 401 322	-7 000 000	0	0	0	0	0
Lyhytaikaisten lainojen muutos	0	0	0	0	0	0	3 408 000	3 408 000	5 500 000	2 092 000
	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Vaikutus maksuvalmiuteen	0	0	0	0	0	0	1 200 025	1 200 025	4 444 323	3 244 298
Yhteensä	-183 524 452	-4 166 129	-187 690 581	-193 057 264	-5 366 683	183 524 452	4 166 129	187 690 581	192 816 099	5 125 518

Ulkoiset ja sisäiset määrärahat ja tuloarviot

ulkoiset ja sisäiset	Määrärahat					Tuloarviot				
	TA 2019 alkuperäinen €	TA-muutokset €	TA 2019 muutosten jälkeen	Toteutuma €	Poikkema €	TA 2019 alkuperäinen €	TA-muutokset €	TA 2019 muutosten jälkeen	Toteutuma €	Poikkema €
KÄYTTÖTALOUSOSA										
Konsernihallinto										
Konsernihallinto	-7 122 290	68 162	-7 054 128	-8 063 497	-1 009 369	4 258 359	250 000	4 508 359	4 929 784	421 425
Konsernihallinto yhteensä	-7 122 290	68 162	-7 054 128	-8 063 497	-1 009 369	4 258 359	250 000	4 508 359	4 929 784	421 425
Sosiaali- ja terveyslautakunta										
Hallintopalvelut	-472 013	-215 000	-687 013	-938 833	-251 820	16 607 806	-334 900	16 272 906	15 769 643	-503 263
Erikoissairaanhoido	-35 967 079	0	-35 967 079	-36 953 683	-986 604	0	0	0	0	0
Vastaanottopalvelut	-9 477 421	-20 368	-9 497 789	-9 307 363	190 426	769 500	9 745	779 245	1 102 147	322 902
Kuntoutuspalvelut	-1 187 039	-13 285	-1 200 324	-1 104 159	96 165	37 670	6 025	43 695	64 031	20 336
Suun terveydenhuolto	-4 049 066	-17 524	-4 066 590	-4 189 718	-123 128	1 185 340	8 238	1 193 578	1 259 602	66 024
Työterveyshuolto	-10 294	0	-10 294	-1 188 003	-1 177 709	0	0	0	1 210 952	1 210 952
Perhepalvelut	-9 424 755	0	-9 424 755	-10 938 574	-1 513 819	645 270	0	645 270	875 006	229 736
Aikuissosiaalityö	-7 005 947	-18 135	-7 024 082	-7 165 103	-141 021	1 336 800	8 564	1 345 364	1 317 036	-28 328
Vammaispalvelut	-7 276 362	-67 766	-7 344 128	-6 747 200	596 928	258 900	31 214	290 114	293 772	3 658
Aikuisten psykosos. palvelut	-1 756 856	0	-1 756 856	-1 535 329	221 527	44 836	0	44 836	57 530	12 694
Hoito- ja hoivapalvelut	-28 782 826	875 387	-27 907 439	-27 432 355	475 084	5 164 960	47 948	5 212 908	5 699 189	486 281
Työllisyyspalvelut	-1 337 511	-295 800	-1 633 311	-1 542 378	90 933	208 000	128 223	336 223	418 562	82 339
Sosiaali- ja terveyslik yhteensä	-106 747 169	227 509	-106 519 660	-109 042 697	-2 523 037	26 259 082	-94 943	26 164 139	28 067 469	1 903 330
Sivistyslautakunta										
Hallintopalvelut	-558 983	-441 229	-1 000 212	-890 097	110 115	131 841	431 553	563 394	472 760	-90 634
Oppilashuolto	-548 424	0	-548 424	-638 043	-89 619	15 000	0	15 000	0	-15 000
Lukio	-2 950 232	-20 000	-2 970 232	-2 859 766	110 466	140 000	20 000	160 000	162 606	2 606
Perusopetus	-20 455 505	-97 231	-20 552 736	-20 522 306	30 430	583 679	33 793	617 472	804 846	187 374
Raisio-opisto	-673 146	-4 000	-677 146	-624 318	52 828	209 123	4 000	213 123	210 181	-2 942
Varhaiskasvatus	-15 784 005	-90 456	-15 874 461	-16 073 622	-199 161	1 244 486	34 254	1 278 740	1 475 483	196 743
Sivistyslautakunta yhteensä	-40 970 295	-652 916	-41 623 211	-41 608 152	15 059	2 324 129	523 600	2 847 729	3 125 876	278 147
Vapaa-aikalautakunta										
Vapaa-aikalautakunta	-17 645	0	-17 645	-19 287	-1 642	0	0	0	0	0
Kirjastopalvelut	-1 482 426	-27 622	-1 510 048	-1 444 204	65 844	49 850	15 370	65 220	63 313	-1 907
Kulttuuripalvelut	-501 771	-29 236	-531 007	-499 520	31 487	43 000	23 000	66 000	62 128	-3 872
Liikuntapalvelut	-3 480 263	-6 410	-3 486 673	-3 535 087	-48 414	949 738	0	949 738	1 028 110	78 372
Nuorisopalvelut	-1 051 337	-94 253	-1 145 590	-1 082 094	63 497	64 500	71 093	135 593	71 236	-64 357
Vapaa-aikalautakunta yhteensä	-6 533 442	-157 521	-6 690 963	-6 580 192	110 771	1 107 088	109 463	1 216 551	1 224 787	8 236
Ympäristölautakunta										
Ympäristön- ja rakennusvalvonta	-1 339 446	0	-1 339 446	-1 157 871	181 575	702 300	0	702 300	873 909	171 609
Ympäristölautakunta yhteensä	-1 339 446	0	-1 339 446	-1 157 871	181 575	702 300	0	702 300	873 909	171 609
Tekninen lautakunta										
Talous- ja hallintopalvelut	-2 741 493	0	-2 741 493	-2 634 152	107 341	485 959	0	485 959	486 144	185
Tietohallintopalvelut	-1 377 305	0	-1 377 305	-1 403 361	-26 056	1 275 700	0	1 275 700	1 286 095	10 395
Tilapalvelut	-15 052 449	-343 090	-15 395 539	-15 387 861	7 678	17 765 499	318 333	18 083 832	18 235 034	151 202
Maankäyttöpäalvelut	-1 787 080	0	-1 787 080	-1 346 489	440 591	2 774 388	0	2 774 388	2 942 339	167 951
Kunnallis tekniset palvelut	-7 571 807	-108 273	-7 680 080	-7 271 714	408 366	2 694 397	82 651	2 777 048	2 756 078	-20 970
Kaukolämpöpalvelut	-23 844	0	-23 844	-25 804	-1 960	1 500 000	0	1 500 000	1 500 000	0
Tekninen lautakunta yhteensä	-28 553 978	-451 363	-29 005 341	-28 069 382	935 959	26 495 943	400 984	26 896 927	27 205 689	308 762
Käyttötalousosa yhteensä	-191 266 620	-966 129	-192 232 749	-194 521 792	-2 289 043	61 146 901	1 189 104	62 336 005	65 427 513	3 091 508
TULOSLASKELMAOSA										
Verotulot	0	0	0	0	0	104 002 000	-5 069 000	98 933 000	99 099 845	166 845
Valtionosuudet	0	0	0	0	0	27 026 933	1 324 000	28 350 933	28 447 836	96 903
Korkotulot	0	0	0	0	0	628 000	0	628 000	644 594	16 594
Muut rahoitustulot	0	0	0	0	0	1 130 000	981 000	2 111 000	2 137 943	26 943
Korkomenot	-610 000	0	-610 000	-464 647	145 353	0	0	0	0	0
Muut rahoitusmenot	0	0	0	-12 482	-12 482	0	0	0	0	0
Satunnaiset erät	0	0	0	0	0	500 000	1 133 000	1 633 000	1 632 707	-293
Tuloslaskelmaosa yhteensä	-610 000	0	-610 000	-477 129	132 871	133 286 933	-1 631 000	131 655 933	131 962 925	306 992
INVESTOINTIOSA										
Konsernihallinto	-2 542 000	-3 000 000	-5 542 000	-3 805 045	1 736 955	505 000	0	505 000	2 215 485	1 710 485
Sosiaali- ja terveyslautakunta	-312 540	0	-312 540	-204 387	108 153	0	0	0	4 665	4 665
Sivistyslautakunta	0	0	0	0	0	0	0	0	20 536	20 536
Vapaa-aikalautakunta	-665 000	0	-665 000	-633 929	31 071	0	0	0	0	0
Ympäristölautakunta	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Tekninen lautakunta	-8 099 000	-200 000	-8 299 000	-6 917 009	1 381 991	0	0	0	144 000	144 000
Investointiosa yhteensä	-11 618 540	-3 200 000	-14 818 540	-11 560 369	3 258 171	505 000	0	505 000	2 384 686	1 879 686
RAHOITUSOSA										
Antolainauksen muutokset										
Antolainasaamisten lisäys	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Antolainasaamisten vähennys	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Lainakannan muutokset										
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	0	0	0	0	0	10 957 648	0	10 957 648	6 000 000	-4 957 648
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-2 401 322	0	-2 401 322	-9 401 322	-7 000 000	0	0	0	0	0
Lyhytaikaisten lainojen muutos	0	0	0	0	0	0	3 408 000	3 408 000	5 500 000	2 092 000
Vaikutus maksuvalmiuteen	0	0	0	0	0	0	1 200 025	1 200 025	4 444 323	3 244 298
Yhteensä	-205 896 482	-4 166 129	-210 062 611	-215 960 612	-5 898 001	205 896 482	4 166 129	210 062 611	215 719 448	5 656 837

3. Tilinpäätöslaskelmat

3.1. Tuloslaskelma

Raision kaupungin tuloslaskelma

Raision kaupunki Tuloslaskelma	01.01.-31.12.2019		01.01.-31.12.2018	
Toimintatuotot				
Myyntituotot	23 212 587,37		23 172 565,47	
Maksutuotot	8 949 145,76		8 727 664,14	
Tuet ja avustukset	2 754 023,95		3 319 544,56	
Muut toimintatuotot	7 608 406,96	42 524 164,04	7 542 465,68	42 762 239,85
Toimintakulut				
Henkilöstökulut				
Palkat ja palkkiot	-56 506 033,13		-54 749 659,72	
Henkilösivukulut				
Eläkekulut	-12 730 822,81		-12 372 476,23	
Muut henkilösivukulut	-2 013 100,12		-2 040 148,41	
Palvelujen ostot	-78 278 148,96		-75 578 158,12	
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-10 079 978,26		-10 083 785,16	
Avustukset	-7 096 559,42		-6 941 350,07	
Muut toimintakulut	-4 913 800,53	-171 618 443,23	-4 509 056,18	-166 274 633,89
Toimintakate		-129 094 279,19		-123 512 394,04
Verotulot		99 099 845,45		99 208 379,62
Valtionosuudet		28 447 836,00		27 096 583,00
Rahoitustuotot ja -kulut				
Korkotuotot	644 593,55		648 135,54	
Muut rahoitustuotot	2 137 943,05		1 106 682,28	
Korkokulut	-464 647,28		-589 548,86	
Muut rahoituskulut	-12 481,54	2 305 407,78	-12 275,08	1 152 993,88
Vuosikate		758 810,04		3 945 562,46
Poistot ja arvonalentumiset				
Suunnitelman mukaiset poistot	-8 052 928,23	-8 052 928,23	-7 629 363,34	-7 629 363,34
Satunnaiset erät				
Satunnaiset tuotot	1 632 707,04	1 632 707,04	0,00	0,00
Tilikauden tulos		-5 661 411,15		-3 683 800,88
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)		202,44		202,44
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)		-5 661 208,71		-3 683 598,44

3.2. Rahoituslaskelma

Raision kaupungin rahoituslaskelma

Raision kaupunki Rahoituslaskelma	01.01.-31.12.2019		01.01.-31.12.2018	
Toiminnan rahavirta				
Vuosikate	758 810,04		3 945 562,46	
Satunnaiset erät	1 632 707,04			
Tulorahoituksen korjauserät	-1 195 705,04	1 195 812,04	-1 313 800,85	2 631 761,61
Investointien rahavirta				
Investointimenot	-11 560 369,47		-9 535 956,09	
Rahoitusosuudet investointimenoihin	167 488,02		255 000,00	
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	3 412 903,43	-7 979 978,02	2 827 333,31	-6 453 622,78
Toiminnan ja investointien rahavirta		-6 784 165,98		-3 821 861,17
Rahoituksen rahavirta				
Lainakannan muutokset				
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	6 000 000,00		7 000 000,00	
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-9 401 322,00		-17 051 322,00	
Lyhytaikaisten lainojen muutos	5 500 000,00	2 098 678,00	12 500 000,00	2 448 678,00
Muut maksuvalmiuden muutokset				
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutos	236 151,20		-19 949,89	
Vaihto-omaisuuden muutos	-7 937,57		10 063,27	
Saamisten muutos	4 124 799,02		-553 187,19	
Korottomien velkojen muutos	91 310,60	4 444 323,25	2 822 474,62	2 259 400,81
Rahoituksen rahavirta		6 543 001,25		4 708 078,81
Rahavarojen muutos		-241 164,73		886 217,64
Rahavarojen muutos				
Rahavarat 31.12.	5 052 621,79		5 293 786,52	
Rahavarat 1.1.	5 293 786,52	-241 164,73	4 407 568,88	886 217,64

3.3. Tase

Raision kaupungin tase

	31.12.2019	31.12.2018
VASTAAVAA		
PYSYVÄT VASTAAVAT	158 986 986,10	157 864 231,27
Aineettomat hyödykkeet	646 109,89	684 119,07
Aineettomat oikeudet	166 315,38	124 075,15
Muut pitkävaikutteiset menot	479 794,51	560 043,92
Aineelliset hyödykkeet	122 712 536,57	119 549 551,88
Maa- ja vesialueet	36 068 600,03	35 414 969,74
Rakennukset	48 993 621,18	47 897 162,47
Kiinteät rakenteet ja laitteet	34 107 555,67	33 232 240,01
Koneet ja kalusto	1 045 798,98	1 330 305,71
Muut aineelliset hyödykkeet	66 462,05	66 462,05
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	2 430 498,66	1 608 411,90
Sijoitukset	35 628 339,64	37 630 560,32
Osakkeet ja osuudet	27 639 314,04	29 641 534,72
Muut lainasaamiset	7 891 478,80	7 891 478,80
Muut saamiset	97 546,80	97 546,80
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	2 834 882,14	2 156 595,29
Valtion toimeksiannot	2 737 236,15	2 058 924,30
Lahjoitusrahastojen varat	97 645,99	97 670,99
VAIHTUVAT VASTAAVAT	42 378 207,49	46 736 233,67
Vaihto-omaisuus	151 209,12	143 271,55
Aineet ja tarvikkeet	151 209,12	143 271,55
Saamiset	37 174 376,58	41 299 175,60
Pitkäaikaiset saamiset	31 132 812,02	32 768 232,83
Lainasaamiset	31 132 812,02	32 768 232,83
Lyhytaikaiset saamiset	6 041 564,56	8 530 942,77
Myyntisaamiset	2 768 829,49	3 902 228,98
Lainasaamiset	1 654 354,16	1 656 556,38
Muut saamiset	1 298 161,13	2 714 999,35
Siirtosaamiset	320 219,78	257 158,06
Rahat ja pankkisaamiset	5 052 621,79	5 293 786,52
	204 200 075,73	206 757 060,23

VASTATTAVAA	31.12.2019	31.12.2018
OMA PÄÄOMA	111 541 770,55	117 202 979,26
Peruspääoma	101 691 382,64	101 691 382,64
Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)	15 511 596,62	19 195 195,06
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-5 661 208,71	-3 683 598,44
POISTOERO JA VAPAAEHTOISET		
VARAUKSET	2 234,27	2 436,71
Poistoero	2 234,27	2 436,71
PAKOLLISET VARAUKSET	1 256 762,97	1 256 762,97
Muut pakolliset varaukset	1 256 762,97	1 256 762,97
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	3 409 740,25	2 495 302,20
Valtion toimeksiannot	3 272 876,73	2 352 137,68
Lahjoitusrahastojen pääomat	136 863,52	143 164,52
VIERAS PÄÄOMA	87 989 567,69	85 799 579,09
Pitkäaikainen	29 163 633,26	26 659 442,26
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	25 933 979,00	22 935 301,00
Lainat muilta luotonantajilta	92 984,94	92 984,94
Saadut ennakot	113 356,00	607 843,00
Liittymismaksut ja muut velat	3 023 313,32	3 023 313,32
Lyhytaikainen	58 825 934,43	59 140 136,83
Joukkovelkakirjalainat	34 500 000,00	29 000 000,00
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	3 001 322,00	9 401 322,00
Saadut ennakot	702 976,22	547 420,82
Ostovelat	6 576 308,31	6 603 636,60
Muut velat	1 172 553,32	2 013 738,66
Siirtovelat	12 872 774,58	11 574 018,75
	204 200 075,73	206 757 060,23

3.4. Vastuusitoumukset

Vastuusitoumukset

	Alkuperäinen pääoma	Jäljellä oleva pääoma
Kerttulan Tenniskeskus Oy	120 000,00	34 000,00
Kehitysvammaisten Palvelusäätiö	805 000,00	103 206,00
Raisio Vuokra-asunnot Oy	16 252 422,28	9 126 975,28
Turun Seudun Vesi Oy	26 074 000,00	22 287 721,32
Turun Seudun Puhdistamo Oy	2 430 000,00	2 430 000,00
Raisio Palvelutalossäätiö sr	2 400 000,00	2 400 000,00
Raisio Palloiluhalli Oy	850 000,00	850 000,00
	48 931 422,28	37 231 902,60

3.5. Konsernitilinpäätös

3.5.1. Konsernituloslaskelma

Konserni Tuloslaskelma	01.01.-31.12.2019		01.01.-31.12.2018	
Toimintatuotot	103 475 692,80		102 319 529,53	
Toimintakulut	-230 917 539,30		-223 656 360,17	
Osuus osakkuusyhteisöjen voitosta (tappiosta)	49 455,64		11 208,69	
Toimintakate	-127 392 390,86		-121 325 621,95	
Verotulot	99 099 845,45		99 208 379,62	
Valtionosuudet	35 616 144,52		33 818 982,80	
Rahoitustuotot ja -kulut				
Korkotuotot	102 781,28		92 185,84	
Muut rahoitustuotot	2 137 296,91		1 096 398,14	
Korkokulut	-926 373,11		-1 094 140,14	
Muut rahoituskulut	-39 428,62		-42 813,16	
	1 274 276,46		51 630,68	
Vuosikate	8 597 875,57		11 753 371,15	
Poistot ja arvonalentumiset				
Suunnitelman mukaiset poistot	-13 679 500,58		-13 390 137,63	
Omistuksen eliminointierot	7 757,67		13 736,97	
Arvonalentumiset	-377,04		0,00	
	-13 672 119,95		-13 376 400,66	
Satunnaiset erät	1 632 707,04		0,00	
Tilikauden tulos	-3 441 537,34		-1 623 029,51	
Tilikauden verot	-145 429,08		-105 705,10	
Laskennalliset verot	-201 410,99		-174 971,71	
Vähemmistöosuudet	-1 776,38		-10 033,04	
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-3 790 153,79		-1 913 739,36	

3.5.2. Konsernin rahoituslaskelma

Konserni Rahoituslaskelma	01.01.-31.12.2019		01.01.-31.12.2018	
Toiminnan rahavirta				
Vuosikate	8 597 875,57		11 753 371,15	
Satunnaiset erät	1 632 707,04		0,00	
Tilikauden verot	-145 429,08		-105 705,10	
Tulorahoituksen korjauserät	-1 316 283,76	8 768 869,77	-1 182 303,03	10 465 363,02
Investointien rahavirta				
Investointimenot	-16 322 036,75		-13 893 798,95	
Rahoitusosuudet investointimenoihin	225 771,13		367 881,70	
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	4 219 123,69	-11 877 141,93	2 913 378,10	-10 612 539,15
Toiminnan ja investointien rahavirta		-3 108 272,16		-147 176,13
Rahoituksen rahavirta				
Antolainauksen muutokset				
Antolainasaamisten lisäys	0		-222,48	
Antolainasaamisten vähennys	728,75	728,75	0,00	-222,48
Lainakannan muutokset				
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	6 081 970,99		8 446 771,48	
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-12 097 129,56		-22 520 518,63	
Lyhytaikaisten lainojen muutos	6 161 311,07	146 152,50	12 459 278,66	-1 614 468,49
Oman pääoman muutokset		0,00		-53 854,86
Muut maksuvalmiuden muutokset				
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	241 071,20		-32 988,01	
Vaihto-omaisuuden muutos	-29 901,86		25 695,13	
Saamisten muutos	1 656 807,04		517 505,96	
Korottomien velkojen muutos	1 201 568,44	3 069 544,82	2 185 899,59	2 696 112,67
Rahoituksen rahavirta		3 216 426,07		1 027 566,84
Rahavarojen muutos		108 153,91		880 390,71
Rahavarojen muutos				
Rahavarat 31.12.	13 650 150,52		13 541 996,61	
Rahavarat 1.1.	13 541 996,61	108 153,91	12 661 605,90	880 390,71

3.5.3. Konsernitase

Konsernitase, vastaavaa

	31.12.2019	31.12.2018
VASTAAVAA		
PYSYVÄT VASTAAVAT	225 814 869,54	226 289 417,99
Aineettomat hyödykkeet	857 468,37	962 121,29
Aineettomat oikeudet	181 733,68	139 251,74
Muut pitkävaikutteiset menot	675 734,69	822 869,55
Aineelliset hyödykkeet	207 995 162,99	206 851 042,14
Maa- ja vesialueet	39 712 190,14	39 065 109,59
Rakennukset	96 469 185,70	97 777 381,00
Kiinteät rakenteet ja laitteet	62 522 796,94	61 796 020,28
Koneet ja kalusto	4 466 385,46	4 846 165,03
Muut aineelliset hyödykkeet	739 686,56	709 558,33
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	4 084 918,19	2 656 807,91
Sijoitukset	16 962 238,18	18 476 254,56
Osakkuusyhteisöosuudet	501 929,04	467 505,30
Muut osakkeet ja osuudet	13 678 508,16	15 226 219,53
Muut lainasaamiset	2 700 000,00	2 700 000,00
Muut saamiset	81 800,98	82 529,73
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	3 480 098,38	2 750 853,31
VAIHTUVAT VASTAAVAT	25 955 985,90	27 474 737,17
Vaihto-omaisuus	1 020 283,45	990 381,59
Saamiset	11 285 551,93	12 942 358,97
Pitkäaikaiset saamiset	1 426 201,31	1 258 919,02
Lyhytaikaiset saamiset	9 859 350,62	11 683 439,95
Rahoitusarvopaperit	1 948 785,41	1 946 113,61
Rahat ja pankkisaamiset	11 701 365,11	11 595 883,00
VASTAAVAA YHTEENSÄ	255 250 953,82	256 515 008,47

Konsernitase, vastattavaa

	31.12.2019	31.12.2018
VASTATTAVAA		
OMA PÄÄOMA	115 756 266,80	119 548 819,15
Peruspääoma	101 691 382,64	101 691 382,64
Säätiöiden ja yhdistysten peruspääomat	334 273,38	331 874,81
Arvonkorotusrahasto	12 974,95	12 974,95
Muut omat rahastot	631 139,33	641 739,53
Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)	16 876 650,29	18 784 586,58
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-3 790 153,79	-1 913 739,36
VÄHEMMISTÖOSUUDET	284 662,13	262 088,40
PAKOLLISET VARAUKSET	3 269 503,45	3 290 763,28
Eläkevaraukset	6 925,25	9 686,22
Muut pakolliset varaukset	3 262 578,20	3 281 077,06
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	4 068 720,09	3 098 403,82
VIERAS PÄÄOMA	131 871 801,35	130 314 933,82
Pitkäaikainen korollinen vieras pääoma	46 781 628,97	46 292 688,31
Pitkäaikainen koroton vieras pääoma	11 807 536,22	12 128 353,94
Lyhytaikainen korollinen vieras pääoma	40 089 516,56	40 432 304,72
Lyhytaikainen koroton vieras pääoma	33 193 119,60	31 461 586,85
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	255 250 953,82	256 515 008,47

4. Tilinpäätöksen liitetiedot

1. Arvostusperiaatteet ja -menetelmät sekä jaksotusperiaatteet ja -menetelmät

Jaksotusperiaatteet

Tulot ja menot on merkitty tuloslaskelmaan suoriteperusteen mukaisesti. Suoriteperusteesta poiketen verotulot on kirjattu niiden tilitysjankohdan mukaisesti ao. tilikaudelle.

Vuodenvaihteessa maksamatta olevat, tilikaudelle 2019 kuuluvat, palkat on vähäisiä poikkeuksia lukuun ottamatta jaksotettu suoriteperusteen mukaisesti. Lomapalkat ja lomarahat on kohdistettu sille tilikaudelle, jolle lomapäivien perusteena olevat palkat kirjataan. Lomapalkkavelan kirjaamisessa on otettu huomioon Kirjanpitolautakunnan kuntajaoston antamat ohjeet ja lausunnot. Vastaavasti palkkojen sivukulut on jaksotettu suoriteperusteen mukaisesti käyttämällä tulevan tilikauden sivukuluprosentteja.

Pysyvät vastaavat

Pysyvien vastaavien arvostus

Kaupungin pysyvien vastaavien hyödykkeet arvostettiin uudelleen 1.1.1997 kuntien siirtyessä uuteen kirjanpitokäsittelyyn. Omaisuudelle haettiin todelliset hankintahinnat, joista vähennettiin liittymismaksut, valtionosuudet ja muut rahoitusosuudet. Hankintahintainen jäännösarvo vuoden 1997 avaavaa tasetta varten saatiin vähentämällä kumulatiiviset suunnitelmapoistot 31.12.1996 saakka.

Pysyvien vastaavien hyödykkeet on merkitty taseeseen hankintamenoon vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu ennalta laaditun poistosuunnitelman mukaisesti. Kaupunginvaltuuston hyväksymällä poistosuunnitelman muutoksella on rakennusten, muiden maa- ja vesirakenteiden sekä kuljetusvälineiden poistoaikoja tarkistettu 1.1.2013 alkaen uusien hankintojen osalta. Poistosuunnitelman mukaiset suunnitelmapoistojen laskentaperusteet on esitetty tuloslaskelman liitetiedoissa kohdassa suunnitelman mukaisten poistojen perusteet. Poistoeron vähennystä kirjataan suunnitelman mukaisten poistojen tahdissa.

Pysyvien vastaavien sijoitukset on merkitty taseeseen hankintamenoon tai sitä alempaan todennäköiseen arvoon.

Vaihto-omaisuus

Vaihto-omaisuus on merkitty taseeseen keskihinnan mukaisena.

Rahoitusomaisuus

Rahoitusomaisuuden arvostus

Saamiset on merkitty taseeseen nimellisarvoon tai sitä alempaan todennäköiseen arvoon.

Rahoitusomaisuusarvopaperit on merkitty taseeseen hankintamenoon tai sitä alempaan todennäköiseen luovutushintaan.

Johdannaisten käsittely

Johdannais sopimukset sisältävät koronvaihtosopimuksia. Kaikki koronvaihtosopimukset on tehty suojaamistarkoituksessa ja tavoitteena on ollut korkokulujen hallinta ja korkokustannusten vaihtelun pienentäminen. Sopimuksia on tällä hetkellä kaksi, joista yksi koronvaihtosopimus päättyy vuonna 2026 ja toinen vuonna 2048. Ei ole tiedossa, että sopimuksia purettaisiin ennen niiden päättymistä.

2. Tuloksen ja taseen vertailukelpoisuus

Tuloslaskelman ja taseen esittämistapaa ei ole muutettu edellisestä tilikaudesta tai kirjanpitolausakunnan antamista ohjeista poikkeavaksi.

3. Oikaisut edellisen tilikauden tietoihin

Edellisen tilikauden tietoihin ei ole tehty oikaisuja.

4. Edellisen tilikauden tietojen vertailukelpoisuus

Tiedot ovat vertailukelpoiset.

5. Aikaisempiin tilikausiin kohdistuvat tuotot ja kulut sekä virheiden korjaukset

Naantalin kaupunki on maksanut vuodelta 2013 kaupungille tuloa talousvesihävikistä. Kirjaus on lisännyt toimintatuloja 59.315,00 euroa ja kohdistuu tiliryhmään Myyntituotot/Myyntituotot kunnilta.

Konsernitilinpäätöksen laatimisperiaatteet

Kuluneella tilikaudella konsernitilinpäätökseen on sisällytetty konsernituloslaskelma, konsernitase ja konsernin rahoituslaskelma. Lisäksi on laadittu yhdistelylaskelmat, joissa on eritelty, miten konsernitilinpäätös on laadittu. Laadinnassa on sovellettu Kirjanpitolautakunnan kuntajaoston Yleisohjetta kunnan ja kuntayhtymän konsernitilinpäätöksen laatimisesta 22.12.2015.

Konsernitilinpäätökseen on yhdistelty kaikki tytäryhteisöt. Kaupungin ja sen tytäryhteisöjen keskinäisen omistuksen eliminointi vastaa olennaisilta osiltaan hankintamenomenetelmää.

Tytäryhteisön asemassa oleva Eero Rantasen Säätiö on yhdistelty kuten tytäryhteisö. Säätiön peruspääomaa vastaavat oman pääoman erät 331.874,81 euroa on esitetty konsernitaseessa rivillä Säätiöiden ja yhdistysten peruspääomat.

Varsinais-Suomen Sairaanhoidopiirin kuntayhtymän konsernitaseessa oleva säätiö on yhdistelty suhteellisen peruspääomaosuuden mukaan. Se lisää konsernitaseen riviä Säätiöiden ja yhdistysten peruspääomat 2.398,57 eurolla ja yhteissummaksi muodostuu 334.273,38 euroa.

Konsernitilinpäätökseen on yhdistelty kaikki kuntayhtymät, joissa kunta on jäsenenä, suhteellisesti peruspääomaosuuden mukaan. Peruspääomaosuudet prosentteina pysyivät tilikauden aikana samoina.

Osakkuusyhteisöt on yhdistelty konsernitilinpäätökseen sovelletun pääomaosuus-menetelmän mukaisesti. Yhdistelyssä on otettu huomioon vapaaehtoisen varauksen ja sen muutoksen jakaminen omaan pääomaan ja laskennalliseen verovelkaan sekä tämän vaikutus tulososuuteen sekä osakkuusyhtiöosuuden arvoon. Osakkuusyhteisöjen yhdistelyn vaikutus omaan pääomaan oli 280.885,29 euroa Raisen kaupungin osalta sekä 29.471,34 euroa muiden konserniyhteisöjen osalta, yhteensä 310.356,63 euroa.

Konserniyhteisöjen keskinäiset tuotot ja kulut sekä saamiset ja velat on vähennetty sekä konserniyhteisöjen ja kaupungin omistamien kuntayhtymien keskinäiset tuotot ja kulut sekä saamiset ja velat on vähennetty vähäisiä liiketapahtumia lukuun ottamatta. Olennaiset pysyviin vastaaviin sisältyvät sisäiset katteet on vähennetty. Konserniyhtiöiden kaupungille maksamia kiinteistöveroja ei ole eliminoitu.

Vähemmistöosuudet on erotettu konsernin yli- ja alijäämästä konsernituloslaskelmassa sekä konsernin omasta pääomasta konsernitaseessa. KOY Kerttulan Jäähallin negatiivista vähemmistöosuutta ei ole erotettu, mutta sen aiheuttama oikaisu on tehty. Poistoeron ja vapaaehtoisten varausten käsittelytavan muuttamisella ei ole vaikutusta vähemmistöosuuden erottamiseen, koska oikaisujen jälkeinenkin oma pääoma on negatiivinen. Eero Rantasen säätiössä ei ole poistoeroja eikä vapaaehtoisia varauksia.

Kiinteistötytäryhteisöjen aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden poistot on oikaistu suunnitelman mukaisiksi ja jäännösarvojen ero on kirjattu konsernituloslaskelmassa tytäryhteisön poistojen oikaisuksi ja aikaisemmille tilikausille kertynyt ero konsernitaseessa edellisten tilikausien yli- tai alijäämän oikaisuksi.

V-S Erityishuoltopiirin kuntayhtymässä vuosina 2016 ja 2018 tehtyjä arvonkorotuksia ei ole eliminoitu niiden vähäisen määrän (8.792,93 euroa) takia. V-S Lastensuojelun kuntayhtymän aikaisempina tilikausina tehtyä arvonkorotusta ei ole eliminoitu sen vähäisen määrän (12.973,41 euroa) takia. Näin on toimittu vuoden 2016 tilinpäätöksestä lähtien, jolloin arvonkorotustiedot ovat olleet saatavissa kuntayhtymien liitetiedoista.

Hulvelan Palvelutalosaatiö, Sosiaalipalvelusaatiö Raina ja Raisio-Naantalin Fountain House on kirjanpidon kuntajaoston ohjeiden mukaan jätetty yhdistelemättä.

Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset on vuonna 2019 jaettu yleisohjeen mukaisesti konsernituloslaskelmassa laskennallisten verojen muutokseen ja tilikauden yli- tai alijäämään sekä konsernitaseessa omaan pääomaan ja laskennalliseen verovelkaan.

Laskennallinen verovelka on laskettu seuraavien yhtiöiden osalta: Raisen Vuokra-asunnot Oy, Asunto Oy Kuulaharjat ja KOY Kerttulan Jäähalli.

6. Toimintatuotot tehtäväalueittain

Toimintatuotot tehtäväalueittain	Konserni		Kunta	
	2019	2018	2019	2018
Konsernihallinto	9 548 403,42	9 104 776,81	3 923 328,16	3 726 980,91
Sosiaali- ja terveystalokunta	74 608 784,45	74 407 355,27	27 506 672,85	28 567 501,68
Sivistystalokunta	3 081 517,33	2 819 581,21	3 081 517,33	2 819 581,21
Vapaa-aikalautakunta	1 601 619,98	1 688 211,49	1 005 698,60	935 064,87
Ympäristölaotakunta	1 224 961,46	1 308 273,56	860 051,27	928 954,21
Tekninen laotakunta	13 410 406,16	12 991 331,19	6 146 895,83	5 784 156,97
<i>Toimintatuotot yhteensä</i>	<i>103 475 692,80</i>	<i>102 319 529,53</i>	<i>42 524 164,04</i>	<i>42 762 239,85</i>

7. Verotulokien erittely

Verotulokien erittely	Kunta	
	2019	2018
Kunnan tulovero	85 900 121,72	85 872 979,83
Osuus yhteisöveron tuotosta	5 411 279,86	5 642 483,20
Kiinteistövero	7 788 443,87	7 692 916,59
<i>Verotulot yhteensä</i>	<i>99 099 845,45</i>	<i>99 208 379,62</i>

8. Valtionosuuksien erittely

Valtionosuuksien erittely	Kunta	
	2019	2018
Kunnan peruspalvelujen valtionosuus	30 534 314,00	29 434 682,00
Siitä: Verotuloihin perustuva valtionosuuksien tasaus (+/-)	-332 501,00	-233 634,00
Siitä: Harkinnanvarainen valtionosuuden korotus	0,00	0,00
Siitä: Verotulomenetysten kompensatio	1 046 909,00	0,00
Opetus- ja kulttuuritoimen rahoituslain mukaiset valtionosuudet	-2 086 478,00	-2 338 099,00
<i>Valtionosuudet yhteensä</i>	<i>28 447 836,00</i>	<i>27 096 583,00</i>

9. Palvelujen ostokien erittely

Palvelujen ostokien erittely		
	Kunta	
	2019	2018
Asiakaspalvelujen ostot	58 513 958,64	56 498 694,87
Muiden palvelujen ostot	19 764 190,32	19 079 463,25
<i>Kunnan palvelujen ostot yhteensä</i>	<i>78 278 148,96</i>	<i>75 578 158,12</i>

10. Valtuustoryhmille annetut tuet

Ei ole.

11. Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet

Poistonalaisten hyödykkeiden poistojen määrittämiseen on käytetty ennalta laadittua poistosuunnitelmaa. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden hankintamenoista arvioidun taloudellisen käyttöiän mukaan.

Kaupunginvaltuusto vahvisti 9.12.2013 § 155 uudet suunnitelman mukaisten poistojen laskentaperusteet. Uusi poistosuunnitelma tuli voimaan 1.1.2013 ja se koskee uusia pysyvien vastaavien hyödykkeiden hankintoja.

Pienet pysyvien vastaavien hyödykkeiden hankinnat, joiden hankintameno on alle 10.000 euroa, on kirjattu vuosikuluiksi.

Arvioidut poistoajat ja niitä vastaavat vuotuiset poistoprosentit sekä poistomenetelmät ovat:

		Poisto- suunnitelma 01.01.1997- 31.12.2012	Uusi poistosuositus	Uusi poisto- suunnitelma 01.01.2013-
PYSYVÄT VASTAAVAT		Tasapoisto Poisto aika vuosina	Tasapoisto Poisto aika vuosina	Tasapoisto Poisto aika vuosina
AINEETTOMAT HYÖDYKKEET				
Muut pitkävaikutteiset menot				
100505	Tietokoneohjelmistot 5 v.	5	2-5	5
101005	Muut pitkävaikutteiset menot 5 v.	5	2-5	5
AINEELLISET HYÖDYKKEET				
Maa- ja vesialueet				
110000	Maa- ja vesialueet	Ei poisto aikaa	Ei poisto aikaa	Ei poisto aikaa
110200	Kiinteistöjen liittymismaksut	Ei poisto aikaa	Ei poisto aikaa	Ei poisto aikaa
Rakennukset ja rakennelmat				
111030	Asuinrakennukset 30 v.		30-50	30
111040	Asuinrakennukset 40 v.	40	30-50	
111050	Asuinrakennukset 50 v.	50	30-50	
111530	Hallinto- ja lait.rak. 30 v.	30	20-50	30
111540	Hallinto- ja lait.rak. 40 v.	40	20-50	
111550	Hallinto- ja laitosrak. 50 v.	50	20-50	
112320	Muut rakennukset 20 v.	20	20-30	20
112330	Muut rakennukset 30 v.	30	20-30	
Kiinteät rakenteet ja laitteet				
113010	Muut maa- ja vesirakenteet 10 v.	10	15-30	15
113015	Muut maa- ja vesirakenteet 15 v.		15-30	15
113016A	Puisto- ja virkistysal. 16 v.	16	15-20	16
113016B	Venesatama 16 v.	16	15-30	16
113016C	Sillat, laiturit ja uim. 16 v.	16	10-30	16
113020A	Katu- ja tieverkosto 20 v.	20	15-20	20
113020B	Liikuntapaikat 20 v.	20	15-30	20
114010	Puhelinverkko 10 v.	10	10-12	10
114016	Katuvalaistus 16 v.	16	15-20	16
114020	Kaukolämpöverkko 20 v.	20	20-30	20
114030A	Vedenjakeluverkostot 30 v.	30	30-40	30
114030B	Viemäriverkko 30 v.	30	30-40	30
115010A	Laitosten laitosk. ja l. 10 v.	10	10-20	10
115010B	Liikennevalot 10 v.	10	10-15	10
Koneet ja kalusto				
116007	Kuljetusvälineet 7 v.		4-7	7
116008	Kuljetusvälineet 8 v.	8	4-7	7
117004	Atk-laitteet 4 v.	4	3-5	4
117005A	Liikkuvat kevyet työkonet 5 v.	5	5-10	5
117005B	Muut konet ja laitt. 5 v.	5	5-10	5

117005C	Muu irtaimisto 5 v.	5	3-5	5
117010	Liikkuvat raskaat työk. 10 v.	10	5-10	10
Muut aineelliset hyödykkeet				
118000	Luonnonvarat	Käytön mukainen poisto	Käytön mukainen poisto	Käytön mukainen poisto
118400	Arvo- ja taide-esineet	Ei poistoaikaa	Ei poistoaikaa	Ei poistoaikaa

PYSYVIEN VASTAAVIEN SIJOITUKSET

Osakkeet ja osuudet				
120100	Tytäryhteisöosakkeet	Ei poistoaikaa	Ei poistoaikaa	Ei poistoaikaa
120300	Kuntayhtymäosuudet	Ei poistoaikaa	Ei poistoaikaa	Ei poistoaikaa
120500	Osakkuusyhteisöosakkeet	Ei poistoaikaa	Ei poistoaikaa	Ei poistoaikaa
120800	Muut osakkeet ja osuudet	Ei poistoaikaa	Ei poistoaikaa	Ei poistoaikaa

PIENHANKINNAT

Hankintameno ennen rahoitusosuuden vähentämistä alittaa enintään	V. - 2014	8 000
Hankintameno ennen rahoitusosuuden vähentämistä alittaa enintään	V. 2015 -	10 000

12. Pakollisten varausten muutokset

Pakollisten varausten muutokset				
	Konserni		Kunta	
	2019	2018	2019	2018
Eläkevastuu 1.1. (ky)	9 686,22	10 655,98	0,00	0,00
Lisäykset tilikaudella	0,00	0,00	0,00	0,00
Vähennykset tilikaudella	-2 760,97	-969,76	0,00	0,00
Eläkevastuu 31.12. (ky)	6 925,25	9 686,22	0,00	0,00
 Kaatopaikan maisemointivaraus 1.1.	1 256 762,97	1 186 610,97	1 256 762,97	1 186 610,97
Lisäykset tilikaudella	0,00	70 152,00	0,00	70 152,00
Vähennykset tilikaudella	0,00			
Kaatopaikan maisemointivaraus 31.12.	1 256 762,97	1 256 762,97	1 256 762,97	1 256 762,97
 Potilovahinkovakuutusmaksuvastuu 1.1. (ky)	2 024 314,09	1 857 410,64	0,00	0,00
Lisäykset tilikaudella	1 598,40	166 903,45	0,00	0,00
Vähennykset tilikaudella	-20 097,26	0,00	0,00	0,00
Potilovahinkovakuutusmaksuvastuu 31.12. (ky)	2 005 815,23	2 024 314,09	0,00	0,00

13. Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutusvoitot ja -tappiot

Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutusvoitot ja -tappiot				
	Konserni		Kunta	
	2019	2018	2019	2018
Muut toimintatuotot				
Maa- ja vesialueiden luovutusvoitot	1 152 281,08	1 391 810,57	1 152 281,08	1 380 346,04
Rakennusten luovutusvoitot	2 178,34	21 616,46	0,00	0,00
Muut luovutusvoitot	52 165,73	10 663,71	40 762,00	3 725,81
<i>Luovutusvoitot yhteensä</i>	<i>1 206 625,15</i>	<i>1 424 090,73</i>	<i>1 193 043,08</i>	<i>1 384 071,85</i>
 Muut toimintakulut				
Maa- ja vesialueiden luovutustappiot	0,00	10 446,46	0,00	119,00
Rakennusten luovutustappiot	40 685,97	0,00	0,00	0,00
Muut luovutustappiot	12 673,12	33,60	12 673,12	0,00
<i>Luovutustappiot yhteensä</i>	<i>53 359,09</i>	<i>10 480,06</i>	<i>12 673,12</i>	<i>119,00</i>

14. Satunnaisten tuottojen ja kulujen erittely

Satunnaisten tuottojen ja kulujen erittely				
	Konserni		Kunta	
	2019	2018	2019	2018
Satunnaiset tuotot				
Työterveyshuollon irtaimiston luovutusvoitto	15 335,08	0,00	15 335,08	0,00
Työterveyshuollon liiketoimintakauppa	1 617 371,96	0,00	1 617 371,96	0,00
<i>Satunnaiset tuotot yhteensä</i>	<i>1 632 707,04</i>	<i>0,00</i>	<i>1 632 707,04</i>	<i>0,00</i>
Satunnaiset kulut	0,00	0,00	0,00	0,00
<i>Satunnaiset kulut yhteensä</i>	<i>0,00</i>	<i>0,00</i>	<i>0,00</i>	<i>0,00</i>

15. Osinkotuottojen ja peruspääoman korkotuottojen erittely

Osinkotuottojen ja peruspääoman korkotuottojen erittely		
	2019	2018
Osinkotuotot saman konsernin yhteisöistä	0,00	0,00
Osinkotuotot muista yhteisöistä	2 081 426,57	1 040 807,03
Peruspääoman korot kuntayhtymiltä	40 108,01	49 544,67
<i>Yhteensä</i>	<i>2 121 534,58</i>	<i>1 090 351,70</i>

Rahoitustuotot ja –kulut tiliryhmään kuuluvien korkokulujen erittely

Negatiiviset korkomenot on kirjattu menonoikaisuna korkomenon vähennykseksi.

	2019	2018
Korkomenot lainoista	81 635,65	69 757,08
Korkomenot koronvaihtosopimuksista	442 343,30	565 445,71
<i>Korkomenot yhteensä</i>	<i>523 978,95</i>	<i>635 202,79</i>
Negatiiviset korkomenot lainoista	-59 331,67	-45 653,93
Negatiiviset korkomenot koronvaihtosopimuksista	0,00	0,00
<i>Negatiiviset korkomenot yhteensä</i>	<i>-59 331,67</i>	<i>-45 653,93</i>
<i>Yhteensä</i>	<i>464 647,28</i>	<i>589 548,86</i>

16. Erittely poistoeron muutoksista

Poistoeron muutokseen ei sisälly verotussyistä tehtyä poistoeroa.

Erittely poistoeron muutoksista		
	2019	2018
Investointivaraukseen liittyvä poistoeron muutos	202,44	202,44
Suunnitelman mukaisten poistojen ja verotuspoistojen erotus (- tai +)	0,00	0,00
<i>Poistoeron muutos yhteensä</i>	<i>202,44</i>	<i>202,44</i>

17. Kuluksi kirjaamattomat menot ja pääoma-alennukset

Ei ole.

18. Arvonkorotukset

Arvonkorotukset				
	Konserni		Kunta	
	2019	2018	2019	2018
Maa- ja vesialueet				
Arvo 1.1.	28 366,73	24 188,40	0,00	0,00
Arvonkorotukset	0,00	4 178,33	0,00	0,00
Arvonkorotusten purku	0,00	0,00	0,00	0,00
Arvo 31.12.	28 366,73	28 366,73	0,00	0,00
<i>Arvonkorotukset yhteensä 31.12.</i>	<i>21 766,34</i>	<i>21 766,34</i>	<i>0,00</i>	<i>0,00</i>

Arvonkorotukset on tehty V-S Erityishuoltopiirin kuntayhtymässä ja V-S Lastensuojelun kuntayhtymässä.

V-S Erityishuoltopiirin kuntayhtymässä on tehty rakennusten purkamisesta johtuva arvonkorotus maa-alueisiin. Arvonkorotus on kirjattu vuonna 2016 ja 2018.

V-S Lastensuojelun kuntayhtymässä arvonkorotus on tehty Kaarinan kaupungilta saadun lahjoitustontin arvoon.

19. Pysyvien vastaavien hyödykkeet ja sijoitukset

Pysyvien vastaavien aineettomat ja aineelliset hyödykkeet
Liite

Pysyvien vastaavien sijoitukset
Liite

Aineettomat ja aineelliset hyödykkeet											
	Aineettomat hyödykkeet				Aineelliset hyödykkeet						
	Aineettomat oikeudet	Muut pitkä-vaikutteiset menot	Ennakko-maksut	Yhteensä	Maa-alueet	Rakennukset	Kiinteät rakenteet ja laitteet	Koneet ja kalusto	Muut aineelliset hyödykkeet	Ennakko-maksut ja keskeneräiset työt	Yhteensä
Poistamaton hankintameno 1.1.	124 075,15	560 043,92	0,00	684 119,07	35 414 969,74	47 897 162,47	33 232 240,01	1 330 305,71	66 462,05	1 608 411,90	119 549 551,88
Lisäykset tilikauden aikana	116 585,49	64 938,01	0,00	181 523,50	843 407,06	4 375 477,41	5 006 852,62	331 022,12	0,00	822 086,76	11 378 845,97
Rahoitusosuudet tilikaudella	0,00	23 488,02	0,00	23 488,02	0,00	0,00	144 000,00	0,00	0,00	0,00	144 000,00
Vähennykset tilikauden aikana	667,18	0,00	0,00	667,18	189 776,77	0,00	0,00	24 533,76	0,00	0,00	214 310,53
Siirrot erien välillä	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Tilikauden poisto	73 678,08	121 699,40	0,00	195 377,48	0,00	3 279 018,70	3 987 536,96	590 995,09	0,00	0,00	7 857 550,75
Arvonlennukset ja niiden pal.	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Poistamaton hankintameno 31.12.	166 315,38	479 794,51	0,00	646 109,89	36 068 600,03	48 993 621,18	34 107 555,67	1 045 798,98	66 462,05	2 430 498,66	122 712 536,57
Arvonkorotukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Kirjanpitoarvo 31.12.	166 315,38	479 794,51	0,00	646 109,89	36 068 600,03	48 993 621,18	34 107 555,67	1 045 798,98	66 462,05	2 430 498,66	122 712 536,57
Olennaiset lisäpoistot											
Erittely olennaisista lisäpoistoista	0,00				103 015,48		2 673,42	105 688,90			

Pysyvien vastaavien sijoitukset											
	Osakkeet ja osuudet					Jvk-, muut laina- ja muut saamiset					
	Osakkeet konserniyhtiöt	Osakkeet omistusyhteis- yhteisöt	Kuntayhtymä- osuudet	Muut osakkeet ja osuudet	Yhteensä	Jvk-laina- saamiset	Saamiset konserni- yhteisöt	Saamiset kunta- yhtymät	Saamiset osakkuus- ja muut omist.yht.	Saamiset muut yhteisöt	Yhteensä
Hankintameno 1.1.	2 616 880,14	0,00	12 144 381,41	14 880 273,17	29 641 534,72	0,00	5 289 025,60	0,00	0,00	2 700 000,00	7 989 025,60
Lisäykset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Vähennykset	0,00	0,00	0,00	2 002 220,68	2 002 220,68	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Siirrot erien välillä	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Hankintameno 31.12.	2 616 880,14	0,00	12 144 381,41	12 878 052,49	27 639 314,04	0,00	5 289 025,60	0,00	0,00	2 700 000,00	7 989 025,60
Arvonlennukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Arvonkorotukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Kirjanpitoarvo 31.12.	2 616 880,14	0,00	12 144 381,41	12 878 052,49	27 639 314,04	0,00	5 289 025,60	0,00	0,00	2 700 000,00	7 989 025,60

20 – 22. Omistukset muissa yhteisöissä

Tytäryhteisöt, kuntayhtymäosuudet sekä osakkuusyhteisöt (liitetiedot 20 - 22)						
Nimi	Kotipaikka	Kunnan omistus- osuus %	Konsernin omistus- osuus %	Kuntakonsernin osuus (1000 €)		
				omasta pääomasta	vieraasta pääomasta	tilikauden voitosta/ tappiosta
Tytäryhteisöt						
Raision Vuokra-asunnot Oy	Raisio	100	100	812	13 563	0
Eero Rantasen säätiö	Raisio	60	60	387	0	5
As. Oy Kuulaharjat	Raisio	100	100	491	5 501	0
KOY Kerttulan Jäähalli	Raisio	50	50	62	856	9
Raision Vesi Oy	Raisio	100	100	3 819	38 384	529
Yhteensä				5 571	58 304	543
Kuntayhtymät						
V-S Sairaanhoidopiirin ky	Turku	5,70449	5,70449	10 667	18 858	18
V-S Erityishuoltopiirin ky	Naskarla	3,5150	3,5150	198	821	24
Varsinais-Suomen liitto	Turku	5,42482	5,42482	99	74	39
V-S Lastensuojelukuntayhtymä	Halikko	20,68	20,68	185	484	0
Ky Raision-Naantalin Vesilaitos	Raisio	50	50	1 709	50	106
Raision seudun koulutuskuntayhtymä	Raisio	47,13	47,13	4 476	997	7
Yhteensä				17 335	21 285	193
Osakkuusyhteisöt						
As. Oy Raision Keonkatu 3	Raisio	31,26	31,26	247	223	0
Yhteensä				247	223	0

23. Saamisten erittely

Saamisten erittely				
	2019		2018	
	Pitkä- aikaiset	Lyhyt- aikaiset	Pitkä- aikaiset	Lyhyt- aikaiset
Saamiset tytäryhteisöiltä				
Myyntisaamiset	0,00	105 042,06	0,00	92 922,71
Lainasaamiset	30 968 067,50	1 613 000,36	32 581 067,87	1 613 000,35
Muut saamiset	0,00	0,00	0,00	0,00
Siirtosaamiset	0,00	0,00	0,00	0,00
Yhteensä	30 968 067,50	1 718 042,42	32 581 067,87	1 705 923,06
Saamiset kuntayhtymiltä, joissa kunta on jäsenenä				
Myyntisaamiset	0,00	24 650,22	0,00	19 717,65
Lainasaamiset	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut saamiset	0,00	0,00	0,00	0,00
Siirtosaamiset	0,00	188 849,35	0,00	31 582,69
Yhteensä	0,00	213 499,57	0,00	51 300,34
Saamiset osakkuus- sekä muilta omistusyhteisyyksiltä				
Myyntisaamiset	0,00	0,00	0,00	0,00
Lainasaamiset	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut saamiset	0,00	0,00	0,00	0,00
Siirtosaamiset	0,00	0,00	0,00	0,00
Yhteensä	0,00	0,00	0,00	0,00
Saamiset yhteensä	30 968 067,50	1 931 541,99	32 581 067,87	1 757 223,40

24. Siirtosaamisiin sisältyvät olennaiset erät

Siirtosaamisiin sisältyvät olennaiset erät				
	Konserni		Kunta	
	2019	2018	2019	2018
Pitkäaikaiset siirtosaamiset				
Menoennakot				
T3-sairaalahankkeen investointimenot	1 255 706,67	1 064 087,23	0,00	0,00
Etukäteen maksetut vuokratulot	0,00	0,00	0,00	0,00
<i>Pitkäaikaiset siirtosaamiset yhteensä</i>	<i>1 255 706,67</i>	<i>1 064 087,23</i>	<i>0,00</i>	<i>0,00</i>
Lyhytaikaiset siirtosaamiset				
Menoennakot	128 975,25	73 979,14	14 519,70	8 065,44
Tulojäämät				
Siirtyvät korot	46 043,35	46 105,03	46 043,35	46 021,69
Kelan korvaus työterveydenhuollosta	211 302,44	103 804,60	0,00	0,00
EU-tuet ja avustukset	0,00	0,00	0,00	0,00
Tasa-erälaskutuksen lisälaskutus	691 139,94	421 708,19	177 231,00	19 986,00
Muut tulojäämät	256 225,57	353 536,93	82 425,73	183 084,93
<i>Tulojäämät yhteensä</i>	<i>1 204 711,30</i>	<i>925 154,75</i>	<i>305 700,08</i>	<i>249 092,62</i>
<i>Lyhytaikaiset siirtosaamiset yhteensä</i>	<i>1 333 686,55</i>	<i>999 133,89</i>	<i>320 219,78</i>	<i>257 158,06</i>

25. Oman pääoman erittely

Oman pääoman erittely				
	Konserni		Kunta	
	2019	2018	2019	2018
Peruspääoma 1.1.	101 691 382,64	101 691 382,64	101 691 382,64	101 691 382,64
Lisäykset	0,00	0,00	0,00	0,00
Vähennykset	0,00	0,00	0,00	0,00
Peruspääoma 31.12.	101 691 382,64	101 691 382,64	101 691 382,64	101 691 382,64
Säätiöiden ja yhdistysten peruspääomat 1.1.	331 874,81	331 874,81	0,00	0,00
Lisäykset Vsshp	2 398,57	0,00	0,00	0,00
Vähennykset	0,00	0,00	0,00	0,00
Säätiöiden ja yhdistysten peruspääomat 31.12.	334 273,38	331 874,81	0,00	0,00
Arvonkorotusrahasto 1.1.	12 974,95	12 974,95	0,00	0,00
Lisäykset	0,00	0,00	0,00	0,00
Vähennykset	0,00	0,00	0,00	0,00
Arvonkorotusrahasto 31.12.	12 974,95	12 974,95	0,00	0,00
Muut omat rahastot				
Rakennusrahaston pääoma 1.1.	631 139,33	631 139,33	0,00	0,00
Siirrot rahastoon	0,00	0,00	0,00	0,00
Siirrot rahastosta	0,00	0,00	0,00	0,00
Rakennusrahaston pääoma 31.12.	631 139,33	631 139,33	0,00	0,00
Muut omat rahastot pääoma 1.1.	10 600,20	17 006,12	0,00	0,00
Vsshp kuntayhtymäosuuden eliminointi vähennys	2 817,21	0,00	0,00	0,00
Siirrot rahastosta	-13 417,41	-6 405,92	0,00	0,00
Muut omat rahastot pääoma 31.12.	0,00	10 600,20	0,00	0,00
Muut omat rahastot yhteensä 31.12.	631 139,33	641 739,53	0,00	0,00
Edellisten tilikausien ylijäämä 1.1.	18 784 586,58	14 814 028,47	19 195 195,06	17 037 151,16
Siirto edelliseltä tilikaudelta	-1 913 739,36	3 970 558,11	-3 683 598,44	2 158 043,90
Vsshp oikaisut ed. tk. ylijäämiä	8 620,28	0,00	0,00	0,00
Vsshp kuntayhtymäosuuden eliminointi lisäys	-2 817,21	0,00	0,00	0,00
Edellisten tilikausien ylijäämä yhteensä 31.12.	16 876 650,29	18 784 586,58	15 511 596,62	19 195 195,06
Tilikauden ylijäämä/alijäämä	-3 790 153,79	-1 913 739,36	-5 661 208,71	-3 683 598,44
<i>Oma pääoma yhteensä</i>	<i>115 756 266,80</i>	<i>119 548 819,15</i>	<i>111 541 770,55</i>	<i>117 202 979,26</i>

26. Erittely poistoerosta

Erittely poistoerosta		
	2019	2018
Investointivaraukseen liittyvä poistoero	2 234,27	2 436,71
EVL-poistoihin liittyvä poistoero	0,00	0,00
<i>Poistoero yhteensä</i>	<i>2 234,27</i>	<i>2 436,71</i>

27. Pitkääaikaiset velat

Pitkääaikaiseen vieraaseen pääomaan kuuluvat velat, jotka erääntyvät maksettavaksi myöhemmin kuin viiden vuoden kuluttua.

Pitkääaikaiset velat		
	Kunta	
	2019	2018
Joukkovelkakirjalainat	0,00	0,00
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	13 928 671,00	13 330 013,00
Lainat julkisyhteisöiltä	0,00	0,00
Lainat muilta luotonantajilta	92 984,94	92 984,94
Saadut ennakot	0,00	0,00
Ostovelat	0,00	0,00
Muut velat	0,00	0,00
Siirtovelat	0,00	0,00
<i>Pitkääaikaiset velat yhteensä</i>	<i>14 021 655,94</i>	<i>13 422 997,94</i>

28. Joukkovelkakirjalainat

Joukkovelkakirjalainat		
	Kunta	Kunta
	2019	2018
Alle vuoden kuluessa erääntyvät kuntatodistuspainot	34 500 000,00	29 000 000,00
- korko (-0,08 %) - (-0,24 %)		
- erääntyvät 16.1.2020 - 18.3.2020		
<i>Joukkovelkakirjalainat yhteensä</i>	<i>34 500 000,00</i>	<i>29 000 000,00</i>

29. Pakolliset varaukset

Pakolliset varaukset				
	Konserni		Kunta	
	2019	2018	2019	2018
Muut pakolliset varaukset				
Vuokravastuut käyttämättömistä tiloista		0		0
Ympäristövastuut	1 256 762,97	1 256 762,97	1 256 762,97	1 256 762,97
Vahingonkorvausvaraus	0	0,00	0,00	0,00
Ei-suojaavien johdannaissopimusten negatiivinen käypä-arvo	0,00	0,00	0,00	0,00
Osuus kuntayhtymän alijäämästä	0,00	0,00	0,00	0,00
Eläkevastuu (ky)	6 925,25	9 686,22	0,00	0,00
Potilasvahinkovakuutusmaksuvastuu (ky)	2 005 815,23	2 024 314,09	0,00	0,00
<i>Muut pakolliset varaukset yhteensä</i>	<i>3 269 503,45</i>	<i>3 290 763,28</i>	<i>1 256 762,97</i>	<i>1 256 762,97</i>

30. Vieras pääoma

Vieras pääoma				
	2019		2018	
	Pitkä- aikainen	Lyhyt- aikainen	Pitkä- aikainen	Lyhyt- aikainen
Velat tytäryhteisöille				
Saadut ennakot	0,00	0,00	0,00	0,00
Ostovelat	0,00	98 484,81	0,00	43 004,89
Liittymismaksut ja muut velat	86 271,58	0,00	86 271,58	0,00
Siirtovelat	0,00	0,00	0,00	0,00
<i>Yhteensä</i>	<i>86 271,58</i>	<i>98 484,81</i>	<i>86 271,58</i>	<i>43 004,89</i>
Velat kuntayhtymille, joissa kunta on jäsenenä				
Saadut ennakot	0,00	0,00	0,00	0,00
Ostovelat	0,00	768 544,76	0,00	529 143,01
Liittymismaksut ja muut velat	0,00	0,00	0,00	0,00
Siirtovelat	0,00	1 265 336,00	0,00	1 149 233,00
<i>Yhteensä</i>	<i>0,00</i>	<i>2 033 880,76</i>	<i>0,00</i>	<i>1 678 376,01</i>
Velat osakkuus- sekä muille omistusyhteisöille				
Saadut ennakot	0,00	0,00	0,00	0,00
Ostovelat	0,00	0,00	0,00	0,00
Liittymismaksut ja muut velat	0,00	0,00	0,00	0,00
Siirtovelat	0,00	0,00	0,00	0,00
<i>Yhteensä</i>	<i>0,00</i>	<i>0,00</i>	<i>0,00</i>	<i>0,00</i>
Vieras pääoma yhteensä	86 271,58	2 132 365,57	86 271,58	1 721 380,90

31. Sekkilimiitti

Sekkilimiittiä ei ole.

32. Muiden velkojen erittely

	Konserni		Kunta	
	2019	2018	2019	2018
Liittymismaksut ja muut velat				
Liittymismaksut	9 710 175,50	9 710 175,50	3 015 813,32	3 015 813,32
Muut velat	8 053,63	9 214,58	7 500,00	7 500,00
<i>Yhteensä</i>	<i>9 718 229,13</i>	<i>9 719 390,08</i>	<i>3 023 313,32</i>	<i>3 023 313,32</i>

33. Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät

	Konserni		Kunta	
	2019	2018	2019	2018
Pitkäaikaiset siirtovelat				
Muut siirtovelat	0,00	0,00	0,00	0,00
<i>Pitkäaikaiset siirtovelat yhteensä</i>	<i>0,00</i>	<i>0,00</i>	<i>0,00</i>	<i>0,00</i>
Lyhytaikaiset siirtovelat				
Tuloennakot				
Valtionosuusennakot	621 403,00	239 949,00	621 403,00	239 949,00
Menojäämät				
Lomapalkkavelan ja henkilösivukulujen jaksotukset	12 510 922,89	11 474 070,92	8 230 095,48	7 552 668,07
Muut palkkojen ja henkilösivukulujen jaksotukset	3 107 374,18	3 094 997,93	2 341 563,83	2 280 519,42
Korkojaksotukset	154 124,01	191 174,94	97 427,36	124 650,12
Muut menojäämät	3 360 305,88	3 039 095,19	1 582 284,91	1 376 232,14
<i>Lyhytaikaiset siirtovelat yhteensä</i>	<i>19 754 129,96</i>	<i>18 039 287,98</i>	<i>12 872 774,58</i>	<i>11 574 018,75</i>
<i>Siirtovelat yhteensä</i>	<i>19 754 129,96</i>	<i>18 039 287,98</i>	<i>12 872 774,58</i>	<i>11 574 018,75</i>

34. Velat, joista kunta on pantannut, kiinnittänyt tai muulla tavalla antanut vakuudeksi omaisuuttaan

Velat, joiden vakuudeksi annettu kiinnityksiä kiinteistöihin				
	Konserni		Kunta	
	2019	2018	2019	2018
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	3 635 540,00	3 935 475,95	0,00	0,00
Vakuudeksi annetut kiinnitykset	3 635 540,00	3 935 475,95	0,00	0,00
Lainat julkisyhteisöiltä	0,00	0,00	0,00	0,00
Vakuudeksi annetut kiinnitykset	0,00	0,00	0,00	0,00
Lainat muilta luotonantajilta	0,00	0,00	0,00	0,00
Vakuudeksi annetut kiinnitykset	0,00	0,00	0,00	0,00
<i>Vakuudeksi annetut kiinnitykset yhteensä</i>	<i>3 635 540,00</i>	<i>3 935 475,95</i>	<i>0,00</i>	<i>0,00</i>

- 35 - 37. Vakuudet, jotka kunta on muuten kuin edellä kohdassa 34 tarkoitetulla tavalla antanut puolestaan

Vakuudet				
	Konserni		Kunta	
	2019	2018	2019	2018
Omasta puolesta annetut vakuudet				
Vakuudeksi annetut kiinnitykset	114 473,60	383,80	0,00	0,00
Pantatut arvopaperit	0,00	0,00	0,00	0,00
<i>Yhteensä</i>	<i>114 473,60</i>	<i>383,80</i>	<i>0,00</i>	<i>0,00</i>
Muiden puolesta annetut vakuudet				
Vakuudeksi annetut kiinnitykset	347 308,00	347 308,00	0,00	0,00
Pantatut arvopaperit	0,00	0,00	0,00	0,00
<i>Yhteensä</i>	<i>347 308,00</i>	<i>347 308,00</i>	<i>0,00</i>	<i>0,00</i>
<i>Vakuudet yhteensä</i>	<i>461 781,60</i>	<i>347 691,80</i>	<i>0,00</i>	<i>0,00</i>

38. Vuokravastuut

Vuokravastuut				
	Konserni		Kunta	
	2019	2018	2019	2018
Vuokravastuut yhteensä	30 667 006,87	33 364 549,30	23 098 994,60	27 863 356,05
- siitä seuraavalla tilikaudella maksettava osuus	3 655 503,86	3 859 225,15	2 785 639,36	3 224 904,39
- siitä PPP-hankkeet (public-private partnership)	0,00	0,00	0,00	0,00
- siitä sopimuksiin sisältyvät lunastusvelvoitteet	0,00	0,00	0,00	0,00
Leasingvuokrasopimuksiin ei sisälly olennaisia irtisanomis- ja lunastusehdon mukaisia vastuuta.				

Vertailutieto muuttunut.

39. Vastuusitoumukset

Vastuusitoumukset				
Järjestelyjen tarkoitus	Konserni		Kunta	
	2019	2018	2019	2018
Takaukset samaan konserniin kuuluvien yhteisöjen puolesta				
Alkuperäinen pääoma	0,00	0,00	16 252 422,28	17 002 422,28
Jäljellä oleva pääoma	0,00	0,00	9 126 975,28	10 216 589,28
Takaukset muiden puolesta				
Alkuperäinen pääoma	32 688 605,44	29 638 605,44	32 679 000,00	29 629 000,00
Jäljellä oleva pääoma	28 112 653,64	25 609 833,92	28 104 927,32	25 601 481,23
Vastuusitoumukset yhteensä	28 112 653,64	25 609 833,92	37 231 902,60	35 818 070,51

40. Vastuu Kuntien takauskeskuksen takausvastuista

Vastuu Kuntien takauskeskuksen takausvastuista		
	2019	2018
Kunnan osuus takauskeskuksen takausvastuista 31.12.	145 558 683,00	138 350 127,00
Kunnan osuus takauskeskuksen kattamattomista takausvastuista 31.12.	0,00	0,00
Kunnan mahdollista vastuuta kattava osuus takauskeskuksen rahastosta 31.12.	95 768,00	88 884,00

41. Muut taseen ulkopuoliset järjestelyt

Muut taseen ulkopuoliset järjestelyt				
Järjestelyjen luonne ja liiketoiminnallinen peruste	Konserni		Kunta	
	2019	2018	2019	2018
Sopimusvastuut				
Maankäyttösopimuksista kunnalle aiheutuvat velvoitteet	790 936,00	1 133 587,32	790 936,00	1 133 587,32 1)
Osuus Turun seudun puhdistamo Oyn osakaskuntien kokonaisvastuista ja leasing-ennakkomaksuista	6 567 248,54	6 851 717,71	6 567 248,54	6 851 717,71 2)
Muut sopimusvastuut				3)
Keskeneräisen konsultti- ja urakkasopimukset ja muut sopimusvastuut	42 231,03	61 627,39	0,00	0,00
Sopimusvastuut yhteensä	7 400 415,57	8 046 932,42	7 358 184,54	7 985 305,03
Johdannaisopimukset				
Koronvaihtosopimukset				4)
Käypä arvo	-5 823 804,27	-3 515 519,62	-4 930 612,00	-2 877 673,21
Kohde-etuuden arvo	17 831 792,88	33 417 239,68	12 241 392,00	27 750 779,00
Arvonlisäveron palautusvastuu	17 474,32	23 209,07	0,00	0,00 5)
Perustamishankkeiden valtionosuuden palautusvastuu	4 280 016,93	4 136 016,93	4 280 016,93	4 136 016,93 6)
Osuus kuntayhtymien alijäämistä	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut taloudelliset vastuut yhteensä	5 874 102,55	8 690 638,80	6 707 589,47	9 243 648,75

Vertailutieto muuttunut.

- 1) Velvoitteet perustuvat kauppakirjoihin eikä niissä ole sitouduttu tarkkaan toteutusaikatauluun. Tasetileillä maankäyttömaksuja on tilinpäätösvuotena yhteensä 790.936,00 €.
- 2) Turun seudun puhdistamo Oyn antama todistus on liitetietojen erittelyissä.
- 3) Muista sopimusvastuista on erilliset laskelmat liitetietojen erittelyissä.
- 4) Koronvaihtosopimuksista on erillinen laskelma liitetietojen erittelyissä.
- 5) Arvonlisäveron palautusvastuusta on erillinen laskelma vuosilta 2009 - 2019 liitetietojen erittelyissä. Palautusvastuu ei tämän hetkisen tiedon mukaan ole toteutumassa.
- 6) Perustamishankkeiden valtionosuuden palautusvastuusta on erillinen laskelma liitetietojen erittelyissä.

Laskutettu Kuntayhtymä Raison-Naantalin vesilaitosta vuotovesihävikistä 2014-2016 yhteensä 402.004,68 €. Lasku on myyntireskontrassa seurannassa. Laskukopio liitetietojen erittelyissä. Laskua ei ole kuitenkaan kirjattu kirjanpitoon, eikä laskun summa sisälly tilikauden tulokseen.

42. Henkilöstön lukumäärä 31.12.

Henkilöstön lukumäärä 31.12.		
	2019	2018
	koko henki- löstö	koko henki- löstö
Konsernihallinto	22	26
Sosiaali- ja terveyslautakunta	711	747
Sivistyslautakunta	582	597
Vapaa-aikalautakunta	92	98
Ympäristölautakunta	17	17
Tekninen lautakunta	223	224
<i>Yhteensä</i>	<i>1 647</i>	<i>1 709</i>

43. Henkilöstökulut

Henkilöstökulut		
	2019	2018
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	57 597 528,64	55 713 895,57
Henkilösivukulut	14 743 922,93	14 412 624,64
Eläkekulut	12 730 822,81	12 372 476,23
Muut henkilösivukulut	2 013 100,12	2 040 148,41
Henkilöstökorvaukset	1 091 495,51	964 235,85
Henkilöstökulut tuloslaskelman mukaan	71 249 956,06	69 162 284,36
Henkilöstökuluja aktivoitu aineettomiin ja aineellisiin hyödykkeisiin		
Investointien palkat ja palkkiot	151 355,69	208 765,39
Investointien eläkekulut	27 276,84	34 584,65
Investointien muut henkilösivukulut	5 482,33	8 315,39
	184 114,86	251 665,43
<i>Henkilöstökulut yhteensä</i>	<i>71 434 070,92</i>	<i>69 413 949,79</i>
Luontoisedut	373 461,86	354 040,96

44. Luottamushenkilöiden palkkioista perityt ja tilitetyt luottamushenkilömaksut

Luottamushenkilön palkkioista perityt ja tilitetyt luottamushenkilömaksut		
	2019	2018
Keskusta Raisen kunnallisjärjestö ry	2 756,20	2 769,40
Kokoomuksen Naantalin Kunnallisjärjestö ry	21,90	54,75
Kokoomus Raisen kunnallisjärjestö ry	9 007,00	8 870,81
Kristillisdemokraatit	244,88	302,48
Raisen Perussuomalaiset ry	1 386,95	1 401,80
Raisen seudun Vihreät ry	2 446,22	2 427,09
Raisen Vasemmistoliiton kunnallisjärjestö ry	6 746,92	6 242,40
Ruotsalainen kansanpuolue RKP	287,70	251,90
Ruskon Kokoomus ry	83,95	102,20
Ruskon työväenyhdistys ry	65,70	73,00
SDP Ihalan Sos.dem. kunnallisjärjestö	4 227,20	4 205,30
SDP Työväenyhdistys Voima	8 651,35	8 821,00
<i>Tilitetyt luottamushenkilömaksut yhteensä</i>	<i>35 925,97</i>	<i>35 522,13</i>

45. Tilintarkastajan palkkiot

Tilintarkastajan palkkiot		
	2019	2018
BDO Audiator Oy		
Tilintarkastuspalkkiot	33 568,01	22 526,55
Tilintarkastajan lausunnot	937,20	0,00
Tarkastuslautakunnan sihteerin tehtävät	5 814,90	5 956,56
Muut palkkiot	0,00	0,00
<i>Palkkiot yhteensä</i>	<i>40 320,11</i>	<i>28 483,11</i>

46. Intressitahotapahtumat

Olennaiset intressitahotapahtumat (tavanomaisesta poikkeavat liiketoimet) vuoden 2019 aikana:

Ei ole.

Luettelot ja selvitykset

Luettelo kirjanpitokirjoista ja tositelajeista 1.1. – 31.12.2019

Luettelo käytetyistä kirjanpitokirjoista

Tilinpäätös	Sidottuna	
Päiväkirja	DVD	(Tiedostomuodot ASCII, XML ja PDF)
Pääkirja	DVD	(Tiedostomuodot ASCII, XML ja PDF)
Laskutusluettelot	DVD	(Tiedostomuodot ASCII, XML ja PDF)
Myyntireskontra	DVD	(Tiedostomuodot ASCII, XML ja PDF)
Palkkakirjanpito	Atk-listoina ja DVD	(Tiedostomuodot XML ja PDF)
Käyttöomaisuuskirjanpito	Atk-listoina	

Luettelo käytetyistä tositelajeista

Tositelaji	Nimi	Tositelaji	Nimi
1	Pankkitositteet	20	Ostolaskujen maksut
2	Luottotappioiden hyvitykset	21	Ostolaskut WF
3	Palkkatositteet	30	Myyntireskontran suoritukset
4	Uimahalli	31	Myyntilaskut Web
5	Sonet-varasto	32	Effica terveys
6	Effica sosiaali	36	Konevarikko
7	Kassapankki	41	Ruokapalv. sis. lask. (Jamix)
8	Excel-muistiotositteet	46	Konevarikko sisäinen laskutus
9	Muistiotositteet	50	Matkalaskut ja ennakot
12	SL Laskennalliset	86	Hyvitysten kohdistus
14	Vyörytykset	96	Kirjanpidon tulos
15	Luottotappiot	97	Kirjanpidon tulos laskennall.
16	Alv-jako	98	Sisäisen laskennan tulos
17	Suunnitelmapoistot	99	Sisäisen laskennan tulos lask.
18	TT-tuki		
19	Kela/asumistuki	LT	Liitetietotositteet

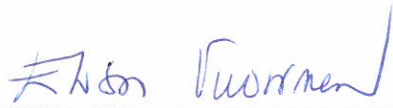
Allekirjoitukset ja merkinnät

Tilinpäätöksen allekirjoitus

TILINPÄÄTÖS 2019

RAISION KAUPUNGINHALLITUKSEN JA KAUPUNGINJOHTAJAN ALLEKIRJOITUKSET

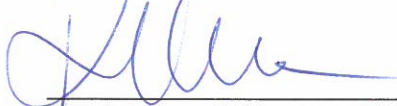
Raisiossa 30. päivänä maaliskuuta 2020

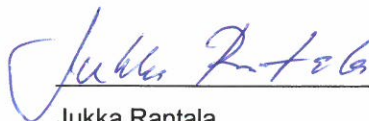
Elisa Vuorinen

Juha Jormanainen

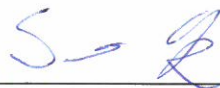
Kristiina Engström

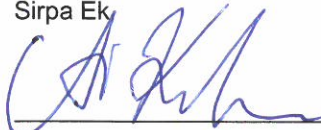
Jukka Rantala

Vesa Parantainen

Sirpa Ek

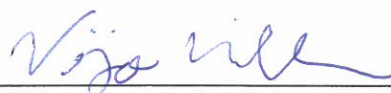
Ari Korhonen
kaupunginjohtaja

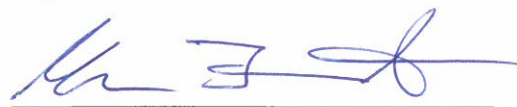
Hannele Lehto-Laurila

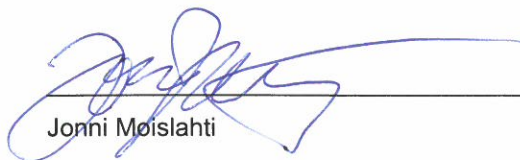
Helena Viljanen Markus Mannula

Veijo Mikola

Mika Koivisto

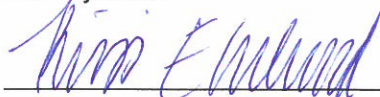
Jonni Moislahti

Tilinpäätösmerkintä

Tilinpäätös on laadittu hyvän kirjanpitolaitoksen mukaisesti. Tarkastuksesta olen tänään antanut tilintarkastuskertomuksen.

Raisiossa 5 päivänä touko kuuta 2020

BDO Audiator Oy
JHTT-yhteisö

Kirsi Ehrlund
tilintarkastaja, HT, JHT